

2.80 1264

ბიბლიოთეკის
ნიმუში

საქართველოს კალენდარი

1897

308

საქ.
მეცხეა

საქართველოს კალენდარი

საქართველოს კალენდარი

ბიბლიოთეკის
ნიმუში

საქართველოს
ქრონიკონი

უმაღლესად

დამტკიცებული კავკაზიის სააფთიაქო საქონლის ვა-
ჭრობისა — მზანავობა.

საწობი და კონტორა, იმყოფება დიდს კოლოკონის ქენა-
9 კდ, საკეთაჲს სსხლებში, სოლო მადონი ერკენსს შედინ9 კდ,
გურგენოვის სსხლებში.

სააფთიაქო, ქიმიკური და საკოსმეტიკო საქონე-
ლი; საოჯახო და ავანთქოფთა მოსაველელად საჭი-
რო ნივთეულებანი; სალაბარატორიო ნივთეულობა;
მოწონებული (პატენტბანი) და ჭაერის კასაწმენდი
(სადეზინფექციო) წამლები; ნამდვილი (ბუნებითი) მად-
ნის წებლები და ძირილი კავკასიისა და საუცხოეთისა;
სადოსტაქრო იარაღი; ფოტოგრაფიისათვის აღბუ-
ძინის ქაღალდი; სქელი ქაღალდი (კარტონი), ჯო-
ჯოსეთის ქვა (ლიბნისი); ქლოროს ოქრო (ХЛОРИ-
ТОЕ ЗОЛОТО) და სხვანი; საოჯახო და საკხოო აფ-
თიაქი; საოთახო ბავშვებთათვის მუშუნები და სხვა
და სხვა სამომოვოთ საჭურები და სათამაშოები;
ფოტოგრაფიის იარაღები და სხვანი.

თარგმანი
საქართველოში

На всѣхъ Всемирныхъ выставкахъ фабрика удостоена разными медалями и въ 1890 г. на Парижской выставкѣ присуждена большая Золотая медаль.

ფაბრიკის მაღაზინი

იოსებ ფრაჟე

(ტფილისი, სასახლის ქუჩა, კარაპეტ და ლაღავეის სახლი).

თქვენს ყოველ კანია მელხორის და ხელ გაყრული ვერცხლის ნივთები, ზერეთვე წმინდა ვერცხლისგ 84 პროცენტის ვარაუდის ფასებით. ვინც ერთობაზე ბევრს რისზე თქვამს, ამის ფასს შესთავაზებ დაუკლებურს.

ფაბრიკა არსებობს 1824 წლიდან და აქვს თავის საწყობი ავტოდეკორაციის რუსეთის უმაღლესის ქალაქებში. უცხოეთისა და ფაბრიკის საწყობი ამჟამად სტამბოლში.

ფრაჟეს ნივთები ცნობილია მოქალაქე რუსეთის იმპერიაში და იმდენად

დასასურებელია აქვს საზოგადოების უყრადღობა, რომ მეტად მიჯნაობა იმთა ღირსებაზე და გამოდგომაზე ღირსადა, რადგან ცნობილია, რომ ფრაჟეს ნივთები არსებობს არ ჩამოუვარდება უცხოეთის ფაბრიკების ნივთებს: და მანაქათ ფასით ერთი მარჯ უფრო იაფი არის.

ФАБРИЧНЫЙ МАГАЗИНЪ

ИОСИФЪ ФРАЖЕ

Тифлисъ, Дворцовая ул., домъ Каралета Лалаева.

ქართული
ენების
საბჭო

უმაღლესად დამტკიცებული

წესდისკან წიხის მფრვეელი საზოგადოება

„**ლ უ ზ ე**“

(.ЯКОРЬ.)

ძირითადი თანხა 2,500,000 მსკეთი.

გამგეობა: მოსკოვში, პოდშოი დოხოცეა, პევერის სახლში,

ქუთათელი აგენტი
იფია ძირიანის ძე (ჭოონია)

იღებს სახლად ურეულგან ქუთათის ვუბერნიაში და სოხუმის
ოლქში მუხობებს, მოძრავს ქანებს, ფულის თანხას, წყლით
და ხმელეთით გასაცავებს საქანებს.

დრეხა: ქუთათი ა. მ. ჭოონია, გვერდის ქუჩის კარდასახევაში
სეკუთონი სახლი № 8.

Въ книжныхъ магазинахъ въ Тифлисѣ въ Центральномъ
и у Хидкели, въ Кутаисѣ у Чиладзе и въ Батумѣ и Ни-
коладзе продаются:

Кавказъ, справочна книга старожила. (Общій очеркъ. —
Населенные пункты и дороги. — Историческій очеркъ. — Насе-
леніе. — Литература и театр. — Учрежденія и законы. — Про-
мышленность и торговля). Цѣна кажд. вышесл. — 15 — 60 к.
(съ картой).

Словарь Кавказскихъ дателей ц. 25 к.

Тифлисъ и его окрестности, съ картой и планомъ ц. 40 к.

Въ скорѣе время поступаютъ въ продажу книги того-
же автора: „Кахетія“, „Баку“ и его окрестности „Батумъ“,
„Кутаисъ“ и ихъ окрестности, съ картами.

საქართველოს
იმპერატორის

НАСТОЯЩІЯ ШВЕЙНЫЯ МАШИНЫ

Компани **ЗИНГЕРЪ** въ Нью-іоркѣ

СЪ ПРИСПОСОБЛЕНІЕМЪ ДЛЯ РУЧНАГО, НОЖНАГО
и ПАРОВАГО ПРИВОДА.

Въ употребленіи находятся около 7,000,000 машинъ.

Существованіе фабрики Компани Зингеръ
около 40 лѣтъ, постоянно увеличивающійся
сбытъ машинъ, также болѣе 300 полученныхъ
отличій первой степени — служатъ лучшимъ
доказательствомъ превосходства машинъ.

Ввозъ и продажа производится исключительно чрезъ мое
посредство.

Г. Нейдлингеръ.

Тифлисъ, Головинскій проспектъ, домъ Мириманова

საქართველოს იმპერატორის
სამხრეთ-დასავლეთის
ბანკის მიერ.

ამ სამხრეთ-დასავლეთის ბანკის მეშვეობით ხდება

გ. ნეიდლინგერის.

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

ვახუშტის გენახს

შეგკენილი და გამოცემული

საქართველოს კალენდარი

1891

წლისა

(ჩვეა)

წელიწადი მარტივია, შეიცავს 365 დღს.
წლის ზედნადები 28.

ქართული კვიკლოსი (ინდიკტიონი) მე-XV
ამის ჭარბნიკონი 47 წელია.

საქართველოს დაარსებ- დამ. 4001 წ.		საქართველოს გაქრისტიან- ებობამ. 1577 წ.
საქართველოს პირველ მე- ფიქსამ. 2211 წ.		საქართველოს უკანახკნელ მეფიქსამ. 91 წ.

საქართველოს რუსეთთან შეერთებამ 90 წ.

წელიწადი მეოთხე

თბილისი

ბეჭდვა ე. ი. მუსხივიისა და ს. ა. პოდგუბინის, სახლი მ. მუსხივიისა.

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის მართლმადიდებელი ეკლესია
ქობულეთის ეპისკოპოსოს ბიბლიოთეკა

პირველი განყოფილება

საქართველოს მართლმადიდებელი ეკლესიის სიახლოე 1891 წლის.

შინაარსი I განყოფილებისა.

- 1) შიგნით კედლის კალენდარი (კალენდარი-სქემა) 1891 წლისათვის.
- 2) უწყები, როდესაც სსწავლებლებში სწავლა და სსამართლოებში სსქმობა არ არის.
- 3) კალენდარი მართლმადიდებელთა (ათთორმეტკოთიკი).
- 4) მოძრავი მარცხენი, სსხილვა & უწყები 1891 წლიდან 1901 წლამდე.
- 5) ქართული დღესასწაულები.
- 6) მნიშვნელობა მარცხათა, სსკეცესთა და კრძალ მართა დღეობათა.
- 7) ასლი წლის მარცხელ დღეთა გამოცხობა.
- 8) მსჯელთა გამოანგარიშება.
- 9) დღესასწაული მსჯელთა დამოკიდებულები.
- 10) სსმზღვარნი მსჯელთა და სსკეთა დღესასწაულთა შორის.
- 11) სსდღესთა წინასწარმეტყველებანი (მოკრებულ დაფუძნებულნი).
- 12) სსდღესთა წინასწარმეტყველებანი (სუდნადებულ დაფუძნებულნი).
- 13) ქობულეთი.
- 14) სუდნადებუნი.
- 15) მოკრების სსხილვა.
- 16) ასლი სსდღესთა.
- 17) შიგნით & მოკრების შორის.
- 18) თედორის და გრიგორის კალენდრები.
- 19) ასლი წლის კალენდარი.
- 20) სსხილვა მსჯელთა და სსკეთობის დღეთა სსდამოკიდებულები.

ყოქმეუბი.

როდესაც სსსწავლებლებში სწავლა და სსსამართლოებში
ხემადა არ არის

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

თთვე.	რაგბ.	დღენი.	დასახელება უქმეუბას.
იანვარი.	1	სამშაბ.	ახალი წელიწადი.
	6	კვირა.	ნათლის დღეს იესო ქრისტესი.
	13	კვირა.	კვირის დღე.
	14	ორშაბ.	წმ. მოციქულთ სწორის ნინოსი.
	20	კვირა.	} კვირის დღეები.
	27	კვირა.	
თებერვალი.	2	შაბათი.	მიტეებს უფლის იესო ქრისტესი.
	3	კვირა.	} კვირის დღეები.
	10	კვირა.	
	17	კვირა.	
	24	კვირა.	
	26	სამშაბ.	დაბადება ხელმწიფე იმპერატორის.
მარტი.	1	მარსე.	ველეურა.
	2	შაბათი.	ტასტხელ ამბნებს ხელმწიფე იმპერატორის.
	3	კვირა.	} კვირის დღეები.
	10	კვირა.	
	17	კვირა.	
	24	კვირა.	
	25	ორშაბ.	სარეობა.
31	კვირა.	კვირის დღე.	
აპრილი.	7	კვირა.	კვირის დღე.
	14	კვირა.	შაბათი.
	18	ხუთშაბ.	წმ. სერობა & დიდი ხეობაშაბათი.
	19	მარსე.	წითელი მარსეკვი.
	20	შაბათი.	დიდი შაბათი.
	21-27	კვირა.	წმ. მასქი, აღდგომის ქრის. & ბრწყინვალე კვირა.
28	კვირა.	კვირის-ცხოვლობა.	

თავი	ნომ.	დღე	დასახელება უძველესი
მ ა მ ბ.	5	კვირა.	კვირა დღე. დასახელება შემკვიდრე ხეობისა. აღმოსავლეთის სიწილის ხეობისა სკ. მოქმ. კვირა დღე. დასახელებას ხელწილად აღმოსავლეთისა. } კვირა დღეა. დასახელება იხილეთ ქაღალდი.
	6	ორშაბათი.	
	9	ხუთშაბათი.	
	12	კვირა.	
	15	ორშაბათი.	
	19	კვირა.	
	26	კვირა.	
30	ხუთშაბათი.		
ო გ ნ ბ.	2	კვირა.	კვირა დღე. წმ. ხმელისა. სურის წმ. მოციქულნი. } კვირა დღეა. წმ. მოციქულნი მკურნალებანი და მღვდელნი. კვირა დღე.
	9	კვირა.	
	10	ორშაბათი.	
	16	კვირა.	
	23	კვირა.	
	29	შაბათი.	
	30	კვირა.	
ი ღ მ ბ.	7	კვირა.	} კვირა დღეა. სახელწოდება აღმოსავლეთისა. კვირა დღე.
	14	კვირა.	
	21	კვირა.	
	22	ორშაბათი.	
	28	კვირა.	
ს ბ მ ბ.	4	კვირა.	კვირა დღე. ფრანკო-სლავნი. კვირა დღე. მთისებს უკვლად წმ. დავითის მშობლისა. კვირა დღე. მოციქულნი აღმოსავლეთისა, კაცობისა და მშობლისა. თავის მოციქულნი თანხა სიწილისა მკურნალებანი. სახელწოდება აღმოსავლეთისა.
	6	ორშაბათი.	
	11	კვირა.	
	15	ხუთშაბათი.	
	18	კვირა.	
	25	კვირა.	
	29	ხუთშაბათი.	
30	შაბათი.		
ს კ მ ბ.		კვირა.	კვირა დღე. მთის უკვლად წმ. დავითის მშობლისა. დასახელება ქაღალდი კვირისა. კვირა დღე. კვირა დღე. მღვდელნი წმ. მოციქულნი და მსახურებისა თანხა დავითის მკურნალებისა. კვირა დღე.
	14	შაბათი.	
	15	კვირა.	
	22	კვირა.	
	26	ხუთშაბათი.	
29	კვირა.		

თვე	დღე	დღე	დასახელება უქმეებისა.
ოქტომბერი	1	სამშაბ.	საფარველი წმ. ღვთის მშობლისა.
	6	კვირა.	} კვირა დღეებისა.
	13	კვირა.	
	17	ხუთშაბ.	იმპერატორის ჭ მისი სს. კადანქნა რე. გზაზე.
	20	კვირა.	კვირა დღე.
	22	სამშაბ.	უზნის ღვთის მშობლის სიტისა.
	27	კვირა.	კვირა დღე.
ნოემბერი	3	კვირა.	კვირა დღე.
	10	კვირა.	კვირა დღე.
	14	ხუთშაბ.	იმპერატორის დასაფლავება.
	17	კვირა.	კვირა დღე.
	21	ხუთშაბ.	ტარსად მიუყვანეს უკვლად წმიდა ღვთის მშობლისა.
	24	კვირა.	კვირა დღე.
დეკემბერი	1	კვირა.	კვირა დღე.
	6	მარსყ.	წმ. ნიკოლოზ საკვირველ მოქმედისა.
	8	კვირა.	} კვირა დღეებისა.
	15	კვირა.	
	22	კვირა.	
	23	ორშაბ.	} წინა დღეა შობისა.
	24	სამშაბ.	
	25	ოთხშაბ.	შობა იესო ქრისტესი.
	26	ხუთშაბ.	კრება უკვლად წმ. ღვთის მშობლისა.
	27	მარსყ.	შობის მესამე დღე.
29	კვირა.	კვირა დღე.	

იანვარში უჭი არის 6 დღე, თებერვალში 6 დღე, მარტში 8 დღე, აპრილში 13 დღე, მაისში 8 დღე, ივნისში 7 დღე, ივლისში 5 დღე, აგვისტოში 8 დღე, სექტემბერში 7 დღე, ოქტომბერში 7 დღე, ნოემბერში 6 დღე და დეკემბერში 11 დღე.

სულ 1891 წლის განმავლობაში არის 92 უჭი დღე.

ათოთრმეტე საუფლო დღესასწაულებანი. მართლ-მადიდებელთა სარწმუნოებაში არიგებენ ათოთრმეტე უმაჯრესი დღესასწაულები გარდა ქრისტეს მასეჟისა, რომელიც არის მკვაშეტა და ეწოდების დღესასწაულთა დღესასწაული. 1) ხარება (უბ

კელის დეკანოზი) 2) ქრისტეს შობა (დარსებულია წმ. მო-
 გიქელების დროს) 3) მიგებება უფლისა (დარსებულია 542 წ.
 იმპერატორი იუსტინიანეს დროს) 4) ნათლისღება უფლისა
 (წმ. მოგიქელების დროს) 5) ფერის ცვალება (მე-III სარკუნ-
 დამ იყება) იესო ქრისტეს შესვლა იერუსალიმში ანუ
 პაშობა (I სუკუნადამ) 7) ამაღლება (წმ. მოგიქელების დროს)
 8) წმ. სულის მოფენა (წმ. მოგიქელების დროიადამ), 9) შობა
 ღვთის მშობლისა (დარსებულია მე-XIII სუკუნეში) 10) ტა-
 მარად მიუკანება უოკლად წმ. ღვთის მშობლისა
 (მე XII სუკუნეში). 11) მიძინება უოკლად წმ. ღვთის
 მშობლისა (I სუკუნადამ) 12) ყვართ ამაღლება (დარ-
 სებულია 326 წ.)

I ო ა ნ ვ ა რ ი.

(31 დღე.)

1891

დღეს აქვს 9 საათი 31 წუთი, დამკვ
— 14 საათი და 29 წუთი.

RUSA

საქართველო
საზღვაო მარშრუტი

№	დღეა.	დასახელება დღესწინა დღით, უწყობა, წინადათ, მიწმება მათთან და დღით.	წ. №
1	სამშაბ.	ახალი წელიწადი. წინადაცკეთობ იესო ქრისტე- სა & წმ. ვსილი დიდისა. (5853 წ.)	3
2	ოთხშაბ.	წმ. სიღობისტრო რომის შაშისა, (5835 წ.) წმ. თეოკლისა & თეოდანისა.	4
3	ხუთშაბ.	წინაწარ. მღვთისა, წმ. მოწამ. ვოდროსა. (5820 წ.)	5
4	პარსკვე.	გრება 70 მოციქულთა, წმ. ნოსამე, კეთამე, თა- ნისე, თეოქოსტე (5903 წ.)	6
5	შაბათი.	წმ. თეონა, (5790) მანა, მიქია, თეოდემტო, გრიგორი & დარს დედის სვიცელიტეისა.	7
6	კვირა.	ხათლის დება იესო ქრისტესა. (ცანცხადება უფლისა ზეხისა).	8
7	ორშაბ.	გრება წმიდა წინამორბედისა და ხათლის-მცემელისა თანხისა & წმ. თეოდორესა.	9
8	სამშაბ.	წმ. შაშისა ვათრეა ხო ხათლისა (6320 წ.) დარს. გრიგორისა, კელაძე ღმირბედისა (5874 წ.) წმ. თანა თანდისა წამებულისა.	10
9	ოთხშაბ.	წმ. დომინიკესა, ფილამპესა, პოლიკეტესა. (5755 წ.) პეტრესა, კესტრატესა, სამქისა და სხვათა.	11
10	ხუთშაბ.	წმ. ვათრეა ხათლისა (5874 წ.) თეოსვეისა, დო- მენტანე მედიტინელისა (6070) & დარსისა მარკია- ნე ზეგისა (5945).	12
11	პარსკვე.	წმ. თეოდორე დიდისა, (5985 წ.) დარს შაბ. მახილისა.	13
12	შაბათი.	წმ. ტატანესა, (5780) სანსა, პეტრესა და დარს. პეტრესა.	14
13	კვირა.	წმ. მოწ. კრიმლე & სტრატონიკესა, წმ. პეტრესა & აყობისა.	15
14	ორშაბ.	წმ. დიდისა მოციქული სწორის წინასა ს- ქათ. კანმხათლებულისა, დარსთან შაშათ სანისა და რათთან მომწვედრათ (5796).	16
15	სამშაბ.	ღ. პეტრე თებულისა & თანე ვდისეისა (5755) წმინ. მხსოფისა.	17

I ა ნ კ ა რ ი.

(31 დღე)

1891

დღეს აქვს 9 სთათი 31 წუთი, დამკვ
— 14 სთათი და 29 წუთი.

საქართველოს
საგარეო უწყებანი

R 222

წელი.	დღეები.	დასახელება დღესასწაულისა, აქცია, წმინდანისა, პირობისა შინა და დედათა.	წელი.
16	თახშაბ.	თაყვანისცემის პეტროსისა ვაძკისა წმ. მოციქულისა პეტრესა, წმ. დიონისი.	18
17	ხუთშაბ.	ღარს და დეპრო-მუმოსილის ანტონ დიდის (5866 წ.) და სსვთა.	19
18	პარსეკ.	წმ. იანსსე და კარბელსა, (5818 წ.) ღარს. მარკიან.	20
19	შაბათი.	ღარ. ანტონ მარტყოფელისა და მკარა მკეკიძელისა (5873 წ.)	21
20	კვირა.	ღარს ექვთიმე დიდის. (5965 წ.) პასხა, კესევისა, ანხისა, კრტისესა.	22
21	ორშაბ.	ღარს მქსამე აღმსარებლისა, (6153) წმ. მოწ. კალეოანის, კვკისას კანდიდოს და აკვადისა (5795 წ.)	23
22	სამშაბ.	მოციქული ტიმოთესა, ღარსთა მსუფილისა, კარბელისა პეტრესა და მოწ. ასახტასა სმარსისა (6119).	24
23	თახშაბ.	წმ. მოწამ. კლიმენტისა, მღვთაშინებლისა, ღარსისა მქსამესა, (სხესესა მკეკესე სოფელითა კრბელისა.)	25
24	ხუთშაბ.	ღარს დედისა ქსენისა, წმ. პიდგოსა, ტიმოთესა, ღარს მკეკდისისა.	26
25	პარსეკეკ.	წმ. შიძისა გრიგორი დეათის მუტყველისა, ღარს. ფელდიატისა, მარიათა.	27
26	შაბათი.	სხესესა დავით III დამძებნე. სკარ. მუფისა, ღარს ქსენიკორესა და სკოდისისა.	28
27	კვირა.	აღმთავსესა სიწავლითა წმ. შორის შიძისა თახე თქრა შორისა.	29
28	ორშაბ.	ღარს კურუმ სხერისა (5854 წ.) და მღვდელისა. აღმთავსესა სიწავლითა წმ. მღვდელ მოწმისა კვ-	30
29	სამშაბ.	საქცე დეპრო-მუმოსილისა, წმ. რამსხონისა.	1
30	თახშაბ.	წმ. სმთის მღვდელ-მოწ. ვახლთა დიდისა, გრიგორი დეათის მუტყველისა და თახე თქროშორისა. და მღვდ. მოწამ. იმთლიტესა.	2
31	ხუთშაბ.	წმ. სკეკიკელ მოქმელთა კვაროს და თახესის, წმ. ტრიფონისა.	3

II თ ვ ბ ე რ ვ ა ლ ი .

(28 ლე.)

1891 წლის აქვს 10 საათი და 52 წუთი, და ღამეს
—13 საათი და 8 წუთი.

თარგმანი
ნიკოლოზ

რედაქცია

ნომერი	დღენი.	დასახელება დღესასწაული, ექსკურსია, წმინდათა, მონუმენტი დღეათა და მიმართ.	წილი
1	მარტვი.	მონუმ. ტრაფიანოსი, ღირს. მეტრესი, სტორნი- ღესი წინადაც უფლის მიუკეპისა.	4
2	შაბათი.	მაგებება უფლის ჩვეხის ახლა ქრისტესა. (მარტვი).	5
3	კვირა.	წმ. სიმონ ღვთის მიმრჩევისა და ახსა წინასწარ- მეტყველისა.	6
4	ორშაბ.	ღირს. მიმის ასდორე პილესიტელისა, წმ. ნიკო- ლოზ აღმსარებლისა, ასდორესი, კარბესი და ბარბისა.	7
5	სამშაბ.	წმ. მიწამ. ქაღწელის აღთათისა და თეოდოსისა.	8
6	ოთხშაბ.	ღირს. მიმის გეოლოესი, აელახესი, მართა და მარბისა.	9
7	ხუთშაბ.	ღირს. მიმის მარტინისა, ლეკესი და 1003 წამე- ბუღათა მისა.	10
8	მარტვი.	წმ. დედისა მიწ. თეოდორე სტრატელატისა, წმ. ზაქარია წინასწარმეტყველისა.	11
9	შაბათი.	წმ. მიწ. ნიკოლოესი, მსკრატისა, ღირს. თე- ოდოსისა.	12
10	კვირა.	წმ. მიწამ. სარდამისა წმ. პორფირესი, მიღესი კალენტინესი, მი ზეფესი—კელესიებში დაიწებენ მარ- კანს, ოთხშაბათ მარსკეეს სხხადია.	13
11	ორშაბ.	წმ. მიღესი მიწამ. კელისისა, დედოფალი თეოდო- რისა, დამიტრისა და კამრიელისა. (მუნის კვირა.)	14
12	სამშაბ.	წმ. მიმის მიღესისა, ლეკესისა, ღირსთა მარბამ და კეკხისა.	15
13	ოთხშაბ.	ღირს. მიმის მარტინესი, სიმონისა, წმ. კელოვისა და სტეფანესი.	16
14	ხუთშაბ.	ღირს. მიმის კარბესი, ავსენტისა, ბარბისა და მარბისა.	17
15	მარტვი.	წმ. მიწამ. ოსისიძესი, კესევი მიუდამბოელისა, წმ. კეფროსისესი.	18

II თ ვ ბ ე რ კ ა ლ ი .

(28 დღე).

საქართველოს
საგარეო უწყებანი

1891 დეკემბრის 10 საათი. და 52 წუთი, დამკვრელს
— 13 საათი და 8 წუთი. **რედაქცია**

დღე	დღენი.	დასახელებს დღესასწაულთა, ეჭვთა, წიგნთა, მოწიგნთა დედითა და მამათა.	წიგნი
16	შინათი.	წმ. მოწმ. შამყიფელსა, ვალენტის, დანიელის, ბრძანის, შუკელსა და სხვთა.	19
17	კვირბ.	წმ. დიდისა მოწმ. თეოდორე ტომობისა, ბრძანისა, ქალწულის მონისა.	20
18	ორშაბ.	წმ. ლეონ ბრძანის შინისა, დონათ აღმადგენსა და ფლავიანესა.	21
19	სამშაბ.	წმ. მოციქულ. არხიმოსი, ფილემონე, მქსიმე & მქსინოსი.	22
20	ოთხშაბ.	წმ. კონსტანტინე, წმ. შინისა ლეონტისა, აღათონესი და სავოკესი.	23
21	ხუთშაბ.	ღირსე მშინისა და სავკობ. მოძქულ. ტომობისა, ვაზირისა და ქსტატესა.	24
22	პარასკე.	ღირსე თანხმესა და მქრატესა, მქტრესა, შოვხა წმ. სწილეთა კვეხნისა შინსა.	25
23	შინათი.	წმ. მოწმ. შილვიანე, ღირსე თანხე, ალექსანდრე, ანტონესე. (სორგელის შინათა).	26
24	კვირბ.	(სორგელის კვირბ. და აღმადგენსა სორგელის); შორგელისა და მქორე შოვხა თიგისა წმ. თანხე წინამორბედისა ღირსე ერანისა.	27
25	ორშაბ.	(ველდორის დასაწყისი) წმ. ტარსი კონსტანტინე-შორგელ შორგელისა და სავოკესი და შორესი.	28
26	სამშაბ.	წმ. შინისა შორგელისა და მოწმ. სესესტანესი დასაჯებას იმპერატორთა ალექსანდრე III.	1
27	ოთხშაბ.	ღირსე მშინისა შორგელისა აღმადგენისა, ტატესი & თელდესი.	2
28	ხუთშაბ.	ღირსე მშინისა კსილდისა, წმ. შორხე და დომნიანისა მოწმ. სესესტანის, სავოკესის; სხვებსა ღირსე მშინისა შორგელისა. —	3

III მ ა რ ტ ი .

(31 დღე).

საქართველო
საბჭოთაო

1891

დღეს იქვს 12 საათი და 17 წუთი,
ღამეს—11 საათი და 43 წუთი.

რეჟიმი

დღეს	დღესი.	დასახელება დღესსწავლათა, უძებოა, წმინდათა ბრძენთა მამათა და დედათა	წ. მ. მ.
1	შაბათი.	კველია, წმ. დიონისე კველიელი და ანტონისა, წმ. ნიკოლოზისა.	4
2	შაბათი.	კველია, წმ. მიქაელ, თეოდორე, დიონისე კველიელი, წმ. ანტონისა, ტახტზე მამისება აბდიატონი : დეკლარაცია III.	5
3	კვირა.	წმ. მიქ. კვირიკე, კვიციანი, კვიციანი, დიონისე კვიციანი და სოფიანი. (დღეს დიდი კვირისა და დიდი შაბათის დასაწყისი 12 საათი ღამეს.)	6
4	ორშაბათი.	(დიდი შაბათი) დიონისე კვიციანი, მიქაელ, დიდი დედა და ავთანისა, წმ. კვიციანისა.	7
5	სამშაბათი.	მიქაელ, კვიციანი და ანტონისა, დიონისე კვიციანი, კვიციანი, თეოდორე და მიქაელისა.	8
6	ორშაბათი.	42 მიქაელისა : მიქაელისა; დიონისე კვიციანი, კვიციანი და თეოდორე.	9
7	ხუთშაბათი.	წმ. მიქაელ კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი, დიონისე კვიციანი და კვიციანი.	10
8	შაბათი.	დიონისე თეოდორე და დიონისე წმ. მიქაელ თეოდორე.	11
9	შაბათი.	წმ. 40 მიქაელისა კვიციანისა ტახტისა მამა.	12
10	კვირა.	წმ. კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი და კვიციანი.	13
11	ორშაბათი.	მიქაელ, კვიციანი, კვიციანი კვიციანი, წმ. თეოდორე და კვიციანი.	14
12	სამშაბათი.	წმ. კვიციანი, კვიციანი კვიციანი და კვიციანი	15
13	ორშაბათი.	წმ. კვიციანი კვიციანი კვიციანი, კვიციანი, მიქაელ, დეკლარაცია და კვიციანი.	16
14	ხუთშაბათი.	დიონისე კვიციანი, თეოდორე, მიქაელ, დეკლარაცია და კვიციანი.	17
15	შაბათი.	წმ. დიონისე, დეკლარაცია, დიონისე და დიონისე კვიციანი.	18
16	შაბათი	წმ. მიქაელ, კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი, კვიციანი და კვიციანი.	19

III შ ა რ ტ ი .

(31 დღე).

1891

დღეს იქვს 12 საათი და 17 წუთი,
ღამს — 11 საათი და 43 წუთი.

რეჟის

თბილისის
გაზეთების

№ 26

დღე.	დღეი.	დასახელებს დღესასწაულოა, უკმეთა, წმინდათა, მოწამეთა მამთა და დედთა.	№
17	კვირა.	ღირს ალექსი კაცის ღვთის, წმ. მკარასა, მიკელესი და პირამხონისა.	20
18	ორშაბ.	წმ. კირილესი, ტრიფონისა, კვიპრიანისა და მხინოსა.	21
19	სამშაბ.	წმ. მოწ. სოსანთესი, დარიასი, ისოკენტის და ვლადისა.	22
20	ოთხშაბ.	ღირსთა სიმე, იოანე, სერგისა და მიტროაისა, წმ. პარსკევოსი და ეფემოსი.	23
21	ხუთშაბ.	წმ. იაკობ. აღმსარებელისა, კირილესი და თამარისა.	24
22	პარსკ.	წმ. მოწ. ვსილდისი, დროსილდისა, ტროიანისა.	25
23	შაბათი.	წმ. ნიკონისა, მოწამ. დიდიანისა, მთელიაქისა და ვსილდისა.	26
24	კვირა.	წმ. ზაქარასი, არტემისა, იაკობის და არტემონისა. თაყვანის გუმი ვერისა,	27
25	ორშაბ.	ხარება ვოვლად წმინდა ღვთის მშობლისა.	28
26	სამშაბ.	კრება მთავარ ანგელოზისა კაპრიელისა. მოწამ. ირახესი, მხნისი და ღირსისა.	29
27	ოთხშაბ.	ღირს. თამარესი, წმ. დედისა მიტრონისა, მხუილ და თეოდოსისა.	30
28	ხუთშაბ.	ღირს. იღირათონ და სტეფანესი, წმ. თამარესი, დარხარესი და სიმე.	1
29	პარსკ.	ღირს მამისა პარკოზისა, მოწ. თამარე, კესტატე და კირილესი.	2
30	შაბათი.	წმ. ზოსიმესი, კესარისა და თამარე აღმსარებელისა.	3
31	კვირა	ღირს და სვეთრველ მოქმედისა ამატისა, პენამანესი.	4

IV აპრილი .

(30 წელი.)

თბილისის
გრაზდების

1891

დღეს : აქვს 13 საათი და 49 წუთი,
ღამებს—10 საათი და 11 წუთი.

RVS

წიგნი.	დასახელებს დღესასწაულთა, კაწუთა, წმინდათა, მარ- ტყა დედათა და მამათა.	წიგნი.
1	ორშაბ. დიანს დედის მარტამ მკვიდრების, წმ. კერობ- ტის, მკარის, მარ. კუკუძისა.	5
2	სამშაბ. წმ. იმედიანის, დიანს ჭ ხუკარ. მოქმედ. ტიტ- ის, წმ. მოღვაწისა.	6
3	ოთხშაბ. დიანს მამის ნიკიტისა, კლდეკუორქისა, აღი- რავისა და სხვათა.	7
4	ხუთშაბ. დიანს მამათა თანებ მკვლავებისა და კორტი მკარისა, ზოსიმისა და სხვათა.	8
5	პარსეკ. წმ. მარ. თეოდოსისა, დიანს მარკოზისა, მკვლავისა.	9
6	შაბათი. წმ. მკორდისა, კერქისა, კეტის და კარდისა.	10
7	კვირა. დიანს მამის კორტისა, დანიკისა, სერაპიონისა, მარ. კარდისა.	11
8	ორშაბ. წმ. მკვლავისა, წმ. მოღვაწისა ფლეკობტისა, რუკისა, ფლეკობისა, თრადონისა და სხვათა.	12
9	სამშაბ. წმ. მარტამ. ივანისა, მკარისა წმ. კარდისა, კუკუ- ტისა და სხვათა.	13
10	ოთხშაბ. წმ. მარ. ტერქისა, მამათისა, ივანისა, მკ- ვლავისა, ზენონისა და კარდისა.	14
11	ხუთშაბ. წმ. სტეფანისა, (5585 წ.) მარკისა, მარტან- ისა, კარდისა და სხვათა.	15
12	პარსეკ. დიანს მამათა კარდისა და სხვისა, (6236 წ.) მარტამ. მანისა, დიანს, თანისა და სხვათა.	16
13	შაბათი. წმ. მკვდ. მარტამ. არტემონისა, (5790 წ.) თრადონ- ისა, კარდისა, თრადონისა.	17
14	კვირა. კვირა მამათა (წმინდა) მკვლავ კარდისა კერ- ობისა. წმ. მამათა მარტანს, არდვანისა, სტო- ნისა, თანისა და კეტისა.	18
15	ორშაბ. მკვიდ. არტემონისა, მკვლავ და კარდისა. წმ. მარტამ. სუკისა და მკვლავისა მამათა კარდისა.	19
16	სამშაბ. მარტამ. დიანს, თანისა და კარდისა, წმ. დიანს- ისა, კარდისა და თეოდონისა. (5796 წ.)	20

IV აქტილი.

(30 დღე).

1891

დღეს აქვს 13 საათი და 49 წუთი,
ღამეს—10 საათი და 11 წუთი.

ბიბლიოთეკის
ნიშნები

R 22

№	დღე	დასახელება დღისასწავლათა, ეჭმათ, წმინდათა მოწივით დღეთა და შაბათთა.	წ. №
17	ორშაბათი	ღამის მიძინის სვიძობის, წმ. აკაკის, მხანათა, აღაპიტის და სხვათა.	21
18	სამშაბათი	ღამის მიძინის ორსკისა და გაორგი აღმსარებელთა წმ. ქრისტეფორე და თეონისა დადა სვიძობათა	22
19	პარასკე	წმ. ორსკისა და კოზმისის (6340 წ.) წმ. სვეტლანე, წათქვამა პარასკეეა.	23
20	შაბათი	წმ. თეოდორესა, მხატვლისა და კრივორისა. დადა შაბათი.	24
21	კვირა	წმ. პასქა-აღდგომა ქრისტესა წმ. ასკისა, თეოდორესა წმ. იანკრისა.	25
22	ორშაბათი	ბრწყინებულ ორშაბათი. წმ. კოლოდისა, თეოდორესა, დეკისა და კადმენტისა. ძველებულთა სხელებს.	26
23	სამშაბათი	ბრწყინებულ სამშაბათი. ღამის მოწ. კარკეის უფლისის მოხურობათა, წმ. დად. ძველ-მოს. გაორგისა. და დელოფელი ბეჭქსნდრისა.	27
24	ორშაბათი	წმ. მოწ. სანა სტრატელატისა, კლისპელისა, ლეონტისა, თამისა, დონკინობის და კალენტისისა.	28
25	სამშაბათი	წმ. მოციქულთა და მსარებელთა მარკოზისა, სოდონისტროსა და სხვათა.	29
26	პარასკე	დღისასწავლი წყარო ცხოვრებისა, წმ. ვასილისა, სტეფანესა, ვლადიმირისა და სხვათა.	1
27	შაბათი	წმ. ძველ. მოწ. სვიძობისა უფლისა ნათესავისა, ღამის სტეფანესა.	2
28	კვირა	კვირა-ცხოვდობა, წმ. იოსებ სობამატრესა, კესკისა, კოლოდისა, კონტადანე და მქსიმესა.	3
29	ორშაბათი	წმ. 9 მოწამეთა კონსტანტინისა, ღამისა მქსიმისა და დიოდორისა.	4
30	სამშაბათი	წმ. მოციქ. აკვობ სვეტლანისა, ღამისა დანატონისა, მქსიმესა და ვასილისა.	5

V მ ა ი ს ი ა .

(31 წელი).

თბილისის
საბჭოთაო

1891

დღეს აქვს 15 სართი და ერთი წეთა,
ღამეს—8 სართი და 59 წეთა.

R. 111

წელი	დღესა.	დღისა, ღამისა და წეთისა.	წელი
1	თახშაბ.	ჩინისჩინი, მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, სპ. მარტვილი და მარტვილი.	6
2	ხეთაშაბ.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	7
3	მარტვილი.	მარტვილი, მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი.	8
4	შაბათი.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი.	9
5	კვირა.	მარტვილი, მარტვილი, მარტვილი.	10
6	თახშაბ.	მარტვილი და მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	11
7	სამშაბ.	მარტვილი, მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი.	12
8	თახშაბ.	მარტვილი და მარტვილი და მარტვილი.	13
9	ხეთაშაბ.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	14
10	მარტვილი.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	15
11	შაბათი.	მარტვილი და მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	16
12	კვირა.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	17
13	თახშაბ.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	18
14	სამშაბ.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	19
15	თახშაბ.	მარტვილი, მარტვილი და მარტვილი, მარტვილი.	20

V Ձ ա Ն Ը .

ՅԱՐԱՅԵՆԻ
ՆՈՅՆՈՐՈՅՅ

1891

(31 հալ.)
հունիսի 15 նստա և յնոսի 15,
հոկտեմբերի 8 նստա և 59 հյուս.

ԲՅՅԵ

Գրքի համար	Տեսակ	Վերջին համարը	Վերջին համարը
16	Երեսմե	Վրոն արագորչեա և յորձակեա, Ելքան Բյուսեա յարտչեա և քաղցեա.	21
17	Յարեկ.	Սոց. սեգհանայեա, Բն. Ելքանցեա և Երեսմեայեա.	22
18	Յնստա.	Բն. արագորչեա, մոխիմ. և յորձակ և Սահա- քահանայեա, Ելքանցեա, կարտեա, սեպեա, քա- ղցեա և Ելք.	23
19	Յնստա.	Վրոն յարեալեա, Ելքանցեա, քցեալեա և ար- տեալ յարեալ. (քաղցեալեա).	24
20	Մանմե.	Բն. մոխ. արագորչեա, արքայեալեա, արեալեա և արքայեա.	25
21	Երեսմե.	Բն. քաղցեալ և արագորչեա յարեալ և յարեալեալեա.	26
22	Մանմե.	Մոխիմ. յարեալեա, արագորչեա և արեալեա մոտեցեալ յարեալեա.	27
23	Երեսմե.	Վրոն մեծեա մոտեցեալ յարեալեա, Բն. արեա- լեա.	28
24	Յարեկ.	Վրոն մեծեա կարտեա և Բն. մոխիմ. կարտեա.	29
25	Մնստա.	Մեծեալ և արեալ և արագորչեա և արեալ և ար- ագորչեա, Բն. արագորչեա.	30
26	Յնստա.	Բն. արագորչ. յարեալ և արեալեա, յարեալ և յարեալ և արեալ.	1
27	Մանմե.	Բն. արագորչ. մոխիմ. արագորչեա, արագորչեա, և արագորչեա և արագորչեա.	2
28	Երեսմե.	Վրոն կարտեա, քցեալեա, կարտեալեա. մոտեցեալ և արեալ.	3
29	Մանմե.	Բն. քցեալեա, արագորչեա, և արեալ յարեալ մոտեց. յարեալ.	4
30	Երեսմե.	Մոտեցեալ արեալ և արագորչեա. Վրոն արեալ և ար- ագորչեա, մոտեց. արագորչեա.	5
31	Յարեկ.	Սոցոյ. յարեալ, Բն. յարեալ և Վրոն յարեալ.	6

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

VI ო კ ნ ი ს ი .

(თითოეული 30 წელი).

1891

დეკემბერი 15 სათა და 31 წელი,
იანვარი—8 სათა და 29 წელი.

რედაქცია

წელი	დღეები.	დასახელება დღესასწაულის, ანუ წინასწარი, მინიშნებისა და დღისა.	წელი
1	შაბათი.	მოწამ. იესოტაბე ავადობისთვის, ელენისთვის, დამბახისა და სარატოვისა.	7
2	კვირა.	წმ. ნიკოლოზისა და მოწ. იოსებისა, ღამის ბრძოლისთვის, სხეულისა წმ. მიხაილისა.	8
3	ორშაბათი.	მოწამ. დიმიტრისა, მიკაელისა, კარაგისა, წმ. მიკაელისა და დიმიტრისა.	9
4	სამშაბათი.	წმ. მიკაელისა და სარატოვისა, მოწამ. სიკინისა და მიკაელისა.	10
5	ორშაბათი.	წმ. მიკაელისა, კარაგისა, მოწამ. დიმიტრისა, ნიკოლოზისა, დიმიტრისა და სარატოვისა.	11
6	ხუთშაბათი.	წმ. მიკაელისა, სხეულისა, ღამის ბრძოლისა და დიმიტრისა, სხეულისა ღამის ბრძოლისა დიმიტრისა და სარატოვისა (მოწამისთვის).	12
7	პარასკე.	მოწამ. მიკაელისა, მიკაელისა, კარაგისა, წმ. მიკაელისა და დიმიტრისა, კარაგისა.	13
8	შაბათი.	წმ. მიკაელისა და სარატოვისა, წმ. მოწ. მიკაელისა და სარატოვისა.	14
9	კვირა.	წმ. მიკაელისა, წმ. მიხაილისა კარაგისა და დიმიტრისა, წინასწარი მიკაელისა, მიხაილისა და დიმიტრისა.	15
10	ორშაბათი.	ხელ. წმ. მიკაელისა, წმ. მიკაელისა მოწამ. მიკაელისა, მიკაელისა და სარატოვისა.	16
11	სამშაბათი.	წმ. მიკაელისა დიმიტრისა და მიხაილისა.	17
12	ორშაბათი.	ღამის ბრძოლისა მიკაელისა, მიკაელისა და სარატოვისა, წმ. მიხაილისა, სიკინისა.	18
13	ხუთშაბათი.	წმ. მიკაელისა, მიკაელისა და სარატოვისა, წინასწარი მიკაელისა, მიხაილისა, მიხაილისა.	19
14	პარასკე.	წინასწარი მიკაელისა, მიკაელისა და წმ. მიხაილისა დიმიტრისა და სარატოვისა.	20
15	შაბათი.	წინასწარი მიკაელისა, მიკაელისა, მიკაელისა, კარაგისა, მიხაილისა და სარატოვისა.	21

VI ო კ ნ ო ს ო .

(თბილისი 30 დღე).

1891

დღეს აქვს 15 საათი და 31 წუთი.
ღამის—8 საათი და 29 წუთი.

თბილისის
მუშაობის
რეჟიმი

დღე	დღისი.	დასახელება დღისწიგლისა, გეგმა, წიგნისა, მანამა და მათა	წ. №
16	კვირა.	კვირისკე უკველია წიგნისა, წმ. მიქამ. ტახტისა, ტახტისა და კვირისა. (დღისი დამე პეტრე-პავლისა მანამა.)	22
17	ორშაბათი.	წმ. მიქამაძისა მხუთისა, ხმათისა და აღმართისა, დანს ნიკაფორე ჭ მსიქისა. (პეტრე. პავ. მანამ. დანამე.)	23
18	სამშაბათი.	მიქამ. დეობტისა, ანატისა და თეოდორისა.	24
19	ოთხშაბათი.	მიქამე. ანატისა, უკველია მისა, მიქამ. ხოსთისა და მანამა, დანს მანამა.	25
20	ხუთშაბათი.	წმ. მიქამ. მკობრისა, არსტოვლისა, დამიტრისა, მანამა.	26
21	პარასკე.	მიქამ. ანატისა, წმ. მიქამ. სქარო. მკობრისა არსა და დანს მანამა.	27
22	შაბათი.	წმ. მიქამ. კვირისა, კვირისა, ანატისა, მანამა და მანამა.	28
23	კვირა.	მიქამ. კვირისა, კვირისა, კვირისა და კვირისა.	29
24	ორშაბათი.	მიქამ. მანამა და მანამა. დანს მანამა და მანამა.	1
25	სამშაბათი.	მიქამ. მანამა და მანამა და მანამა და მანამა.	2
26	ოთხშაბათი.	დანს მანამა და მანამა, წიგნა მიქამ. მანამა და მანამა.	3
27	ხუთშაბათი.	წმ. კვირისა მანამა წიგნისა, დანს მანამა და მანამა.	4
28	პარასკე.	წმ. კვირისა მანამა კვირისა და მანამა, მანამა, მანამა და მანამა.	5
29	შაბათი.	წმ. მიქამაძისა მანამა და მანამა, დანს მანამა.	6
30	კვირა.	კვირისა წიგნისა და დანს მანამა და მანამა.	7

VII Օ Յ Ը Ղ Ո Ն Ի Վ .

(Գրքադաս 81, 82.)

ՅԱՐԿԵՆՆԵՐ
ՅՈՆՔԱՐԿՈՒՄՅԱՆ

1891

հունիսի 14 կարգի կարգի 58 հրատարակում,
հունիսի 19 կարգի 2 հրատարակում

ԲՅՅԾ

Գրքի համար	Հրատարակում	Գրքադաս	Գրքի անունը	Գրքի համար
1	հունիսի	81	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	8
2	հունիսի	82	Հրատարակում և սնունդի մասին	9
3	հունիսի	83	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	10
4	հունիսի	84	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	11
5	հունիսի	85	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	12
6	հունիսի	86	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	13
7	հունիսի	87	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	14
8	հունիսի	88	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	15
9	հունիսի	89	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	16
10	հունիսի	90	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	17
11	հունիսի	91	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	18
12	հունիսի	92	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	19
13	հունիսի	93	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	20
14	հունիսի	94	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	21
15	հունիսի	95	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	22
16	հունիսի	96	Բնական շրջանի և սնունդի մասին	23

VII ტექნიკა სიძ.

(შეიქმნა 31 დღე).

თარიღები
2020-01-03

1891

დღის სიმაღლე 14 სთა და 58 წუთი,
ღამის—9 სთა და 2 წუთი.

რუბნი

დღე	დღის	დღისხელის დასახელება, უწყისი, წინადას, დასახელება და მისი.	წუთი
17	თახში.	ქმ. ბაქმ. მარხუნი, დარს ლეონიდას, ღაზ- რე და ვახტან.	24
18	ხუთში.	ბაქმ. აყიხი და ქველასხუნი, თხა მარჯა ქველასხუნი და ლეონტის.	25
19	პარსე.	დარს ბუარის და დარს, ქმ. რამდენიმის და სეკურის.	26
20	მამთა.	ქმ. დეკურის და წახსწარმეტე, იგარსი, დარს ბაქმ ვალდურის და სთისესი.	27
21	კვარა.	დარს მამთა სეკურ და თახხუნი, წახსწარმეტე- კურის და სეკურის.	28
22	ორში.	ქმ. მუხლასხუნი და ბოგი. სწორის მარამ მუხლასხუნი, ქმ. ბაქ. ფარსი, სხუელ. აბუ- რატურის.	29
23	სამში.	ბაქმ. ტორედი და თუთაჯი და ქმ. მის- თხისი, ქმ. ალბანისი და კურხისი.	30
24	თახში.	ქმ. ბაქ. ქარსახისი ბაქ. თუთა ბორისი და ვალდის, ბოგიურის.	1
25	ხუთში.	ბოგიურის ხისი, დარს ბოგიურის, ბაქმითა ბუარის და კურხისი.	2
26	პარსე.	ბაქ. კარხისი, ბოგი და დარს ბაქ. პარსეკურის.	3
27	მამთა.	ქმ. დეკ ბაქმ. მარჯაბორისი, ქმ. ანთი- სი, ხისი და ხელორისი.	4
28	კვარა.	ქმ. ბოგი. ბორხისი, ხელორისი, ტორისი და პარხისი, დარს კურხი და ბუარის.	5
29	ორში.	ქმ. ბაქ. კურხი მუხლასხუნი, ქმ. ბაქ. კურ- ხისი, მარჯა და სწორისი.	6
30	სამში.	ბოგი. ანთისი, ბოგი და ხელორისი, დარს ვალდის, თახხუნი მუხლასხუნი, ლეონი.	7
31	თახში.	დარს ბორხისი კურხისი, ხისი დარს. ცხ. ბოგი. კურხისი, ბოგი. (დარს დარს მარამდარს ბორხისი).	8

VIII აგვისტო.

(მარტომობისეუ 31 დღე).

დღეს აქვს 13 სათი და 42 ზუთი,
ღამეს—10 სათი და 18 ზუთი.

საქართველო
საბჭოთაო

რედაქცია

1891

დღე	ღელეი.	დასახელებს დღესასწაულთა, უწესთა, წმინდათა, მარტომობთა დღეთა და შაბათთა.	წ. მ.
1	ხუთშაბათი.	შემოსულა მარტომობისთა ძელისა ცხოველ მოთველ ჟუარისა და ხსენებს შუადღით მათა მკაცრეთა და შობილეთა მათთა ჯიარობისთა: & სოლომონბაგისა (დასაწყისი მარტომობის მარტობის).	9
2	პარასკე.	აღმოუჩინეს ხაზინათა წმ. მიქაელ სტეფანესა, წმ. ელიზბეთსა, ნიკოლოზსა.	10
3	შაბათი.	წმ. მიქაელ და ელიზბეთსა წმინდათა წმინდათა, ფილესტინისა, ასკიასა და დიოდორისა.	11
4	კვირა.	7 უმთავრესთა უწესთა, წმ. ანტონისა, ევდოკიასა, დონს დიოდორისა ევდოკიასა.	12
5	ორშაბათი.	წმ. მიქაელ, ნიკოლოზსა, ელიზბეთსა და სპირიტოსსა, (წმინდა ფილესტინისა.)	13
6	სამშაბათი.	ფილესტინისა უწესთა იესო ქრისტესა, წმ. თეოდორისა.	14
7	ოთხშაბათი.	წმ. მიქაელსა, მარტომობისთა, დიოდორისა და სპირიტოსსა.	15
8	ხუთშაბათი.	წმ. ელიზბეთსა, მარტომობისთა, დიოდორისა, ევდოკიასა და ევდოკიასა.	16
9	პარასკე.	წმ. მიქაელ მარტომობისთა, დიოდორისთა, მარტომობისთა, ასკიასთა, იესო ქრისტესა, დიოდორისთა.	17
10	შაბათი.	წმ. დიოდორისთა, სპირიტოსსა, დიოდორისთა, დონს დიოდორისთა.	18
11	კვირა.	წმ. მიქაელ, ევდოკიასა, დონს დიოდორისთა, ევდოკიასა, მიქაელსა, ევდოკიასა.	19
12	ორშაბათი.	წმ. ფილესტინისა და ელიზბეთსა, დიოდორისთა, ევდოკიასთა.	20
13	სამშაბათი.	დონს დიოდორისთა დიოდორისთა, წმ. დიოდორისთა & ელიზბეთსა.	21
14	ოთხშაბათი.	წმ. დიოდორისთა, მიქაელსა, დიოდორისთა, (თავდასა მარტომობის მარტობა, წმინდა მარტომობის).	22
15	ხუთშაბათი.	მარტომობისთა უწესთა წმინდა დიოდორისთა (მარტომობისთა, სხვათა მარტომობისთა სხვათა თუ მარტომობისთა, სხვათა მარტომობისთა სხვათა თუ მარტომობისთა.)	23

VIII ' გ ე ბ ტ ო .

(თარგმანისაჲ 31 დღე).

1891

დღეს იქვ 13 სთათა და 42 წათა,
დაძებ—10 სთათა და 18 წათა.

საქართველოს
სამთავროს

რუს

დღე	დღესი.	დასახელებს დღესსწავლას, უწყოს, წიგნთა, მარტოთა დღეთა და მათთა.	დღე
16	პარასკე.	წარუცხებას ხელთუქმჯელს სიტვის ქრისტესი, წმ. დიმიტრისა და მკვდრისა.	24
17	შაბათი.	წმ. მიქ. მარონისა, სტრატონისა, ფილადელისა, ფინისისა, მკვლესი და კადმონისა.	25
18	კვირა.	წმ. ფლორისისა და რეზისისა, დანს თათონისა, სკანდონისა, ვრავონისა და ათისა.	26
19	ორშაბათი.	მიქიდ. ანდრას სტრატელისა, დანს ტომოთისა, თეკლესი და ადამისა.	27
20	სამშაბათი.	წმ. სტეფანოსისა, დანს სვეტლანისა და მკვდრისა.	28
21	ორშაბათი.	მოციქ. თადაზისა, პარონისა, ვისისა, წმ. ადამისა და სანდონისა.	29
22	ხუთშაბათი.	წმ. თანისა, ქრისტოძისა, მიქ. ანთონისა, უფროსისა, სქირთ. სკანდონისა. სიტისა.	30
23	პარასკე.	მიქიდ. კვირძისა, ათისა, ფლორისისა, თანისა, მარონისა, წმ. დიმიტრისა.	1
24	შაბათი.	წმ. მკვლესი, ვარკისა, დანს მიქიდ. სანისა, ანისისა და კვინისა.	2
25	კვირა.	წმ. სიხარულთა მოციქ. პარონისა, მისისა და ვისისა, დანს სიტისა, მოციქონისა ადამ-კვირისა დამკონისა.	3
26	ორშაბათი.	მიქ. დანისა და სტრატონისა, ვარკისა და თანისა მკვდრისა სიტისა.	4
27	სამშაბათი.	დანს მარკონისა, სანისა, წმ. თანისა, ვარკისა და სხ.	5
28	ორშაბათი.	დანს მათისა მისისა, წმ. ანთონისა მკვდრისა სქირთ. მკვლესი, დანისა და სანისა.	6
29	ხუთშაბათი.	თეკლესი მოციქონისა წმ. სანისა და თანისა დანს მკვდრისა (მარკონისა).	7
30	პარასკე.	წმ. ანთონისა სვეტისა, ანთონისა, თანისა, მკვლესი, სხელისა. ანთონისა.	8
31	შაბათი.	დადეს მარკონისა სიტისა და თანისა, დანს კვირისა და კადმონისა.	9

IX სექტემბერი .

(წიგნისთვის 80 დენი)

1891

დღეს აქვს 12 საათი და 10 წუთი,
ღამეს — 11 საათი 50 წუთი.

თბილისის
საბჭოთაო

რედაქცია

№	დღეა.	დასახელება დღისწიგლისა, კვირა, წიგნდარი, თარგობა დღისა და ღამისა.	№
1	კვირა.	ღამის ბუბლის მუსიკისა, მარხისა, კომოკინის კლასიკისა, ამინისა, სათარისა და 40 წმ. მოწამ.	10
2	ორშაბათი.	წმ. მოწამ. მძინარისა, არსტარხისა, ფილოსოფიისა, მარხ მარხველისა.	11
3	სამშაბათი.	წმ. მოწამ. მარხისა, თეოლოგიკისა, კლასიკისა და 3618 მოწამეთა ნიგოფადეთა.	12
4	ოთხშაბათი.	წმ. მოწამ. მარხისა, წმ. მოსე ღვთის მხედრისა, თეოლოგიკისა და კომოკინისა.	13
5	ხუთშაბათი.	წმ. წიგნდარი. საქარისა და კლასიკისა, წმ. უმარხისა, მუსიკისა და სხვათა.	14
6	პარასკევა.	სხვადასხვა მარხისა, მარხისა, მარხისა, კლასიკისა, დიპლომისა, სპორტისა.	15
7	შაბათი.	წმ. მარხისა, კლასიკისა, ღამის მარხისა, წმ. მარხისა.	16
8	კვირა.	ღამის უფროდ წიგნდარი ღვთის მშობლისა, ღამის ღვთისა.	17
9	ორშაბათი.	წმ. და მარხისა მშობლისა უფლისათა თარგობა და მარხისა, წმ. მარხისა.	18
10	სამშაბათი.	ქალ. მოწამ. მარხისა, მარხისა და მარხისა, მუსიკისა, მუსიკისა და მუსიკისა.	19
11	ოთხშაბათი.	ღამის თეოლოგიკისა, წმ. მარხისა, კლასიკისა, დიპლომისა, დიპლომისა და სხვათა.	20
12	ხუთშაბათი.	წმ. მოწამ. კლასიკისა, კლასიკისა და თეოლოგიკისა.	21
13	პარასკევა.	წმ. დღე. მოწამ. კლასიკისა საქარისა. დიპლომისა, თეოლოგიკისა, კლასიკისა, წმ. მარხისა, ღვთისა, ღვთისა, კლასიკისა მარხისა.	22
14	შაბათი.	მარხისა მარხისა კლასიკისა, (კლასიკისა მარხისა; დიპლომისა) წმ. მარხისა მარხისა.	23
15	კვირა.	ღამის მარხისა მარხისა და 13 მარხისა მარხისა, წმ. მარხისა, მარხისა, მარხისა და მარხისა.	24

IX სექტემბერი.

(საგარეო 30 დღე)

საგარეო
საგარეო

1891

დღეს აქვს 12 საათი და 10 წუთი,
ღამს — 11 საათი და 50 წუთი.

RUSA

	დღის.	დღისებულება დღისწინაღობა, უმჯობესი, წინადაცხადება, მარცხი და სხვა.	
16	ორშაბათი	წმ. მოწმ. კვეციხისა, მელეტიისა; წმ. იოანე მწიგნობარისა; ანასტასიასა, წმ. დიმიტრიისა.	25
17	სამშაბ.	წმ. სოფიისა და სიმონ ასკელთა მისთა; მისტა, კვიციხისა და ლადისისა (კურს ხევე და დაეპოვისა), ანთონიელ და სხ.	26
18	ოთხშაბათი	წმ. იოანე ბაპტისტისა და იოანე ნათლისმცემისა; იოანე ნათლისმცემისა; იოანე ნათლისმცემისა.	27
19	ხუთშაბათი	წმ. მოწმ. ტროფიმისა, სერგისა; დოროქიისა, დიმიტრიისა.	28
20	პარასკე	წმ. იოანე კესტატისა და სხელობისა მისთა, დიმიტრიისა, კლავდიისა, ლადისისა.	29
21	შაბათი	წმ. იოანე კონსტანტინისა, ანტონი და სხელობისა, წმ. დიმიტრიისა.	30
22	კვირა	წმ. მოწმ. ფოტისა, დიმიტრიისა, ანტონი, თეოდორისა და სხელობისა.	1
23	ორშაბათი	მეფობდა ღმერთი იოანე ნათლისმცემისა, წმ. იოანე ნათლისმცემისა, სერგისა.	2
24	სამშაბ.	წმ. მოწმ. სერგისა, თეოდორისა, კლავდიისა და სხელობისა.	3
25	ოთხშაბათი	დიმიტრიისა, იოანე ნათლისმცემისა, წმ. დიმიტრიისა, სერგისა და სხელობისა.	4
26	ხუთშაბათი	მეფობდა წმ. მოწმ. კონსტანტინისა, იოანე ნათლისმცემისა, დიმიტრიისა.	5
27	პარასკე	წმ. იოანე კალისტრატისა, კესტატისა, მარკოსისა და დიმიტრიისა.	6
28	შაბათი	დიმიტრიისა, იოანე ნათლისმცემისა, წმ. იოანე ნათლისმცემისა, ანტონი, სერგისა და სხ.	7
29	კვირა	დიმიტრიისა, იოანე ნათლისმცემისა, თეოდორისა, დიმიტრიისა და კონსტანტინისა.	8
30	ორშაბათი	წმ. მოწმ. კონსტანტინისა, მოწმ. დიმიტრიისა და კონსტანტინისა, წმ. დიმიტრიისა.	9
			10

X Ռ Վ Յ Ռ Ձ Ե Ր Ո X

(Ընդունելու է 31 հոգ)։

ՅԵՐԱՅԱՆ ԵՍԷՅ
ՅՈՒՆԻՈՒՄՆԵՐ

1891

հալել է թիվ 10 կառու և 41 Բյուր,
զամբ—13 կառու և 19 Բյուր.

ՐԿԿԾ

Գրքեր	Գրքեր	Գրքեր
	հասնելը և զգեստները, շինք, Բնական միջոցներ և այլն	
1 Երկրաչափ.	Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	11
2 Ռոման.	Ռոման, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	12
3 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	13
4 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	14
5 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	15
6 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	16
7 Ռոման.	Ռոման, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	17
8 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	18
9 Ռոման.	Ռոման, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	19
10 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	20
11 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	21
12 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	22
13 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	23
14 Ռոման.	Ռոման, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	24
15 Երկրաչափ.	Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	25
16 Ռոման.	Ռոման, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ, Երկրաչափ և Երկրաչափ	26

X ოქტომბერი.

(დგინდობიდან 31 დღე).

1891

დღეს: აქვს 10 საათი და 41 წუთი,
ღამეს—13 საათი და 19 წუთი.

061053
20301033
R533

დღე	დღესი.	დასახელებს დღესწავლას, კვირას, წინადას მოწმებას, შინა და გარე.	წელი
17	ხუთშაბ.	ღონის ოსახსი და მოგაქი ახდრასი, ღაზარქია, კოსმა და დამიძესია. ამკრატორის და შინა სახელობის ვადარსება რეაბის კაზუ 1888 წელს.	27
18	პარასკ.	მოგაქი და მხარამოქი. დეკესია, მოწმ. შინაო- ბის, ავღონესია, დეკოსის.	28
19	შაბათი.	წმ. წინახარ. ოქელის, ნეტარ გლეხობისა, ღონის ოახესია და უკაროსისა.	29
20	კვირა.	წმ. დედ. მოწ. არტემისა, ღონის უკრესელის არტემისა.	30
21	ორშაბ.	ღონის ივანობისა, წმ. კაროსისა, მოწ. ზოც- კესი და ავგობისა.	1
22	სამშაბ.	წმ. მოწმ. დეკესხდრესია, წმ. ამკრატორისა, უკრეს- ისა, ახსისა, ვახხის დეკოსი შინადას ხატისა. და წმ. შუგთა უმდით კეკესელისა.	2
23	ორშაბ.	წმ. მოგაქი. ავგობისა, წმ. კესტესია, ნეტარ პეტროსისა კესტესია.	3
24	ხუთშაბ.	მოწმ. არქანსია, ღონის სინკრატორისა, ნეტარ კეკესელისა და ოახესია.	4
25	პარასკ.	მოწ. მარკანესია, მარკანოსისა და ახსტესესია.	5
26	შაბათი.	წმ. დედ. მოწმ. დამატორისა, ღონის ოახესესია და სხვათა.	6
27	კვირა	წმ. მოწმ. ნესტორისა, მარკანოსისა, ღონის კმა- ტორისა და ახდრასია	7
28	ორშაბ.	წმ. დედ. მოწმ. ნუგატე უმბისის კმესომ. ღონის კერესტისა, მარსეკესია, ავგოსი და ნუგატესია.	8
29	სამშაბ.	ღონის ახსტესისა, ახსისა, მარკანოსისა, მოწმ. მარკანოსისა და კეკესელისა.	9
30	ორშაბ.	მოწმ. ნიხონოსისა და ნიხონოსისა, ღონის არტე- მისა, ოქელისა და მარკანოსისა.	10
31	ხუთშაბ.	წმ. მოგაქი. სტეფანოსისა, ღონის უმბისისა, სინკრატო- რისა, მკრატორისა, ახსტესისა და ავგობისა.	11

XII სტრუქტურა

(გოთგანისხე 30 დღე).

სტრუქტურის
განმარტების

1891

დღის აქტი 9 საათი და 23 წუთი,
ღამის — 14 საათი და 37 წუთი.

RUSA

№	დღისა.	დასახელება და აღწერა	№
1	პარსე.	წმ. უკუნისღობის კობის და დამანქის, კარანქ- სა, აიკობის, ოახისა და ქსანისა.	12
2	პანთა.	ღამს აკანდინქისა, მარქანქისა, კლდედგომრქისა, სეკშიდაგომრქისა, აკობის და სხვ.	13
3	კვარა.	მოწმ. აკეხმძქისა, აღმისა, ოახისა, ვარჯა- სა და სხვათა.	14
4	ოარმა.	ღამს. ოახიქისა, მოწმ. ნაყნორქისა და სტე- ფანქისა, წმ. კობის და კლასისა.	15
5	სამმა.	მოწმ. დიკტობისა, კობისა, ვარჯისა, ვარჯის და აღქსანდრქისა.	16
6	ოარმა.	წმ. მელე აღმარქელისა, ღამს კარდამისა, დუქისა, კლდედგომრქისა.	17
7	ხუთმა.	მოწმ. აკობისა, თეოდორქისა, სტრანინქისა, ღამს აღმარქისა, 33 მოწმ. მელე კანქელისა.	18
8	პარსე.	კრქს მარჯან-სეკელის მახეღრისა და სხვათა უხორცო ძღვას, მარჯა და მარჯამისა.	19
9	პანთა.	მოწმ. ოახისაგომრქისა, მარჯანქისა, სტრან და აღქსანდრქ, ღამს მარჯანისა.	20
10	კვარა.	წმ. კანსტანტინქისა, მოწმ. კარგისა, კრასტისა, რადობისა, კრასტისა. (ვარჯობა).	21
11	ოარმა.	წმ. მოწმ. მახისა, ბეკობისა, სტეფანდისა, თეოდორქ და მარჯანქისა.	22
12	სამმა.	წმ. ოახე მოწმელისა, ღამს ხიღობისა, წმ. აქისა.	23
13	ოარმა.	წმ. ოახე ოქობისა, მოწმე ნაყნორქისა და კერმანისა.	24
14	ხუთმა.	წმ. მოწმ. ფილანქისა, წმ. სერჯისა, ვარჯობისა და თეოდორისა; ალქორტრანგის დასაქსა.	25
15	პარსე.	წმ. კუთისა, სიმონ და მარჯანისა, ღამს დამიტრისა. (მობის მარჯის დასაქსა).	26
16	პანთა.	მოწმე და მახარებელი მარჯანქისა, წმ. სერჯისა და ფელანინქისა.	27

X I Գ Ե Թ Ե Թ Ի Լ X

(չորհրդակազմ 80 հոգու)

հոգև թիվ 9 կառուցած 28 հոգու,
 և թիվ 14 կառուցած 87 հոգու.

ՅԵՐԱՅԵՍԻՍ
 ՅՈՒՆԻՍԿՈՒՆԵՍԻՏԵՏ

ԲՄՅԵ

1891

Կարգ թիվ	Գրքեր	Վարձատրված գրքակազմը, թիվը, քանակը, թիվը և անունը և անունը.	Կարգ թիվ
17	Յգոնն.	Բն. յնդուստրիա, մոխի. հայոց և արևմտյան, մոխի. քաղաքական և 133 մեծածախ աշխատող- լան փոխադրում.	28
18	Ռոմանն.	Բն. մոխի. մաթեմատիկական և հայերեն, լան յնդուստրիա.	29
19	Եսմման.	Գրքակազմիչ. իշխան, մոխի. յնդուստրիա, օգո- ստան և արևելյան.	1
20	Ռոմանն.	Լան յնդուստրիա և քաղաքական, մոխի. յնդու- ստան և հայերեն.	2
21	Եղյուծան.	Մանրագր. իշխան յնդուստրիա և փոխադրում քաղաքական.	3
22	Քանան.	Բն. մոխի. օգոստոսյան, փո. մոխի. յնդուստրիա, օգոստոսյան, յնդուստրիա և միջավայր.	4
23	Քանան.	Բն. յնդուստրիա, մոխի. յնդուստրիա և մաթեմատիկական.	5
24	Յգոնն.	Բն. լոգ. մոխի. քաղաքական, մաթեմատիկական, կրթական և յնդուստրիական, լան կրթական.	6
25	Ռոմանն.	Բն. մոխի. յնդուստրիական և օգոստոսյան և մաթեմատիկական.	7
26	Եսմման.	Լան օգոստոսյան, յնդուստրիական և օգոստոսյան, մոխի. կրթական և լոգ. մաթեմատիկական.	8
27	Ռոմանն.	Բն. օգոստոսյան կրթական, մաթեմատիկական և օգոստոսյան, լան յնդուստրիական.	9
28	Եղյուծան.	Բն. կրթական և օգոստոսյան, յնդուստրիական, օգոստոսյան, և, յնդուստրիական և օգոստոսյան.	10
29	Քանան.	Լոգ. մոխի. յնդուստրիական, կրթական, յնդուստրիական, լան մաթեմատիկական, օգոստոսյան.	11
30	Քանան.	Բն. մոխի. մաթեմատիկական, օգոստոսյան, փո. կրթական.	12

XII რეკეშე რი .

(ქრისტეშობისაჲ 31 დღე).

დღეს აქვს 18 საათი და 54 წუთი,
ღამეს—15 საათი და 16 წუთი.

1891

რეკეშე

საქართველო
შინაგარეო

დღეს.	დღესა.	დასახელება დღესწიულთა, ეჭვთა, წიგნთა, მოწამეთა დღესა და შინათა.	წიგნი.
1	კვირბ.	წმ. ნუშისა, ანანასა, მარ.-მოვ. ფილარეტისა.	13
2	ორშაბ.	ღარს ასე წიგნის ეძისკობ. წიხისწარ. ანკონ- სა, თანესა, ერეკლესა, ანდრასა.	14
3	სამშაბ.	წიხისწარ. სოფრისასა, ღარსთ თეოდორესა, თეო- დულესა და თანესა ესტყოსა.	15
4	ოთხშაბ.	წმ. დედ. მოწამ. ბარბარესა, ღარს თანესა დამ- სკელისა და ავლიანსა.	16
5	ხუთშაბ.	ღარს სის კანწყინდილისა, წმ. ანსტასესა, კა- რთონ და შაქრასა.	17
6	პარასკ.	წმ. ნიკოლოზ საკვირველ მოქმედისა, წმ. პარონისა და ლუკასა; სხუდწოდება მუშკვიდრე ცე- სარეუხისა.	18
7	შაბათი.	წმ. ამროხისა, თანთოდორესა, პულესა თანესა და ანტონისა.	19
8	კვირბ.	ღარს მოტაძისა, სისთისა, ამოდონისა, ენდ- როდისა, კახარისა.	20
9	ორშაბ.	მუგლად ღება წმ. ანასა, ღარს სტეფანესა, წმ. სოფროხისა.	21
10	სამშაბ.	წმ. მოწამ. მანასა, კომოკესა, კვარაფისა, ღარს თამისა და თანესა.	22
11	ოთხშაბ.	ღარს დანიელ მესეეტისა, ლუკასა, თათულისა, პარაქისა და ნიკონისა.	23
12	ხუთშაბ.	წმ. სპირიდონისა, ალექსანდრესა, მოწამ. რაზუმ- ნიკესა და თეოდონტისა.	24
13	პარასკ.	წმ. კვკინისა, კესტრატისა, ავსენესა, წმ. ლუ- კასა და ანსენსა.	25
14	შაბათი.	მოწამ. თერასისა, კალინიკესა, ლუკასა, თეო- დონისა, ამოდონისა და ავლიანსა.	26
10	კვირბ.	წმ. მოწამ. კლკეთურისა და ანთისა, ღარს პუ- ლესა და სტეფანესა.	27

XII რეკემბერი.

(ქრისტეშობისივე 31 დღე.)

1891

დღესა იქნს 8 საათი და 54 წუთი,
ღამეს—15 საათი და 6 წუთი.

საქართველოს
სამთავროს
რედაქცია

დღე	დღენა.	დასახელება დღესასწაულისა, კვირა, წიგნისა, ზაფხულის დღისა და შაბათს.	პატივი
16	ორშაბ.	წინასწარ. სხუენა, წმ. მიწახობისა, ნეტარ დედოფ. თეოფანისა და სოფიისა.	28
17	სამშაბ.	წინასწარ. დანიელისა, წმ. სხინასა, სხინასა, მისიელისა, მიხეილისა და სტეფანესა.	29
18	ოთხშაბ.	წმ. მიწიმ. სუბსტანცისა, წმ. მოდესტისა, დანს მიხეილისა, კლივდისა და სხუათ.	30
19	ხუთშაბ.	წმ. ბონიფატისა, მიწ. ილიასა, მარტინიანისა და გრიგორისა.	1
20	პარასკე.	წმ. მიწ. კენთე დემეტრიუს. დანს ფილოკენ.	2
21	შაბათი.	მიწიმ. ილიანისა, პეტრე პოსკოვ. კოსკოვ, თემისტოკლესა და თეოფანესა.	3
22	კვირა	წმ. დედ მიწიმ. ისისტასისა, თეოდოტისა, ქრისტოფორესა და სხ.	4
23	ორშაბ.	წმ. პავლე და ნიკონისა, დანს თეოდულასა, დიოდორისა და 10 მიწიმეთა.	5
24	სამშაბ.	წმ. დანს კვიქხისა, ნიკოლოზისა, წმ. აიკათისა (წინა დეე შობისა).	6
25	ოთხშ.	შობა ანთა ქრისტესა ბეოდეს შინა კესარი აგუსტის ბეოდის დანს.	7
26	ხუთშაბ.	კრებე უფლად წიდა დვთის მშობლისა, დანს კეთიქსა, დიეთ ბეოდისა და თისებისა, წმ. კონსტანტინესა, პეტრესა და აიკათისა.	8
27	პარასკე.	მიწიმ. და შარ. მიწ. სტეფანესა, წმ. თეოდორესა.	9
28	შაბათი.	წმ. მიწიმ. ილიან ბეოდის ნიკოლოზისა, მიწიმ. ნიკანორისა, კენთე და პეტრესა.	10
29	კვირა.	14000 კრებთა ქართლისკან მიწიმედითა ბეოდეს, წმ. მარკელისა და თადესა.	11
30	ორშაბ.	მიწიმ. სხუენასა, დანს ფილარეტისა, მელანისა, ზოთაქისა და ტომისა.	12
31	სამშაბ.	წმ. მელანის რამბელისა, ირანესა და სილვისტრისა.	13

ქართველთა დღესასწაულები

იანვარში	8 წმ. მოწამ. იოსია, რომელიც აქამა ქ თბილისში 790 წელს.
"	14 წმ. მოციქ. სწორის ნახსია, საქართ. ტანხანაღებულის, 347 წელს.
"	19 წმ. ანტონ მარტყოფელის (ათორმეტოვანის მარტყოფში) VI სუკ.
"	26 წმ. კეთილმსახურისა საქართველოს მეფისა დავით III აღმაშენებელისა 1155 წელ.
აპრილში	15 წმ მოწამეთა სუქასია და მისთანთა.
"	19 წმ. მამთა დავით გარეჯის მონასტერში მოძწევათა შუქასხისეცხ.
"	23 წმ. დიდისა მოწამისა ვაორგისა 1122 წ.
მაისში	1 წმ. თამარ დედოფლისა საქართველოს მეფისა.
"	7 წმ. თანე ზედაზნელისა და ათორმეტთა მსთან მოხუდთა ხარათა 557—560. შორ, ასუკ, აბაშის, ასუკ, ანტონ, დავით, ზეხონ, თადეოზ, ასდგორე, მსხუელ, ჰართისა & სტეფანე VI სუკ.
"	9 წმ. შორ მღვთმელისა ათორმეტ. VI სუკ.
"	13 წმ. კეთილ ათონელისა 1028 წელს.
"	18 წმ. დავით და დარეჯანისა.
ივნისში	21 წმ. საქართველოს მეფეთა, ანხილ და დუარსანისა 1622 წელ.
"	27 წმ. ვაორგი ათონელისა XI სუკ.
ივლის.	12 წმ. თანე და ვაბრიელისა, 998 წელს.
"	29 წმ. ეესტატი მცხეთელისა 589 წელს.
აგვისტ.	3 წმ. მოწ. რაჯენისა, სოთველს წრომს წამებულს.
"	28 წმ. დიდ მოწამ. დედოფლისა შუქასიასა, 544 წელს.

საქართველოს
ისტორიის

სექტემბ.	13	წმ. მოწამ. ქეთევან დედოფლისა, 1616 წ.
"	15	თსუბ. ალექსანდრეს სათარბმეთათგანისა VI სუკ.
"	16	წმ. წმუბ. ორობ მბთა ისუკ და აუკოსისა.
"	18	წმ. ბოდინისა (სოლუაშვილისა) და ორობ მბთა შილუ და ელიზბარის (ერისთავთა) 1664 წ.
"	30	წმ. მოწ. რაფხიმუ, ვაისუკ და 550 ქალწულთა.
ოქტომბ.	1	სუხუბა სსწაუბის სუკტისა და სუფულთა კვართისა ქ. მგსუბაში.
"	2	წმ. დიდ. მოწამ. არგუთის მოუვრთა დუბთ და კონსტანტინესა 741 წელ.
"	5	წმ. ვიორგე ხსნობულისა.
"	28	წმ. მღ. მოწ. დუბთა მოწმუბუკ სუოფიტუ ურბნისთა ეპისკოპობისა VII სუკუ.
ნოემბერ.	10	წმ. დიდ მოწ. ვიორგესა და კონსტანტინე მოავრთა IX სუკუ.
"	17	წმ. მოწ. მსუბუდ (ვიორგისისა) და 133 მბთისა წამსუბულთა 927 წელ.
"	19	წმ. მოწამ. იღობოსისა 882 წელს.
"	29	წმ. იბობს სუკტისა ეპისკოპობისა სათარბმეთათგანისა 541—555 წელ.
დეკემბერ.	2	წმ. მოწამ. ისუკ წილესისა ეპისკოპ. სათარბმეთათგანისა VI სუკუ.

ამას გარდა არ.ან კადუკ მოსრავნი დღესასწაულნი.

- ა) ყველიერის სუთმბათის წმ. შიო მღუბულისა.
- ბ) აღდგომის კუბრის მბთის, სუხუბა წმ. მოწამ. დუბთ ვარუკულის დ მბთა მოწყუდილთა მბთა VI სუკუ.
- გ) აღდგომის მუშუბუდუ კუბრის ოთსმბათის წმ. დოდოსისა.
- დ) ამაკუ კუბრის სუთმბათის წმ. დუბთ ვარუკულის სათარბმეთათგანისა (მთა-წმინდისთა) VI სუკუ.
- ე) სულის წმიდის მოუვრის მუშუბუდ ოთსმბათის დობისთა (ვიორგობს).

ახალი წლის ზარკელ დღის გამოცნობა

თუ გვინდა შევიტყოთ ახალი წელიწადი რა დღეს გათქვამთ, ამის გამოსაცნობად შემდეგ სამუდებს უნდა მივმართოთ:

დავნიშნოთ ციფერებით კვირის დღეები, მკაფიოდ:

ორშაბათი	სამშა.	ოთხშ.	ხუთშ.	პარასკ.	შაბათი.	და კვირა.
5	6	0	1	2	3	4.

იმ წელიწადს, რა წლის ახალი წელიწადის გამოცნობა გვინდა, უნდა გამოვრჩიოთ 1, დანარჩენი რიცხვი გავუთ 4-ზე; გაყოფილს რიცხვს მივუმატოთ წელიწადის რიცხვი და შეერთებული უმაღლეს გამოვრჩიოთ 12, რაც დარჩება: ის რიცხვი გავუთ 7-ზე და რაც ამ უკანასკნელ გაყოფის შემდეგ დარჩება დანარჩენი (остаток) ის იქნება ახალი წლის ზარკელი დღის მარკენი. მკაფიოდ: გამოვიცნოთ ამ მომდინარე 1891 წლის ახალი წელიწადი რა დღეს გათქვამთ? მოვიქცეთ ისე როგორც ზემოდ იხსენიათ: ეს იგი 1891 გამოვრჩიოთ 1, დარჩება 1890. ეს უკანასკნელი გავუთ 4-ზე გამოვა 472. აქედან გამოვრჩიოთ 12, დარჩება 460, ამის მივუმატოთ მომდინარე წლის რიცხვი ე. ი. 1891, გამოვა 2351, ეს უკანასკნელი რიცხვი გავუთ 7-ზე, გამოვა 335 და დანარჩენი 6; ეს კვირა იქნება კიდევ ახალი წლის ზარკელი დღის მარკენი; ზემოდ მოყვანილ ცხრილში 6 ზის სწორედ სამშაბათის ქვეშ, მიმსადა-მე ახალი წელიწადი ამ 1891 წელს გათქვამთ სამშაბათი დღეს და ესეც არის კიდევ—აიღოთ მორე მკაფიოდ: რა დღეს დადგება ახალი წლის ზარკელი დღე 1892 წელს? ზემოდ მოყვანილის წესით რომ მოვიქცეთ, ისე გამოვა: 1892—1=1891. ეს რიცხვი გავუთ ოთხზე—1891: 4=472 და დანარჩენი 3 (ამ გაყოფის შემდეგ დანარჩენიებს უწოდებენ არ აქვს სიღრმე და ისე სტოპენ) 472 გამოვრჩიოთ 12; გამოვა 472—12=460, ამის უნდა მივუმატოთ იმ წლის რიცხვი, რომლის გამოცნობაც გვინდა ესე იგი 1892, გამოვა 460+1892=2352, ეს უკანასკნელი რიცხვი უნდა გაიყოს 7-ზე, გამოვა: 2352: 7=336, და დანარჩენი 0, ეს ნული არის

დღის მხეცეპელი, 7-ის ქვეშ წის ოთხშაბათი, მაშასადამე
წელს ახალი წელიწადი გათენდება ოთხშაბათს.

მსხეცის გამოანგარიშება

ქართველებს მსხეცის გამოანგარიშებისათვის აქვთ კარგი წოდებუ-
ლი ხელთა, რომლის დახმავა და დახმობა, ცოტა არ იყოს,
მხელით, რადგან ანგარიში დაფუძნებულია ხელის ხისხრებზე; ამატომ
წყენ განვიზრახეთ მსხეცის გამოანგარიშებულად სხვა მეთოდის, წესის
შემოღება, მით უფრო რომ ეს წესი არ არის ისრე რთული, როგორც
წყენებური სხელითა და უკვლასათვის ადვილად გასაკება; ამის კარდა,
ისიც უნდა ვსთქვათ, რომ ამ წესით ქლა უკვლავს ხელმძღვანე-
ლობენ.—

თავდა-მარველად მსხეცზე ის უნდა ითქვას, რომ მას აქვს ერთი
უცილებელი ყანონი: მსხეცი მოხდევს ვოკვლათვის იმ სრულს მთვა-
რეს, რომელიც 21 მარტის შემდეგ დადგება ხოლმე. მსხეცი უკვე
ლად ყვარს დღეს უნდა მოქცეს. სამძღვრები მსხეცისა არის 22 მარ-
ტი და 25 აპრილი, ესე იგი ადგომამ იესო ქრისტესი არც 22 მარ-
ტის წინეთ შემოღება იყოს და არც 25 აპრილის შემდეგომ. ეს უ-
ცილებელი ყანონი მარტივი და ნაკონი წელიწადებისათვის.— ესლა
დაუუბრუნდეთ შემოდ სხენებულ წესს.

მოდინარე წლის რიცხვს,—ან იმ წლისს, რომლის მსხეცის
გამოანგარიშებაც კანდა;—ყოფენ ზედი-ზედ, მარველად 19-ზე მერე
4-ზე და მერე კადევ 7-ზე; რაც ამ დავოფის შემდეგ დახარხოში
რაცხვები (остатки) იქნება, იმით დავითხურს ახოქით გამოხსნაქენ,
(ჩვენ ვახმართო რესული ახოქი).

მარველს—A-ით. მკორეს B-ით მქსამეს B-ით.

ამ მეთოდში ხმარობენ სამი ფორმულას:

მარველი ფორმულა — $(19a+15):30$

მკორე — — — $(26+4b+6r+6):7$

და მქსამე — — — $(22+\Gamma+\Delta)$ (მარტისა)

პირველი ფორმულა: $(19a+15)$: 30, ამ ფორმულაში დასრულებულია დანართი (остаток) რომელიც გამოისახება შემდეგნაირად, Γ -ით.

მეორე ფორმულა $(2r+4s+6t+6)$: 7, ამ ფორმულაში დასრულებულია დანართი (остаток), რომელიც გამოისახება Δ -ით.

და ბოლოს მესამე ფორმულა $22+\Gamma+\Delta$ აქედან უნდა გამოვიღოთ 31 დღე მარტისა და რაც რიცხვი დარჩება ის იქნება მარტის მსვენებელი. (სხვათაშორის თუ დანართი რიცხვი აღემატება 31, ამ შემთხვევაში იგი უნდა გამოისახოს $\Gamma + \Delta - 9$ (პირველი).

ესევე იგივეა ამ მომდინარე 1891 წელს იანვარი და იანვარი მარტის თვეს შორის მარტის თვეს, ესე იგი პირველად გვევლინება 19-ზე, მერე 4-ზე და მერე კიდევ 7-ზე.

1891: 19—99 და დანართი 10, რომელიც ედარება A -ს

1891: 4=472 და დანართი 3, რომელიც ედარება B -ს

1891: 7=279 და დანართი 1, რომელიც ედარება B -ს

ესევე იგივეა პირველი ფორმულა $(19a+15)$: 30, ამ ფორმულაში A -ის მაგიერ ის რიცხვი დავსვათ, რომელიც იგი ედარება Γ -ს. 10; მაშინ პირველი ფორმულა ასე იქნება $(19 \times 10 + 15)$: 30 ანუ 205 : 30=6 და დანართი 25 ეს უკანასკნელი ციფრი შემოდგომის დღის აღსანიშნავად უნდა გამოისახოს Γ -ით.

ესევე იგივეა მეორე ფორმულა $(2r+4s+6t+6)$: 7, ამ ფორმულაში ასევე მაგიერ ის ციფრი დავსვათ რომელიც ისინი უდრის, 25 მაშინ გამოვა ასეთი ფორმულა $(2 \times 3 + 4 \times 1 + 25 + 6)$: 7 ანუ 166 : 7=23 და დანართი 5, ეს უკანასკნელი ციფრიც შემოდგომის მსვენებელი გამოისახება Δ -ით.

ესევე იგივეა მესამე ფორმულა $(22+\Gamma+\Delta)$ —31 ასევე მაგიერ ის ციფრიც დავსვათ, რომელიც ისინი უდრის, მაშინ ასეთი ფორმულა გამოვა $(22+25+5—31)$ ანუ $52—31=21$ ეს უკანასკნელი რიცხვი მარტის მსვენებელია, მაშასადამე ამ მომდინარე 1891 წელს მარტი იქნება 21 პირველი. (მესამე ფორმულის შემდეგ რომ გვეჩვენოს მოგვიანდელი ფორმულა ამ შემთხვევაში იგივეა რომ

დავსვდეთ დანახობა რიცხვი 31 :ღმეტკება, იმ ფორმულითაც რომ ვახს-
კარაშთა მინც 21 გამოდის, მაგ.: ის ფორმულა იყო $\Gamma + \Delta - 9$
(აბრღის) ასოების მეტიერ ციფრები რომ დასვსათ გამოვა $25 +$
 $+5 - 9 = 21$.

ასე უნდა მოვიქცეთ მსხვეს გამოსახვარიშებლად, რომლის წლისც
გვინდა და რავე გვეცოდინება როდის აქება მსხვეა, მამის დანახვნი
უწყების გამოცნობაც ძლიერ ავიღია.

დავსახვულნი მსხვეშედ დამოკიდებულნი.

რავე ვაყვებთ რა დროს მოვიქცევა მსხვეა (აღვტომს იქნა ქრის-
სტესი), მერე ძლიერ ავიღია სხვა დავსახვულთა მოკნც, რომელნიც
მსხვეშედ არიან დამოკიდებულნი, მაგალითად:

1) განზოგება იხე შეა ზოგაიგობს უეჭველად აღვტომის
ოცდამეხუთეს დავს უნდა იყეს, ან 24 დღის შემდეგ.

2) ამბღღება უფლისა უეჭველად უნდა იყეს მკორმოცე
დავს, ანუ 39 დღის შემდეგ.

3) სულა წმინდის მოფენა უეჭველად უნდა იყეს მსხვეს
ორმოცდამეათე დავს, ანუ 49 დღის შემდეგ ხოლო ამბღღებამდე
მკათებს დავს.

4) ვოკვლათა წმინდათა კვირიბეკ სულის წმინდის მოფენის
ხორზედ, ესე იგი მერვე დავს ანუ 7 დღის შემდეგ.

5) დავნი მოციქულთ მარხვისა ვოკვლათა წმინდათა კვირი-
ბეკან მოძინარეობეს ვადრე 29 ივნისამდე.

ველა დავსახვულნი და მარხვნი, რაც ხმოვთველთ დამოკი-
ბულ იყენს მსხვეშედ და მსხვეს მისდევდეს, ხოლო დანახვნი მარ-
ხვნი და დავსახვულნი მსხვეს წინ მიუბღვიან და მათი მოკნა ესე
უნდა, მაგალითად:

6) ხორცთ იკრების რიცხვის მოკნა შეიძლება ასრე: მსხვეს
რიცხვს სიძი დღე უნდა მიუბტოს, თუ წელიწადი მარტვიან და ოთ-
ხი დავს, თუ წელიწადი ნაკიანია და ეს შეერთებული ვანი კვირეკნებს
რიცხვს ხორცთ იკრების; ხოლო თუ მსხვეა მარტვიან ხორცთ იკრ-

მათი აქტების მიხედვით; თუ ამბობდა, მაშინ თებერვალში; მაგალითად ამ
 მომდინარე 1891 წელს მასწავლებლის 21 ამბობდა—მაშასადამე, ზემო
 აღნიშნულის მიხედვით 3 დღე რომ მივათავსოთ სორცთა აქტებს
 აქტებს 24-ს თებერვალს და ესეც არის კიდევაც. 1889 წელს აღგო-
 მა ქობულაძის იყო 24-ს ამბობდა, რადგან 1888 წელი ნიკანო იყო,
 ამიტომ 24-ს იათი უნდა მივუძღვოთ და მაშინ სორცთა აქტებს გა-
 მარჯვ 28 თებერვალს და ესეც იყო კიდევაც.

7) ყველაერთის აღების დამე აქტებს სწორედ სორცთა აქტების
 სწორზე, ესე იგი მერვე დღისა, ანუ 7 დღის შემდეგ. მაგალითად:
 წელს სორცთა აქტებს არის 24 თებერვალს, მაშასადამე ყველაერთის აღე-
 ბის დამე აქტებს 3 მარტს.—რადგან უნდა, ხსენების აქტებს ისე მო-
 ხდეს რომ ამ კვირის მითვლით გამოვიდეს რიცხვი 28-ზე ან 29-ზე
 მეტად, მაშინ თქმე არ უნდა, რომ ყველაერთის აღების დამე კვირის
 მარტში.

8) დიდი აღების დამე უკველად მოხდეს ყველაერთის მო-
 ღლის და ყოველთვის თანამართლებს იქნება.—სიღრა თუ კვირისა კა-
 კვირით რამდენის დღით არის დიდი მარტე, მაშინ ისე უნდა მოვი-
 გნეთ: თუ რომ სორცთა აქტებს თებერვალში არის, შეიძინ დღე დე-
 კემბრისა მივათავსოთ მიუღეს ანუ არის დღეთა, ზედ მივუძღვოთ თე-
 ბერვალის რიცხვი სორცთა აქტებსამდის და შემოთავსოთ ვინა კვირის-
 ნებს დიდი მარტის დღეთა რამდენობას. მაგალითად: ამ 1891 წლი-
 ს დიდი მარტის მიხედვით ისე აქტებს: 7 დღე დეკემბრისა, მიუღლი
 ანუ არის დღეთა ე. ა. 31 დღე და თებერვალის დღეთა სორცთა აქტე-
 ბამდის ე. ა. 23 დღე გამოვი სულ 61 დღე.

9) მარტისა ანუ კვირისა შემდგომისა და ფარისევლისა.
 ამის გამოანგარიშება ისე უნდა: სორცთა აქტების რიცხვიდან უნდა
 გამოვიკვლიოთ 14 დღე, დარჩობილი რიცხვი კვირისა მარტის და-
 წების რიცხვისა, მაგალითად ამ 1891 წლისა სორცთა აქტებს არის
 თებერვალის 24-ს, გამოვიკვლიოთ 14 მაშასადამე მარტის დაწების
 რიცხვი აქტებს 10 თებერვალს.

სამხდვარნი პასეკასა და სხვათა დღესასწაულთა-მარტის.

- 1) როგორც ზემოდ ესთქით პასეკი არ შეიძლება იყოს 22 მარტის წინეთ და 25 აპრილის შემდეგ.
- 2) განწოტება არ იქნება აპრილის 25-ს წინედ და 19 მაისს შემდეგ.
- 3) ამაღლება არ იქნება აპრილის 30-ს წინეთ და 3-ს აინისს შემდეგ.
- 4) სული წმინდის მოყენა არ იქნება 10 მაისს წინედ და 13 აინისს შემდეგ.
- 5) ყოველთა წმინდათა კვირიატიკე არ იქნება მაისის 17 წინეთ და 20 აინისს შემდეგ.
- 6) მოციქულთ მარხვა არ იქნება ოთხმოცდართ დღეზე მომეტებული და რვა დღეზედ ნაკლები.
- 7) ხორცი აკრება არ იქნება აინისის 25 წინედ და თებერვლის 29 შემდეგ.
- 8) დიდი მარხვა არ იქნება 67 დღეზედ მომეტებული და 32 დღეზე ნაკლები.
- 9) რახნის დაწყება არ იქნება აინისის 11 წინედ და 15 თებერვლის შემდეგ.
- 10) ხარებობა არ იქნება აღდგომის ოთხშაბათის შემდეგ და დიდი მარხვის შესამე კვირის ხუთშაბათის წინეთ.

ხალხურა წახასწარმეტყველებანი

მოთარებზე დაუუძნებული

1.—მარგელს მოვიანეს ყოველისფერი კარვია: თესვა სურცვა, სიძირველის წყარა, კზის წახელა. ნოკმ კადონის სიძირველი წყარა და მისკ სიძირველი გაკეთთ და მიქელ კანბიელმ: ყოელად წმიდა ღუთის მშობელს მხარა ამ დღეს რომელმც ტანარს სიძირველი ჩიქვარა. ახელ შეიყოი მოარჩეს, დაკარგული აბოუნოს, სიზმარი კეთილად მხდეს.

საქართველოს
ისტორიის

2.—**ოზს** მოვარეს აჲ საქმე მოხდეს. კაცმა აქედან
სახსლისგან ჭკუანს შიარქი; ა ჰადუელი თანდათან გამოვიდეს და
ბოზი იყოს, აჲდ-მოფი მოძრეს, დაყარული იმოვნოს, სახსლას
გამოშვებს ან კარგა. ამ დღეს ნაჲში წაჲდომი კარგია, საზმარა სან
დღესე სდეს.

3.—**ხამს** მოვარეს კეთილია უოკელისეფრა. დანადგული გო-
ნაირი გამოვიდეს, მუომარა იოს; ელენე დედოფალმა ქრისტეს ვაჲ-
რი იღო და წაღო იერესალამს; სოლომონი ამ დღეს დაიბად; ი-
მოცენეს კარგია; დაყარული იმოვნოს, გაჭეული მობრუნდეს, საზ-
მარა კეთილად სდეს.

4.—**თხს** მოვარეს ფრთხილად იყავი, კარგი ნუ გასვალ. სან-
ნი სელმწიფე მელქო, კასპარ და პლდასარ შეუდგენ კეთილის
მოქსს; ნაფუქოდოსორის ტანარი დაიჭვა; დანადგული დღევრული იოს,
ბედნიერი გამოვიდეს, სანადგრე იმოვნოს, აჲდ-მოფი მოძრეს, სა-
ზმარა კეთილად სდეს.

5.—**ხეოს** მოვარეს უოკელისეფრა კარგია. თქვენ-ანკეკა, გზას
წასვლა, ნაჲში წაჲდომი. ამ დღეს ნოე კადოსანში შევიდა და სოლო-
მონი ტანარს შინა. დაყარული იმოვნოს, აჲდ-მოფი მოძრეს, სა-
ზმარა კეთილად სდეს.

6.—**ეჭეს** მოვარეს კეთილია უოკელისეფრა, შეკარდის მიცმა
კარგია, ქრისტემ თვისი შეკარდები ამ დღეს დალოცა; რაც საქმე
მოხდეს უოკელისეფრა სსაყითოა. ქრისტემ ამ დღეს კეთილი იფი-
ქრა; აჲდ-მოფი მოძრეს. რამელიც დაიბადოს გონებისი იოს, და-
ყარული იმოვნოს, საზმარა წლის თვზე სდეს (სოლო თე ეს
მოვარე თანათვის 17 მოკადა მამან უკარგისია).

7.—**შვიდს** მოვარეს უფალმა იდამს დასტური მისცა სამოთხე-
ში. დანადგული ფრწაყელელი იოს, ქერდი გამოვიდეს, საზმარა
ტყუილია.

8.—**რგას** მოვარეს კეთილია უოკელისეფრა, დანადგული სინა-
ნი გამოვიდეს, ეს ტყილი ქობდეს, სურათი იოს; დაყარული
იმოვნოს, აჲდ-მოფი მოძრეს, საზმარა რა დღის შკდევ
სდეს.

9.—**ცხრას მოვარეს** კეთილია უოჯელისეური, ავღ-მყოფი კარგაი; შკობდის მიცემა და ჭორჩინება კარგაი. დაბადებული კაგლე-ნიანი გამოვიდეს, მორბე და მისამართლე იყოს, ბუკნის შვიკურის და სოდოს გამდიდრდეს; ავღ-მყოფი მორბეს; ხაზმირი კეთილად იხდეს.

10.—**თოს მოვარეს** ბუკნი რამ იყა. სურც იფიცეს, სურც აფიცეს; სურც ივტრეს, სურც გზის წახელ. დაბადებული ჭერდი გამოვიდეს და ფარსელული იყეს; დაკარგული ვერ იმოგნოს; ხაზმირი ცუდილია.

11.—**თერთმეტს მოვარეს** ბუკნი რამ იყა. ჭკუნის წიარდესს ხამოგუდარი იყა, სუ აფიცეს და სურც აფიცეს, თავს სუ მოამბსაც დაბადებული უხეიროა; ავღ-მყოფი მორბეს. ხაზმირი იხდეს.

12.—**თორმეტს მოვარეს** ბუკნი რამ იყა, ამ დღეს ჭკუნის წიარდესების, უკელის კაფერთხილდა; ხაზმირი იხდეს კეთილად.

13.—**ცამეტს მოვარეს** კეთილია უოჯელისეური; ხამირველის წურა და ჭორჩინება კარგაი. დაბადებული მოცინარე გამოვიდეს; ავღ მყოფი შეჩუხეს; ხაზმირი კარგად იხდეს.

14.—**თათმეტს მოვარეს** კეთილია უოჯელისეური; დაბადებული სელ-მდარი იყოს; ავღ-მყოფი მორბეს, ჭრისტე ვოჯოსეთი დაქცია. იშენება ირ კარგა, ვტრობა იყა, თავს სუ მოამბსაც, ხაზმირი იმავე დღეს იხდეს.

15.—**თხუთმეტს მოვარეს** კეთილია უოჯელისეური; თხუხუ-სურგა, ჭორჩინება, შკობდის მიცემა, კარგაი; სელმწიფის ნახე. დაბადებული ღამაზი და ბუჯხართა, იგსოვროს და გამდიდრდეს; ხაზმირი იხდეს, დაკარგული იმოგნოს.

16.—**თექვსმეტს მოვარეს** უკლაფური კეთილია; თხუხუ-სურგა, ჭორჩინება, შკობდების მიცემა კარგაი. სელმწიფის ნახე, ჭრისტე ვოჯოსეთი შერბინდა, დაბადებული ღამაზი და ხსენებელი გამოვიდეს, დაკარგული იმოგნოს, ხაზმირი კეთილად იხდეს.

17.—**ჩვიდმეტს მოვარეს** კეთილია უოჯელისეური; თამა შესელა, შერბილდა კარგაი, ხამირველის წურა. ავღ-მყოფის მორბენა, ხაზმირი იმავე დღეს იხდეს.

Digitized by Google

18.—თგნამეტს მოვარეს კეთილია ჭორჩინება, მოვარეობა კარგია, დაბადებული ცრუ იყოს, ხაზმირი ტყუილია.

19.—ცხნამეტს მოვარეს კეთილია უოკელისებრა, თესვა-ხერგვა, ჭორჩინება, მოვარეობა კარგია. ხელმწიფის ხსება. დაბადებული გულენიანი, შემდეგ, მოღამარაკ და მკერმეტყველი იყოს, აბღღაჯეს და სიკვდილი ამკუ დღეს შეუსრულდეს. მტერს ვაყუარსილდღი. ავადყოფი მოარეს, ხაზმირი კეთილად მდეს.

20.—ოცს მოვარეს კეთილია უოკელისებრა: დმერთი ამრამს ესტუმრა და დღოცა. ხეს-თესვა-ხერგვა კეთილია, კარგია ვჭროსა და გზის წასვლა. ბატონის ხსება; დაბადებული მღოგველი და თავმდაბელი კამოვიდეს, პოღოს ან ცეცხლში დაიწვას ან წყალში დაიხლოს. ხაზმირი ტყუილია.

21.—ოცდაურთს მოვარეს რაცე ქქნა არა ვარცა; დმერთის ზაქრია შეურაცხო. ნუ იფიცამ და ხურც იფიცე. ავადყოფი მუღღა მოარეს, ხაზმირი ტყუილია.

22.—ოცდაორს მოვარეს ღოცვაზედ იარე, ფათურეს კრიდე, დაბადებული მროდნე და დეეკრძელი იყოს, ხაზმირი მდეს.

23.—ოცდასამს მოვარეს კეთილია უოკელი საქმე; კრისტე ვერზე ამრამხდა; დაბადებული კვლენიანი და უკელს სეკარული იყოს. ხაზმირი კეთილად მდეს.

24.—ოცდაოთხს მოვარეს პეერი რამ ივა, ვაფისილდღი, სემქის კრიდე. გზის ნუ წასვალ, გაქეყული მოარუნდეს, დიდი კაცის კარს ნუ მიხვალ, არ იუტრო, დაბადებული მოკედეს. ამ დღეს წახეჩილი აქმნა იურესღამი. ხაზმირი ტყუილია.

25.—ოცდახუთს მოვარეს არა ვარცა რა. ნუ იფიცავ და ხურც იფიცე, ხურსიდ წასვალ; დაბადებული უშკერი იყოს, პოზი კამოვიდეს. ხაზმირი ტყუილია.

26.—ოცდაექვს მოვარეს კეთილია უოკელისებრა სემქისათვის, დაბადებული მღეუ მოკედეს, სესხება კეთილია, თესვა-ხერგვა, გზის წასვლა და დაქორჩინება კარგია, დაკარგული ამოვნოს, კრისტე დაბადე, ხაზმირი ცხადად მდეს.

ქართული
ენების
სამეცნიერო
ცენტრი

27.—**ოცდაშვიდს** მოვარეს კეთილია უოკლისიყრა: სიზმარა შესწირა თვისა შვილი, დაბადებულა უკლას მადლიერი და ღვთისნიერი იყოს. დაკარგული ამოიხოს, გაქცეული დაბრუნდეს, სიზმარა ტყუილია.

28.—**ოცდაჩვიდს** მოვარეს რაც მოიქმედო კეთილია, სწულის დაწვეს კარგია, დაბადებულა მშვენიერი და საქმიანი იყოს, ჭირწინეს კარგია. ვად მყოფი მოიხეს, დაკარგული ამოიხოს, სიზმარა სამს დღეზე ახდეს.

29.—**ოცდაცხრას** მოვარეს რაც საქმე მოიქმედო კეთილია: ნერკვა-თსევა ჭირწინეს, მოგზაურობა კარგია, დაბადებულა ბედნიერი გამოვიდეს, ხოლო იყოს მსძელი და მოარბიე, ვადმყოფი მოკვდეს, სიზმარა კარგია.

30.—**ოცდაათს** მოვარეს ვეა კჭრობა, ფაფა და გზის წელი არ კარგა, დაბადებულა ქურდი გამოვიდეს და ფერხეული იყოს, სიზმარა ტყუილია.

მოელს წელაჩაღში არ კარგა საქმისთვის 31 დღე, მკალითად: იანვარში ცუდია შემდეგი რიცხვები: 1, 2, 4, 6, 11, 20, თებერვალში 11, 17, 18, მარტში: 1, 4, 14, 24, აპრილში: 2, 17, 18, მაისში: 7, 8, თაბათვეში 17, მკათათვეში: 17, 21, მარამოზისთვეში: 20, 21, ენენისთვეში: 10, 18, ღვინობისთვეში: 6, გიორგობისთვეში: 6, 8, და ქრისტეშობისთვეში: 6, 11, და 18.

ხალხური წინასწარმეტყველებანი

(ძველ ხელ-წაწერებიდან გადმოღებული)

ზედნადებზე დაფუძნებული

1, უკეთუ იყოს ზედნადები 1, მის წელს იყოს ზამთარი სეული და მოკლე, ფეტკარია წვევა, თაყ მცირედ, მთანი სეობდენ პართა. პარნი კლეხელად იყოს. ღვინო მცირედ, სოველი წვიპარია

თარგმანი
1919

და მოკლე იყოს, წელიწადს ამხ კვრა სწავლას იტყვიან, სწავლა სვობდეს, დეკემბრის 19 დაბნელდეს შუე და თებერვლის 12 დაბნელდეს მოვარე.

3, უკეთუ იყოს ზედნადები 3, მხ წელს იყოს ზამთარი თბილი და მოკლე და უთოვლო, გაზაფხული ემდ, მოკლე, ხმელი და მკრმედ წვიმიანი, ზაფხული წვიმიანი და კეთილით შეზაგებული, სველი, სმელი და კრძელი და ყოველი ნყოფი იყუდ, მათა უოკლე იყუ ნყოფი კეთდეს, სიღო ბარნი იყუენ ნაკლები, თიკა მომდრე, სოკელი ხმელი და კრძელი, იანვის 11 და 12-ს დაბნელდეს მოვარე.

4, უკეთუ იყოს ზედნადები 4, მხ წელს იყოს ზამთარი ხმელი და მოკლე. არმედ მსწრადე აღმხს გაზაფხული, თიკა ძიარედ, მათი სვობდენ ბართა, ღვინო, სიღი, თაფლი იმოკბოდეს, სოკელი ადრე, თესვა კეთილი იყოს. იანვის 7-ს დაბ. მოვარე დეკემბრის 19 დაბნელდეს შუე.

7, უკეთუ იყოს ზედნადები 7, მხ წელს იყოს ზამთარი თბილი და კრძელი იყოს, ზაფხული კეთილით შეზაგებული, ნაშრომი გათხელეს, გაზაფხული თბილი, თიკა, სორანლი. მათა და ბართა თხლად, სიღი, ღვინო უფროსად იყოს; სოკელი სოტო. იბრლის 7, დაბნელდეს მოვარე.

9, უკეთუ იყოს ზედნადები 9, მხ წელს იყოს ზამთარი მოკლე, გაზაფხული და ზაფხული მოხმელე, თაფლი და ღვინო მგინე, ნაშრომი კეთდეს. სეტყვის და კოლეისკან ევნოს. რთველი კარდარეულად, წვიმიანი, მოკლე, თიკა ძიარედ, წელიწადი კრძელი სეტყვიანი, ეთვიანი, ხუნი სიცივის ქბისდეს და სიღე მძებრეს ნაციფა კრძილად, მარტის 20 დაბნელდეს შუე და აგვისტოს 14 და 29 დაბნელდეს მოვარე.

11, უკეთუ იყოს ზედნადები 11, მხ წელს იყოს ზამთარი თოვლიანი და ეთვი მკენე. თებერვლის თგიდეს კრევი დარი იყოს, გაზაფხული წვიმიანი, ზაფხული მოხმელე, რთველი სოტო, თიკა ძიარედ. მათი სვობდენ ბართა, თაფლი და ნაშრომი მგინედ, ზამ-

თბილისი უნივერსიტეტის მოქმედების წესის, ღვინო ძვარად, ხილი მცენარეულად
პურების 2 ავლისის 17 და 19 დასხვადებს მოყარე.

12, უკეთეს აუზს ზედხადა 12, მის წელს აუზს ზამთარი
მომე თოვლიანი, გაზაფხული ვეჯილით მუთხელია ზაფხული წვა-
მანი, ზეკანთა მურთა კვხოს, ხილი ბარბა კყოფეს, სიკვლა მოკ-
ლე მგირე სოტო, ესე წელაწიდა მათა სინკლეს ატყვის. თან-
კის 2 დასხვადებს მხე და ანერის 29-ს დასხვადებს მოყარე.

14, უკეთეს ზედხადა აუზს 14, მის წელს ზამთარი აუზს
თოვლიანი და უსიყ ფრად. ზამთარს სიციკუმბს აზნოს სანძროთა,
ფეკილით ქრთილით. ხილი ბართა მათა სეზადენ. რაოდენ ზაფ-
ხელის სინძლე კურ დადათ აზნებს, გაზაფხული მოსხვლე, მუ ზაფ-
ხულადგან წვამანი. სიკვლა სოტო. თაფლი თხლად. მათის 28-ს
დასხვადებს მოყარე.

15, უკეთეს აუზს ზედხადა 15, მის წელს აუზს ზამთარი
სხელი და თბილი, კახი კასმეს და აფქლითცა კვხოს, მარტის განე-
ლიდამ წვამანი ატყვეს, ამრთიადგან თოვლი და წვამ ატყვეს და
მუდგომად დათრთივლის, მათს თოვლი და წვამ აუზს, ავლისის
25 წვამის და კავოლესეს, სანძრობი ბართა კლესულად, არამედ
წინდილიანი მათა სეზადენ, სიკვლა მგირე და სოტო, თაფლი,
ხილი ხარბალი და ღვინო ზამთარად აუზს, თაყ ძვარად.

17, უკეთეს აუზს ზედხადა 17, მის წელს აუზს ზამთარი
თოვლიანი და მოკლე, გაზაფხული წვამანი, წვამისკან ზეკანთა
სანძრობით კვხოს და ბარბა კყოლითა ადესსეს, ღვინო და მურა უს-
კებით, თაფლი, ხილი აიფად, თაყ და სანძრობი უოკლადე კითარცა
მათა და ზეკანთა მკაკეს. სიკვლა მოკლე და სოტო და ზაფ-
ხელს მგირედ კავოლესეს და ავლისის 1-ს მოკლეს წვამ. აფქლით
კავისანი კოვლესეს, კეკრდანი გაზაფხულს მოკლესეს და კვამთ ხორ-
ბალი არა კვინდეს, წელი და ფეცა კყოფეს უწიონითა აფქლი კე-
რა სიესთან, დეკემბრად სხელი აუზს, სოკმურს ცოტა წვამის, მურ-
მედ კოლეს აუზს, ფეცა კყოფეს. ეს მხითონით დასხვადებს არ არას.

18, უკეთეს აუზს ზედხადა 18, მის წელს აუზს ზამთარი
თოვლიანი, ზაფხული მსოყად, უსიესისკან კვხოს აუზს ვეჯილითაყის,

ქართული
საგარეო
მდიარე

გაზაფხულია ვრდილი იყოს, ასე იყოს ზაფხული კეთილდანი
ლი, ხელი დადი იყოს, სიკვლი შუხუკუელი, თაფლი მგარჯ, მა-
რტუკეთა სარ იყოს. მარტის 26 დასნელდეს მოკარე. თქუამარის
19 მითათ თაფლი გვიანდ მოვიდეს, თავ, შური და თუკვი მგა-
რედ. მარის მოკედეს.

20, უკოთე იყოს ზედხადეა 20, მის წელს იყოს ზამთარი
თაფლიანი მხელი და გრძელია, გაზაფხულია წვიმიანი, ზაფხულია კე-
თილ-შუხუკუელი უკვლითა კეთილათა, თაფლითა, ხელითა, დენითა,
უკვლითა ნამრთით კეთდეს. სიკვლი გრძელია, ნაკი სამო მარ სხელი
იყოს, ეს წელიწადი იყოს სრული და უკვლუელი ქურთი: გან არა და
უწნოს, მარლის 20 დასნელდეს მხე, აგვისტოს 19 და თქუამარის
17 დასნელდეს მოკარე.

22, უკოთე იყოს ზედხადეა 22, მის წელს იყოს ზამთარი
თბილი გძელი და თაფლიანი, გაზაფხულია წვიმიანი. ზაფხულია კეთილ
წვიმი, ხელი სიკვლი შუხუკუელი იყოს წვიმიანი და უკვლია ნა-
უაფი კეთდეს მითათ მარათ, თაფლი, ხელი მარეალი. წელიწადი ესე
მშუენიერი იყოს ქურთით. იანვრის 9-ს და 30-ს დასნელდეს მოკარე
(კაცთა უკვარი სიკვლია.)

23, უკოთე იყოს ზედხადეა 23, მის წელს იყო, ზამთარი
თბილი, გრძელია თაფლიანი იყოს უკვლითა, თაფლი, თავ თლად
იყოს, მითათ და მარათ თანასწორ, წელიწადი მამიდიან და ზედი-
ლომისა შუე წელიწადი არის თუკურელის 22 და 28 დასნელდეს მოკ-
არე გაზაფხულია წვიმიანი, თავი ფრად, სიკვლი სოტო მგარედ.

25, უკოთე იყოს ზედხადეა 25, მის წელს იყოს ზამთარი
თაფლიანი, გრძელია, გაზაფხულია სოტო, ზაფხულია კეთილი, ნამ-
რთი, მითათ შუხუკუელი, თაფლი, ხელი, დენი იუფედ, სიკვლი
სხელი და გრძელია, ესენისთვე წვიმიანი იყოს წვიმიანი იყოს და კ-
ნისთა მოკედეს და შურიცე მარედ და ზამთარი სხელი იყოს დიდ-
სს, გაზაფხულია გვიან მოვიდეს, მარლის წვიმის და იგრეკინოს და
ზაფხულიცე წვიმიანი, სიკვლის 11 დასნელდეს მოკარე.

26, უკოთე იყოს ზედხადეა, 26, მის წელს იყოს ზამთარი
ცივი და სხელი, მარტის 20 წამს და თაფლი, მარლის 20 წამს

აქვს და მისის 11 მთავი თოვლი დაეკის დაქვიმოს ღმრთის ხელს
 ხედივას და უნების აქმნის, ხუთთვი დაიწეს, ბურა ჭ ღვინო დიდი
 აქვს ხოქმების 1 დახელდექს მოყარე და თოვლიცა აქვს.

28, უკეთუ აქვს ზედხადება 28, მის წელს აქვს ზამთარი
 თბილი და მოკლე და თოვლიანი, გაზაფხული არა კეთილი, თოვ,
 თოვლი, ღვინო იუთად, უოკელი ხაშრობი ხუნიანად ზეკანთა, ხოლო
 ბარნი ხელქედ, სოკელი სქელი კრძელი, თბილი ბურა შუხუბული,
 ხოლო ხრდილითი კერძობითი ქხედას არა აქვს კერე კარელი, ამ
 წელიწადს არა აქვს მსათობის დახელდება.

29, უკეთუ აქვს ზედხადება 29 ანუ 30, მის წელს აქვს
 ზამთარი თოვლიანი, აბრძლის 26 წყობიანი აყვინს, მისი 8 უოკელ-
 მს ავხოს კენხისთა, ზომადი, თოვლი, ხელი იუთად აქვს, გაზაფ-
 ხული წყობიანი, სოკელი სქელი, შუხუბული; აკუსტოს დათრთვილ-
 დეს ზეკანი. ღვინო მცირედ აქვს, მარტის 9 და 14 დახელდექს
 მოყარე, გაზაფხულში კოლფა აქვს, ავხისის დამდექს აქვიმოს აწიად.
 თრთვილმს ავხოს კენხისსა.

ქ რ თ ნ ი კ თ ნ ი

(ქართული წელი-დრთიგხუობა)

სიტყვა ქართიანი წარმოსდგება პერძული სიტყვისგან
 ქართი, რომელიც ნიშნავს დროს და ქართულად ქართიანი ნიშ-
 ნავს წელი-დრთიგხუობას. დახამა ამ ქართიანისის არა კეცს არც
 კმრელი და არც ამ ძველებურს წელი-დრთიგხუობას, რომელიც დამყარე-
 ბული არის ქვეყნის კაცების ანგარიშზედ, რომელსაც ზოგნი 5600
 სოკლიან, ზოგნი კადეკ 5558, არამედ დამყარებულია ფლავიოსის
 გამოანგარიშებზე. ფლავიოზი კი თავის ანგარიშისათვის ხელმძღვანე-
 ლობდა გამოხეილი ვოსიის სწიხოდოგიით.—მარკულად ვოსიის
 ქართიანისებს სმარობდენ ძველს ასურულს კვლესიში ჭ უკვლესკან
 ხომ ცნობილია, რომ ასურული კვლესია უძველესია მოკლს ქვეყანაზე-
 ქართული ქართიანი კადმოტანილია ასურიადამ.

საქართველოს
ისტორიის
ინსტიტუტი

თავის ქანობიანობა, ამ სიტყვაში არა მხოლოდ
 ქრისტიანობა, გარეშე, ცნობილია ძველი კვანძობა. ამის და
 მხედს ძველი მეცნიერული ხმობა აქვს სხვადასხვა ქანობიანობა, ხო-
 ლო სხვა სხვადასხვა სახეობის (indictio), ხევის დროს ამ
 სახეობის უმადესი კვანძობის და კვანძობის წყობა-
 რაობის. სხვადასხვა თვისება ამ სახეობისათვის არ არის, რომ
 აქა მხედვებს 532 წელიწადისა. კვანძობა ამ 532 წლის და-
 ურთულად 19 მოვირის და 28 შხის წელიწადის დრო. (28×19=532).
 ეს 19 მოვირის და 28 შხის წელიწადი ამის ხაზობა. რომ შხე თვის
 შიშველს ადევნა 28 წელიწადი შემდეგ არეხვას და მოვირე 19 წლის
 შემდეგ და სხვადასხვა კვანძობის მხარისა არეხვას თვის
 შიშველს ადევნა 532 წლის შემდეგ და შიშველს სხვა-
 შიშველს. მისი კვანძობა თავისი კვანძობის სხვა-
 შიშველს.

312 წელს, როდესაც კონსტანტინემ იმა მოვირე და დამბრ-
 ცხა ქრისტიანობის მტერი და მისი სხვა ამშვიტობა მძევსა ქო-
 ხის და მძევსა მისი მისი მძევსა ქრისტიანობის განთავსებულების
 ხსენებდა და დავის და შიშველს შიშველად კვანძობა სახეობის მო-
 შიშველს და შიშველს მისი კვანძობა 19 წლისთვის, რომლის
 შემდეგ რაობისათვის და დავის კვანძობისათვის სხვა კანძობა-
 შიშველს სხვა წელიწადობისათვის, 532 წლის კვანძობისათვის სხვა-
 ხეობა, განთავსებულ იქნა 457 წელს, ქრისტიანობის და დავის შემ-
 დევნა, ამშვიტობის დროს დროს მისი სხვა საქონლისა-
 ვის.—როდესაც ხის შემდეგ რომის კვანძობის მისი კვანძობის
 კანძობის ამ წელიწადობისათვის განთავსება, ამ კვანძობისათვის
 სხვადასხვა წელიწადობისათვის სხვადასხვა სხვა და რომის კვან-
 ლად ურთულად სახეობის და მისი კვანძობის, ხოლო 525 წელს
 დროს სხვა სხვადასხვა სახეობის სახეობის და კვანძობის სხვა-
 შიშველს და სხვა წელიწადობისათვის მისი კვანძობისათვის.—

ქრისტიანობის კვანძობის მისი სხვადასხვა სხვადასხვა და
 კვანძობისათვის სხვადასხვა კვანძობის დროს 325 წ., მისი სხვადასხვა-
 ხეობისათვის და დროს მისი კვანძობისათვის. თქვა

მართალია რომ ქართველებმა ქართველთა შორის მოკლეს კონსტანტინე II-მ
 ლედიმ, მიმინდელის საქმისათვის შუა გულადიმ, მაგრამ ბაზილიკაში
 ქართველთა ანგარიში ასურებლებმა შეპოილეს და იმპერატორს წყნა
 ძველი წი მძებნი და წარმისებულნი ამ წელთ-ღვრისებობის ასურებლებს
 კვაველისს უწოდებენ.

ესევე კვაველისი 552 წელს სომხურ კვლევამაც მიიღო ქათ-
 ლიკისა მოსე II დროს, მაგრამ სომხის ამ დროინდელ შერებლებს
 და შემოტანებებს როგო მიუხედავს უწოდებენ კვაველისის (ქართველთა-
 ნის), თვისებას, ე. ა. ისინი არ შეხერხებენ 532 წელს და თვლას
 ხელისდაც არ დაიწყეს თავადიმ, არამედ კავრძმელეს ე. ა. უმეტეს
 თან და თან და იმპერატორს დაარსდა კვრძმელე სომხური წელთ-
 ღვრისებობის; აქედან ას წარმოსდგას, რომ სომხურის ანგარიშით ესდის
 უნდა იყოს 1338 წელნიდა, ხეცებურის და კავრძმელის ანგარი-
 შით ეო 1889 წელნიდა. აქედან ამჟამად სხისს, რომ სომხებს არას
 დროს არ უჭინით საკეთილი წელთ-ღვრისებობის და რაც სხეებისგან
 უსარგებლობით და ვადმობლით, ასაც ვადურეყით.

ამჟამას ქართველებს ქართველთა შორის წელთ-ღვრისებობა დაწყით
 მარჯული მთავლით ნიყის ვრებდამ, ეს-თვი, 325 წლიდამ, მაგრამ
 ძველ წიგნებდამ და სიკვლეუდამ სწორედ არას სხისს რა დროს სხ-
 რისდებენ ქართველთა და თუ აღავ-აღავ ძველებით ქართველთა
 ასაც არეულ დარეული; სხ ქართველთა, ქრისტეს დამადების შემ-
 დავ, არ კონსტანტინე ქართველთა ქვეყნის ვახენადიმ და სხ ეს უყან-
 სენელი მარჯვლას; სოლო შეურეყელი შემოხრატება, რომ მარჯვ ს-
 უყენის ნახეზრადიმ ქართველთა ანგარიში ქართველებმა მიმინ-
 რისს დღევანდელადე. რაც ძველებს, დონისისეისგან შედგენილს, მსე-
 ქის კვაველისს ქართველებს არ ექნებოდათ მიღებული მკვლევ სიკვ-
 ნის პოლომდე არ მეთავ სიკვლევის დასაწყისს აღწე, რადგან თითო ქვ-
 რისშიდაც დონისისს მსიქის კვაველისი მიღებულ აქმსა კვას (768—
 814) მამისადამ წყნეკს უფრო კვას მიღწევა.

რაც ძველებს ქართველთა ანგარიშს, თი ასრე უნდა წელი
 ქრისტეს დამადების შემდეგ უნდა ვითოს 532-ზე რადგან, როგორც
 უხეზდ ესთქით, ეს რაცსთი სიმედით კვაველისის და მიმინდამ წელ-

ნა ვაყოფვიან 532-ზე, იმდენი კვადრია ანუ ინდიკტონი გასულა, და რაც დანახობა დამსება ის იქნება ინდიკტონის ჟამონიკონი ეს უფრო რომ იფიქრებ ვასეუბნა იყეს, ჩვენ მოვიყვანოთ რამდენსამე მკვლითს, ხოლო სხვამ მკვლითს მოვიყვანდეთ, სვლას განკმარებოთ თუ რაგონ და რადის დაიწყო ქრისტეს დაბადების შემდეგ მიჩვეული ინდიკტონი. პირველი ინდიკტონის ანუ კვადრისას თვლა ქრისტეს დაბადების შემდეგ ჩვენმა 248 წელიწადი იყება. ამის მიხეზა ის იყო, რომ ქვეყნის განხილვამ ქრისტეს დაბადებამდე ჩვენებურის ანგარიშით გასულა იყო ათა ინდიკტონი და ამის 284 ჟამონიკონი, ესე იგი, ათ ჟამ 532 წელიწადი და კიდევ 284 წელიწადი. ამ ვერად ქრისტეს დაბადებამდე ქვეყნის განხილვამ არაკებობდა მეთორმეტე კვადრისას 284 ჟამონიკონი, ამიტომ მე XI ინდიკტონის დასასრულებლად მიმატებულ იქნა 248 წელიწადი ქრისტეს დაბადების შემდეგ. ამ მიმატებით დასრულდა მეთორმეტე ინდიკტონი (248+248=532 ესე იგი სრული კვადრია) მიმსდამე მეთორმეტე ინდიკტონი დაიწყო 248 წლიდან, რომელიც ასდს დროს კეთებოდა. 532 წლის შემდეგ, ესე იგი, 780 წელს დასრულდა მე-XII ინდიკტონი—მე-XIII დასრულდა (780+532) 1312 წელს, ხოლო ასდლი ინდიკტონი მეთრე, მე-XIV ინდიკტონი დასრულდა 1844 წელს, ასდლის ინდიკტონისას კი დასრულდა მესამე მე-XV ინდიკტონი დასრულდება 2376 წელს, აგრეთვე დასრულდება მეოთხე ასდლი ინდიკტონი.

მეექვსე ინდიკტონი ამ ვამდ მე-XV-ა და მისი ჟამონიკონი 47 ესე იგი, ქვეყნის განხილვამ 7497 წელიწადი გასული. ასდლი ინდიკტონი ამ ვამდ მეოთხე და მისი ჟამონიკონი 47, ესე იგი ქრისტეს დაბადებამდე გასულა სხვა ინდიკტონი და მეოთხე 47 წელიწადი, სულ ვამოვა: $(532 \times 3) + 47 = 1643$; ამ რიცხვს ის რიცხვიც უნდა მივუმატოთ, რაც მეექვსე ინდიკტონის მიერაგსა ვ. ა. 248 წელი.—ამის ვამოვა $1643 + 248 = 1891$ წელიწადი ესე ანგარიშის ჟამონიკონი ასტორის და შვედლომის მეორე, მღვდელთა მოხელეანა, რომელსაც, რაგონაც თვითონ ამოძს, ქართულ ეტყუადმ და მექა წიგნებდამ ვადმოუწერია; ხოლო სულმძღვანელომდო მეექვსე ასდლის და კასტანგისაგან გასწორებულის კვადრისათათ.

შეჯინაებები

... თუ შემოდ აქმუდს მოკავთსებთ, ვეცოდინება, რომ შხის წყ-
 დიწი მკეცა მოყარის წყლიწიწუ 11 დღით, ამ მკეცა-წყლიწიწის
 დასაჯად კვრულ წიგნიწიწი წყდ-ხადება, ესე იგი მომტყუელია. ეს
 ხატეკა ქართულია სიღმა სურსხულიწი ამ ხატეკას ისეთივე მნიშვნე-
 ლობა აქვს როგორც ქართულს (ქმეცა-მომტყუელია რაცხეცა). წინმო-
 ვადგინით, რომ რამდენსმე წყლიწიწს მსგავსი მოყარე სწორედ შინ-
 გულს ახერხს გამოხსნა, ამის მომყვდს წელს მოყარის წყლიწიწი
 შხის წყლიწიწს წინ ვახსრობს 11 დღით, ეს არის ის მომტყუელი
 რაცხეცა, რამდენსმე კმეცის წყდ-ხადება. ვოჯდეს წყლიწიწს აქვს თ-
 ვისი წყდ-ხადება. შემოყვინდის მკვლელითადამ შყარად სხისს, რომ მკ-
 ვარე წყლიწიწის წყდ-ხადება აქვს ის 11, რამდენსმე თვრთ-
 მკეცა ვ. ა. 22, მესამე წყლიწიწს 23. მკვრამ რადგან მოყარის თთვე
 მსოფლოდ 30 დღე, ამიტომ 33 გამოკრთხეცა 30 და დასაბრძო
 აქვს მესამე წელს წყდ-ხადება, ამ კვრად მომდინარე წყდ-ხადებს
 ვმტყუებს ვოჯდეს წყლიწიწს 11 ვადრე რც-და-თამდე და რც 30 ვ-
 დსიგოდდეს ის ხელ-ხელად თთველსა წყდ-ხადებად და ესე დაჯიოდო-
 ელად და ხმედაბოდ.

მოყარის სჯინაობა

ქართულებს, როგორც მომტყუელად უკლა აღმოსავლეთის
 ხელის აქვს თთვეთ სჯინაობის კარდა მოყარის სჯინაობის, მოყარის
 სჯინაობა ესე უხდა; უხდა მოკავდროთ კრამხეთის რაცხეცა წყდ-ხადე-
 მისა, თვისა თვისა და ხადეცა, თთვეთ რაცხეცა და თქვის რთადე-
 ხობა. მკვლათად: 12 მის რამდენისა აქვს მოყარე? შემოყვინ-
 დის სჯინაობით რომ მოკავდეთ ესე კმოვა:

წელს წყდ-ხადეცა — 28	მამხადამე 12 მის მოყარე აქვს 47-
თვის თვისა და ხადეცა — 2	ისა, მკვრამ რადგან მოყარის რაცხეცა 30
თთვეთ რაცხეცა — 12	კადსიგოდდეს ამიტომ 47-იგამ უხდა ვ-
თთვეთ რთადეხობა — 5	მოკრთხით 30 დასხეს 17, მამხადამე
ხელ — 47	12 მის აქვსა მოყარე 17.

როდესაც ახერხდა ან თუბერჯელის შიგნით გზებს გეგმავდა, მაშინ უნდა დაეყოფილიყო თუთა როდენობის მიხედვით. როცა მარტია 3, აპრილი 4, მაისი 5, ივნისი 6, ივლისი 7, აგვისტო 8, სექტემბერი 9, ოქტომბერი 10, ნოემბერი 11 და დეკემბერი 12. მაგალითად 14 თუბერჯელის რამდენსა აქნება შიგნით? ზედხადა 28, თვის თვისა და ნადავლი 2, თუთა როდენობის რიცხვი 3, ხელ 33; ზედ მაგალითად რიცხვი თვისა 14 გამოვა 47, — მაშინდამე შიგნით 14 თუბერჯელის აქნება 17-ის (47 უნდა გამოვრაცხით 30 დაძვება 17).

ახალი ინდიქტი

იმპერატორმა კონსტანტინეს დროს დაწესებულ იქნა წელიწადრიცხვობისათვის 15 წლის ხანა, რომელიც იწყებოდა სამის წლის წინათ დიონისის დრომდე. აღნიშნულ იქნა, რომ ყველას მტკიცედ ჰქონდა ხსენება აქო ქრისტეს დაბადება, რადგან სწორედ ამ წელიწადშივე მოხდა სიყვარო აღწერადობა. ამ სუბიექტის წლის ხანას ანუ კრას უწოდეს რომის ინდიქტი, თვით ინდიქტი შესაბამის 15 წლისაგან.

ინდიქტს ეძახდნენ და ეძახის ამ რიცხვს, რომლის სიმართლით გაიგება ხოლმე: მომდინარე წელიწადი, რომელ წელს უნდა წათკობის დაწესებულის ინდიქტის მახვევით. — მაგალითად ამ მომდინარე 1891 წლის ინდიქტი რაქნის იქნება? ამის ასე გამოთვლა-რამქნის ხოლმე: რომელ წლის ინდიქტის გზებზე გეგმავდა, ამ წელს უნდა მივუბრუნოთ 3 და ვინა გავყოთ 15-ზე და რაც გაყოფის შემდეგ გაყოფილი დასაბნობა დაძვება: (OCTAVO) ის იქნება ინდიქტის მახვევებელი. მაგალითად: (1891+3): 15, ეს იგი 1894 : 15=126 და კიდევ დარჩა 4; მაშინდამე ამ მომდინარე 1891 წლის ინდიქტი იქნება: 4. აგრეთვე შეიძლება ავიღოთ გაყოფით წინაუღის და მომხველის წლების ინდიქტებიც. მაგალითად: მომხველს 1892 წლის ინდიქტი იქნება 5, რადგან (1892+3): 15=126 და დარჩა კიდევ 5.—

მზის და მთვარის ბორბალი.

ძველ დროიდანვე გამოხატარიშებულია, რომ მთვარის წელიწადი ნაკლებია მზის წელიწადზე თერთმეტის დღით; აგრეთვე მთვარის თავეც ნაკლებია მზის თავეზე თათმის ერთი დღით. — ცნობილია აგრეთვე, რომ მზე 28 წლის და მთვარე 19 წლის შემდეგ უბრუნდებიან ისევე იმ თევებს, კვარებს, და დღეებს, რომელზედაც 28 და 19 წლის წინედ მდებარებ, მიკვლითად; თუ ამ წელს თებერვლის 23, შინათს დღეს მზე იყო თავის წვეულებრივ დონეზე, ოცდა რვა წლის შემდეგ სწორედ თებერვლის 20-ში შინათს დღეს ისევ ისე იქნება, როგორც ამ წელს. ისეთსვე კანონს ემორჩილება მთვარეც; ამიტომ ასეთს შერაოდებს ან დრო გამოშვებითა უცვლელად მიმოძრაობას მზის და მთვარისს უწოდებენ მზის და მთვარის ბორბალს. სხვა ჭკუენებში და რუსეთში ეტყვიან ამის „*кругъ солнца кругъ луны*“. სხსხათით თვებენ ამ ბორბალს უკვე ვსოქვით; ესე იგი მზე 28 წლის და მთვარე 19 წლის შემდეგ ისევ იმ თევზე, რიცხვზე, კვარაზე და დღეებზე სდებებიან, რომელზედაც წინადვე უთავიდან და მომხულებიად იქნებიან.

მზის და მთვარის ბორბალის ახგარიშვაც თავის წესი და რიცხი აქვს. მიკვლითად: ღვენ ეკსურს გავიგოთ ამ მომდინარე 1891 წლის მზის ბორბალი რაქდენისა იქნება. ამ შემოსევებში ღვენ ასე უნდა გავსწოთ ახგარიში: მომდინარე წლის რიცხვს, ან იმისას რომლის მზის ბორბალის გამოხატარიშებაც გვიბდა, უნდა მიკვებოთ 9 და ვაში გაყოთ 28-ზე და რაც გაყოფის შემდეგ დარჩება გაყოფივად (*остаток*) ის იქნება მზის ბორბალის მიწვესებელი. მიკვალ: (1891 + 9) : 28 ესე იგი 1900 : 28 = 67 და დარჩა კიდევ 24 ეს ოცდაათისა გვაჩვენებს რომ მზის ბორბალი ამ წელს არის ოცდაათისისა, მიმსდამე 4 წლის შემდეგ დაიწვებ მზის ბორბალი ისევ სულ-ახლად ასევე უნდა მიკვიტეთ, როდესაც მთვარის ბორბალის გამოხატარიშებაც გვიბდა, ხოლო ამ უკანასკნელ შემოსევებში ამ წელის რიცხვს რომლის მთვარის ბორბალის გამოხატარიშებაც გვიბდა, უნდა მიკვებოთ 1 და ვაში გაყოვს 19-ზე; მიკვალ: (1891 + 1) : 19 ესე იგი

1892: 19=99 და დარს ვაფკ 11, მამხინდამე ამ მომდინარე 1891 წლის მოვარის პირდალი იქნება 11.—ვევლადური რაც ვსოქვათ შხას და მოვარის პირდალის გამოხეგარიშებაზე შეეხება ასლი სტადის .ნუ გრავორის წელი აღრიცხვობას, სოლო ძველ სტადის, იუდაიუსის წელი-აღრიცხვობაზე (ხეცხუბურზე) მერე ვიტყვათ.

ორიოდე სიტყვა იუდაიუსის და გრიგორის კალენდრებზე.

შეათხველებს, რა თქმა უნდა ვგოდინებათ, რომ სწოვადოდ ხეცხუბურს წელი-აღრიცხვაში ორსიათა წელიწადია: ერთი—მარტივი მუარე—ნაკანა.

მარტივ წელიწადს იმისთანა წელს ეძახის, რომელაც შეიცავს 365 დღეს და ამისთანა წლის თებერვალი 28 დღით ირიცხება, სოლო ნაკანა წლისში ირიცხება 366 დღე და ამ წლის თებერვალი შეიცავს 29 დღეს. ეს უკანასკნელი გარემოება შეადგენს სხსიათით თვისებას ნაკანა წლისს ამ ვკარი კრთის დღის მიმოტევა თებერვლისათვის შემოდებულ იქნა 46 წელს ქრისტეს დაბადების წინათ, იუდაიუს-კისარის მუფობის დროს რომში, გამოჩინდეს ასტრონომის სოზიგენისგან.

ამ დრომდე სწოვადოდ იმისთანა წელი-აღრიცხვა მოქმედებდა, რავორც ძველ დროში და ესლი ხეცხ დრომაც—ესრეკლია, არაბებთა და სხვა სადხთა შორის. ეს უკანასკნელი წელი აღრიცხვა მხეცხუბული იყო მოვარზე.

თვლა იყობს ასლი მოვარდამ და გრძელდება ხანამ ასლი მოვარე მუარედ არ გამოხსდება—და ისევ სელახდოდ თავითვან იყება თვლა. ასე რომ ძველებური წელი-აღრიცხვით თითვე შეიცავდა, ასლი მოვარედამ ასლ მოვარემდე; 29 დღეს და 12 საათს. ამის დავკარად ძველებურის სეგარიშით წელიწადში იყო 354 დღე ($29\frac{1}{2} \times 12 = 354$) სოზიგენსა შეიამნა, რომ ასლია წელი-აღრიცხვობა სიმართლდეს მდარი მოვარებული იყო და ამიტომ შემოდო სხვა სიარად სეგარიში, რა ამ სემუდებით: მოვარეს თავი დავსჯით და მხეს მიემართათ—რამდენჯერაც იმავე და სხვა მზე, იმდენი დღე

უნდა იყოს წელწადმო. მისის გამოანგარიშებით—მის წელწადმო—წელწადმო გამოვიდა არა მკვდრები 354 დღე, არამედ $365\frac{1}{4}$ დღე. ეს მოთხედა დღე ხორცმეტესით, ცოტა არ იყოს, სიქეს აჭარბდა; მაგრამ გამოჩნდნა სოზიგენმა ამ ხორცმეტესე თვისი ადგილი გაუხინა; რადგან უკვე წელწადს მოთხედა დღე ემატებაო, ამიტომ უკვე სამს წელწადში განგარიშით 365 დღე და მოთხე წელში კი 366 დღეო. $[(\frac{1}{4} \times 3) + \frac{1}{4} \cdot 1]$ პირველ სამს წელწადს დაარქვა მარტივი და მოთხესა ნაკიანი და ნაკიანი წლის შერი ერთი დღე; როგორც ზემოდ იყო ნათქვამი, თებერვლის მიუმატა. სოზიგენისგან შემოდებულს ანგარიშს დაარქვეს იუდაიუსის წელთ-ადრინგხვაობა, რადგან ამ დროს მიფიქდა რომში გამოჩნდილი კისარი იუდაიუსი.—იუდაიუსის წელთ-ადრინგხვა მიღებულ იქნა ვეკლა განათლებულ სახელწიფიერებში და ქვეყნებში, აგრეთვე რუსეთშიაც.

15 თებერვლის 1582 წელს რომის პაპმა გრიგორი მე XIII-მ პაპბნა: დღეს ანგარიშით არა 5 არამედ 15 თებერვლით. ეს განკარგულება პაპმა მოსიღინა მკვლეის ამ მოსიზრებით: სოზიგენმა თავის წელთ-ადრინგხვაში ცოტა შეცდომა შეძარს; ავი წელწადში სივლიდა 365 დღეს და 6 საათს, ხოლო წელწადი შეიფარს, როგორც შერე გამოჩნდა, 365 დღეს, 6 საათს, 11 წუთს და 14 წამს. ასეთი მცირედი განსხვავებამ პაპი გრიგორი მე XIII, გონივრულის გამოანგარიშების შემდეგ, აიძულა მოქედინა ზემოდ მოკვნილი ცვლილება.

საქრისტიანოს კელესიამ იუდაიუს კალენდარი მიიღო პირველი მსოფლიო ნაიკის ერების დროს, ესე იგი, 18 მარტს 325 წელს. მაგრამ ეს რადგე სწორე არ იყო, რადგან იუდაიუსის კალენდრის შემოდების შემდეგ შერეული ნაიკის ერებამდე გახულიყო 369 წელწადი და რადგან იუდაიუსის წელთ-ადრინგხვა, როგორც ნახეო ესთქით მართებულს წელთ-ადრინგხვისგან განსხვავებუდა 11 წუთით და 14 წამით, ამიტომ ამ განსხვავებამ 369 წლის განმავლობაში იმატა და შეადგინა 3 დღე (11 წუთი და 14 წამი $\times 369$ წელზე = 3 დღეს) ასე რომ ნაიკის ერების დროს მივიერ უნდა უთვლიყო 21 მარტი

და ასე მოხდა კადეც. კრებამ დაიკანა 18 მაისს 3 დღე
 განაშნათ 21 მარტა. შერამ ამ დადგენილობით შეგდომს მოძველი-
 სთის მანც არ იყო გასწორებული, რადგან ყოველი გახული 128
 წელი იუღიუს კალენდარით, მართებულს წელი-ღირაგხვს აკლებდა
 ერთს დღეს. ამიტომ შიში გრიგორი მე-XIII 5 ოქტო-მსერა 1582
 წლის გახდა 15 ოქტომბერად — ესე იგი მოუმატა 10 დღე. ეს ათი
 დღე შესდგა ასრე: პირველი ნაიკის კრება იყო 325 წელს, შიშის
 პრძინება 1582 წ. მაშასადამე გახულიყო 1257 წელიწადი, რომელ-
 მც ზემოდ მოყენილის ანგარიშით შესდგინა ათი დღელებული დღე
 (11 წეთი 14 წიმა X 1257 წ. — 10 დღეს.) მაგრამ ამათ როდა
 დაკითხილიდა შიში გრიგორი: მოძველშიც რომ არ მოძველარყო
 შეგდომში, იმან დაგინა: ნიკანია წელსი ანგარიშით ასრე, რადგან
 იუღიუსის კალენდარი ანგარიშობდა, ხოლო ამ განსხვავებთ, რომ სრული
 სუეუნობი, მაგად. 1700, 1800, 1900 წათელიდ — ყოფილიყენს
 მარტაც წელსად, თემცა იუღიუსის წელი-ღირაგხვით ასანი ნიკანიება
 არიან ამ სამუალებით, რა თქმა უნდა, შეგდომს გასწორდა: მაშინაც
 და სმუნიხობად და ასეთის წელი-ღირაგხვს უწოდეს გ რ ი გ ო რ ა ს
 წ ე ლ ი ა დ რ ა გ ხ ე ა ო ბ ა .

ესლა ცხადათ სჩანს, რომ იუღიუსის კალენდარი 1582 წელს
 გრიგორის კალენდარიდან განსხვავებოდა ათი დღით. 1700 წ. კა-
 დეც ერთი დღე მოუმატა, 1800 კადეც ერთი დღე, — მაშასადამე ამ
 წკენ სუეუნებში — 1891 წ. — გრიგორის კალენდარი აღესტკეს იუ-
 ლისისის 12 დღით. ჭ აგრეც არის, ესლა შეგლითად, როცა წკენში
 (რუსეთში იუღიუსის კალენდარი მოქმედებს) 19 დეკემბერა, მაშინ
 უფლობიში: სიფრანკეთში, ანგლისში, გერმანიამში, იტალიამში და სხვა-
 გან ასლა წელიწადი, ესე იგი, პირველი ანგარი, ხოლო წკენი
 ასლა წელიწადის დრო ამათი 13 ანგარი, იუღიუსის წელი-
 ღირაგხვთის კადეც ეხიხან ძველს ს ტ ი ლ ს, გრიგორისის
 ა ს ა დ ს ს ტ ი ლ ს .

თუ დაიხსომებთ ზემოდ თქმულს, ნიკანია წელიწადის გამოცნო-
 ბა ძლიერ ავილია; რომელ წლის გამოცნობაც ვკსურს ის წელიწადი
 უნდა ვიყოთ რთხად და ვიყოთის შემდეგ თუ არა დარჩნა რა, ის თქ-

ნება ნაკანია, თუ დარსა რამე—მარტვი, მაგ: 1888: 4—472 და მისი
 შესადაჲ 1888 ნაკანია წელიწადი. 1891: 4—472 დარსა—3 მ-
 შესადაჲ მარტვი. გაყოფის შემდეგ დასასმობა გვიწყნებს, რადგან
 წელი გახლდა უკანასკნელ ნაკანია წელიწადი. მაგალითად: უკანასკნელი
 ნაკანია წელი იყო 1888 წელს, ხოლო წელს 1891 იქნება მარტვი
 და ამასთანვე გვიწყნებს, რომ ხშირ წელიწადი გახლდა უკანასკნე-
 ლის ნაკანის 1888 წელიწადი.

მის წლის კალენდარი.

(წინასწარმეტყველება)

ძველ დროიდანვე შემოდებულ იყო გამოცნობა სუოკლდელო
 ცვლილების. კარგ წოდებულ მის წლის კალენდრის შექმნობით.
 ამ მის წლის კალენდრის დასაბამი იქნება ძველ დროიდან, რადგან
 უკლებს მუდომადი ასტროლოგია — სწავლა ცის მნათობებზე. ამ მის
 წლის კალენდრის მუდომადი შეიძლება გავიგოთ, დედა-მამა რომელს
 წელს რა ცის მნათობის გავლენის ქვეშ იქნება. ძველ დროში მეცნიერნი
 ამ ბრძის იყვნენ, რომ რაცა დედა-მამა რომელსამე მნათობის გავლენ-
 ნის ქვეშ არის, ამის დაკვირვებ შესაფერო ცვლილებებს უნდა მოხდეს
 დედა-მამაზე და წლის განხილვისაშიცა. ამ თეორიის მიხედვით არ-
 ჩეულ იქნა შუადი მნათობი, მთმორის მოკარგ და მზეც. მაგალი-
 თად: მზე, ვენერა, მერკურა, მოგარე, სტურნი, ო პლუტონი,
 და მარსი. (მარსი)

მარსის მკალითად, დედა-მამა მარსის გავლენის ქვეშ იყო და
 ამის დაკვირვებ ხდებოდა სუოკლდელო ცვლილება დარსა, 1887 წ.,
 იყო მზე, 1889 წელს იყო მოკარე მარსის ოპოტიკრა. უკლებს ზე-
 მოდ მოკვანილ მნათობათ აქვთ თვისებურა სხისათათ თვისებანი,
 რომელსაც მოკვებენ ჩვენს დედა-მამაზე თავ-თავიანობის თვისების
 დაკვირვებ; ამის კარდა იხიბი მოკვებებს წელიწადის უკლებ ოთხ დრო-
 ზე: შემოდგომაზე, ზამთარზე, გაზაფხულზე და ზაფხულზე, თითოე-
 კაზე და უკლებ დედა-მამაზეც. მაგალითად:

თუბატორა მოქმედობს ასე: გაზაფხული ცივად, ზაფხულად უფრო მოცივად იქნება, შემოდგომა მკაცრად ცივად, ზამთარად, მუთათხა—არც ძლიერ ცივა და არც ასე თბილი.

სატურნა მოქმედებს წელიწადზე მოქმედობს ასე: თავდაპირველად მზათობის კალენძა რადიკ უცხურა და დაუდგომელია: მაკალითად: გაზაფხულში ხინდისხსნ ასე იცვლება, გეგონებით ზამთარი არის, ზაფხული ცივი, სოტო, ხშირად ქარიშხალი არის, შემოდგომა სუხსახია და ცივი, ზამთარი ცივი და ძალი დაიწყობა.

ჯერს მოქმედებს წელიწადზე სყოფიერად მოქმედობს, ქვეს უფრო სოტოებს, გაზაფხულში ცხელი, ზაფხულში დიდი სავიკეა იცის და ქერი სქელია, შემოდგომა თბილი და მარტკელია, ზამთარი უფრად ცივი, შემოდგომა უფრო სოტო.

მერკურა მოქმედებს წელიწადზე სყოფიერად მოქმედებს, თუბა ქერი უფრო სქელია, გაზაფხული დასწყისში თბილია მერკ სქელი, ზოგის ცივი. ზაფხული სოტო და სქელია, შემოდგომა სუხსახია და ცივი, ზამთარში დიდი სავიკეა იცის.

მოვარე ცუდით მოქმედებს და მოქმედი წელიწადი ცივი და კრილი და ხშირად იცის სისოტოე, დრო ხშირად იცვლება, გაზაფხული ცივი და და მკაცრად სქელია, ზაფხულში თუცის თბილია, მკრამ დრო გამოშვებით დიდი სავიკეა იცის, შემოდგომა უმეტესად სოტოა, ხშირად წიბებია იცის, ზამთარი ეა დრო გამოშვებით სხ სითბოზე ხან სავიკეზე იცვლება, განსაკუთრებით მოვარის დამეკში.

მარსი მოქმედებს წელიწადზე ცუდით მოქმედობს, ქერი იქნება სქელი და ცხელი, გაზაფხული სქელია, ცივი, ხელს უწყობს ხვითკებს, სიღო მუხუკელია სუხივებისა და სიღისათვის. ზაფხული ცხელი და მშრალია, ხელს არ უწყობს მურს და სხვა მოსავლებ და ჯანსახელსა, შემოდგომა მშრალი და ცივი და უახვანია, ხშირად იცის ქარი და თოვლ-ქაბი, ზოგის დიდი თოვლი და სავიკე. სავიკეა იმ მზათობის ზეე კალენძით დედა-მამაზე კარვად მოდის მური და სიძვირა, სიღო სისტრეუდობა და სიღეუდობა ცოტა იქნება, სიძვიროდ უფრძეხი კარვა და ბერი იქნება, დილია ე

საქართველოს
საქართველოს

დადგეს. ხშირად იცის ქარიშხალი, ბუჩქი და წვიმები, ეს მდინე (მხათობი) არის ფიციხე, ყაუტა, ფურა მისი წითელია და ხშირად ომის და სხვა უბედურების მომხსენებელია, ან სენების ან დედა-მამის მკრის ან სხვა რამე განსაზღვრის წინა ნიშანია. მისას ჭკმ დამადებულები ცუდი ხსიათა აქვთ სოღმე, ხშირად გამოდიან მტყუარება მოღალატეხი, ჭირვეულნი და კერძნი. მათი კარგეხი შქედულობა ისეთია: წითელ თვალეხიანი, ფართო სხისანი, ფართო მუღლახეხი. მკლავ-ღონიერხი, სრულ მკერდ-ბეჭინეხი, კაჭარკეხის და უბედურების ამტანხი, შუედრკეღლხი, თვ-მოუყარეხი, ხს კრსლეხი სესოყრობენ 85—90 წლამდე.

შუე მთელს წელაწადზე კარგად მოქმედებს მხრად-სქელი ქერა, შუათანა დარება, უფრო თბილი; მოსეკლია სეოთფიერია, თვეზუღლობა ბეერი, ხალეულობა და უფრძეხი სეკმთ; მური, ქერი და ხორბალი სეკმთ, პოსტნეულობა ბეერი. კახეხული დასწეხისში თბილი და ხმელია, დრო გამოშეკით სოტათა. სოღოს თბილი და მერე ისეე აცივდება, მაგრამ დიდ ხანს არ კასტანს. ზეხულში წინედ ცუდი დარი თვას. მერმე შუათანა, ხათობა, ცა ხათელი და ქერი სქელია, დრო გამოშეკით წვიმები იცის, დღით ცხელა და ღამით ციკა, სოღო ზეხულდის მოცივთა. შემოდგომა სქელია და სიცივე იცის, დრო კარგეხი იქება. ზამთარი დღით და დასწეხისში უხვეხია, შუე ზამთარში ხათობა. სოღოს ისეე სიცივეა. თვანი ხორბელის, კარგი იქება, მური ბეერი ეთიიღება, საზოგადოთ ჭირხახელი ბლომად იქება; ამ მხათობის თვისებას შუადგენს სიმხსევე, სიციცხლე, დიდება და ბედნიერება. მოქმედობს სწელია და განათლებასზე და სიჭიკრ კაცებზე, ამ მხათობის დროს დამადებულებს ეშხეკით დიდი ჭკუ და გამწრობობა. კარგეხი შქედულობა: მდიდრ ტახისანი, მატარა ხისანი, ფართო მუღლახეხი & ჭკვიანი გამოძეტველებობისანი, თეთრ თვალეხიანი, კრძელ თმისეხი, მკლოტახეხი. მუდამ მხარულნი და სიტყვა მოხწრეულნი, მთენი, მჭკვრ მუღვეღლნი, აღერხიანი, ზომიერხი ყოველისეფრში, ხოღო ანსხლი, მართადნი, მამხედრნი, მორცხეხი, რადნი და კეთილნი.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

და თქმის უნდა, უკვლავური ეს რაც უმოდ ვაძლავს
 ხსენდისხს ანა სრულდება, მიუხედავად, რაც უნდა იყოს, უმეტესი ხსი-
 ლა მისც ხომარაღეს ან არის მოკლებულია, რადგან უკვლავისთვის
 ცხადი უნდა იყოს, რომ დღეს-მისამდე ცხად მხსათომბეუთის დედა კუ-
 შინა და უნათყრა-შინის დამოკიდებულება აქით და უკვლავური ამ
 კუშინითი და დამოკიდებულებით ხაზსხსია: სოღამ, მიუხედავად დამიანის
 უნახება უკუ-უკუნიანთ იხე ფართოდ ან ვამდიად, რომ მისწვავს
 უკვლავისთვის ამ ხუნდისხს, რაც ხვეს დღეს-მისამდე მხსათომბეუთ-
 შინის.

1881	1881	1881	1881	1881	1881	1881
1882	1882	1882	1882	1882	1882	1882
1883	1883	1883	1883	1883	1883	1883
1884	1884	1884	1884	1884	1884	1884
1885	1885	1885	1885	1885	1885	1885
1886	1886	1886	1886	1886	1886	1886
1887	1887	1887	1887	1887	1887	1887
1888	1888	1888	1888	1888	1888	1888
1889	1889	1889	1889	1889	1889	1889
1890	1890	1890	1890	1890	1890	1890
1891	1891	1891	1891	1891	1891	1891
1892	1892	1892	1892	1892	1892	1892
1893	1893	1893	1893	1893	1893	1893
1894	1894	1894	1894	1894	1894	1894
1895	1895	1895	1895	1895	1895	1895
1896	1896	1896	1896	1896	1896	1896
1897	1897	1897	1897	1897	1897	1897
1898	1898	1898	1898	1898	1898	1898
1899	1899	1899	1899	1899	1899	1899
1900	1900	1900	1900	1900	1900	1900
1901	1901	1901	1901	1901	1901	1901
1902	1902	1902	1902	1902	1902	1902
1903	1903	1903	1903	1903	1903	1903
1904	1904	1904	1904	1904	1904	1904
1905	1905	1905	1905	1905	1905	1905
1906	1906	1906	1906	1906	1906	1906
1907	1907	1907	1907	1907	1907	1907
1908	1908	1908	1908	1908	1908	1908
1909	1909	1909	1909	1909	1909	1909
1910	1910	1910	1910	1910	1910	1910
1911	1911	1911	1911	1911	1911	1911

დღეს-მისამდე უნდა იყოს, რომ დღეს-მისამდე ცხად მხსათომბეუთის დედა კუ-
 შინა და უნათყრა-შინის დამოკიდებულება აქით და უკვლავური ამ
 კუშინითი და დამოკიდებულებით ხაზსხსია: სოღამ, მიუხედავად დამიანის
 უნახება უკუ-უკუნიანთ იხე ფართოდ ან ვამდიად, რომ მისწვავს
 უკვლავისთვის ამ ხუნდისხს, რაც ხვეს დღეს-მისამდე მხსათომბეუთ-
 შინის.

წილის კრებულის დასაწყისის შემდეგ.

1688	1716	1744	1772	1800	1828	1856	1884
1689	1717	1745	1773	1801	1829	1857	1885
1690	1718	1746	1774	1802	1830	1858	1886
1691	1719	1747	1775	1803	1831	1859	1887
1692	1720	1748	1776	1804	1832	1860	1888
1693	1721	1749	1777	1805	1833	1861	1889
1694	1722	1750	1778	1806	1834	1862	1890
1695	1723	1751	1779	1807	1835	1863	1891
1696	1724	1752	1780	1808	1836	1864	1892
1697	1725	1753	1781	1809	1837	1865	1893
1698	1726	1754	1782	1810	1838	1866	1894
1699	1727	1755	1783	1811	1839	1867	1895
1700	1728	1756	1784	1812	1840	1868	1896
1701	1729	1757	1785	1813	1841	1869	1897
1702	1730	1758	1786	1814	1842	1870	1898
1703	1731	1759	1787	1815	1843	1871	1899
1704	1732	1760	1788	1816	1844	1872	1900
1705	1733	1761	1789	1817	1845	1873	1901
1706	1734	1762	1790	1818	1846	1874	1902
1707	1735	1763	1791	1819	1847	1875	1903
1708	1736	1764	1792	1820	1848	1876	1904
1709	1737	1765	1793	1821	1849	1877	1905
1710	1738	1766	1794	1822	1850	1878	1906
1711	1739	1767	1795	1823	1851	1879	1907
1712	1740	1768	1796	1824	1852	1880	1908
1713	1741	1769	1797	1825	1853	1881	1909
1714	1742	1770	1798	1826	1854	1882	1910
1715	1743	1771	1799	1827	1855	1883	1911

ეს ცხრილი შეიქმნა გეგმულად კ. ა. წილის მიხედვით თუნდ წარსულს სუვენიერებს, თუნდ ამ მომდინარე და მომავალ სუვენიერებს.

ნოუღვ რღვთა სანოკნეღვაღ.

გ რ ზ ა მ ა

ანგ.	ოგ.	მარ.	მარ.	მარ.	ოგ.	ოგ.	კეც.	სუტ.	ოგ.	სოკ.	დამ.
6	2	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
4	0	1	4	6	2	3	0	3	5	1	3
6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
2	5	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
0	3	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
5	1	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
1	4	4	0	2	5	0	3	6	1	4	6
2	5	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
3	6	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3
6	2	2	5	0	3	5	1	4	6	2	4
0	3	3	6	1	4	6	2	5	0	3	5
1	4	5	1	3	6	1	4	0	2	5	0
3	6	6	2	4	0	2	5	1	3	6	1
4	0	0	3	5	1	3	6	2	4	0	2
5	1	1	4	6	2	4	0	3	5	1	3

ჩან. ესა სოკეჯენა მონე ცხრადს, რომლის ს.მეჯეკით ძეჯეკ
აღვლია და მარ ჯეჯე ამ ას.კრძიულ ს. სხეჯეჯე მესხამნე. დეჯე-

თა შიგნით, რომელიც უფროს თავეთა რიცხვით, რომელიც მათგანში
საუკუნოებს, აგრეთვე წარხელ და მოძულ საუკუნოებს. ჩვენ შე-
ვადიან გამოვანჯარბითათ იხის წდის შემდეგ 24 თქვამსრა რა
დღეს აქვია, ანუ რა დღეს კარდევდითა მათე არაქლი, ანუ კადგ
ამ მომდინარე წდის 19 დღისობისთვე რა დღეს მოვა და ხვი; კრ-
თა ხიტვეთ, ამ ცხრილის სპეულეთით ძირელ დევიდდესა სქმე უ-
ველვეარ შესხიშივ დღეს გამოხცონდოდ.

შ ე მ რ ე გ ხ რ ი ღ ი

	7	14	21	28	35	კვარა.		
1	8	15	22	29	36	ორშაბათი.		
2	9	16	23	30	37	სამშაბათი.		
3	10	17	24	31		ოთხშაბათი.		
4	11	18	25	32		ხუთშაბათი.		
5	12	19	26	33		პარასკევა.		
6	13	20	27	34		შაბათი.		

თი ეს არის მუარე ბეჯარა ცხრილი, რომელიც ამ დიდ ზემოდ
მოყვანილის ცხრილის დასხმარებულია.

სწორადოდ დღეების სპოვნელად ახანე უნდა მოკრევათ: თა-
დაძირველად პირველ ცხრილში უნდა გამოვხთათ ის წელსივდი, რა-
დესაც ათა ან არის გამოხცონობი დღე, მერე თავეების სწხე უნდა
მოვხსნითათ ის თავე, რა თავესაც ათა ან არის ის დღე, რომელსაც
კრებთ. გამოვით თუ არა წელსაც და თავესაც, მისინ სპოვნა თვის
პირ-და-პირ უნდა მოვხსნითათ სპოვნითვე თათის სწში რიცხვაც. ეს

საქართველოს
ისტორიის
ინსტიტუტი

უკანასკნელი ნაბოჯი რიცხვი უნდა მიეძღოს ამ თვის რიცხვს, რა თვის დღესაც კესი და ბოლოს შერობული რიცხვი უნდა შეადარდოს მორე ცხრილის რიცხვებს და რომელი რიცხვიც შეედრება, იმის მარ-და-მარ მარჯვნივ დასახლებულ იქნება დღევ. მაგალითად: გამოვხიოთ, რა დღეს გარდაიცვალა უკანასკნელი საქართველოს მეფე გიორგი მე-XIII? ზეეს ვიგით რომ მეფე გიორგი XIII გარდაიცვალა 1800 წელს დეკემბრის 28. ესღა შეუდგეთ ზეზო მოყენიანს სჰეაღობით დღის გამოცხობის. 1800 წლის მარ-და-მარ დეკემბრის ხ.ზ.ში ზის რიცხვი 5, ამ ხუთს უნდა მიეძღოს 28 დეკემბერი, გამოვა 33. ესღა ზნისოთ მორე ცხრილში 33 მარ-და-მარ რა ამის დანიშნული; 33 მარ და-მარ დანიშნულია მარსეკვი, მაშისდამე მეფე გიორგი მე-XIII გარდაიცვალა მარსეკვს. კადეე მაგალითი რა დღეს იყო მხიავესტი ამჰერატორი მკლეე მარველისა საქართველოს შერობებაზე? ზეეს ვიგით, რომ მხიავესტი იყო 1801 წლის 18 ანერის. 1801 წლის მარ-და-მარ ანერის ხ.ზ.ში ზის ერთი, მიეძღოს 18,—გამოვა 19; მორე ცხრილში 19 მარ-და-მარ ამის მარსეკვი, მაშისდამე მხიავესტი უოაიღა მარსეკვს. რა დღეს იყო მორე მხიავესტი, რომლითაც საქართველო რუსეთის მიჯნობის დეკომონიღა? 1801 წ. სექტემბრის 12.—1801 წლის მარ-და-მარ სექტემბრის ხ.ზ.ში ზის 6, ამის მიეძღოს 12, გამოვა 18; მორე ცხრილში 18-ს მარ-და-მარ ხეთიმბითა, მაშისდამე მორე მხიავესტი ხეთიმბითს უოაიღა.

რა დღეს იქნა გამოცხადებული მკლეე მარველის შესამე მხიავესტი საქართველოში? ზეეს ვიგით, რომ შესამე მხიავესტი გამოცხადებულ იქნა ხონის ხობორში და ამეე დღეს დაიფიცეს ჭე-შეერდობობაზე ეველა თბილისში მორეა ქართველება და ხომსება — 1802 წელს 12 აბრის. 1802 წლის მარ-და-მარ აბრის ხ.ზ.ში ზის 1; ამის მიეძღოს 12, გამოვა 13. მორე ცხრილში 13 მარ-და-მარ მბითა, მაშისდამე ქართველებისთვის ივიცა ხმოურთმეკვათ, მესამე მხიავესტის ძლით, ხონის ხობორში მბითს დღეს. რა დღეს მიღო სმეკრელოს მიჯნობა გიორგი დედანბა რუსთ ხელმწიფის ჭეშეერდობობა? ზეეს ვიგით, რომ ეს მოხდა 1803 წ. დეკემ-

შის ობს; 1803 წლის ზარ-და-ზარ დაქვემდებარების ს.ზ.ში წესი
 მართლ 2, გამოვა ს.ში, შორე ცხრილში 3 ზარ-და-ზარ წეს ობს-
 შისათა, მამსხვადე დაიანს ობსშიათს მიუღია რუსთ ხელმოწერის
 მი შეზღუდობის.

იმ რაგად უნდა მიუვიწყეთ სიღმე დღეების გამოხსენობად-
 რაგორც მკითხველი დაიხსენებ; ეს მეტად აჯობდა და მიხვდებო-
 ჯი. ჩვენ აქამდე წარსულ წელთა დღეებს ეძიებოდით, ესეა ვგ-
 დით მიმიკედ წელის დღეთა გამოცხობა. მიკლითად: რა დღეს იდ-
 ხებულდეს ისა წელიწადი, რაც სკანდავლო რუსეთის შეკრადი? ისა
 წელიწადი შესრულდეს 1901 წელს ახერის 18.—1901 წლის ზარ-
 და-ზარ ახერის ს.ზ.ში წეს 0, ამს რომ თვრამეტა მიუქმეტოთ, გამოვა-
 ისევე 18, შორე ცხრილში. თვრამეტის ზარ-და-ზარ წეს ხუთშობათა,
 მამსხვადე, ისა წელიწადი, სკანდავლოს რუსეთის შეკრადის მი-
 რულდეს 1901 წ. ახერის 18 ხუთშობათს.— რა დღეს შესრულდეს
 ისა წელიწადი რაც თბილისის სხუდავლო სემინარი დაიწდა?
 ჩვენ ვიგით, რომ თბილისის სხუდავლო სემინარი დაიწდა 1817
 წ. ოქტომბრის 1. 1917 ზარ-და-ზარ ოქტომბრის ს.ზ.ში წეს 6,
 მიუქმეტოთ 1, გამოვა 7,— შორე ცხრილში შვიდის ზარ-და-ზარ
 წეს კვრის, მამსხვადე თბილისის სხუდავლო სემინარიის ამს წელს
 თავი აქხია 1917 წ. ოქტომბრის 1, კვრის დღეს.

აჯილია გამოხსენობა: იტრთვე მომდინარე წელის და თვეების
 დღეხივი მიკლითად: რა დღეს აქხია იმ მომდინარე წელს ენკესის-
 თვე 17? 1890 წლის ზარდაზარ ენკესისთვის ს.ზ.ში წეს 5. ამს
 მიუქმეტოთ 17— გამოვა 22, შორე ცხრილში 22-ს ზარდაზარ წეს
 ობსშიათა და მართლ: 17 ენკესისთვე ობსშიათს მიუ.

ერთის ხატვეთ იმ ცხრილის ხსენარე ექვს ვარემე შის, სი-
 ლო გამოხსენობების დროს არ უნდა შესცდეთ ის არ იბოთ თვე-
 ვის იმ რიცხვით:— რაგორც ზემოთ ვსაქვეთ, ზარდაზარ ცხრილის
 ეკანტელეს იჯილია, სიღო უნდა მიუქმეტოთ ეკანტელის წელ-
 ის ს.ზ.ს ვადევე ერთი ს.ზ.ი და ვავრამდლოთ წელიწადი 1911
 მიუოღეველი თხრად 3000 წლიმდე ასევე უნდა მიუქმეტოთ წარსუ-
 ლის წელის ეკანტელესად; სიღო იმ შემთხვევაში, მიმეტის მი-
 ვიკრადე თს-და-თსნიათ დავლეს უნდა.

მეორე განყოფილება

ფოსტა-ტელეგრაფი & გზის რეისის, ფოსტის & ზღვისა.

შინაარსი მე-II განყოფილების

1) ფოსტა.—საზოგადო საფოსტო წესები, წინა კორესპონდენციის და სარკი წინის დაკვრად.—მსდკროლიანი ამხაოეი (მხილკეი). ფისიანი & უფასო ამხაოეი.—დაბუკდილი წიგნების ამხაოეი და მათი ხარჯი.—გზენს ფოსტით ვადზე საბუკდვ წიგნების და ურნაღ-გზოებისა.—უფხოეთის კორესპონდენციია. ფის-დადებულაი, ინუ ფის-დარბუეული ამხაოეი (ПОСЛКА СЪ НАЛОЖЕННЫМЪ ПЛЯТЕЖОМЪ). საზოგადო წესი ფოსტეში.

2) ტელეგრაფი.—საზოგადო სატელეგრაფო წესები.—სხვა და სხვა კარი დებუშები.—უფხო ჭკუნის დებუშები.

3) დასახელები იმ ადგილებისა, სადაც ფოსტა-ტელეგრაფი არის და ჭეთისის გუბერნიისა—რა დროს მიდის ფოსტა.—ფოსტის გზები.—გზები მიედს კავკასიისა.—მიმოსვლა ფოსტის კტლებისა ინუ კვამაებისა.

4) რეისის გზები ზღვის გზები.—რა დროს და საიდან მიდის გემები. მიურ-კასპის გზა ზღვისა და რეისისა.—ფისი რეისის გზების ხარულისათვის კაკვიადამ ზოგიერთს უმაიურეს ჭლაჭებამდე.

ფოსტა

ყველა სასაქონლო ფორმა დაქვებულა პარათების, ჩიგნების, კა-
ზეთო-ფურცლებისა და სხვა მრავალგვარ ქაღალდების, ფულის სიჭონ-
ლისა და ნივთების კატხენ-კამოგზავნისათვის კვრად წოდებული
ფოსტა.

ფოსტაში იღებენ ყოველგვარ პარათებს, ფულს და სხვა სავ-
ნებს კანცხენად ყოველ დღე დღის 8 საათამ 2 საათამდე და
საღამოსათ 5 საათამ 7-მდე; ხოლო ფულის მარჩმის დღეს, მარ-
კებს, მეთრე და მესამე დღეს ადგომისს, ხარებს, ახიდებს, ახი-
ჯელაჩებს, სათლისებს, ფურცლებებს, ლეთისმოდლის მოძის,
კვართ-ახიდებს, მოძის, მარათისის და მოძის მარკებსა და მეთ-
რე დღეს და აგრეთვე ყველა კვარა დღებსა და უმკებში არ იღებენ
ფოსტაში კორესპონდენციებს და არც მარკებს ჭადათ. ამ დღეებში
ფოსტა დაკეტულია.

ფოსტაში იყიდება: მარკები, საფოსტო ბლანკები, მტკმქვლიანი
კონკურტები და კვრად-წოდებულ ამგვარ პარათების ბლანკები. (от-
крытая письма).

ფოსტაში იღებენ ყოველ გვარს ჩიგნებს, პარათებს, მინათებს,
ნივთებს, ფულს და სხვა სავნებს, რომელთაც ფოსტის წესით კავ-
შენება.

ფოსტის მარკები არის ერთი კამეიანისა და დაწვეულია კვადრე
შვიდ მუხრის მარკებამდე; არის აგრეთვე საფოსტო კონკურტები და
საფოსტო ბლანკებიც პარათებისათვის.

წონა კორესპონდენციისა. წონა ყოველ გვარ კორესპონდენ-
ციისა წინადაც განსაზღვრულია. დაკეტულია (სკეულერტია) და საკან-
ტისა წერბულია (заканное письмо) არ უნდა აღემატებოდეს 5

გარეანქას; ბანდროლიანი კორესპონდენცია არ უნდა აღემატებოდეს 5 გარეანქას; ფსიანი ამხანაი (მხილვა) არ უნდა აღემატებოდეს 10 გარეანქას; ფულიანი მატეა არ უნდა აღემატებოდეს 10 გარეანქას, ხოლო ტილოში ან ტყეში შესვეული ფულის ან ფსიანი ამხანაი არ უნდა აღემატებოდეს 60 გარეანქას ესე იგი ფული ნახევარს.

კადანახა და ხარჯი წიხის დაკვარად. საფოსტო მმართველობაში შემოდებულია: ყოველ ხმის მიხედის წიხი პარათისთვის უნდა გადახდიდეს აქწას 7 კაპეიკი, ანუ 7 კაპეიკიანი მარკა უნდა დაეკრას ქაბზე; ამკარა წერილს უნდა ეკრას ხმ კაბ. მარკა, სკანკეპო წერილსს ხეხეკულ ხარჯის კარდა უნდა მიემტოს კადეკ 7 კაპეიკიანი მარკა, რადგან სკანკეპოდ იგზავნება. თუ ვინცდონა სკანკეპო წერილი დაიკარგა, ფოსტის მმართველობა ისდის კრთს თუძინს ვარძის.

ბანდროლიანი ამხანაიები. ყოველს 12 მიხხაღზე იღებენ 2 კაპეიკს; ეს 2 კაპეიკი წიხის დაკვარად თანდთან მატულობს, ხოლო რაგორც შემოდ იყო სოკეკი, ბანდროლიანი ამხანაი არ უნდა აღემატებოდეს 5 გარეანქას და მიმხადამე ბანდროლიან ამხანაის სულ დიდი კადანახაი იქნება 5 გარეანქაზე 64 კაპეიკი, ხოლო თუ ბანდროლიანის ამხანაით იგზავნება ან დაწერილი ქაღალდი, ან დაბეჭდილი, მაშინ კადანახაი უფრო ხეკლეია. ყოველს თამსზე იღებენ თითო კაპეიკს, ქაღაქ კარეთ 2 კაპეიკს; სკანკეპო ბანდროლიან ამხანაის უნდა დაეკრას წიხის დაკვარად მარკის კარდა კადეკ 7 კაბ. მარკა სკანკეპოდ გავზავისხათვის და ზედ ქწეროს სრული ადრესი.

ფსიანი და უფასო ამხანაი. ხარჯი ამ კვარ ამხანაისის შემდეგია: ყოველ გარეანქა ამკვარ ამხანაისთვის ყოველსეკე 300 კრსტის მხმიღზე დაწესებულია 3 კაბ. 300—400-მდე კრსტზე—4 კაბ. გარეანქაზე, ახე რომ ყოველს 100 კრსტზე ხარჯი გარეანქა ამხანაზე მატულობს თითო კაპეიკით, ხოლო რაც 2500-დან 2700 კრსტს გადახცილდება, ამ ამხანაიზე ყოველს გარეანქაზე უნდა გადახდიდეს აქწას 26 კაბ. რაც 2700—3000-მდე კრ გადახცილდება—27 კაპეიკი, რაც 3000 3250-მდე—28 კაპეიკი, რაც 3250—

3500-მდე—29 კმ., ერთი სიტყვით, რაც 2500 კვანძს გადასცილდება, ამ შემთხვევაში უოკელ 250 კვანძზე უოკელი გარეგნაქ ამხანაი თითო კაპიკა ჯდება. უმცირესი ხარჯი მაინც ორ შერზე ნაკლები არ არის. თუ ამხანაის აქრია ი სვ დოგავსოი მამის, მინ მიტანისათვის მიძღებს გამოერთმევა უოკელ გარეგნაქზე 15 კმ. ხოლო თუ ორი წერიალია მამის უწევით შეტუობინებენ და მიძღებს თვითონ უნდა წიღოს თავისი ამხანაი.

დაბეჭდილ წიგნებას ამხანაობას ხარჯი უფრო მცირეა, მაგრამ მაინც უმცირესი ხარჯი გამოკლეული არ არის, ხოლო რაც 1500-იდან 2500 კვანძს გადასცილდება, წიგნების ამხანაის უოკელი გარეგნაქი ჯდება 16 კმ., რაც 2500—5000-ს—ღარს 18 კაპიკა, რაც 5000-კვანძს გადასცილდება ის ღარს 20 კაპიკა. ხოლო წიგნების ამხანაი იუფად რომ დიუდეს, სკოლის ფოსტაში გამოამყარებთ წარადგინოთ, რათა დაწმენდნენ, რომ მართლა წიგნები იგზავნებს და სხვა აზრება, და ამხანაზე ამ შემთხვევაში უნდა დაეწეროს ამხანაი წიგნების (ПОСЛІКА СЪ КНИГАМИ).

ფულანა შეკეტვა და ანუ ამხანაობა. უოკელ სამ მისხლის წონაზე იღებენ 7 კმ., სკანკეოდ გავზეხისათვის 7 კმ. და ამის გარდა გასავზეხის ფულას უზრუნველ-სეუოფულად კიდევ სხვა ხარჯია. თუ ამხანაით იგზავნებს ოქროსი, კურგხლისი, ან შვი ფულას მამის იმე იღებს ხარჯიც, როგორც უკიდ ათ ნათქვამი გკულეპ-რაც ფასიან და უფასო ამხანაობის შესახებ, ესე იგი ამ შემთხვევაში გარდასახვი ხარჯი წონას და მისილზე აქნება დამოკიდებული.

ფასიანის შეკეტვის ან ამხანაობას ხარჯი. აქაც, როგორც ფულანის შეკეტვაზე, იღებენ უოკელს 3 მისხლზე 7 კმ., სკანკეოდ გავზეხისათვის 7 კ. უზრუნველ-უოფის ხარჯს ფულას დოგავსოის დეკავრად 5 კმ. კვანძისათვის.

სწორედ, როცა შეკეტვა ფასიანის ან ფულანის, მამის უზრუნველ შეკეტვაში დაუბეჭდილი უნდა წარედგინოს ფოსტის მართკლეობის: თუ შივ რამე სეჩის ქაღალდები ან სხვა მუარფისი ნიუთენია, ამ შემთხვევაში შივ ნიუთების ანუ ქაღალდების ხაც უნდა იყოს მოწვეული.

საღია თუ ფესიანი და ფეღიანი მხნათი ერთს გარეგნულად არ აღემატება, შეიძლება უზარალო კონკრეტში იყოს გახვეული, და თუ მ გარეგნულად არ აღემატება, მაშინ ვერ ტილოში და მარე ქალღღმა უნდა გაიხვეს, თუ აღემატა მ გარეგნულად, მაშინ უაქველად ტილოში ან კლეონკაში და მარე ტყეში უნდა იყოს გახვეული.

თუ მაკეტა იგზენება გაუხსნელად, ესე იგი, თუ ფოსტის მხაროეკლომა არ დაწმენდება თაქის თელოთ, მაკეტში რა ფესის ნოეთება, ამაკარ მაკეტებით 500 მანეთის მეტი არ შეიძლება გაგზავნილ იქნას, საღია თუ მაკეტა გახსნილია, ესე იგი, თუ ფოსტის მხაროეკლომა დაწმენდება მაკეტში მოჭეკული ნოეთები რა დორე ბუღოსისა, მაშინ მაკარ მაკეტებით შეიძლება გაგზავნილ იქნას 15,000 მანეთამდე.

თუ ვინაგონაა მაკეტს რამე შეატეო, ან ეჭვი იღო მაკეტის მიძღება, რომ მაკეტა ნაწვალება, მაშლებს შეუბღიან არ მიიღოს მაკეტა და შედ მაკეტზე დაწეროს თეობი ხელთ მიუღებლობის მიხეზა. ასევე უნდა მოიქცეს გამგზავნივ, თუ ვინაგონაა თაქის-ვე გაგზავნილი მაკეტა უკან დაუბრუნდა. რაც შეეება იმ დაბეჭდილ მხნათებს, რომელნიც პანდეროლით უნდა გაიგზავნოს, ფოსტა იღებს მხოლოთ იმ შეიძებეკაში, რადეხაც დაბეჭდილებზე არაფერი შენიშნა ჭ წარწერა არ არის, რომელსაც რამე კარში მხამგზავლობა აქვს. პანდეროლით შეიძლება გაიგზავნოს ფოსტით ძველი გაზეოქია, კორექტურის აფორტლები, ძეობფისა ხელთნაწერები, პღანეკა და სხვა. ერთი ხატეკით ყოველკარა დაბეჭდილი ან სტამბაში ან ლიტოგრაფიაში წაბეკები, პართოქია პღანეკა. საზოგადოთ ყოველს მხნათზე ფესიანზე თუ ფესიანზე და პანდეროლიანზედაც ესათოვად უნდა აღნიშნულ იყოს სიღარი აგზავნება, ვისვან აგზავნება ვის ეგზავნება და სდა და სხვა.

უზრუნველ-ყოფის ხარჯი. დაწესებულია რომ ყოველ 1-დამ 600 მანეთამდე, ან იმ ფესის ნოეთებზე, აღონ უზრუნველ-ყოფის ხარჯად ნახევარ კაპეკი თათო მანეთამდე, 600-იდან 1000 მანეთამდე — ერთი მეოთხედა კაპეკი ყოველ მანეთამდე და კიდევ მის

კარდა 1 მსეთი 50 კამ.; რაც 1600 მსეთს გადასცილდეს, უზრუნველ-ყოფის სარჯად იღებენ უოკელ მსეთზე ერთს მსეთს კამეიკს და კიდევ 3 მს. 50 კამეიკს.

გადაზე სამეჭდავ წიგნებისა და ეკრანდ-გაზეთების გზა. ვნისბოვის შემოდებელია სარჯა, რომელიც დამოკიდებულია ეურ-ხიდ-გაზეთის ფასსა და ეურხიდ-გაზეთის № № რაოდენობაზე. მაგალითად: სყოველ დღეო კასეთზე იღებენ 18⁰/₀ წლიურ ხელის მოსაწერ ფულადამ, ე. ი. გამოცემის წლიურ ფასადამ, რაც ქალაქ კარაქზე ხელის მოსაწერ უფლებათ. გამოცემაზე, რომელიც კვარაში ორჯელ გამოდის, იღებენ 16⁰/₀ ხელის მოსაწერ ფასადამ; რომელიც ერთხელ გამოდის კვარაში—14⁰/₀; რომელიც თუკში ორჯელ გამოდის—12⁰/₀ და რომელიც თუკში ერთხელ გამოდის 10⁰/₀. სულ უკანასკნელი და უმცირესი ფასი არ უნდა იყოს სკელეია: სყოველ-დღეო გამოცემისათვის 1 მს. 20 კამ., კვარაში ორჯელ გამოსხუ-დელისათვის არა სკელე 1 მს., სყოველ-კვაროსათვის— 80 კამ., თათუკში ორჯელ გამოსხუდელისათვის 60 კამ. და სყოველ-თუკო-სათვის 40 კამ. წელიწადში.

უცხოეთის კორარესმონდენცია. უცხო ქვეყნებში მიწერ-მო-წრისათვის დაწესებულია კარად წოდებული სოფოსტო კავშირი უკუ-ლა ქვეყნებში მორისა, ხოლო რუსეთის სსხელმწიფო არ არის ჩაქრია-ლი ამ კავშირში და ამიტომ წერაღებია რუსეთადამ უცხო სსხელმ-წიფოებში ასეთსავე კანონებს ემორჩილება, რავორც თვითონ რუსე-თის სოფოსტო დაწესებულებასა მიღებული. კორარესმონდენცია, უც-ხოეთში გაგზავნილი, წერილი იჭება თუ ამხნათი, ფასიანი თუ უფა-ხო, ან სხდუროღანია, შეიძლება გაიგზავნოს ფრანკო, ესე იგი სარჯ-გადამილი, (მარკა დაერული) და მორტო სარჯ კარდა: უხდელი (მარკა დაუერული) ხოლო ამ უკანასკნელ შემთხვევაში სარჯი ერთი ორად გამოერთმევა მიძღებს. წონა უცხო ქვეყნებში გასავზავნის კორარესმონდენციების თათუკის ნახევარზე სკელეა უნდა იყოს, კიდ-რე რუსეთში. შეიძლება აგრეთვე კორარესმონდენციის დაზღვევა და უზრუნველ-ყოფა. კონკურტზედ იღრესი უსათუოდ ფრანკულიდ უნდა იყოს დაქრალი.

საქართველოს
საბჭოთაო რესპუბლიკის

Въ г. Тифлисъ.

7 კ.პ.

მარკა.

Елисаветинская ул., домъ № 999

Петру Петровичу ПЕТРИДЗЕ

Изъ Кутайсы отъ Ив. Ив. Иванидзе.

საგანგებო წერილია იმ უნდა აღმატებულეს 3 მისხლს და
თუ შეგი აქნება 3 მისხლზე, მაშინ წინის დაკვარად დაკვარის მარ-
კები და ამის ვარდა დაკვარის კიდევ 7 კამპუყიანა მარკა საგანგე-
ბოდ ვაგზუხვისათვის. საგანგებო წერილის მიღების ნაცვლად ასე-
ვეს ხელ წერდეს (მართას) და, თუ კანციალმა საგანგებო წერილი
დაიკარგა, ფოსტის მმართველობა, მოკალეუ გადასვლის ერთი თუშანი
ამის სსარგებლოდ, ვახვ წერილი დაუკარგა.

ხაშუმა საგანგებო წერილისა.

Заказное.

14

კ.პ.

მარკა

Въ г. Тифлисъ.

Елисаветинская ул., домъ № 999

Петру Петровичу ПЕТРИДЗЕ

Изъ Кутайсы отъ Ив. Ив. Иванидзе

ხაშუმა ფუქციანის მიკეტისა

Денежное.

Въ г. Тифлисъ.

Николевская улица, домъ № 888

Петру Петровичу ПЕТРИДЗЕ.

Со вложеніемъ ста рублей

Изъ Кутайсы отъ Ив. Ив. Иванидзе.

ნამუში ფსიხანას ამხანაოსნის

Цивное

Въ г. Тифлисъ.

Куки, Николаевская улица, домъ № 878

Петру Петровичу ПЕТРИДЗЕ.

Посылка на 40 руб.

Изъ Кутаиса отъ Ив. Ив. Иванидзе.

ფოსტის უწყება და მისი შემოწმება.

საზოგადოდ ყოველივეს ფოსტა უწყებით შეატყობინებს ამხანაოსნის მიმღებსა, რომ ამ გვარი ამხანაო მოვიდა თქვენს სახელზე და თუ დროზე არ მოვიდა მიმღება, ხელ-მოკრედი გაუგზავნიან უწყებს, შეიძლება შესამდგომად გაუგზავნონ, ხოლო თუ შესამდგომად არ გამოცხადდა ამხანაოსნის მიმღება, მაშინ ამხანაოს უკან დაუბრუნებენ იმას, ვისა გაგზავნილიც არის.

ყოველ ამხანაოსნის მიღების უწყების დამოწმება უნდა იმ პოლიციისაში იქნეს სხვა რომელიმე სახელმწიფო დაწესებულებაში იმ კადრს იმ დაწესებულებაში, სადაც მასხურობს ამხანაოსნის მიმღებია. დაემოწმებულ უწყებით ფოსტა ამხანაოს იმ მიხედვით.

არის აგრეთვე ამხანაოსნის მიღებისათვის შემოღებული რწმუნების პარათება, რომლითაც შეიძლება დაემოწმებულად გამოტანილ აქმნას ფოსტადამ ამხანაო, ხოლო უკანასკნელის განკარგულებით ერთსა და იმავე კაცს არ შეუძლიან მიხდობილი ქონდეს ათის კაცის რწმუნების პარათის მეტა. ამხანაოსნის მიღების დროს ყოველს კაცს შეუძლიან მოსთხოვოს ფოსტის მოხელეს, რომ იხსნე განხილას მაკეტა რათა დაწმუნდეს, რომ ამხანაოს არაფერა აკლას, თორემ, თუ ამხანაო მის იმ გზაში განხილას და მაშინ შეიძინას მიმღებმა, რომ ამხანაოს აკლას რამე, ფოსტა მას უნდა აღარ აკლას.

საზოგადოდ დაწესებულება ნიკორარქსმონაგენციის გამგზავნების და მიმღებლებასათვის. აღიარებულია ფოსტით გაგზავნიან

ყოველ-ჯვარი ადვილად მხინთებელი ან მხაფეოქებელი ნივთი მდგომარეობაშია. რთოვე უმანდროლო თამაჟო. წინააღმდეგ შემთხვევაში სპონიელი ხსინის სასარგებლოდ შეიძინეს. ამხ გარდა გამზუნს ან მიმ-
 ლებს ვარძის გამოკრამდე. ადვილდელი აგრეთვე უბრლო ან ჩვე-
 ლებრივ მკეტებოთ ფულის კატონი. როდესაც ფსიხია მკეტი იგ-
 ზუნება, უსათოდ გამზუნის სასელი და გარი და სცხმოურებელი
 ადვილი უნდა იყოს აღნიშნული კონკრეტზე. თუ ვინაგომას ფოს-
 ტაში დაიკარგა ან სკანკებო ან ფსიხია მხინთო, გამზუნს შეუძ-
 ლის თხოვნით მიქმართოს საფოსტო მმართველობას, სდამ მდგე-
 მული თუ სხებებული ფსიხია მკეტი. თხოვნის მიგეძ მამინ თქუ-
 ზა კახონიკო, როდესაც თხოვნისთხ კრთოდ წარუდგინება კვტანგია
 ან სოტარიუსისკან დამტვირგებული მისი კობო. სოლო თუ დკარ-
 გების შემდეგ ორი წელიწადი კავა, მამინ მთხოვნელს კვრება უფ-
 ლება ჩვილის დაწყების...

ტელეგრაფი (დექება .

სატელეგრაფო (სადექბო) ფსიხის მხრავ რუსეთის იმპერია გა-
 ხიყოფება ორ ნაწილად: კვროძის რუსეთის და აზიისა. კვროძის
 რუსეთში ორიგება ევლა გუბერნიება რუსეთისა, ფინლიანდია, მოლ-
 შა და ჩეხია კავკასია. აზიის რუსეთში: ციმბირი, თურქესტანი და
 იმერ კასპის მხრავ. ფსი ტელეგრაფისათვის დადებულია: ა) სოკველ-
 თიკო და ბ) თვითთუელ სოტევის მიხედვით.

სოკველთიკო ფსიხი დექბისა, როგორც კვროძის, აგრეთვე
 აზიის რუსეთში, დაწესებულია 15 კაბ. და კიდევ თითო მურნი სო-
 ველ სოტევისათვის მხინდილის მიხედვად, ასე რომ თოი სოტევა დარს
 50 კაბ. და დექბის ფსიხი 15 კაბ., სულ 65 კაბეიკა; თუ კვროძის
 რუსეთადმ ტელეგრაფი იგზუნება აზიის რუსეთში, მამინ სოკველი
 სოტევა დარს 10 კაბ.

თუ ტელეგრაფის გამზუნება მოიხურვა მსუხის მიღება თვის
 ხარჯზე, მამინ იგი მოკალა მთხეს, გარდა თვის ტელეგრაფის ფს-
 ხისა, კიდევ თთის სოტევისა და თუ უნდა, მუტის ფსიხი. სამსუხო

ტელეგრაფისათვის უსათუოდ აღნიშნული უნდა იყოს, რომ ^{საქართველოს} ფისი გადახდილია (отбытъ уплачено).

ტელეგრაფები ანუ დეპეშები მიიღეს, როგორც მოაზრობის, აგრეთვე რეალის გზის სატელეგრაფო სადგურებში უოკელ დღე ხოლო უმწი დღეებში—აღნიშნულ დროს. რაც შეეხება ტელეგრაფის ანუ დეპეშის მონაგრს, სადგულოდ იმკნა. დეპეშის მიღებაში მოხელენი აძლევენ კუბანციებს; დეპეშაში სატეგრაფო კარგვით, ჩუშელად ჰ სუფთად უნდა იყოს დაწერილი. დეპეშის პოლსი უნდა ეწეროს სახელი ან გვარი გამგზავნისა. სატეგრაფო კრძალეუი არ უნდა იყოს. უდავსა ზომი სატეგრაფის არის 7 მარგვლოვანი სატეგრა. თუ ამ რიცხვს აღემატა, მაშინ ორ სატეგრათ წათეღესა. შეიძლება დეპეშის შეჩერება, თუ გამგზავნი მოისურვებს. ტელეგრაფები ფისტის მოხმისხურებებს დაჯგოთ სხვდში, ვისთანაც მიწერილია და ამისათვის სისუადელი არ ეძლევათ. ტელეგრაფში უსათუოდ უნდა იყოს აღნიშნული ქალაქი ან სოფელი, სადაც იგზავნება, აგრეთვე გვარი და სახელი მიმღებისა. თუ ტელეგრაფი სსქართო, მაშინ დეპეშაზედ ეწერება „სსქართო“ (срочно) და ამისთანა სსქართო დეპეშისათვის გამგზავნის გამოკრძამევა ერთი საშად მეტი დაწესებულს ფისზედ.

ზოგჯერათა წესები ტელეგრაფის გასაგზავნად. ტელეგრაფის გამგზავნით და მიმღებთ შეუძლიანთ თხოვოს დამტყიცებელი პირი (კობოი) გაგზავნილ ტელეგრაფისა.

ტელეგრაფის მიღება შეიძლება მოაზრობის ტელეგრაფისა და რეალის გზის სადგურებზე უოკელ დღე აღნიშნულ დროს.

დაწერილ ტელეგრაფში განწიორებული სატეგრა, შევდომა, დამტყებს და სხუ ამ გვარი უნდა ტელეგრაფის პოლსი იყოს მოხსენებული.

ვისაც ქსერს, რომ ტელეგრაფის მიმღებმა უთუოდ თითონ მიიღოს, უნდა ზედ დაწეროს „საყეთარს სელში“.

ტელეგრაფის საშლავარს კარედ გამგზავნით შეუძლიანთ თხოვონ, რომ გამგზავნილი ტელეგრაფი მიმღებს გამოამკარებთ მიუედავს. ამ გარ ტელეგრაფისზედ გამგზავნა უნდა ზედ დაწეროს შემ-

დეგო ასოჯი RO (რ. ო. remis ouvet). გამოამყარებულის რეგულაციის
რამის გავზენა რუხეთში არ შეიძლება.

შეიძლება ხელმოწერვის ტელეგრაფის გავზენა.

ტელეგრაფის გამოზენა შეუძლიან თხოვნით ხელის მოწერა
დამტკიცებისონ ის ტელეგრაფის სტანციის უფროსს, თუ სტანციის
უფროსი პირად აცხობს, ანუ მოდიფიკაციას და ანუ ხოტარებებს. ხოტ-
არებები, რომელთაც სწოთ (ტარე) ანუ ამოსტროფით არის გაყოფილი
ცალ-ცალკე ინტერაქტუა. რუხეთში სიმა ციფრა, ერთად დასმული
ერთ ხოტარებთ ათვლებს, ხოლო, თუ დეპეშა უცხოეთში აგზავნება,
ხუთი ციფრა ჩითივლება ცალკე ხოტარებდ. სწოთადრა ციფრა ანუ ასო
შეიძლება ხოტარებდ.

ტარე, შიძე, წერტილი, ამოსტროფი, ფრწილივი ხოტარით არ
ანტერაქტუა. შიძე-წერტილი, დასმული რიცხვით სთავადებისთვის,
ეგრეთვე სწერის ციფრისთვის, ეგრეთვე შიხი ხომხვი შეიძლება თა-
თით ხოტარებდ.

სარეგულაციის ანუ ასის თვის ხომხი (0/0) შეიძლება სიმ ციფ-
რად. რიცხვი დაწერალი ასოჯით შეიძლება იმდენ ხოტარებდ, რამდენი
ხოტარებდ ხომხითა რიცხვის აღსანიშნავად.

თუ ტელეგრაფის მეთოდები გაფრთხილებია ანუ ხოტარე-
ბით სდგურში მოკროვილია ეგრა ტელეგრაფები, ასე ტელეგ-
რაფის მომტარს უწევს და, თუ მომტარი მისც ახურებს ტელეგ-
რაფის მიგების, ტელეგრაფის ზედე უნდა დაწეროს, რომ თანხმა
მოიგადოს, ვადრე შეკლებით მის დეპეშის გავზენა. შეიძლება ტე-
ლეგრაფის შეხურვა შედეგ შემთხვევაში: ა) თუ რომ ტელეგრაფის
კარდაცემს ვერ არ დაწვეათ; ბ) თუ ტელეგრაფის კარდაცემს დაწ-
ვობილია, მაგრამ კითხვებუდი არ არის, გ) თუ ტელეგრაფი კარდა-
ცემულია, მაგრამ მოსდოდახელია, რა ვერ სდგურთად არ აქნება
გავზენილი. ამ შემთხვევაში ტელეგრაფის გამოზენს შეუძლიან შე-
ხროს დეპეშა; ამისთვის სჭირთა კადანდოს იმდენი, რამდენიც ამ
ტელეგრაფის გავზენა ღირდა.

ტელეგრაფის მიმდებს შეუძლიან ხელის-მოწერისათხვე დახომ-
ნის დრო, რ. ო. სითი და ჩიმი, როცა ტელეგრაფი შეიძლო.

მოუტახელი ტელეგრამის სდგურში ინახება 6 კვანძის კანონი, რომელიც სხვის განმარტებაში არ მოიყვანა იმის, ვისთანაც არის გამოტყვევებული, ტელეგრამის აღარ შეინახება.

შეიძლება სიმსუხვა ფასის გადახდა ტელეგრამის გატყვევებისათვის; ხოლო თუ ტელეგრამა მოგატახებს და მისი ფასი აღებულა გადახდილ ფასს, მსუხვის გატყვევნი უნდა გადაიხადოს, რაც შეუძლია, თანხმად ტარიფის; წინაღობა შემთხვევაში კი ფული არ დაუბრუნდება. ტელეგრამის გატყვევს ხელს აქვს გატყვევლი ტელეგრამა შემოწმების, რისთვისაც უნდა გადაიხადოს შესაბამისი ფასი და ტელეგრამაზე დაწეროს: შესაბამისი ფასი გადახდილია. გატყვევით შეუძლიანთ გატყვევნი დასაწყველი ტელეგრამა, ე. ი. თუ რომ ის, ვისაც ტელეგრამა ეტყვევია, იმყოფება კრის რომელიმე ადგილის და ამ ადგილიდან წავიდა სდგმა; ტელეგრამა გატყვევოს აქ, სდგაც ამ კანად იმყოფება და, თუ ძველ სდგურში ეტყვიან, ხოლოც წავიდა, რისთვისაც ტელეგრამაზე აწერენ „непередать всѣмъ“. ფასს ამდევნიებენ შორველ სტანციამდის და, რაც ამ სტანციამდამ გასატყვევია აღებულა, მიძღებს გამოყრთმევა. ერთი და იგივე ტელეგრამა შეიძლება გატყვევოს რამდენსმე კაცს, ერთ ადგილს მგსოვრეთ, ანუ ერთსა და იმავეს რამდენსმე სდგურშიც; ამისათვის კარდა ამ ფასისა, რომელიც გადახდეთო ტელეგრამის გასატყვევად, ისეიან თითო შირის (კონოს) მისატანს—სამს შურს, თუ ტელეგრამაში 100-ზე მეტი სიტყვა არ არის და, თუ ასს სიტყვას აღებულა, ყოველ ასს სიტყვაზე (თუნდა რომ ნაკლებიც იყოს, მისინც ასით ითვლება) ისეიან სამ შურს. შეიძლება ტელეგრამა გატყვევოს შურაც ადგილიმდე, ამისთვის ისეიან 7 კ. შირის ფასს.

ტელეგრამის გასატყვევით გადახდილი ფასი დაუბრუნდება: ა) თუ ტელეგრამა გატყვევნიმდის შეტყვევულია გატყვევებისათვის; ბ) შემთხვევაში 15 კან. იტყრეს; ვ) თუ ტელეგრამა ტელეგრაფის სტანციის დანაშუღლობით არ არის მიძღებული; გ) თუ ტელეგრამა საკმაოდ დაგვიანებულია, ესე იგი თუ მიძღვების მოტახილია ამ დროს განმარტებაში, როცა ფორმითაც მიუჯდოდა; დ) თუ ტელეგრამის არა შეცვლით არის კარდაცემული და, თუ შესაბამისი ფასი გადახდი-

ქართული
ენის
საქართველო

ლი იყო, მსხვილსაოქის გადახდილი ფასი დაუბრუნდება. კაპიტალის
ქვესის კუთრის განმავლობაში უნდა გამოაცხადოს და წარუდგინოს სხ-
მასუსე სლანკი სტელეგრაფი მმართველობას.

გადახდილ ფასის უკან დაბრუნების მსურველი თხოვნა და კვი-
ტანგია ტელეგრაფის დეპარტამენტში უნდა გაგზავნოს დამატებითი
შეღის სპეციფიკაციით. სასურველი მოკითხვებს ტელეგრაფის სადგურის
უფროსს, რომელიც ამ სასურველს წარადგინს ტელეგრაფის დეპარტა-
მენტში.

უფრო ქვეყნების ტელეგრაფი. რაც შეეხება უფრო ქვეყნების ტე-
ლეგრაფებს, იმათ გამო სხვა წესები არსებობს: უფრო ქვეყნების ტე-
ლეგრაფია შეიძლება დაიწეროს ფრანგულად, გერმანულად, ინგლისურ-
ად, იტალიურად, ატალიურად, ქოლნდურად, პორტუგალიურად და
დასოინურად.

ფასები უფრო ქვეყნების ტელეგრაფებისა: ავსტრიაში სხ-
მართველოდან ერთი სიტყვა ღირს 13 კ., ბელგიაში—18 კმ. ბოლ-
გარიაში—16 კმ., პოსნიაში—18 კმ., დადს-პრატანიაში—26 კ.
გერმანიაში—13 კმ., ქონსტანტინოპოლში—24 კმ., დანიაში—19 კმ.
ინგლისში—24 კმ., იტალიაში—21 კმ., კანარის კუნძულებზე—84
კმ. კოსტაიკაში—19 კმ., ლამონის კუნძულებზე—24 კმ., მადრიდის
კუნძულებზე—27 კმ., ნიდერლანდში—18 კმ., ნორვეგიაში—19 კ.
პორტუგალიაში—24 კმ., რუმინიაში—9 კმ., სერბიაში—16 კმ.
საქსონიაში—27 კმ., სიცილიაში—21 კმ., სფრანგეთში—19 კ.
რუსეთში—28 კმ., ჩინეთში—3 მს., 45 კმ.; სერბოგორცია-
ში—68 კმ., შვეიცარიაში—18 კმ., შვედიაში—18 კმ.; მის
გარდა ყველა კარდასახედი სრული არის ყოველ ტელეგრაფზე 18 კმ.,
სპანეთში—23 კმ., თბილისში—2 მს. 9 კმ., ამერიკაში—66 კ.
ინდოეთში—1 მს. 28 კმ., აფრიკაში 2 მს. 49 კმ., სამხრეთ
ამერიკაში—8 მ. 40 კ.

დასახელები იმ ადგილებიან, სადაც ფიქციური

ტელეგრაფი არის

თბილისის გუბერნიაში.

საიდან სხ და რა დროს გადის ფიქტა.

ადგილები

თბილისი

უკველ დღე: კვეცი, ბათიში, ფოთში, ბაქოში, კრისნო, ერსში, ხუხში, ხაღნაღში, ორდუხეთში, ოღდარში სამშაბათით, ხუთშაბათით & შაბათით მინგლისში, პულაველში, კვარათით & ოთხშაბათით არტვანში სამშაბათით, ოზურგეთში კვარას, ჩხატურში ორშაბ. & შაბათით, ხონში & ხუჯდღში ორშაბათით & ხუთშაბათით, ხაღდისეში სამშაბ. ხუთშ. & შაბათ. ბორჯომში უკველ დღე. ხაღქაღქაში სამშაბ. & შაბათით, არდჯანში შაბათით.

ამასთუმანი

ხაღდისეში კვარათით & ოთხშაბათით.

ახანური

თბილისში & კვეციში უკველ დღე.

ხაღდისე

ამასთუმანში, მახილავში, ხაღქანდროძოღში სამშაბათით, ხუთშაბათით, & კვარათით.

ხაღქაღქა

ხაღქანდროძოღში, არდჯანში, ხაღდისეში ორშაბათით, ხუთშაბათის & შაბათით.

ბოგდაროვკა

ხაღქანდროძოღში, ხაღდისეში ორშაბათ & ხუთშაბათით.

ბორჯომი

ხაღდისეში სამშაბათი, ხუთშაბ. შაბათით.

პულაველში

თბილისში ორშაბ. & ხუთშაბ.

გორი

ბათიში, ფოთს, თბილისს & ბაქოში უკველ დღე.

ტუბათი

თბილისში უკველ დღე.

ფეხელ-ლოღლი

კარაელისში სამშაბ. & შაბათით.

ფეხეთში

თბილისში & კვეციში უკველ დღე.

გაზიანი	თილისში სიმძიმით. & მარსკ. ნუხის ცხელი & მათობით.
ზაქათაღა	ნუხში ორძმბ. & ხუთძმბ.
ჯახა	თილისში კვირას & ოთხშაბით. ნუხში ორძმბ. & ხუთძმბ.
ჯახბეგა	კვეკვიში & თილისში უოკელ ღღუ.
კობა	კვეკვიში & თილისში უოკელ ღღუ.
კოჯოთი	თილისში & მანკლისში ოთხშაბით, & კვირაობით.
ლაგოდეხა	თილისში ორძმბ. & ხუთძმბ., ნუხში ოთხშაბით & კვირაობით.
მანკლასა	თილისში ორძმბით & ხუთშაბათობით.
მახეღოგო (საშურა)	თილისში, ბათუმში, ფოთში & ბაქოში უოკელ ღღუ ბორჯოში, ასღღიხუ & მასთუმანში ორძმბ. ხუთძმბ. & მათობით.
მღუთა	თილისში უოკელ ღღუ.
მკვეზანი	თილისში & საღნაღში ორძმბ. & ხუთშაბათობით, თელავში ოთხშმბ. & კვირაობით.
მცხეთა	თილისში, ბათუმში, ფოთში & ბაქოში უოკელ ღღუ.
ფასანაურა	თილისში უოკელ ღღუ.
ფოთა	უკელ: რეინის ცხის საღღურებში.
საღნაღა	თილისში სმმ. & მარსკ. თელავში & ცანსკა კოლოდეგში & ნუხში ოთხშ. & კვირაობით,
სურამა	უკელ: რეინის ცხის საღღურებში.
თელავა	საღნაღში ორძმბ. & ხუთძმბ.
ცანსკა კლოდ.	საღნაღში ორძმბ. & ხუთძმბ.
ცხანაღა	კორში ოთხშაბით & მათის.
შულაგრა	თილისში უოკელ ღღუ.

ქუთაისის გუბერნიამი

ქუთაისა ბაქოსა & ბათუმისკენ უოკელ ღღუ რაონზე, სონში, სმმბ. & მარსკეკ. ცეკერში & ონში ხუთშაბით & კვირაობით.

ახალსენაკი	ველი რეინის გზის სადგურებში.
არდანუხი	ველი ადგილებში ტელერაბს.
არტყინი	ბათუმში კვირბლით.
ბათოძი	თბილისს & პაქოში & ველი რეინის სადგ. უკ-
	მელ დელე.
ბოარჩხი	ტელერაბს ველი ადგილებში.
გუდზური	— — —
ზუგდიდი	ახალსენაკში თათბლით. & შაბათობით.
კეღში	ბათოძი თათბლით.
ოზკერკერი	ველი ადგილებში ხეთში. & კვირბლით.
ონი	ქუთაისში & ცაგერში თათბლი. & შაბათობით.
ონქშიჩი	ფოთში, ხოხუში, ბათოძი და მერე სხვაგან სმ-
	შაბათობით.
ფოთი	ველი რეინის გზის სადგურებში.
რაონი	— — — —
სამტრედი	— — — —
ქვრილი	— — — —
სოხუმი	ონქშიჩიში, ფოთში & ბათოძი სმშაბათობით.
ხონი	ქუთაისში სმში. და მარსკეობით.
ცაგრა	ქუთაისში და ონი თათბლი. შაბათობით.
ჭახატყრა	სხვაგანში თათბლი. & მარსკეობით.

კვები და ფოსტა.

თბილისიდან კაკავამდე		სტრასნიოკობი	14	—
მცხეთა	20 ¹ / ₂ კმს.	აწყური	12	—
წილკანი	14 ³ / ₄ —	ახალციხე	20	—
დუშეთი	17 ³ / ₄ —		სულ 73 ¹ / ₂ კმს.	
ანანური	16 ¹ / ₄ —	თბილისიდან ბელიეღუჩამდე		
ფახანური	21 —	ტახტმელა	13 ³ / ₄ კმს.	
მღვთი	18 ¹ / ₂ —	ბონაღლა	11	—
გუდურია	14 ¹ / ₂ —	სადირიშენი	15 ³ / ₄ —	
გობი	16 —	ბელიეღუჩა	13 ¹ / ₂ —	
უზნიბეკი	17 ¹ / ₄ —		სულ 54 კმს.	
ღარსი	14 ¹ / ₂ —	ტახტმელიდან მანგლისამდე		
ბაღთა	17 ¹ / ₄ —	გოჯორი	5	კმს.
კაკავა	12 ¹ / ₄ —	ბრიუტი	18 ¹ / ₄ —	
	სულ 200 ¹ / ₂ კმს.	მანგლისი	20 ¹ / ₄ —	
ბათომიდან თბილისამდე			სულ 43 ¹ / ₂ კმს.	
თბილისიდან ბაქომდე		თბილისიდან ყაჩაღბლაში		
ფოთიდან ბაქომდე		თბილისი	10 ¹ / ₂ —	
(თბილ. რკინის გზა)		ყაჩაღბლა	13 ³ / ₄ —	
თბილისიდან მიხეილაგამდე		სართიჭალა	20	—
(რკინის გზით)		კაკავეთი	21	—
მიხეილაგიდან ახალციხემდე		გაჭრეთი *)	13 ¹ / ₂ —	
სკანდის ხევი	14 ¹ / ₂ კმს.	*) არის უფრო მოკლე გზა აჭარაშიდან წნორის წყალზე ბაქოვრცხეში აქედან სიღნაღში.		
ბონაკობი	13 —			

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

სიღნაღი	21 ¹ / ₂	—
წმინდა წყლი	18	—
ჭაყური	21	—
ღვთაოცხი	14	—
ბელაქანი	17	—
შაქათაღა	22	—

სულ 192¹/₂ კკრს.

შაქათაღაღამ ნუხშა 68 კკრს.

თბიღისიღამ შუშამღე

ჟურ რუიისის კზით სტანგია კკ-
ღისამღე, შერე კვღისიღამ ფოს-
ტის კზით:

უარბანღი	21 ¹ / ₂	კკრს.
ტურტური	15	—
კანარღისიკია	18 ¹ / ₄	—
შასუღისი	11 ¹ / ₂	—
სოჯღისიკია	19 ³ / ₄	—
შუშ:	19	—

სულ 105 კკრს.

სიღნაღიღამ თეღაღამღე

ბაკურღისე	15 ¹ / ₂	კკრს.
შუკუზანი	17	—
აკური	14	—
თეღაღე	16	—

სულ 62¹/₂ კკრს.

სიღნაღიღამ თუშუღამღე

ბანსანი	14 ¹ / ₂	კკრს.
თუშუღამღე	14 ¹ / ₄	—
		სულ 28 ³ / ₄ კკრს.

კაზანისი თეღაღამღე

უკარბა	17	კკრს.
კომბორი	20	—
თუთრი წყლი	16	—
თეღაღე	18	—

სულ 71 კკრს.

ბანსთუშნიღამ კუშბრამღე
183³/₄ კკრს.

(Александрополь)

ბლსტაფიღამ ღეღაღამღე
72¹/₂ კკრს.

ბანჯიღამ ბაიკუნთამღე
23 კკრს.

სიღნაღიღამ კვარეღამღე
54 კკრს.

თბიღისიღამ კვარტრინთეღეღ-
60³/₄ კკრს.

თბიღისიღამ ქვაშუთამღე
105¹/₄ კკრს.

თბიღისიღამ თიონკეთამღე
75¹/₄ კკრს.

ქუთაისიდან ხონამ. 27 კვრს.
 ბათომიდან ფოთამდე (ზღვით) 47 კვრს.
 ფოთიდან სოხუმამდე (ზღვით) 96 კვრს.
 ქუთაისიდან ლაილაშამდე 58 კვრს.
 ვეზირილიდან საჩხერამდე 55 კვრს.
 საჩხერადამ ონამდე 46 —
 ახალსენაკიდან ზუგდიდამდე 42 კვრს.
 ზუგდიდიდან სოხუმამდე 113 კვრს.
 ქუთაისიდან ბეხოძე 192¹/₂ კვრს.
 ახალციხიდან ბათომამდე 167 კვრს.
 ბათომიდან ბორჩხამდე 45 კვრს.
 ბორჩხიდან არღან-უჩამდე 68¹/₂ კვრს.

არღან-უჩიდან არტაანამდე 78 კვრს.
 ახალციხიდან არტაანამდე 81 კვრს.
 სამტრედიიდან ბათომამდე (რეინის გზით) 97 კვრს.
 სამტრედიიდან ოზურგეთამდე 50¹/₂ კვრს.
 ხოლო რეინის გზით სოტანე-შამდე 97 კვრს.
 სამტრედიიდან ხონამდე 19 კვრს.
 ქუთაისიდან ჩოთანამდე 8 კვრს.
 ქუთაისიდან ტკობულამდე 40 კვრს.
 ქუთაისიდან ონამდე
 ნამოხვანი 21 კვრს.
 შვექენა 14 —
 იღყანა 17 —
 ტოლა 15 —
 წესა 22 —
 ონი 21 —
 ხუდ 110 კვრს.

ერქუნიანი
 გლეხობა

კვები აღოფავიტზე ჩამოთვლილი

აბასთუმნივამ		არდანი რივამ	
	კვსტა.		კვსტა.
ახალციხემდე.	24	ბათუმამდე.	114
თბილისამდე.	210	თბილისამდე.	438
შინაილოვამდე.	98	არტვინივამ	
პეტრამდე.	725	ბათუმამდე.	95
ბათუმამდე.	191	ახალქალაქივამ	
გაგუთამდე.	369	ახალციხემდე.	66
ახალსენაკივამ		აღკისანდროპოლ.	94
ფუკვიდამდე.	42	ახალციხივამ	
სამტრედიამდე.	26	არტანამდე.	155
სოხუმამდე.	155	ახალციხამდე.	24
ახალბაიანთივამ		ახალქალაქამდე.	66
ერევამდე.	369	შინაილოვამდე.	74
აჯიკაბუღივამ		აღკისანდროპოლ.	160
ჭყვიამდე.	46	ბათუმამდე.	167
ღვინკოვანამდე.	176	ბათუმივამ	
საღიანამდე.	50	არტანამდე.	191
აღსტაფივამ		ართვინამდე.	95
თბილისამდე.	88	ახალციხემდე.	167
დედაქანამდე.	73	ფოთამდე.	47
ანაპივამ		სოხუმამდე.	143
ნოვოროსისკამდე.	44	თბილისამდე.	325
არტანოვამ		ბაქოვამ	
ოღთამდე.	99	ელსავეტოპოლამდე.	344
ახალციხემდე.	155	როსტოვამ.(თბილ.)	1268
უარსამდე.	77	კრასნოვოდსკ.	333
ბათუმამდე.	191	თბილისამდე.	515
		ბორჯომივამ	
		თბილისამდე.	140

კრისტი.

ბეხოვდამ		ჯუღუფამდე.	160	—
ჭუთაისამდე.	180	—	დელოენამდე.	103
ბელაქალაქივდამ		იღღარამდე.	56	—
თბილისამდე.	54	—	ნახეკენამდე.	150
გუმბრივდამ		ორდუბათამდე.	221	—
დელოენამდე.	100	—	თბილისამდე.	264
ახალქალაქამდე.	94	—	ზაკათაფლივდამ	
ახალციხისამდე	160	—	თბილისამდე.	192
ურსისამდე.	84	—	ზუგდიდივდამ	
კომპოზივდამ		ახალსენაკამდე.	42	—
თბილისამდე.	60	—	თელავივდამ	
გორივდამ		სიღნაღისამდე.	63	—
თბილისამდე.	71	—	თბილის. (მაგურციხის.)	146
გუნიბივდამ		თბილისამდე. (კომპ.)	93	—
დეშლეგორამდე.	92	—	თემირხანშურივდამ	
თეიმურაზის შუქამდე.	122	—	ბაქომდე.	381
დედოქანივდამ		კაკეკამდე.	256	—
ახლეკისანდროპოვ.	100	—	გუნიბამდე.	122
ურსაკლისამდე.	37	—	თემირიუკივდამ	
თბილისამდე.	161	—	კვატერინოვარამდე.	135
ურეკისამდე.	103	—	თბილისივდამ	
ევლახივდამ		ახალთუშისამდე.	210	—
ნუსამდე.	73	—	ახალთაფამდე.	88
შუშამდე.	105	—	ბორჯომისამდე.	140
კვატერინოვარივდამ		ახალთუშამდე.	325	—
სტეფანოპოლისამდე.	386	—	ბელაქალაქისამდე	54
თემირიუკამდე.	135	—	ბაქომდე.	515
კვატერინოფელივდამ		თიანეთისამდე.	49	—
თბილისამდე.	61	—	ფოთისამდე.	289
ერევნივდამ		კაკეკამდე.	201	—
კარლისამდე	88	—		

საქართველოს
ეროვნული
ბიბლიოთეკა

კრისტო.

კორამდე.	71	—	მოზღოვამდე.	88	—
კომპორამდე.	59	—	გროზნამდე.	101	—
დედაქანამდე.	161	—	როსტოვამდე.	652	—
ჯულფამდე.	454	—	თბილისამდე.	201	—
კატკინს უკუღამდე.	61	—	თეძინ-ხან-შერამდე.	256	—
განჯამდე (ელისკეტ.)	172	—	სტყაროპოლამდე.	351	—
ზეჩაიაღამდე.	193	—	კისლ თვითდსკივამ		
ვარამდე.	346	—	მდნის-წყლებამდე.	57	—
ჭუთაისამდე.	207	—	ზაიტკოვსკამდე	10	—
ჭეშკოამდე.	105	—	ფოგოფეხივამ		
ლაკოფესამდე.	153	—	თბილისამდე.	153	—
ასღისემდე.	186	—	ფოაიფოპოვამ.		
მანგლისამდე.	57	—	ჭუთაისამდე.	58	—
მისეილოვამდე.	112	—	ფუნქორანივამ		
ნახჩევამდე.	414	—	საღაისამდე.	126	—
ნუხამდე.	260	—	აყაქაულამდე.	176	—
სიღნაღამდე.	101	—	მანგლისივამ		
(გომს.) თელავამდე.	93	—	თბილისამდე.	57	—
(ბაკურც.) თელავამდე.	146	—	მაიკოპივამ		
თუქურ. (ცაბსკ. კოლ.)	129	—	ანშივირამდე.	115	—
კრკენამდე.	264	—	მიხე-ფლოვ-ვამ		
თიონეთივამ			ასღცისემდე.	74	—
თბილისამდე.	49	—	თბილისამდე.	112	—
იღდირივამ			მოზღოვკივამ		
კრკენამდე.	56	—	კაკეკამდე.	88	—
კატკიზმანივამ			ნახრევნივამ		
ვარსამდე.	72	—	ორდუხათამდე.	222	—
კარაგდისივამ			კრკენამდე.	150	—
კელალ-ოღლამდე.	37	—	ნუხივამ		
კავკავ-ვამ			კელასამდე.	73	—
აღვთრამდე.	83	—	თბილისამდე.	260	—

ეკრსტო.

ოღთიუდამ		სიღნაღიუდამ			
არტანახდე.	99	—	ევარელამდე.	54	—
უარსამდე.	102	—	თუქუარამამდე.	29	—
ოზურგეთიუდამ		თბილისამდე		100	—
სამტრედიამდე.	51	—	სტავროპოლიუდამ		
ორდუბათიუდამ		აღუქსანდროპოლიამდე	104	—	
კრკეკამდე.	222	—	კაკეკამდე.	351	—
ონიუდამ		კატარინოდარამდე.	387	—	
ფიორილამდე.	101	—	სახუმბიუდამ		
პიატიკორსკიუდამ		სოკოროსიაისკამდე.	155	—	
მდნისწყელესამდე.	20	—	პათუხამდე.	143	—
რიონიუდამ		ფოთამდე.	96	—	
ჭუთაისამდე.	8	—	ფოთიუდამ		
სამტრედიამდე.	53	—	პათუხამდე.	47	—
როსტოვიუდამ		სამტრედიამდე.	61	—	
პაქომდე.	1246	—	სახუმბამდე.	96	—
თბილისამდე.	1267	—	ჭუთაისიუდამ		
კაკეკამდე.	652	—	პეჩომდე.	180	—
სამტრედიიუდამ		თბილისამდე.	207	—	
მსახუნკამდე.	26	—	სამტრედიამდე.	45	—
ჭუთაისამდე.	45	—	დაილაშამდე.	58	—
ოზურგეთამდე.	51	—	სონამდე.	27	—
ფოთამდე.	61	—	ქვიშეთიუდამ		
საჩხერეიუდამ		თბილისამდე.	105	—	
ფიორილამდე.	55	—	უარსიუდამ		
საღიონიუდამ		აღუქსანდროპოლიამდე.	84	—	
ღენქორანამდე.	126	—	არტანახამდე.	77	—
აქაქაბულამდე.	50	—	ოღთამდე.	102	—
სარაკამბიუდამ		სარაკამბამდე.	55	—	
უარსამდე.	55	—	თფილისამდე.	345	—

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

	კვანძი.	კვანძი.		კვანძი.
კალიგრაფია	72	—	ჩრდურთივან	—
უვარეული და			თეიმურაზ მურამიძე	47
სიღნაღამდე	54	—	ჩარჯუბივან	—
უვარეულივან			უზუნაძამდე	989
სახეობა	55	—	ხანქაძე	11
ონამდე	101	—	მუშაძე	—
უკუბივან			უზუნაძე	159
ახალი	85	—	თეიმურაზ მურამიძე	—
შემახი და			ჯევათივან	—
ჭიურდამიძე	70	—	აფიასუღამდე	46
შემახი			ჯებრაილივან	—
კანკამდე	67	—	მუშაძე	86
კარბილივან	86	—	ჯელოდ თედორაძე	—
კვანძი	105	—	ყარაღასამდე	37
ხანქაძე	11	—	ჯუფთაძე	—
			ერეკლიძე	190
			თიფლისი	453

შენიშვნა: ნომოვლილებში—ზოგი გზები რეალის გზა არის, ზოგი ზღვის, ზოგი გზა-ტყევილი და ზოგი კიდევ ცხენის და ქარის გზებია.

მიმოსვლა ფოსტის კვანძებისა

ესა ფოსტის გზით დამოკიდებულია ავღილის დაკარგვ. ზოგან თვით კვანძზე არამკვან სამს კამეიკს და ზოგან კიდევ ოთხს კამეიკს თვით ცხენისათვის. ყველა ამ ავღილებში სდაც არის ფოსტის გზა და კვანძები დაიან შეიძლება მოგზაურობა. ყველა სფოსტო სტანციებში არის სხივარი ჩიხნა, სდაც ყველს შეუძლიან, თუ სჭიროება მოითხოვს, თვისი სხივარი სსქეროს გზების ადმინისტრაციასზე და მათ ურთუო ქვევსზე.

სტანცია მახილ თვოს, ბორჯომია, აბაღციხესა და

მბასთუხანს შუა ფოსტის კრედიტის დადის უოკელ დღე დადის 1 კორპორაციამდე და კორპორაციის ორჯერ — დანარჩენ დროს. ფოსტის მისიელი კრედიტის ბორჯომში (28¹/₂ კრს.) 1 მან. 38 კამ., ასლესებში (46 კრსტა) 3 მან. 68 კამ. და მასთუხანში 4 მან. 88 კამ. კორპორაციის ნახევარი ფოსტის. სულ მისიელი კრედიტის მასთუხანში 97¹/₂ კორპორაციის უნდა 12 საათის საარსული.

შენიშვნა: ამ კრედიტის ბორჯომში კრედიტის დადის და მასთუხანში სიძინად უფრო ბურჯად შეიძლება ადგილის შივის.

ქ. მზურგეთსა და სტანცია ნოტანებს შუა 18 კრსტა. ფოსტის კრედიტის დადის უოკელ დღე კრედიტის ანდომებს 2 საათს; ფოსტის ომნიბუსში 90 კამ. თითო კრედიტის. სოლო კორპორაციის ნახევარი ფოსტის, ერთი ფოსტის ბორჯომში 18 კამ. ნახევარი-ფოსტის ბორჯომში შეიძლება უფროდ წილით. კრედიტის დადის 8 — 9 საათად.

სტ. მხადუნჯაყა და შუგდიდს შუა (42 კრსტა) ფოსტის კრედიტის დადის უოკელ დღე დადის 8 საათად და ხუთის სტანციაზე მოდის 10 საათზე დილით, სოლო შუგდიდში 12 საათს და 45 წუთს. შუგდიდში კრედიტის 2 საათზე და მოდის ხუთის 4 საათზე სოლო მხადუნჯაყაში 6 საათზე და 15 წუთზე; მხადუნჯაყად ხუთამდე და შუგდიდში ხუთამდე ადგილი ერთი კრედიტის დადის 1 მან. 10 კ. სოლო მხადუნჯაყად შუგდიდში 2 მან. 20 კამ. ერთი ფოსტის ბორჯომში 21 კამ. ბურჯომში რომელიც სულთ სტანციაზელი ანაზ ფოსტის ან გამორთმეით, სოლო ათის წლის ბურჯომს ნახევარი ფოსტის ანაზმეით.

თბილისში კავკასიამდე. (200. კრსტა); ფოსტის კრედიტის დადის უოკელ დღე დადის 8 საათზე და სლანოს 4 საათზე, სოლო კავკასიამ თბილისში — დადის 8 საათზე და სლანოს 6 საათზე ფოსტის ომნიბუსში თითო კრედიტის 11 მან., კორპორაციის — 5 მ. კარბოლეტში 12 მან. კარბოლეტში — 18 მან.

შენიშვნა: კრედიტის ადგილის დადის უნდა, დროზე უნდა ნახევარის, შეტანის ფული და კრედიტის გამორთვის

ტრანსპორტირებად მანკლისამდე კრედიტის დადის უოკელ დღე; ფოსტის 2 მან. 61 კამ.

თბილისიდან გოჯრამდე (18³/₄ კვარტა): ფასი სანჯღლისაჲ 12 კაპეიკა; გოჯრამიდან მანჯღლისამდე 2 მსუთი და 31 კაპეიკა.
 თბილისიდან მანჯღლისამდე (57¹/₄ კვარტა) კრლი უკველ დეე ღადის, ფასი 3 მ. 24 კაპ.

თბილისიდან კახკახამდე

ომნიბუხი	6	ადგილდანი ღადის	52 მ.	13 კაპ.	9	ფუთი	პარტი.
კომ.-კარ.	8	"	56 მ.	14 კაპ.	6	"	"
კარტა	5	"	66 მ.	16 კაპ.	10	"	"
"	4	"	64 მ.	16 კაპ.	6	"	"
"	2	"	52 მ.	13 კაპ.	6	"	"
კალისკა	4	"	54 მ.	13 კაპ.	—		
"	2	"	44 მ.	11 კაპ.	6		
"		ერთის ან ორის მგზავრისათვის	36 მ.	—	9		კ.
"		ორის ან სამის მგზავრისათვის	44 მ.	—	11		კ.

უკველ თავისუფალ ადგილზე შეიძლება პარტი ღადის 4 ფუთამდე; ამას გარდა მგზავრები იძლევიან უკველ კვარტაზე 1¹/₂ კაპ. განდუკტობს.

სტ. აღსთადფიდან დედლიქანს კრლი ღადის უკველ დეე 3 მ. 64 კ. კოფოზე კა 2 მ. 18 კაპ. დედლიქანიდან ერივანში 15 მ. 15 კ. (კოფოზე 12 მ. 18 კაპ.) დედლიქანიდან ადრექსანდროპოლიში (ტუმარში) 5 მ. კოფოზე 2 მ. 80 კ. ადრექსანდროპოლიდან ურზში 12 მ. 64 ტანტასით, ევლახიდან შუმში 5 მ. 25 კ. (კოფოზე 3 მ. 15 კაპ). ევლახიდან ნუხში 3 მ. 66 კაპ. კოფოზე 2 მ. 20 კ. ნუხიდან ზაქათაღლაში 3 მ. 66 კაპ.

საზოგადოთ კვლახიდან კრლევი ღადის ორმასათს, ოთხმასათს და მარსკეკს, ნუხიდან სამასათს, ხუთმასათს და შამათს.

60.8	61.3	61.8	62.3	62.8	63.3
24.1	24.6	25.1	25.6	26.1	26.6
40.4	40.9	41.4	41.9	42.4	42.9
56.7	57.2	57.7	58.2	58.7	59.2
—	01.2	—	01.7	—	02.2

ბათომილამ ბაქომდე

26.03.59

სტანცია.	რ.		სტანცია.	რ.	
	დროს მოდის.	დროს კადის.		დროს მოდის.	დროს კადის.
Пассажирский вагон № 1.					
ბათო ² ა.	—	9.05	ბუქქისიხე.	1.39	1.41
ჩაკვა.	9.36	9.38	სოკუთბუღაზი	1.55	1.58
ქაბუღეჯია.	9.57	9.59	სელოღღია.	2.13	2.15
ნატანკა.	10.26	10.28	ფოილი.	2.30	2.32
სუფსა.	10.53	10.58	აღსტაფა.	3.03	3.28
ღანსუტა.	11.30	11.32	ტატლე.	3.52	3.55
ნაგოათა.	11.44	11.46	ტაუზა.	4.16	4.18
საყავახო.	12.06	12.08	კოვლიანა.	4.41	4.43
სამტრედიამ.	12.24	12.39	მკკამი.	5.04	5.06
კაშიბუცხანა.	1.04	1.06	ფოღლიანა.	5.30	5.32
როინა.	1.37	1.47	შამხორა.	5.48	5.50
აუბკეთი.	2.00	2.02	აღსაშლი.	6.09	6.11
სვირა.	2.21	2.23	ელისბეტქვძ.	6.34	6.46
ყვარაღბ	2.47	2.57	საწალი.	7.06	7.08
ძინულა.	3.35	3.37	დადიშქვლი.	7.20	7.22
ბელაჯორა.	4.04	4.07	კუროკ-ნაი.	7.45	7.47
ძინულისი.	4.34	4.36	გურანა.	8.03	8.05
ბუქათუბანა.	5.05	5.23	მინგუჩხურა.	8.25	8.27
წაივა.	5.41	5.46	კვლახი.	8.45	8.52
ვანკარანო.	6.11	6.15	ღოთჯი.	9.29	9.31
მახეღღოვა	6.40	7.28	უგაზა.	10.00	10.10
ვაში.	7.45	7.47	მუსუსლა.	10.48	10.50
ქარელი.	8.08	8.10	ქიურდიძი	11.20	11.22
სურა.	8.24	8.26	სადარა.	11.55	11.57
კორა.	8.42	8.50	ყარახე.	12.29	12.32
კრაკელი.	9.10	9.12	აუბკებუღა.	1.07	1.24
კასბი.	9.34	9.39	ნაუდი.	1.57	2.00
ქანა.	10.02	10.04	აბსულაღი.	2.18	2.20
მცხეთა.	10.22	10.27	აღაიტი.	2.39	2.41
აუჭაღი.	10.45	10.47	სახკახაღი.	3.15	3.20
თბილისი.	11.08	12.08	სეკლინსკა.	3.40	3.42
ნავთლეხი.	12.26	12.28	ფუთი.	4.02	4.04
აქაიღღა.	12.49	12.52	ბელაჯორა.	4.40	4.42
ყარაიზა.	1.16	1.22	ბაქო.	5.10	—

სტანცია.	რ. დროს მოდოს.	რ. დროს გზის.	სტანცია.	რ. დროს მოდოს.	რ. დროს გზის.
Пассажиры и почты № 2.					
ბაქა	—	1.25	უბრათა	6.19	6.24
ბაღდადა	1.57	1.59	აღაღდა	6.52	6.54
ფუთა	2.30	2.33	ხეივანთა	7.25	7.27
ხეივანთა	2.53	2.55	თბილისი	7.40	8.40
სანჯაღა	3.16	3.21	აგდა	9.00	9.02
აღაღდა	3.57	3.59	მცხეთა	9.23	9.27
აჭყალა	4.22	4.24	ქანა	9.50	9.52
ხეივანთა	4.41	4.44	კახა	10.20	10.25
აგაღდა	5.17	5.37	კარაღა	10.48	10.50
უბრათა	6.13	6.18	გარა	11.14	11.22
სეიფა	6.54	6.56	სერა	11.39	11.41
ქუთაისი	7.31	7.34	ქარაღა	11.56	11.58
მთხეივანთა	8.02	8.04	გობა	12.24	12.26
უბრათა	8.43	8.53	მთხეივანთა	12.47	1.15
ღაღა	9.25	9.27	ქარაღა	1.40	1.45
კვანთა	10.03	10.18	ჩაფა	2.06	2.10
მთხეივანთა	10.40	10.42	ბეჭეთუბანთა	2.28	3.05
გარა	11.04	11.06	მარაღა	3.34	3.36
კუთაისი	11.30	11.32	ბეჭეთუბანთა	4.03	4.06
აღაღდა	11.59	12.01	მარაღა	4.33	4.35
ხეივანთა	12.19	12.21	უბრათა	5.13	5.23
კვანთა	12.44	12.59	სერა	5.45	5.47
აღაღდა	1.19	1.21	აგაღდა	6.01	6.03
მთხეივანთა	1.43	1.45	მარაღა	6.15	6.24
ღაღა	2.06	2.08	კუთაისი	6.47	6.49
მკვანთა	2.32	2.36	სამტრედი	7.10	7.25
კუთაისი	3.02	3.04	სეიფა	7.40	7.48
თუბა	3.29	3.31	ხეივანთა	8.01	8.03
ბაქა	3.51	3.54	ღაღა	8.14	8.16
აღაღდა	4.13	4.35	სეიფა	8.48	8.53
ფუთა	4.57	5.00	ხეივანთა	9.17	9.19
სეიფა	5.21	5.23	ქარაღა	9.46	9.49
სეიფანთა	5.38	5.40	სეიფა	10.08	10.10
ბეჭეთუბანთა	5.57	5.59	ბათუმი	10.42	—

ბათომიში თბილისამდე

თბილისიდან ბათომამდე

სტანცია.	რს დროს მოგის.	რს დროს კვდის	სტანცია.	რს დროს მოგის	რს დროს კვდის
Товаро-Пассажирыш тарифы № 11					
ბათომი.	—	2.22	თბილისი	—	3.10
ჩუყა	3.02	3.04	იჭალა	3.35	3.38
ჭოყუჯეთი	3.32	3.38	მცხეთა	4.04	4.09
სატანჯია	4.10	4.13	ქს/ა	4.33	4.36
სუყხა	4.42	4.50	კასბი	5.08	5.15
ღანსსუჯი	5.28	5.32	კრკელი	5.46	5.49
სიჯოთი	5.46	5.50	გორი	6.17	6.28
საკუჯისი	6.18	6.21	სკრა	6.49	6.52
სამტრეჯიბი	6.42	7.12	ქარელი	7.09	7.16
კობიტანია	7.39	7.44	კობი	7.44	7.49
წარბი	8.19	8.44	მანუჯიჯოჯი	8.11	8.50
იჯიქეთი	8.59	9.02	კარკინისი	9.15	9.25
სკრა	9.25	9.28	წაყ	9.46	9.55
უჯინაღბი	9.56	10.20	ბეჯეთუბნა	10.13	10.41
მარუჯი	11.10	11.17	მარუჯისი	11.17	11.24
ბეჯიჯორი	11.53	12.05	ბეჯიჯორი	12.02	12.12
მარუჯისი	12.43	12.46	მარუჯი	12.48	12.55
ბეჯეთუბნა	1.22	1.36	უჯინაღბი	1.45	2.16
წაყ	1.54	1.59	სკრა	2.45	2.49
კარკინისი	2.24	2.33	იჯიქეთი	3.10	3.15
მანუჯიჯოჯი	2.58	3.25	წარბი	3.31	4.01
კობი	3.47	3.50	კობიტანია	4.36	4.41
ქარელი	4.18	4.21	სამტრეჯიბი	5.08	5.43
სკრა	4.40	4.42	საკუჯისი	6.03	6.08
გორი	4.58	5.08	სიჯოთი	6.36	6.43
კრკელი	5.34	5.37	ღანსსუჯი	6.56	7.02
კასბი	6.03	6.08	სუყხა	7.41	7.51
ქს/ა	6.37	6.41	სატანჯია	8.21	8.26
მცხეთა	7.05	7.10	ჭოყუჯეთი	8.58	9.08
იჭალა	7.32	7.34	ჩუყა	9.32	9.37
თბილისი	8.00	—	ბათომი	10.15	—

ფოთთან სამტრედიის მიმართ

სამტრედიის მიმართ ფოთის მიმართ

სტანდარტი.	რ. დროს მოდის.	რ. დროს კედის.	სტანდარტი.	რ. დროს მოდის.	რ. დროს კედის.
ფოთი	—	9.15	სამტრედია.	—	7.30
ჭავჭავი	9.48	9.53	მაშ.	8.07	8.20
ახალხენი	10.47	10.57	ახალხენი	8.56	9.11
მაშ.	11.33	11.43	ჭავჭავი	10.01	10.07
სამტრედია.	12.15	—	ფოთი	10.40	—

Пассажирский поезд ქუთაისიდან მტრედია № 3 რომს კედის 1 საათს, რომს მოდის 1 საათს 24 წუთს.

რომიდან მტრედია № 4 ქუთაისს კედის 2 საათს, ქუთაისში მოდის 2 საათს 24 წუთს.

ქუთაისიდან მტრედია № 5 რომს კედის 5 საათს 35 წუთს, რომს მოდის 5 საათს 59 წუთს.

რომიდან მტრედია № 6 ქუთაისს კედის 9 საათს სულში, ქუთაისს მოდის 9 საათს 24 წუთს.

Товаро-пассажирский поезд-ი ქუთაისიდან კედის სულში 7 საათს და 50 წუთს, მოდის რომსს 8 საათს და 14 წუთს, ხოლო რომიდან კედის 6 საათს და 45 წუთს, მოდის ქუთაისში 7 საათს და 9 წუთს. მოდის გზის ახლომკვს სულ 24 წუთს.

ბათომიდან ბაქომდე ირანელის მტრედია ახლომკვს გზის 32 საათს 05 წუთს; ირანს შუა რაგხვა მტრედიალის მიმოსვლის ხანგრძლის არის 32 კვარტა საათში, ხოლო ბაქოიდან ბათომამდე მტრედია გზის ახლომკვს 33 საათს და 17 წუთს. ირანს შუა რაგხვა მტრედიალის ხანგრძლის არის 31 კვარტა საათში.

ბათომში და თბილისს შუა დიარჯის ივრეთვე კვრად წოდებული თовარо-пассажирский поезд-ი იმეკ ფსკიანი, რიგობრე пассажирский поезд-ია, ხოლო განხუვება დროთა. ეს მტრედია ბათომიდან თბილისში გზის ახლომკვს 17 საათს და 38 წუთს, ხოლო ტფილისიდან ბათომამდე ახლომკვს 19 საათს და 5 წუთს. ირანს შუა რაგხვა მტრედიალის ხანგრძლის არის 23 კვარტა საათში.

ფოთის და სამტრედიის შუა მტრედიალი დიარჯის საათში 20 კვარტს და გზის ახლომკვს 3 საათს.

საქართველოს
სტატისტიკის
სამსახური

სამომავლო ფასები ამიერ კავკასიის რეინის ჯგუფისა

სტატეგია.	მოსტ.	ფასები			სტატეგია.	მოსტ.	ფასები		
		I კ.	II კ.	III კ.			I კ.	II კ.	III კ.
		მ. კ.	მ. კ.	მ. კ.			მ. კ.	მ. კ.	მ. კ.
თბილისი	—	—	—	—	თბილისი	—	—	—	—
აგულა	10	— 56	— 43	— 22	აგულა	20	1 19	— 89	— 45
მცხეთა	20	1 19	— 89	— 45	კარაიხი	37	2 9	1 56	1 79
ქარაი	31	1 75	1 31	— 67	სოვეთბულ.	58	3 26	2 45	2 25
კახა	45	2 59	1 94	— 99	ფოთლი	75	4 23	3 16	3 62
გარკელი	57	3 26	2 46	1 25	ილაქვა	88	5 1	3 75	3 92
გორა	71	4 —	3 —	1 53	თაუზი	107	6 8	4 56	4 33
ქარელი	88	4 95	3 71	1 90	მკეპი	133	7 49	5 16	5 89
გომი	102	5 74	4 30	2 20	მამოზა	155	8 73	6 54	6 35
მთხალოვ.	112	6 30	4 73	2 42	კლასიკტ.	177	9 96	7 46	7 82
ვარკასიო	116	6 59	4 94	2 52	დადამბულ.	193	10 86	8 14	4 16
ბეჭათუზან.	131	7 43	5 58	2 85	კერანი	216	11 21	9 15	4 68
ბელაგორა	149	8 44	6 33	3 23	კლასი	240	13 50	10 13	5 18
მინული	158	8 95	6 71	3 43	ლაქა	263	14 85	11 14	5 69
ყვარაღა	171	9 63	7 21	3 69	უკარა	282	15 86	11 90	6 8
ბეჭეთი	192	10 86	8 14	4 14	ქუხუსელი	306	17 28	11 95	6 62
რათი	199	11 25	8 44	4 31	ქინდამბანი	325	18 34	13 75	7 3
კომიტანი	216	12 21	9 15	4 68	სელიანი	348	29 64	14 73	7 52
სამტრედი	228	12 89	9 66	4 93	კარა-სუ	372	20 93	15 70	8 3
საფაფხო	236	13 34	10 —	5 11	ბეჭათბულ.	396	21 28	16 71	8 54
საჯარათი	250	14 6	10 55	5 39	საქელი	413	23 29	17 46	8 92
ღანსწყეთი	256	14 46	10 84	5 54	სელიანი	437	24 64	18 33	9 90
სეფეს	275	15 53	11 65	5 96	სანკლელი	459	25 83	19 36	9 44
სატანკი	289	16 31	12 24	6 26	ფეთი	483	27 18	20 38	10 42
ქაბულეთი	304	17 16	12 86	6 58	სელიკანი	501	28 24	21 18	10 82
ბათომა	325	18 45	13 84	7 07	ბაქა	514	28 96	21 73	10 11

ფოთიდან სამტრედიამდე

ბაქიდან სუბსიდიამდე

საქართველოს მთავრობის

სტანციები.	კმ.	ფ ა ს ე ბ ა.			სტანციები.	კმ.	ფ ა ს ე ბ ა.							
		I კლ.	II კლ.	III კლ.			I კლ.	II კლ.	III კლ.					
ფოთი..	—	მ.	კ.	მ.	კ.	მ.	კ.	მ.	კ.	სამტრედია.	—	—	—	—
ჭილაღვი.	14	—	85	—	64	—	32	—	—	სამუნია.	12	68	51	26
ახალსენაჯი.	35	2.	3	1.	53	—	78	—	—	სურსხანი.	27	85	64	32
ბაშა. . .	48	2.	76	2.	6	1.	6	—	—	ქუთაისიდან რიონამდე.				
სამტრედია	61	3.	29	2.	61	1.	38	—	—	8	50	38	23	

შენიშვნა. ის სტანციები, რომელთაც ღირსის მარშრუტით არის და-
ბეჭდილი, უმთავრეს სტანციებზე ითვლება და შავ ბუფეტსაც არის.
ის ციფრები, რომელთაც შავად არის შენიშნული, ნაშნის სტანცი-
ებია.

ყველა სტანციებში კასის ბილეთების გასასივლიად იღება ნახევარ
საათით წინად მატარებლის გასვლამდე.

ბილეთის დაბრუნება შეიძლება ითის წუთის წინეთ მატარებლის
გასვლამდე; უკვე შეზღუდვას შეუძლიან ითი ფოთი პარტი ითი აფი-
ნათის, ხოლო ამასვე მომეტებული პარტი ბილეთში უნდა მიხედვს და
წინის შესაყარი ფასი უნდა გადაიხადოს.

იათი ფოთი პარტი, ბილეთში შეტყობულზე, გამოერთმევა $\frac{1}{4}$ კ.
თითო კრისტზე.

შეიძლება ან სხვას ვისმე თუ ითი მიხედვს 5 წლის ბავშვი ფასი
ან გამოერთმევა, ხოლო 5 წელს თუ გადაცემულია, ვიდრე 10
წლამდე, მისი გამოერთმევათ ნახევარ ფასი.

მამოც	მამოც	სადაც
მამოც	მამოც	სადაც
მამოც	მამოც	სადაც
მამოც	მამოც	სადაც
მამოც	მამოც	სადაც

ზღვის გზები

კემპის მიმოსვლა შავ ზღვაზე.

პათომიდი	ფ ა ხ ე ბ ი.						სამარტო ფისი თვი- თა ფუთზე.
	I კლასი		II კლასი		III კლ.		
	მნ.	კ.	მნ.	კ.	მნ.	კ.	
ფოთში	2	80	1	80	80		20
სახუმში	5	—	3	50	1	20	20
სოჩში	12		9	10	3	20	25
ტყაფხეში	12		9	10	3	20	25
სოჯორახისძეში	16		12	50	4		25
ტაგანროგში	35		27	50	8	80	60
მარჯომოღში	32	50	25	50	8	20	60
ბერდინსკში	28		21	50	7	20	55
ჭერქში	21	50	16		5	20	40
ფეოდოსიაში	26	50	20		6	60	50
ადღრამი	31		23		7	70	55
სევესტოპოლში	31		23		7	90	60
კვინტარიაში	31	50	23	50	7	45	55
ოდეკსაში	39		30	50	9	80	60

რა ადგილი იქონიან რა ფროსს გადაიან ორთქელს კემები შავს ზღვაზე

ზაფხულობით

ზამთრობით

პათომიდი	სამშაბ., ხუთშაბ., შაბათს	ხუთშაბ., შაბათს
ფოთიდი	მარსკეცს სადამოს	სამშაბათს
ოქმიწარიდი	კვირას	კვირას
სახუმიდი	კვირას და ოთხშაბათს	კვირას
ფსურეთიდი	კვირას	კვირას
ტუფაუთიდი	კვირას	კვირას
სოჩიდი	კვირას	კვირას

მეზეზოცენი	კვირას	ოარშაბას
ტუფსუკი	ოარშაბას	ოარშაბას
კუკუტო	ოარშაბას	ოარშაბას
სოკოროსისკ.	ოარშაბას & შარსკეკს	ოარშაბ., შარსკე.
ანაბი	ოარშაბას სელაშოს	ოარშაბას
ქარნი	სამშ., ხეთშაბას და შაბას	ოარშაბ., შაბას
ფლოდოსი	სამშ., ხეთშაბას და შაბას	ოარშაბ., შაბას
ილეტი	ოარშაბ., შარსკე., კვირას	კვირას და ხეთშ.
სეკსტოპოლ.	ოარშაბ., შარსკე., კვირას	კვირას და ხეთშ.
კვაკობი	ოარშაბას და კვირას	ხეთშაბ., სელაშოს
ოდეხი	ოარშაბ., ხეთშაბ., შაბას	ხეთშაბ., შარსკე

ბათონი იქნა სტამბოლში და მერე ოდეხაში. კარ კადის კეი ფოთი იქნა კვირას და მოდის ბათონს კვირასკე ნაშუადღევს, ტრამპონი იქნა მოდის ოარშაბას დილით, ტრამპონი იქნა კვირასკე სამშაბას აქედან ოარშაბას — აქედან სამსენში ოარშაბას, აქედან ანკოლაში ხეთშაბას & ანკოლაში სტამბოლში შარსკეკს ნაშუადღევს, აქედან პრინციპს სამშაბას, მოდის ბურჯანში ოარშაბას, აქედან კარსიში & კარსიში მოდის ოდეხაში ხეთშაბას ნაშუადღევს.

შენიშვნა. მეზოცენის უკვე აღნიშნული იქნა ქვირასი, თორემ ერთი ოარშაბასი გამოკრთილია. თუ კარსი ბილითის უიდეკა კარ მოასწრო, შკაძეს თვითონ კემსე თვითონ. პარკი ერთ ფუთს არ უნდა აღმატებოდეს, რაც გადაჭრება, იმის ფუთი წესისმერ გამოკრთილია. ბეშკის ნაშუადღევს ბილითი ერთი იქნა. ძალზე ოარ ფუთის სარკის ართიკენ, სიღრმე ძალის თვითონ მატრონიშა უნდა მოუაროს. სხვა წესები ხეულები იქნა, როგორც რეინის გზისაგ.

ბათონ-კარსის გზები

კვირას გზა

უზუნად იქნა	კმ.	მესამე კლასი	ერთი ფუთი პარკის.
ბათონი	82	1 მ. 18 კ.	— 20 ¹ / ₂ კ.

ჭზენუქამდე	174	2	48	—	43 ¹ / ₄
უზილ-არატამდე	243	3	48	—	60 ¹ / ₂
ბასარდენამდე	354	5	07	—	88 ¹ / ₄
ასსადაამდე	448	6	48	1 მ.	118 ³ / ₄
გასქამდე	568	8	18	1 „	42 ¹ / ₄
თეჯენამდე	651	9	37	1 „	63 ¹ / ₁₀
მერვამდე	770	11	09	1 „	92 ³ / ₄
რეჯოთქამდე	931	13	40	2 „	33
ამუდარიამდე	998	14	36	2 „	49 ³ / ₄
ბუხარამდე	1100	15	96	2 „	77
სამარეანამდე	1344	19	32	2 „	36

შენიშვნა. ეს სტანდარტი უმთავრესია და ყველგან ბუფარტი არის. უზენადიამ მატარებელი გზის ორმხაობის, ხუთმხაობის და მათის.

გზები კახვის ზღვარზე

ამტრახანადამ	კურსტი	მესამე კლასი
შეტროსკვამდე	223	5 მ. 50 კ.
დერბენდამდე	294	6 „ 40 „
ბაქომდე	476	7 „ 70 „
უზენადამდე	718	11 „ 20 „
ჩიკიშლირამდე	849	14 „ 20 „
ასტრანდამდე	897	15 „ 20 „
მეშხეჯერამდე	977	17 „ 20 „
დენკოარანამდე	597	10 „ 50 „
ასთარამდე	617	11 „ — „
ენბელამდე	680	12 „ 50 „

შენიშვნა: კემები სამთრობით გადიან ბაქოვამ ორმხაობითობით და მარსკეობით, უზენადიამ სამმხაობითობით, მეშხეჯერამდე გზის ხუთმხაობითობით, ენბელიდამ სამმხაობითობით.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტრის
სამსახურის

ბილეთები გემების თვითმსახურებაში და კონსტრუქციის, ხოლო შეიძლება ბილეთების ყიდვა აგრეთვე თვითონ გემზე, და თუ ვინმისაა აქნება შესაძლებელია, შეეძლოს ბილეთი გამოსცვალოს და მეორე ან მესამე კლასში იყოს. ბარათი შესაძლებელია შეიძლება აქონოს მხოლოდ ერთი ფული.

ფასი რეინის გზებით მეორე და მესამე კლასით მოგზაურობისათვის კავკასიის და შოტიის უმთავრეს რუსეთის ქაღალდებზე.

ბრესტ-ლიტოვსკი	69,36	35,45	ოდესა	56,66	28,97
კარსი	74,99	38,33	თბილისი	43,88	22,43
ვიენა	65,38	33,42	ორენბურგი	64,11	37,88
ვარსა	57,60	29,44	პეტროპოლი	53,20	27,20
ვოლოკა	63,76	32,28	პოდპოლსკი	37,10	18,97
ვორონეჟი	35,53	18,16	რეველ	76,40	39,07
ვინოგრადი	69,64	36,24	როსტოვი	70,20	35,88
ვინოგრადი	58,35	29,57	როსტოვი	18,39	9,17
ვინოგრადი	75,54	39,94	როსტოვი	45,81	23,41
ვინოგრადი	33,41	17,08	სამარა	63,06	32,23
ვინოგრადი	17,10	8,74	ს. პეტროპოლი	67,24	34,74
ვინოგრადი	52,26	25,25	სარატოვი	52,09	26,62
ვინოგრადი	57,85	29,48	სევერსკო-დარსკი	45,51	23,26
ვინოგრადი	39,83	20,36	სმოლენსკი	54,00	27,60
ვინოგრადი	74,93	38,30	ტამბოვი	42,16	21,68
ვინოგრადი	59,26	29,66	ტერეჟი	56,01	28,34
ვინოგრადი	71,47	36,52	ტულა	48,88	23,08
ვინოგრადი	50,99	26,06	უფა	37,39	17,07
ვინოგრადი	62,55	31,97	ვარსა	54,43	28,94
ვინოგრადი	20,68	10,57			

მენაბე განყოფილება

ყოველ გვარი ანგარიში, სეკტორი, სასამართლო და სსსრ-ის სარედაქციო და სეკტორი დაწესებულებანი და სსკ.

მენაბე მ-III განყოფილების

- 1) თვლა ან ცაყრება საქართველოში და სსკ ქვეყნებში.
- 2) ქართული აფელის ანგარიში.
- 3) რუსეთისა და უცხო ქვეყნების ანგარიში (წონა, ზომი და სხვა).
- 4) უცხო ქვეყნების აფელის ანგარიში.
- 6) ცირილი პროცენტების (სარეგულაცი) გამოანგარიშებისათვის.
- 5) შედარება ქ. თბილისის ემის რუსეთისა და სსკ ქვეყნების ემის.
- 7) პროცენტების გამოანგარიშების საშუალება.
- 8) სეკტორი სარედაქციო.
- 9) სასამართლო სარედაქციო.
- 10) სსსრ-ის სარედაქციო.
- 11) რაში რა უნდა მიეცეს სარედაქციოებს.
- 12) რაში რა უნდა მიეცეს ვეპელებს და სსსრ-ის სარედაქციოებს.
- 13) ბევი მკვეთრად დამსჯილად ქონებას.
- 14) მამულზე დაწესებული გადასახადი.
- 15) ბევი დასამტყვეფებელ მამულზე და სსსრ-ის სარედაქციო.
- 16) დერის სარედაქციო (თამბაქოს და სსსრ-ის ქალაქები).
- 17) ნიმუშია ზოგადი სარედაქციო ქალაქების შედგენისა.
- 18) სსსრ-ის სეკტორი დაწესებულებანი.
- 19) სეკტორი დაწესებულებანი კავკასიაში: — განყოფილება სსსრ-ის შიდა ბანკის თბილისში, — სსსრ-ის სადგილ-მამულა ბანკი, — თბილისის საკომერციო ბანკი და მისი განყოფილება ბაქოში, — სსსრ-ის სეკტორი სსსრ-ის თბილისში, ქუთაისში, ყოფილი ბაქოში, კვარკინოვანში, — თბილისის საქალაქო სეკტორი სსსრ-ის თბილისში, — თბილისის სასადა-სსსრ-ის სადგილ-მამულა ბანკი, სსსრ-ის ქუთაისისა.
- 20) სსსრ-ის ბანკი.
- 21) დღეს-ბანკისა (თამბაქო) საქართველოში.

այսինքն զնոյն թիւերն, որոնք արտայայտուած են ինչպէս յայտնուածն:

ՅԱՐԱՅԵՐԸ
ՅՈՅԸՈՐԹՅՈՒՆ

Թ Ե Պ Ե Թ Ն Ե

Թիւ	Թիւ	Նշան	Թիւ	Թիւ	Նշան	Թիւ	Թիւ	Նշան	Թիւ	Թիւ
1	1	I	21	XXI	140	CXL	1650	MDLXV		
2	II	22	XXII	150	CL	1680	MDLXXX			
3	III	23	XXIII	160	CLX	1100	MC			
4	IV	30	XXX	170	CLXX	1500	MD			
5	V	40	LX	180	CLXXX	1700	MDCC			
6	VI	50	L	190	CXC	1800	MDCCC			
7	VII	60	XL	200	CC	1900	MDCCC			
8	VIII	70	LXX	300	CCC	2000	MM			
9	IX	80	LXXX	400	CD	3000	MMM			
10	X	90	XC	500	D	4000	MMMM			
11	XI	100	C	600	DC	5000	MMMM			
12	XII	101	CI	700	DCC	6000	MMMM			
13	XIII	102	CII	800	DCCC	7000	MMMM			
14	XIV	103	CIII	900	CM	8000	MMMM			
15	XV	110	CX	1000	M	9000	MMMM			
16	XVI	111	CXI	1000	MI	10,000	MMMM			
17	XVII	112	CXII	1000	MV	25,000	MMMM			
18	XVIII	113	CXIII	1010	MX	100,000	MMMM			
19	XIX	120	CXX	1020	MXX	1,000,000	MMMM			
20	XX	130	CXXX	1030	MXXX	11,000,000,000,000	MMMM			

ՀԱՅԿԵՆՏՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

Գրքերի արժեքների մեջակետ

գրքի արժեք	2-1	գրքի
սուբսիդի արժեք	2-1	գրքի
գրքի անվանում	2-2	"
գրքի արժեք	2-3	"
սուբսիդի արժեք	2-4	"
գրքի արժեք	2-5	"
անվանում	2-6	"
արժեքի արժեք	2-7	"
սուբսիդի արժեք	2-8	"
արժեքի արժեք	2-9	"
սուբսիդի արժեք	2-10	"
գրքի անվանում	2-20	"
գրքի արժեք	2-80	"
սուբսիդի արժեք	2-40	"
սուբսիդի արժեք	2-40	"
անվանում	2-60	"
արժեքի արժեք	2-70	"
սուբսիդի արժեք	2-80	"

արժեքի արժեք	2-90	"
գրքի անվանում	2-1	"
սուբսիդի արժեք	2-2	"
անվանում	2-3	"
սուբսիդի արժեք	2-4	"
գրքի անվանում	2-5	"
գրքի արժեք	2-6	"
արժեքի արժեք	2-7	"
սուբսիդի արժեք	2-8	"
գրքի անվանում	2-9	"
սուբսիդի արժեք	2-10	"
գրքի արժեք	2-10	"
սուբսիդի արժեք	2-20	"
գրքի արժեք	2-50	"
սուբսիդի արժեք	2-100	"
սուբսիդի արժեք	2-1,000	"

սուբսիդի արժեք 10,000
 սուբսիդի արժեք 100,000

գրքի արժեքի անվանում	10-2
գրքի անվանում	2 անվանում
գրքի անվանում	100 անվանում
գրքի անվանում	20 արժեք
գրքի անվանում	10 արժեք
գրքի անվանում	4 արժեք
գրքի անվանում	20 անվանում
գրքի անվանում	2 արժեք
գրքի անվանում	10 անվանում
գրքի անվանում	5 անվանում
գրքի արժեք	10 անվանում
գրքի արժեք	2 արժեք
գրքի արժեք	20 անվանում
գրքի անվանում	2 անվանում
գրքի անվանում	1 արժեք

უმთავრესი ქართული წიგნა, ზომი და ს.წ.ა.

ერთი კოდი არის 10 ლიტრა, ერთი ლიტრა—9 გურკანქა;
ერთი კოდი არის 2 ფუთი და 10 ვირკანქა, ერთი ფუთი—4 ლიტ-
რა და 4 ვირკანქა, ერთი ლიტრა 4 ხარკა, ერთი ხარკა 2 ვირ-
კანქა, ერთი ურეში არის 3 სამაღნე, ერთი სამაღნე 31 ხაფი ანუ
კადეკ 10 კოვა, ერთი ცალი 15¹/₂ ხაფი ანუ კადეკ 5 კოვა, ერთი
კოვა არის 3 ხაფი, ერთი ხაფი 4¹/₂ თუნჯი, ერთი თუნჯი არის 4
ხარკა.

რუსული წიგნა, ზომი და ს.წ.ა.

ერთი საცენი უდრის 3 არშინს—48 ვერშოკს —7 ფუტს—84 დიუიმს
—840 ლინიას.

ერთი არშინი—16 ვერშოკს—2¹/₂ ფუტს—28 დიუიმს.

ერთი ფუთი—12 დიუიმს—120 ლინიას—⁹/₇ არშინს—6⁴⁸/₅₀
ვერშოკს.

ერთი დიუიმი—10 ლინიას—⁴/₇ ვერშოკს—100 ტონკავს.

ერთი ვერსტა—500 საცენს—1500 არშინს.

ერთი მილი—7 ვერსტს—3500 საცენს—10500 არშინს.

ერთი კადრატნი (ოთხკუთხედი) საცენი—9 კადრ. არშინს—2304
კადრ. ვერშოკს—49 კად. ფუტს.

ერთი დესეტინა—2400 კად. საცენს—117600 კვ. ფუტს.

ერთი კუბიკურა არშინი—4096 კუბიკურ. ვერშოკს—12¹/₂ კუბი-
კურ ფუთს.

ერთი კადრატნი არშინი—256 კადრ. ვერშოკს—784 კვ. დიუიმს.

ერთი კადრატნი ვერსტა—250,000 კვ. საცენს.

ერთი კადრატნი მილი—49 კადრ. ვერსტს.

ერთი პოსტა—40 კადროს—80 შტოფს—400 კრუეკს—4,000
ხარკას—800 პოთიდს.

ერთი ვედრო—8 შტოფს—10 კრუეკს—100 ხარკას—20 პოთიდს.

ერთი სეტვერთეი—4 სეტვერცას—8 გარსტს ანუ 2²/₁₅ პადრ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

- ერთი ჰექტარი — 2 ოსმისს — 8 ჰექტარს.
- ერთი ბერკეტი — 10 ფუთს — 400 კარვანჯან.
- ერთი ფუთი — 40 კარვანჯან — 1280 ლიტს — 3840 მიხს.
- ერთი კარვანჯა — 32 ლიტს — 96 მიხსდს — 9216 ლოდ.
- ერთი საფუთავი კარვანჯა — 12 უნციას — 968 დრამის — 288 სერუ-
ბულოს — 5760 გრანს.
- ერთი უნცია — 8 დრამისს — 24 სერუბულოს — 480 გრანს.
- ერთი დრამა — 3 სერუბულოს — 60 გრანს.
- ერთი სერუბული — 20 გრანს.

საზოგადოდ სეკტორი ვარ. მეტრი საფუთავი კარვანჯაზე $\frac{1}{6}$ -ით
ანუ 12 მიხსდით.

უცხო ქვეყნების წონა, ზომა და საწყობა.

ეკრძიულ სახელმწიფოებში ამ უცნაუხელ ათა-თუთსმეტის
წლის წინედ მიღებულ იქნა ფრანგული მეტრიული, ზომები, რომელ-
ნიც შემოიღეს საფრანგეთში დიდ რაიონიურებს შემდეგ. სიტყვა-
მეტრიული ნიშნავს ათეულს სისტემის ზომისს. საფრანგეთში ზო-
მის ნამუშად მიღებული აქვთ მეტრი, რომელიც უდრის დეკა მიწის
მერიდიანს $\frac{1}{40,000,000}$ ნაწილს. რაიონრც შემოთ ვსთქვათ, საფ-
რანგეთიდან სამეტრო სისტემა სხვა ქვეყნებშიც გადავიდა: ესტრო-
ვნურიაში, ინგლიაში, ნორვეგიაში, იტალიაში, და სხვა და სხვა
წერილმან სახმწიფოებში.

სიგრძე სივანის ზომები. ერთი მეტრი უდრის რუსულ 1
არშინს და $6\frac{1}{2}$ კრმოკს ანუ 3 ფუტს 3 დიუიმს და 3,708 ლი-
ნის. რაი კვევოდინება რომ მეტრი უდრის 1 არშინს $6\frac{1}{2}$ კრ-
მოკს, მკრე ადვილად შეკადლია შემდეგი ზომების გამოანგარიშებაც.
აქ ისიც უნდა შევნიშნოთ, რომ მეტრი არც უმცირესი და არც უდი-
დესი ზომა: — იგი მხოლოდ დასაბამ რიცხვად არის მიღებული.

- ერთი მილიმეტრი — $\frac{1}{10}$ სანტიმეტრი ანუ $\frac{9}{400}$ კრმოკს.
- ერთი სანტიმეტრი — $\frac{1}{10}$ დეციმეტრს ანუ $\frac{9}{40}$ კრმოკი.
- ერთი დეციმეტრი — $\frac{1}{10}$ მეტრს ანუ $2\frac{1}{4}$ კრმოკი.

ერთი მეტრი - $\frac{1}{10}$ დამატებს ანუ 1 აშმახი $6\frac{1}{2}$ კვადრატ. მეტრი
ერთი დამატება - $\frac{1}{10}$ სმეტრის ან 46 სკენი, $\frac{1}{10}$ კვადრატ.

ერთი კვადრატული მეტრი - $\frac{1}{10}$ მარამეტრს ანუ 466 სკენი, 2 აშმახი და 4 კვადრატ.

ერთი მარამეტრი - 9 კვადრატ, 170 სკენი და $2\frac{1}{2}$ აშმახი.

მიწის ზომა მიწის ზომისთვის სიყრასტეში სმარობენ ისევე
იმ სმეტრით (თუღ) წესს, კვადრატ. მეტრს, რომელსაც უწოდებენ
არს. არი უდრის რუსულს 21 კვადრატ. სკენს და 47 კვად. ფუტ.
სა, ამას მისდევენ ქერსტა (100 არი), მკრე მადარია (1000 არი),
სოფლი ერთი კვადრატის მეტრი უდრის რუსულს 0,219,679 კვად.
სკენს.

პურის და ღვინის სანყობად. მეტრული სისტემა აქვს.
კუბიკური მეტრი ანუ სტერია, პურის სანყობ; ღვინის სანყობად
ლიტრა. კუბიკური მეტრი ანუ სტერია უდრის რუსულს 35,41661
კუბ. ფუტის, კუბიკური დეცამეტრი ანუ ლიტრა უდრის 61,027098
კუბიკურ დეციმს.

წონა. წონის დასაბამ რიცხვად ითვლება ერთი გრამი, რომელიც
უდრის რუსულს 0,29444 მისხლს ანუ 0,002442 გრამს.
გრამის შემდეგ მოხდებიან კილოგრამი (1000 გრამი), რომელიც
უდრის 2 გრამს და 42 მისხლს, არის კიდევ გრამის
ათსეული ($\frac{1}{1000}$) რომელსაც უწოდებენ მილიგრამს.

უცხო ქვეყნების ფულის ანგარიში

შანი სმარსული კვადრატის ფული	10 $\frac{1}{2}$ კაპ.
პანამა " " " "	27 —
ბანა, რუმინიაში თათრის ფული	1/4 —
კანეტოლანო, კანეტოლანო კვადრ. ფული	1 ბ.
კალკუტადარია (ოქროს ფული) 10	
კულუქია ქოლხეთში, უდრის რუსულს	5 — 22 —
კინეა — 20 მილიკია ინგლისში	6 — 60 —

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა
618/4

გულდენი ანუ ფლორინი (კრწხლას ფული)			
100 ნეიკრეგერი, ავსტრიაში			
გულდენი ანუ ფლორინი (კრწხლას ფული)			
100 გენტის ჰოლანდიაში		52 ¹ / ₂	—
გულდენი ანუ ფლორინი (კრწხლას ფული)			
60 კრეიგერი სამხრეთ-გერმანიაში		93	—
დინარი, სერბიაში კრწხლას ფული		25	—
დოლდარი (კრწხლას ფული) 10 დამი,			
100 გენტის, შვეიცარიულ შტატებში	1	—	32 ¹ / ₂ —
დრახმა (კრწხლას ფული)			
100 ლებტა, სამკრძნეთში		25	—
ფუბლონი (ოქროს ფული)—10 ქაფკო			
100 რუბლი, სიმანიაში	5	—	9 —
ფუკტი (ოქროს ფული) ავსტრიაში	2	—	96 —
ფუკტი " " გერმანიაში	2	—	95 —
ფუკტი " " ჰოლანდიაში	2	—	95 —
ფუკტი " " დანია & შვედიაში	2	—	95 —
ფერო (კრწხლას ფული) 20 რუბლი, სიმანიაში	1	—	30 —
ფული (ოქროს ფული) შვეიცარიულ შტატებში	13	—	
ზიდლერგროში (კრწხლას ფული) ბრესენაში		4	—
ენი ამონიაში ოქროს ფული	1	—	30 —
კრეიგერი (თათბრის ფული) გერმანიაში			1/2 —
კრონა (კრწხლას ფული)—5 შილდინგის ინგლ.	1	—	24 —
კრონა (ოქროს ფული) გერმანია-ავსტრიაში	3	—	8 —
კრონა (ოქროს ფული) 10 რუბლი 100 შილდინგის			
პორტუგალიაში	14	—	
კრონა, შვედია-ნორვეკ., დანიაში კრწხლ. ფულ.		33	—
ლებტა (თათბრის ფული) სამკრძნეთში			1/4 —
ლარი ანუ ფრანკი (კრწხლას ფული) აჭარაში		25	—
ლიურა (სამხლეეთში (ოქროს ფული)	6	—	40 —
მარკა (კრწხლ. ფული) 100 ფენინგი გერმან.			30 ¹ / ₅ —

მარკა (კერცხლის ფული) 10 შილდინგა დანიაში	10 ² / ₉ —
კარკა (კერცხლის ფული) 24 შილდინგა ნორვეგიაში	28 —
მარკა პანკო (კერც. ფული) ქაშპურკში	47 —
მარკა (კერც. ფული) სანგარიში ქაშპურკში	37 —
მილდრესი რუბლ. ფული—100 რუსია	1 — 39 ¹ / ₂ —
ნეიკრეიფერსი თათბრის ფული იუსტრიაში	2 ² / ₃ —
მუზეტა კერც. ფული - 4 რუბლი ასბანიაში	23 —
მენია სმილენის ფული ინგლისში	2 ¹ / ₂ —
ნახკარ ამპრიალი რუბლ. ფული რუსეთში	5 — 15 —
ფვენინგი თათბრის ფული ბრუსიაში	1 ¹ / ₄ —
რუბლი კერც. ფული—100 ცენტობრა ასბანიაში	5 ³ / ₄ —
რეკსდალერი კერც. ფული დანიაში	70 ³ / ₄ —
რეკსდალერი კერც. ფული 100 კორია შვედიაში	35 ¹ / ₂ —
რეკსდალერი კერც. ფული 2 ¹ / ₂ გულდენია ჰოლანდიაში	1 — 30 ¹ / ₃ —
სისტამი თათბრის ფული ს:ფრანკეთში, პულვიაში შვეიცარიაში	1 ¹ / ₄ —
სოკერენ რუბლს ფული ინგლისში	6 — 30 —
სმეტიური რეკსდალერ კერც. ფული დანიაში & შვედიაში	1 — 12 —
სმეტიურ-დალერ კერც. ფული ნორვეგიაში	1 — 48 ¹ / ₂ —
ტალერი კერც. ფული გერმანიაში	92 ¹ / ₂ —
ფრანკი კერც. ფული საფრანკეთში	25 —
ფრანკისხლორ რუბლ. ფული ბრუსიაში	5 — 25 —
კარვანკა სტერლინგი 20 შილდინგა რუბლ. ფული ინგლისში	6 — 28 ³ / ₄ —
შილდინგი კერც. ფული ინგლისში	31 ¹ / ₂ —
შილდინგი თათბრის ფული დანიაში	3 ³ / ₄ —
შილდინგი თათბრის ფული ნორვეგიაში	1 ¹ / ₆ —
შეი — თათბრის ფული სპანეთში	1 ¹ / ₂ —
ფანბა — კერც. ფული 10 შილი სპანეთში	14 ³ / ₈ —
ქანა კერცხლის ფული 2 ფანბა სპანეთში	28 ¹ / ₂ —

ქართული
ენების ინსტიტუტი

თუმანი ოქროს ფული — 10 ჭინხა ხმათხეთი	2	—	—
ღირს ოქრ. ფული — 100 ოქროს მაისტრი ან დერეჟშია ოსმალეთში	5	—	75 —
აირამ-ღირს ოქრ. ფული 50 ოქრ. ფასტრია ოსმალეთში	2	—	85 —
ხარეჭ-ღირს ოქროს ფული 25 მაისტრი ოსმალ.	1	—	54 —
შეჯადი კერც. ფული 20 კერც. მაისტ. ოსმალ.	1	—	14 —
აირამ შეჯადი კერცხლის ფული 10 მაისტრია ოსმალეთში			60 —
ხარეჭ-შეჯადი კერცხლის ფული — 5 კერცხლის მაისტრია ოსმალეთში			30 —
დერეჟი (მაისტრი) კერც. ფული ოსმალეთში			5 ¹ / ₄ —
აღი.აღი კერცხლის ფული 6 მაისტრია ანუ დერეჟი ოსმალეთში			35 —
ბეშლიკ კერც. ფული 5 მაისტრია ოსმალეთში			25 —
აირამ-ბეშლიკ კერც. ფული 2 ¹ / ₂ მაისტ. ოსმალ.			15 —
დერეჟი თათარის ფული 45 ფარა ოსმალეთში			5 —
ფინანს ფარა თათარ. ფული 2 ოსმალეთში			3 —
ოსმალთ თათარის ფული 10 ფარა			1 ¹ / ₂ —
ამერიკელი ოქროს ფული 2 პოლემპკრიალი რუსეთში	10	—	—
პოლემპკრიალი ოქროს ფული 5 კერცხლის რუსეთში	5	—	—
რუს კერცხლის ფული 4 კერცხლის ჩეტიკო ოქრ	1	—	—
პოლტინიკ კერცხლის ფული 2 ჩეტიკო ოქრ			50 —
ჩეტიკო კერცხლის ფული 5 თათარის მაისტრია ოქრ			25 —
დუხრავინიკ კერცხლის ფული 4 თათარის მაისტრია ოქრ			20 —
მაისტრალინიკ კერცხლის ფული 3 თათარის მაისტრია ოქრ			15 —

ქართული
ნაციონალური

გრაფიკული კვანძების ფული 2 თითისის ზაღა- კა იქვე	10	—
ზაღაკ თითისის ფული 5 კაპიკა იქვე	5	—
ალტინაკ თითისის ფული 3 კაპიკა იქვე	3	—
კაპიკა თითისის ფული 1 კაპიკა იქვე	1	—

შეჯარება ქ თბილისის ეამისა რუსეთის და სხვა ქვეუ-
ნების ქაღალტების ეამთაჲ

როცა ქ თბილისში სრული შუადღეა ე. ი. 12 სათა, მაშინ

კ ა გ კ ა ს ი ა შ ი

	სათ. წუთ. წამ.		სათ. წუთ. წამ.
ზაღაში	12 20 8	კაპიკაში	11 51 28
ზათაში	11 47 —	ჭეთისში	11 51 40
გორში	11 57 12	სახეში	11 44 52
კანკაში	12 6 —	სტკარაბოღში	11 48 18
კრავისში	11 48 42	ფოთში	11 46 8
თქმ.-ხნ.-შურაში	12 9 12		

რ უ ს ე თ შ ი

არსსტელსკში	11 35 —	კიეში	11 2 12
ასტრახანში	12 12 54	შერკში	1 8
ახსაბაში	12 54 —	მოსკოვში	11 31 14
კარმაუკაში	10 24 52	ოდესაში	11 3 44
კუტურინოვანში	11 36 —	პეტერბურგში	11 2 —
ორკუტსკში	3 18საღ.	კონსტანტინოპოლში	2 30 46
კურსში	11 26 44	ტარკოვში	11 25 44

უცხო ქვეყნებში

შარისში	9 10 8	ნიუიორკში	4 55 დაღ.
---------	--------	-----------	-----------

პროცენტების
გამოანგარიშება

ღონღონში	8	58	8	შეკვირვაში	2	36	2
მადრატში	8	43	28	ივლოში	8	8	3
პერდინში	9	54	—	კალეკუტაში	2	36	2
ჯანაში	10	6	—	ფრანცისკოში	1	46	16
როში	9	50	16	როჯანქიროში	6	12	8
პრუსკელში	9	18	8	ნანქასკეში	5	37	9
სტამბოლში	11	—	8	ბანაში	4	43	20
სტოკჰოლმში	10	12	8	ბენსიში	12	37	15
შეინში	4	50	სულ.				

პროცენტების (სარგებლის) გამოანგარიშება.

პროცენტებს ანუ სარგებელს სოფლიან უოველ ახ მანეთზე სრულის წლითათ. პროცენტების გამოანგარიშება აველიათ, ვინცაი არათმეტა: იცის. სრულის წლითათ პროცენტების გამოანგარიშება ძრავლ აველიათ.

სასარგებლოდ გაცემული თავნი ფული უნდა გამარჯვლდეს წლების და პროცენტების რიცხვზე და უამი გაიყოს ასსზე. მაგალითად: 5000 მან., გაცემული 9% წელიწადში, რამდენს სარგებელს მოიტანს სამის წლის განმავლობაში? შემომოყვანილის წესით ასე უნდა მოვიტყუთ: თავნი ფული 5000 მან. გამარჯვლოთ წლების და პროცენტების რიცხვზე ე. ი. 3 და 9-ზედა უამი გავუოთ 100-ზე, გამოვა ასეთი ფორმულა.

$$\frac{5000 \times 3 \times 9}{100} = 1350 \text{ მან.}$$

მაშასადამე 5000 მან. სამს წლის განმავლობაში 9 პროცენტით სარგებელს შემოიტანს 1350 მან.

სრული თავის პროცენტები გამოანგარიშება ასრე: თავნი ფული უნდა გამარჯვლდეს პროცენტების და თავების რიცხვებზე და უამი გაიყოს 12 და 100-ზე მაგალითად: 700 მანეთი 6 პროც. გაცემული წელიწადში რაჟიენ სარგებელს შემოიტანს 8 თავის განმავლობაში? შემოთ მოყვანილ წესით ასე უნდა მოვიტყუთ: თავნი ფული 700 მან.

თბილისის
1913

კუმრავლით პროცენტის და თვეების რიცხვებზე ე. ა. 6 წლის შემდეგ

გამოვა ასეთი ფორმულა: $\frac{700 \times 6 \times 8}{12 \times 100} = 28$ მნ. პასხადამე 000

მნ., გაცემული 6 მნ. წელიწადში სარგებელს შემოიტანს 28 მნ.

სრული დღეების პროცენტის გამოთანგარიშებს ასრე: თუჩი ფული უნდა გამოვლდეს პროცენტის და დღეების რიცხვებზე და უბი კაიოს 360-ზე და კადეე ასზე. მაკალითად: 1000 მნეთი გაცემულია 10 მნ. წელიწადში, რადეე სარგებელს შემოიტანს სრულს 12 დღის განმევილობაში? ზეზო მოყენილის წესით უნდა მოვიქცეოთ ასრე: თუჩი ფული 12000 მნ კუმრავლით პროცენტის და დღეების რიცხვებზე ე. ა. 10 და 12-ზე და უბი კაიით 360 და კადეე ასზე, გამოვა ასეთი ფორმულა:

$\frac{1200 \times 10 \times 12}{360 \cdot 100} = 4$ მნ., პასხადამე 1200 მნ. გაცემული 10 მნ. თითმეტის დღის განმევილობაში შემოიტანს 4 მნ. სარგებელს.

რომ უყენო კუმრავლით მკითხველს პროცენტის გამოთანგარიშეს: შემდეგს ცხრილს მოვიყენოთ სრულს დღეების პროცენტის გამოთანგარიშებლად: თუჩი ფული გამოვლდეს დღეების რიცხვზე და უბი ასზე უნდა კაიოს და შერე:

ა,	18-ზე	თე	გაცემულია	20/0	წელიწადში.
ბ,	120	„	„	3	—
გ,	90	„	„	4	—
დ,	72	„	„	5	—
ე,	60	„	„	6	—
ვ,	45	„	„	8	—
ზ,	40	„	„	9	—
თ,	36	„	„	10	—
ი,	30	„	„	10	—

სავაჭრო ხარჯი

მოწმობა ვაჭრობის უფლებებზე 1 კადღის დღის კვლ-

გან 55 მსხუი, 2 კალდის ზირველ რიგის აგვილებში 30 მს., მეორე რიგისა — 95 მს., მესამე რიგისა 75 მს., მეოთხე რიგისა — 55 მს. და მესხეთე რიგის აგვილებში — 40 მსხუი.

მოწმობა საწვრილმანო ვაჭრობისა ღირს ზირველ რიგის აგვილებში 30 მს., მეორე რიგისაში—25 მს., მესამე რიგისაში—20 მს., მეოთხე რიგისაში—15 მს. და მესხეთე რიგის აგვილებში ღირს 10 მსხუი.

მოწმობა საწვრილმანო სატრებულ ვაჭრობისა ღირს 1 რიგის აგვილებში 16 მსხუი და მეორე რიგისაში—6 მსხუი.

სანოქრო ანუ საპრიყაშიგო მოწმობა 1 რიგისა ღირს 35 მსხუი, მეორე რიგისა—6 მსხუი.

საპასპორტო მოწმობა 1 კალდის ღირს 15 მსხუი, მეორე კალდისა—6 მსხუი.

ბილეთების (ბეი) ხარჯი სავაჭრო აგვილებს შორის კალდის კალდის მოწმობასთან 1 რიგის აგვილებში ღირს 55 მსხუი, 2 რიგისაში—45 მს., 3 რიგისაში—35 მს., 4 რიგისაში—25 მს. და მესხეთე რიგისაში — 20 მსხუი. მეორე კალდის მოწმობასთან 1 რიგის აგვილებში 35 მს., 2—25 მს., 3—20 მს., 4—15 მს., და 5—10 მსხუი.

ხარჯი საწვრილმანო მოწმობასთან 1 რიგის აგვილებში ღირს 10 მს., 2—8 მს., 3—6 მს., 4—4 მს. და 5—2 მსხუი.

საპატენტო ხარჯი. ქაღაჩის ღირის სურდაფეს გამოკრამუჯის 1 რიგის აგვილებში 300 მს., 2 რიგისაში—150 მს. და 3 რიგისაში—100 მსხუი.

სოფლებში გამოკრამუჯეთ 60, 40 და 30 მსხუი, სოფო ქაღაჩისაში ამათ გარდა კიდევ ით-ითი თუშენი.

ამ სასკდმწიგო სარჯის გარდა ვჭრებს გამოკრამუჯეთ კიდევ საქაღაჩო სარჯი. რომელიც არ აღემატება 15 მროცენტს ზირველი და მეორე კალდის მოწმობას ღირეულობას და 10 მროცენტს დანარჩენს მოწმობებისეკან.

რა ბაგი უნდა გადაიხადოს იმან, ვისაც სამკვიდრებულად
რამ დარჩება, ან უმადდღესის წყალობით ებოძება, ან
ჩუქებით, შპითვის სიით და ან სხვაფრივ დარჩება მუქ-
თად ქონება.

1) თუ ქონება რჩება ცოლისა ქმარს, ან ქმრისა ცოლს, ან ახ-
ლო ნათესავს, უნდა გადაიხადოს ხაზინის სასარგებლოდ უოველ ას
მანათზე ერთი მანათი.

2) თუ ქონება რჩება კერს, ან დის, ან მძინწულებსა თუ დის-
წულებს—უოველ ას მანათზედ ოთხი მანათი.

3) თუ მემკვიდრე შორეული ნათესავია, მესამე, ან მეოთხე თა-
ლია—უოველ ას მანათზედ ექვსი მანათი.

4) თუ ქონება რჩება ისეთს, რომელიც ზემოდ მოხსენებული არ
არის და მეტად შორეული ნათესავია, ან სულ არ არის ნათესავი,
უოველ ას მანათზედ უნდა გადაიხადოს ოცა მანათი.

ბაგი არ გადაიხდებოთ: თუ სამკვიდრებულის ღირებულება ას
თუმანს არ აღემატება; თუ მამელია, გლეხთათვის საკომლოდ (ხადელად)
მიცემული, სახლ-კართათ და მოწუბილობით და მემკვიდრე ისევ
გლეხია; თუ ქონება ხაზინის რჩება, ან საქველ-მოქმედო და სამეცნი-
ერო საზოგადოებას, ან სასწავლებელს, კვლახას, მონასტერს, საკ-
ვლესიო კრებულს; თუ ქონება მოძრავია (ფულს გარდა), ისეთი, რომ-
ელიც შემოსავალი არ მოაჭებს, ან ხელისისა და კაჭრობის საგანი
არ იყო ამისთვის, ვინც დასტოვა იგი ქონება მემკვიდრეთათვის.

მაშუღზე დაწესებული გადასახადი. 1888 წლიდან ჩვენ-
ში დაწესდა გადასახადი მამულისა. ვისაც მამული აქვს საყთობად,
უნდა ისდოს 2 კაპიკადიმ 3-სა და 4 კაპიკამდე უოველ დასტო-
ნაზე.

რამი რას იღებს ნოტარიუსი

სახელმწიფო საწყო ნოტარიალური დამტკიცებისათვის უოველ
სამკვეთისათვის ერთმეცა სამ-სამი მანეთი, როცა უფროსია ნოტარიუსი
ამტკიცებს.

- 1) სიკვდილი 500 მანეთამდე—2 მან. 1000 მანეთამდე—4 მან. 1500 მანეთამდე—6 მან. 2000 მანეთამდე—8 მან. 2500 მანეთამდე—10 მან. 3000 მანეთამდე—12 მან. 3500 მანეთამდე—14 მან. 4000 მანეთამდე—16 მან. 4500 მანეთამდე—18 მან. 5000 მანეთამდე—20 მან. 5500 მანეთამდე—22 მან. 6000 მანეთამდე—24 მან. 6500 მანეთამდე—26 მან. 7000 მანეთამდე—28 მან. 7500 მანეთამდე—30 მან. 8000 მანეთამდე—32 მან. 8500 მანეთამდე—34 მან. 9000 მანეთამდე—36 მან. 9500 მანეთამდე—38 მან. 10000 მანეთამდე—40 მან.
- 2) კვალიდებისა და სხვა კალდეებულების შემოწმება 500 მანეთამდე—50 კაბ., 1000-მდე—1 მ. და თუ მეტია ღირებულობა კვალიდებისა უოკელ ას მანეთზედ - ორი შურა კადევ.
- 3) ხელშეკრულობათა შემოწმება შემოსხენებულ მოდუნობის და გვარად ღირს 1 მან., 1—50 კაბ. & 2 მან. და კადევ ორი შურა უოკელ ას მანეთზე.
- 4) კომპოს შემოწმებისთვის თანახმზედ 25 კ. რაც მეტი იქნება, თანახმზედ 10 კაბ. ხელწერილის შემოწმების—10 კაბ.
- 5) შემოწმება რწმუნების ქაღალდისა, სამედიკორო განახების თანახმზე 1 მან., თუ თანახმზე მეტია, მეტზედ—50 კაბ. სხვა ქაღალდების შემოწმება პირველი თანახმა 50 კაბ. დანახშინი 20 კაბ.
- 6) დავითარში ჩაწერისათვის სტრაქონზე 2 კაბ.
- 7) თუ განდით გაიკოთ, რა დროს იქნა შემოწმებული საბუთი—50 კაბ. თუ სოტაროესა თავის კონტორადან სხვაგან იქნა გამოწვეული, მაშინ ზემოდ ჩამოთვლილ, სარვის გარდა ეძლევათ კადევ 2 მ. & უოკელ კურსტზე ორ-ორი კაბ.

სამოსამართლო ხარჯი და ბაჟი

1) სისხლის საქმეებში

უოკელ გვარა თხოვნა, აღსნა, ოტზივი და სხვაგანა, რომელნიც მიეცება მომრაცებელ სასამართლოში იწერება უბრადო ქაღალდზე და თვისუფლია უოკელს ბაჟისა და ხარჯისაგან.

კომიებისათვის პროტოკოლებიდან & განხილვებისათვის გამოკრძევათ ორ-ორი შურა თვითთ თანახმიდან (ღარიბებს არაფერს არ ათმკვენ).

სახეიდელს იმ მოწმებს, რომელნიც სცხოვრობენ არა ნაკლებ 15 კურსტის სამთარზე, უოკელ კურსტზე აძლევენ 3 კაბ. და დღური საჩხოისათვის 25 კაბ. უოკელ მომდარა დღისათვის.

როცა ხაჩიკას აძლევენ სისხლად სავსადგომი დემარტუნიკა
განსქების გაუქმებაზე, მაშინ ვართოდ არამდევენ 10 მან.

უძღვდეს სხამართლო ხაჩიღებში—ყოველი ხაჩიკა, თხოვნა
და სხვა იჭერება უბრალო ქალაქზე. კომპიოსიოვის (მარი) არამდე-
ვენ ოთხ-ოთხს კამეიკს ყოველ თამბიღვან; სოლო ხსოვიდექს მოქ-
მებს და მგოდხე შარებს (ქსმორტებს) და მოარტმხელებს აძლევენ
25 კაბ.—25 მხეთიმდე და კადევ 20 კაბ. ყოველ ვერსტზე სავსა-
დგომი ხაჩიკაზე ვართოდ აძლევენსებენ 25 მან.

2) სიმოქალაქო საქმეებში.

სამოსამართლო ბაჯი ამ საქმეებზე, რომელნიც არ აღმტუნიას
10 მანკის თხოვნებოდექან, ვსტრეხნი ასეებოდექან, ოტხოვეებოდექან და
ზოახსოვ რეშენებოდექან და სავსადგომი ხაჩიკრებოდექან დეპულომენ
1% ახუ თითო კამეიკს ყოველ მხეთიადან; კამეიკოდექან ორ-ორ
შერს არამდევენ ყოველ თამბიღვან.

უძღვდეს სხამართლო ხაჩიღებში—ღერძის ხარჯი—ყოველ
თხოვნისათვის და ასმოღნიტღენი ღისტებისათვის, კამეიკისათვის,
განსხიკისათვის, სმარეკისას და სხვა ქალაქებისათვის სავსადგომი 80
კამეიკიანი ღერძის ქალაქი.

სხამართლო ხარჯი (ბაჯი) თხოვნებოდექან, ვსტრეხნი ასეებოდექან,
ოტხოვეებოდექან, ზოახსოვ რეშენებოდექან და სავსადგომი ხაჩიკრებოდექან
აძლევენსებენ 1/2% ან სხვეარ კამეიკს ყოველ მხეთიადან. განსვლო-
რთის ხარჯი—ასმოღნიტღენი ღისტებოდექან, კამეიკოდექან, განსხიკ-
ებოდექან და ხსოვიადორი ყოველ ვერს დოიქმენსტებოდექან და მოქმობე-
ებოდექან აძევ სებენ ვადქურისათვის 40 კაბ. თითოთ თამბიღვან და კა-
დექ 10 კაბ. ბეჭდისათვის, მგოდხე შარებს (ქსმორტებს) აძლევენ
25 კაბ. 25 მხეთიმდე და თითოთ ვერსტზე 10 კაბ; სოლო მოქ-
მებს, სქმის მოცდისათვის, აძლევენ 25 კაბ. 3 მხეთიმდე სხამარ-
თლოს თევედომბრის დიდებებით. სხოვიადორი შარებს დისაფიციტლად
მოქვეულებს აძლევენ თითოთ მხეთის ყოველ სქმებოდექან და ამის ვარ-
და 10 კაბ. ყოველ ვერსტზე თუ ვა შორს სვსოვირომენ.

საცხცარი სწავლის მიღების დროს სსსრკ-ს მთავრობის განკარგულებაში — ერთი კამორთმევა 100 მანეთი.

ამ პირობით, რომელიც სიღარიბე კვებს კარუმე, არა ღერა არ კამორთმევათ, სიღრა თუ სემეს მოიკებენ მამის დუტკრენ კრო-კან სარეს.

ვეჯილები და სხუქრება

ვეჯილებს სემის წამოკისხთვის კლკვათ თუ დეა 500 მან.— 2000 მანეთამდეა 10% ანუ ყოველ მანეთზე არა მერა, თუ 2000 მ.— 5000 მანეთამდეა პირველ ორგათასა მანეთადან 200 მ. და დანარჩენად ყოველათ თემანზე რეა მანეთი, თუ 5000 მ.— 25,000 მანეთამდეა— პირველ 5000 მანეთადან კლკვათ 440 მან. და დანარჩენა ვამადან ყოველათ თემანზე 4 მანეთი 25,000 — 50,000 მდე პირველ 52 ათასა მანეთადან 1,240 მ. და დანარჩენად ყოველათ თემანზე 2 მანეთი, თუ 50,000 მ.— 75,000 მ. პირველათ 50 ათასა მან. 1,740 მ. და დანარჩენად ყოველათ თემანზე თერთო მანეთი, პირველ 75,000 მანეთადან 1,900 მ. დანარჩენად ყოველათ თემანზე სსსკვარ მანეთი.

სსსრკ-ს მთავრობის პრისტიჟების დასახუქრება

ქუქების გავსახისთვის, რადეხსე დეჟარ იღებუქია 2,000 მანეთს, კლკვათ 25 კამ., რატა 5000 მანეთს— 50 კამ. რატადე-პტება 5000 მანეთს— 1 მან. მოძრავა ქონების აღწერისთვის კლკვათ თერთო მანეთადან თერთო კამეიკა ვადრე 500 მანეთამდე, სიღრა რატა ქონება დანს 500—5000 მანეთამდე მამან ყოველათ თემანზე კლკვათ სსსკვარა მანეთი, ანუ მანეთზე სსსკვარა კამ. რატა მოძრავა ქონება თერთოველად აღწერება, მამან ყოველათ სკნის კვარა აღწერისთვის კლკვათ თერთო მერა. პეტკების დასმას ანუ აღწერისთვის თერთოველათ სკნანზე სსს-სამა კამეიკა კლკვათ თერთო ქონების აღწერისთვის ვადრე 500 მანეთამდე კლკვათ 2 მან. 50 კ.

1,000 მანეთამდე—5 მან., 2000 მანეთამდე - 6 მან. 3,000 მან.—
7 მან., 4000 მანეთამდე—8 მანეთა., მეფლობელობაში შეყვანისთვის
კვლევა 2 მანეთა.—

ხარჯი როცა მამული ერთი ხელიდან მეორეზე გადადის

ამ ხარჯს ეძიონ კრѣпостныя пошлины, როცა მამული ან
უძრავი ქონება ერთი მეფლობელისგან მეორეზე გადადის, სრულს
მის მეფლობელობაში მამის ამ გვარი აქტის დასამკვიცრებლად დაწესე-
ბულია შემდეგი ხარჯი: რაც მამული ღირს იმ ვაშიდამ 4% ანუ ათი
თუშნადან 4 მანეთა, ანუ კიდევ მანეთიდან 4 კაპეიკი უნდა გადა-
ხდონ ხაზინის სასარგებლოდ გარდა ღერძის ხარჯისა.

ღერძის ხარჯი

ღერძის ხარჯი ორ გვარია: ერთი უძრავი: 80 კ. 60 კ. 15 კ.
10 და 5 კაპეიკისა და მეორე კი თეთი საქმის ღირებულობის შე-
საფერი. ოთხბაბაზიანს (80 კ.) მარჯვენ აკვრენ უოკელ გვარ თხოვ-
ნის სახელმწიფო დაწესებულებაში, საჩივარს, მასებს, ეკვლა სახელმ-
წიფო დაწესებულებიდან გამოტანილ ქაღალდებს, ნუბართებს, მოწმო-
ბას, კობართებს, რწმუნების ბარათებს, ანდერძებს, დოკუმენტებს, რე-
მედიც ან აღმეტება ხუთს თუმანს, სახეიდობის ქაღალდებს, თაყუ-
ბობის ბარათებს, უოკელ გვარ ბარათებსა და ხელ-შეკრულობას, კონ-
ტრაქტებს და სხვა მატეკარ ქაღალდებს. სამბაბაზიანს (60 კ.) მარ-
ჯვენს ხმარობენ მასმორტებისათვის, მოწმობებისათვის, ბილეტებისათვის,
და სამშაურთანს (15)—ეკვლა იმ აქტებსა და დოკუმენტებისათვის,
რომელნიც ხუთ თუმანზე ნაკლებისა არიან. ორმშაურთანს (10 კ.)
მარჯვენს ხმარობენ უოკელ ხელწერილებისა კვითხებისათვის და ეკვლა
ანგარიშებისათვის, თუ 5 მანეთამდე მომეტებულის ფასისა ან არის.
მშაურთანს (5) ეკვლა სახელმწიფო დაწესებულებათა ხელწერილები-
სათვის ხმარობენ.

ეროვნული
ბიბლიოთეკა

პროპორციულად ღირსის ხარჯს (ანუ სუქსის დარეგულირების შესაფერის) დებულობებს ყოველ გარე გეგმავლებიდან, სესხის პარამეტრიდან, მოვალეობის ხელშეწყობიდან ანგარიშებიდან და სხვაგვარად ყოველ გარე სავალი პარამეტრების პარამეტრიდან და აგრეთვე ვეღა ნათესა პარამეტრების წარდგინებიდან რაც უძრავ ან მოძრავ მამულს შეეხება (ზოგ პროპორციულად ღირსის ხარჯისა მოყვანილია ამის ბოლოში).

დღევანდელია ერთი ღირსის ქაღალდზე ორის აქტის ან მოქმედების დაწერა; ეხებ არ ისმარებს ღირსის ქაღალდს აქტებისათვის, ვარაუდ ათუბ შერევა გადასახება, ვადრე ღირსის ქაღალდი ღირს.

შენიშვნა: გეგმავლით (თამასუქით) პარამეტრების შეყვანა შეუძლიან ვეღას, ვადრე სისულიერო წოდების კაცისა და ვადრე იმ გლეხებისა, რომელთაც სავაჭრო მოქმედება არ აქვთ, აგრეთვე არ შეუძლიანთ ვარის კაცებს, რომელნიც სმსახურში თათლებიან, ვასახიზიკარსა და ვახიზიკარს ქაღალდს, პარამეტრებს მშობლების დაუკეთებელად და მეთორებს — მშობლების დაუკეთებელად, აგრეთვე ვეღა მცირე წლოვანებს; ვეღა ამით მიერ ხელშეწყობილ გეგმავლებს ძალია ღირს აქტს; თუშვა შესაძლოა სსამართლომ ისინი მსახურის შეკლებად იგნოს.

Loadings	Loadings by 50-gal. drums		Loadings by 10-gal. drums		Loadings by 5-gal. drums		1	2	2 1/2	3	3 1/2	4
	50-gal. drums	10-gal. drums	50-gal. drums	10-gal. drums	50-gal. drums	10-gal. drums						
50	1	1	1	1	1	1						
100	2	2	2	2	2	2						
200	3	3	3	3	3	3						
300	4	4	4	4	4	4						
400	5	5	5	5	5	5						
500	6	6	6	6	6	6						
600	7	7	7	7	7	7						
700	8	8	8	8	8	8						
800	9	9	9	9	9	9						
900	10	10	10	10	10	10						
1000	11	11	11	11	11	11						
1500	16	16	16	16	16	16						
2000	21	21	21	21	21	21						
3000	31	31	31	31	31	31						
4000	41	41	41	41	41	41						
5000	51	51	51	51	51	51						
6000	61	61	61	61	61	61						
7000	71	71	71	71	71	71						
8000	81	81	81	81	81	81						
9000	91	91	91	91	91	91						
10000	101	101	101	101	101	101						
15000	151	151	151	151	151	151						
20000	201	201	201	201	201	201						

ნიმუშები ზოგიერთი საჭირო ქაღალდების შეღებვისა.

რქმუნების ქაღალდი საზოგადოდ

მოწყადეო ხელმწიფევ,

(სახელი და მამის სახელი).

ამ რქმუნების ქაღალდით მოკანდობთ იმუამდგომლოთ უველ სქის სქმეების გამო, რომელთაც ესეა სწამოებს, ან შემდეგში გამოხსნება სწამოებს; იმუამდგომლოთ, როგორც სამოსამართლო დაქსებულებით, ისე უოველ თანამდებობის კაცთა-წინაშე. ამისათვის გაძლეოთ სქის მართლათ უველან თხოვნა, არსება, შეატანოთ განცხადება, მისგეთ მსუხი დაუხსრქუნლად დადებულის განსქნის გამო, ასტყხოთ დავა. თუ მოხერხებით უადობა განით ვინმემ სქმა საზოგადოდ, მაილოთ სქმა საბუთებო, სქმა ფულა, სქმა გადმოსტყმად, უსივლოთ კქამო სასიერათ, ახელატიის და კისეტიის წქით, მისობით სდაეო სქმეები მოარაკებით და სქესაც მახლოთ უოველი ეს სქმე ამ ქაღალდის ძლით. რსიცა თქვენ ამ რქმუნების საბუთით ვახინიერად მოიქმედებთ, ამ:მა არავითარს დავას და წინააღმდეგობას არ გაგაწევო. რქმუნების ქაღალდი ესე კვეთების (კისაც კვეთების, აქ უნდა დაიწეროს მისი სახელი, მამის სახელი, გვარი და ასეც, რა წოდებისაც არის).

რქმუნების ქაღალდი მომრიგებელ სასამართლოებში სასიეროდ.

მოწყადეო ხელმწიფევ,

(სახელი და მამის სახელი).

მოკანდობთ იმუამდგომლოთ უოველ სქის სქმეების გამო, რომელთაც-ვა სწამოებს მომრიგებელ სასამართლოებში, გამოაცხადოთ დავა სქის სახელითით და დამოყაროთ, თუ სხვა ვინმემ ასტყეს დავა; ასივლოთ კქამო სააქლადეო და სქესეტიო სასიერათ მომრიგე-

ბელ მოსამართლეთ კრების წინაშე, იღვეთ, თუ განგებ შეხვედრით
 ღი უღბობა შეამჩნიეთ ვისმე ზემდე საზარადოდ, ან თუ სანამდევლო
 არა აქვთ ზემს სწინაღმდეგეთ წარმოდგენილს სსუთებს, გამოიტყ-
 ნეთ შირი ქალღვრისა, შექმრბეთ სპობო ცხოვნი, უკანკ დაუ-
 რუნეთ სსუთები, მიიღეთ აღსრულებში მოხეყნი ქალღვრია და ფუ-
 ლა, ზემდე გადმოსხვამდე, თუ გუნებოთ, მიანდეთ ეს სსუტები სხვას
 და სსოგადოდ დაიგეთ და დაიფარეთ უფლებანი და სარგებლობა
 ზემი; უოკელსავე ამში მე თქვენ გუნდობთ, დავას და წინააღმდეგო-
 ბას არ გავიწყეთ. რწმუნებისა ქალღვრია ესე კვეთების (სსხელი, შმის
 სსხელი, გვარი და წოდება).

სსხეიდობის ქალღვრია.

თას რეას თასმოცდა თერთმეტს წელსა, სსეტემურსა ოცდაათს
 დღესა, მე კვემორე ამის ხელის მომწერელში (წოდება, სსხელი, შმის
 სსხელი და გვარი) მოგვიადეთ (სსხელი და გვარი შმის, ვისაც უნდა
 მიჰყავოთ) სსეუთარი ზემს სსელი და შმული (დაწკრილებით უნდა
 აიქროს, შმომხენევი უნდა მოხსენებულ იქნას); მოგვიადეთ მე
 (ამს და ამს) ეს შმული თქვენ (ამს და ამს) ამ და ამ ფსად
 (უნდა მოხსენებულ იქნას) და ამ ფულის რიცხვში მივიღე ბეთ ამ
 სსხეიდობის წერილის დაწკრის დროს მიჰადველსიკან (ამ და ამის-
 გან) ადენი და ადენი მოხსენებულ უნდა იქნას) ვტვიართულობ სს-
 ხეიდობა დავიტკიგო სსეელით ამ და ამ დრომდე (უნდა მოხსენე-
 ბულ იქნას ვადა), ხოლო თუ იმ ვადამდე არ დავიტკიგე, მოვიღე
 ვარ დავიარუნო (ამს და ამს) ბე და, ბეს გარდა ვადევე, ვადევისდო ვა-
 რობა (ადენი და ადენი). მე (ეს და ეს) ვტვიართულობ ვაწრო
 უოკელი სარეი შმულის დამტკიგებისა და მოვიღე ვარ (ამს და ამს)
 დანახენი (ადენი და ადენი) ვადევისდო იმ დღეს, როდესაც უფ-
 რობა სოტაროთხა დამტკიგეს სსხეიდობის ქალღვრს. უკეთო მე
 (ამს და ამს) აღარ მოვიანდომე უადევა წემოხსენებულისა სსხლისა
 თუ შმულისა, ბე ვამხეიდვლს (ამსა და ამს) მოახსროს დმერთბ.

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

თ ა მ ა ს უ ქ ი ა .

მე ქვემოთჲ ამას ხელის მოწერული მოკლე ვარ კადავუსადო
(ამას და ამას), მოძისოც თუ არა, (ამდენი და ამდენი), რომელიც-
ნაღდად და სრულად მოკლე.—(უნდა დაინიშნოს ადგილი სავსოვრე-
ბელი და თარიღი).

ანდერძის წერილი.

თამასუქი ,, ,, მანკათის

სახელითა, მამხათა და ძისათა და ხელისა წიგნისათა, მე (ს-
ხელი, მამის სახელი, გვარი და წოდება) სრულს ჭკუაზე მუთავი და
გულის სმიერთობას არ მოკლებული ვაძლევ საკუთრებად ჩემ საყვადის
შემდეგ იმ უფლებათ, რომელიც მინიჭებული მექს (დამატება 118
მუხლისა, ტ. X. ნაწ. 1. 1863 წლის განკრძობისა შემარ) ამას და
ამას (სახელი, მამის სახელი და გვარი) საკუთრად ჩემს კუთვნილს მა-
მამამუელს მამულს, რომელიც იყოფიან (ამს და ამ; გუბერნიამი, (ამს
და ამ) მზარამი, (ამს და ამ) სოფელში და რომელიც დამხსს შემკვი-
დრეობით ჩემს მშობლებს შემდეგ (სახელი და გვარი მშობლებისა).
ვაძლევ სრულად, ყოველის შენობითა და სოფელთა მოწერობლიობითა,
ყოველის მოძინავის ქონებითურთ, რაიცა იმ მამულს კუთვნიან, ყოვე-
ლის საქონელითა და იკუთით, ყოველის უფლებითა და მოკლეობით-
ურთ, რაიცა მოსდევს მამულის მფლობელობასა. კუთვლ შემხინდის
ქონებასა ჩემს (ამას და ამს), საზოგადოდ ყოველს საკუთეს და
დოკლათს, რაც ჩემს საყვადის შემდეგ აღმოჩნდება (ვაძლევ ამით და
ამით ამდენს და ამდენს) ანდერძის წერილი ესე ძღვამი და მოქმედე-
ბაში უნდა შევიდეს ჩემს საყვადის შემდეგ; მინს. (მოდოს ხელის
მოწერა უნდა და ხანი მოწამესაგან დამოწმებაც, რომ დამწერის ხელ-
მოწერა სმდევიდა).

საზოგადო საკრედიტო დაწესებულებანი

პირველი საკრედიტო დაწესებულება სახელმწიფო ბანკია. თან

ერეკლე
1913

ფულად ამ ბანკს აქვს 20 მილიონი მანეთი. სხელმწიფო სტელის ძველ საკრედიტო ფულებს—სავსაციებს, იღებს სასარგებლოდ ფულებს მცირე ხნის და დიდის ხნის კადაი, აძლევს სესხს ბროცენტის ქაღალდებში და განათადგ იღებს ამ ქაღალდებს; ერთი ადგილიდან შოთხე ადგილას ჯგზუნის კრძოთ ყავით ფულებს, ასურდაკებს ოქროსა და კურცლის ფულს და სხვ.

ს.ხელმწიფო სათავად-აზნაურთა ბანკი. ეს ბანკი აძლევს სესხს ეკვლა: თავად-აზნაურებს სასოფლო მამულების დატარებებით, დად ხნობით: 48 და 36 წლით რაც დაფასებულია, აქედამ 60 ბროცენტს აძლევს დამტარებელით, სოლოთის მხეთზე ხველები თუ დიანს მამული, სესხს აღარ აძლევს. დამტარებულს ახვევებს ყლში 4 1/2 ბროცენტს. ბანკს საქმის სარწმუნოებლად ხუთ აქვს გარეკნობის ფურცლების გამოძებისა: 100, 300, 500, 1000 და 10,000 მანეთობნებისა.

საკვლებო ბანკი სესხს აძლევს შოლოდ კლებებს.

შემნახვედი კასები ამ გვარ კასებში ეკვლის შუქლიან ფული შეტანის მქანსაც და დისოკველად, 25 კამეიადამ დაწყებული, ვადრ 1000 მანეთამდე კასს აძლევს 4 ბროცენტს. ფულის შეტანს უღვე წიგნავი, რომელმაც ჩაჩერება უკვე დღიურად, თუ თთიურად შეტანილი ფული. ესეთი კასები სხელმწიფო ბანკშია.

სესხთა შემნახვედი ამბანავობა სეზნად ამ გვარ კასებს აქვს სესხის გაადვილება თაყის წვერთათვის. წვერად ის თთილება, ვინც არა ხველებ მანეთისს შეტანს.

საქვლაქო საკრედიტო საზოგადოება სესხს აძლევს ქაღაქის მამულებში. სესხად აძლევს 5 ბროცენტის გარეკნობის ქაღალდებს. დასატარებელი სისლეა უსათოოდ დახვეკული უნდა იყოს.

სათავად-აზნაურთა ბანკები. სესხს აძლევს, როკონც სოფლის, აგრთვე ქაღაქის მამულებში, დად ხნობითაც და მცირე ხნობითაც 43 1/2 და 18 წლით. ბანკებს თაყის საქმის სარწმუნოებლად აქთ გარეკნობის 6 ბროც. ქაღალდები, რომლებსაც თაყი გამოკიდებულია თეთონს ბანკის ავკარეკნობაზე.

საერთიერთო სესხის საზოგადოება შესდგება 10 პროცენტისა ამ ფუნდამ, რაც ქუთაისი იღონ სესხად.

საერედიტო დაწესებულებანი კავკასიაში.

1 განყოფილება თბილისის სახელმწიფო ბანკის: სახელმწიფო ბანკის განყოფილებაში აწარმოებს: 1) კუჭილის (თამბუქის) უხოტს, 2) როგორც სახელმწიფო, აგრეთვე კერძო სარგებლობის ქაღალდების გუმბონების უხოტს; 3) იძლევა პროცენტებს (5 პროც.) გუმბონების ბანკის ბილეთებში, ობლიგაციებში, გირავნობის ფურცლებში და აგრეთვე იძლევა ტირაჟში გამოსულ ბილეთების ფულს 4) ახურდავებს, როგორც წყრილს, აგრეთვე დიდ ფულს 5) სცვლის ძველს ქაღალდის ფულებს და ახივსადაც მსაღს ფულებში, ხოლო ძველი ფული ძრიელ არ უნდა იყოს დახუდო: ძველ ფულზე უნდა სწახდეს ნემერია, სერის დიტერი ერთ მხარეზე მინც, წელიწადი და ორივე ხელმოხაწერა, როგორც კასხარის; აგრეთვე სახელმწიფო ბანკის მმართველის; თუ ბილეთი ოთხად არ შეტად დახუდო, მაშინც კი გამოსცვლიან, მხოლოდ ნაჭრები სხვა და სხვა ბილეთებისა არ უნდა იყოს; 6) იძლევა სესხს სარგებლობის ქაღალდებში ერთის თვადამ ეჭის თვის კადამდე 5 პროცენტად; სახელმწიფო ბანკის ბილეთებში იძლევა 85 პროც. იმათის დარეპულობისს; ვველა აღმოსავლეთის სესხის ობლიგაციებში 83 პროც., მინიკანს მომკებაინ ბილეთებში 125 მანეთს, გირავნობის ფურცლებში იძლევა 65 პროც. მათის დარეპულობისს; სასესხის პროცენტებს მაშინათვე უჭერენ მესხებელს. თუ ვინცოთაა, ხესხი უკან დაბრუნეს ბანკში, მაშინ სარგებულსაც უკან უბრუნებენ, ხოლო დღეები სრულ თვეთ ითვლება. ხოლო თუ დანიშნულ ვადის სესხის მიმღებმა გადაცილა სახეური თვე კ. ა. 15 დღე, მაშინ ვართოს ბანკი ჭეიფის და, თუ გაუადვისიკან შეტი რამ დაჩება, ამის ვართოს პეტრონს უბრუნებს. 7) ბანკი უადულობს 5 პროც. სახელმწიფო ბანკის ბილეთებს და საზოგადებს ვველა სარგებლობის ქაღალდებს, ხოლო ამ შემთხვევაში უადრესი

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტრის
სამსახურის

მსკოზე თავის სისარგებლოდ იღებს ორს შუქსა S) პანკაფტის
სისარგებლოდ ნაღდს ფულს და სსოგადით უოკელს კვანს ფსიან
პოლეოებს და თამსუქებს შითის ღირებულობისა დეკარად. სარგებლად
მღვეს 3 შროგ., თუ ფულის მატრონმა თავის სარგებელი არ წაღო
პანკიადამ, მაშინ 3 შროგ. სარგებელი ემატება თანხის და სარგებლი-
დამც სარგებელს მღვეს თანხის მატრონს. 9) პანკი იღებს ზრეთვე
შესახსნად ფულს, სარგებლიან ქაღალდებს, ფსიანს პოლეოებს, თამ-
სუქებს, ანდერძებს და სხვა კვარ მოწმობის, ხოლო იმ შემთხვევაში
დაწესებულ სარგის მღვესებს ქაღალდის მატრონით, უოკელ 250 მ-
სკოზე 5 კაპიეს და მის კარდა 20 კამ., ხელწერილისათვის და 50
კამ. მარკისთვის. 10) იღებს საკომისიოდ კექილებს (თამსუქებს)
კვანს კაცთაცან და სკრედიტო დაწესებულებათაცან ფულების მისაღუ-
ბად, სდაც-კი სახელმწიფო პანკის განყოფილება არის; იმ შემთხვევა-
ში პანკი იღებს კომისიისათვის $\frac{1}{10}$ შროგ. და $\frac{1}{4}$ შროგ. პერკეო-
დისათვის*. 11) იღებს სამუდამოდ ფულებს სარგებლით სამატებლად-
შეტანილი ფული უნდა იღებს არა ნაკლებ 100 მსკოთისა, მერე კი
შეიძლება შეტანილ იქნას 30 მსკოთიგ. ფულების ძაღვაში პანკი
მღვეს წიგნაკებს, რომელაც არ შეუძლიან თანხის მატრონს სხვა
ვისმეს გადახდეს უბაღო ზედ წარწერთი. შროგენტები თანხისა თ-
ვლებს უოკელ შირველ თეიადმ შირველ თეიმდე; შროგენტებს გამოთან-
გარიშებენ უოკელ წლის დამღვეს. თუ თანხის მატრონია შიანდომებს
შეიძლება შროგენტები თანხას მიემტოს. 12) იღებს ფულებს პერ-
კეოდებისათვის* (ვასავზუნად ან ვადასგუმად) იმ ადგილებში, სდაც
არის ან სახელმწიფო პანკის განყოფილება ან მისი კანტონა. ვადა-
სსაღი ან სარგვი პერკეოდისათვის იმ შემთხვევაში ასეთია: იმ ფულად-
ამ რ.გ 200 მსკოთადამ 1000 მსკოთ არ ადებატება. უოკელ 100
მსკოთზე იღებს 25 კამ., რაც 1000 მან. 30,000 მსკოთის არ ადებ-
ტება. უოკელ 1000 მსკოთზე 2 მსკოთის, რაც კი 30,000 მსკოთის
ადებატება უოკელ თანს მსკოთადამ—თეთით მსკოთის; ეს წესი კვანს
შარგისისათვის არის, ხოლო სკრედიტო დაწესებულებისათვის ან იმა-
თს, ვისაც აქით რაიმე სახელდახელი ანგარიში სახელმწიფო პანკ-
ებელი, იმათ გამოერთმევის უოკელი სამდე შემთხვევაში სახეარა იმ სარ-

ვისა, რაც კარბო შირვისათვის იყო შემოდ მოყვანილად, რაც სხვა-
 რად სჭარბა ფულის გადაცემს ან კაცუნენა და რაგუნენა. მათ
 გრძელს სპეციალური შეიძლება შერევათ, მაშინ სხვა ანგარიშა. მა-
 გალითად: როცა გადახვევად 25,000 მანეთზე მომეტებული არ
 არის, პანკი იღებს 2 მან. 50 კაპიკს უოველ თასს მანეთზე; რაც
 100,000 მანეთს აღემატება, უოველ თასს მანეთზე იღებს თითო მა-
 ნეთს და ამის გარდა კიდევ თასის დებუბის ფასსაც, სოლო ფასი
 ტელეგრაფისათვის ისეთივეა, როგორც სტელეგრაფი დაწესებულება-
 ში; ფულის მიღება შერევათი ტელეგრაფის მიღებაზე ან თვითონ
 უნდა გამოცხადდეს ან განხილვად უნდა გადახვეს სხვის ფულის მა-
 ლის უფლება.

მის აქეთ, რაც შრიანა გუქმდა, შრიანის სქმე და ჩანოებს
 გადატანად აქმნა თბილისის სსხელმწიფო პანკის განყოფილებაში.
 ამიტომ სსხეული თბილისის სსხელმწიფო პანკის განყოფილება, ზე-
 მო მოყვანილ სქმეთა გარდა, აჩანოებს აგრეთვე შრიანის სქმეებ-
 საც. მაგალითად, იღებს თანხებს 5 წლის კადით 4 პროც. და 10
 წლის კადით 4 1/2 პროც. თანხები უნდა იყოს არა ნაკლებ 400 მა-
 ნეთისა. თანხის მიღებაში პანკი იძლევა ბილეთებს, ანუ მოწმობას
 თანხის შტრონს მის სსხელობაზე და უსსელო ბილეთებსაც. სმუდ-
 მოდ შეტანილი თანხა შეიძლება 50 მანეთს არ აღემატებოდეს. ამაში
 პანკი იძლევა 4 პროც. სარგებელს. სარგებელი თანხის შტრონს შე-
 უძღვან ვისაც უნდა ამის გადახვეს; ან რისაც უნდა ამის მოსმაროს.
 ამ პანკთან არის აგრეთვე შემსხველი კასისა, რომელშიაც შეიძლება
 შეტანილ აქმნას ერთბაშად 25 კაპიკიდან 50 მანეთამდე შესახავად
 და დრო-გამოშვებით-ია არა მომეტებული 1000 მანეთისა; პანკი ამ
 შემოსხვევაში იძლევა 4 პროცენტს. პანკი იღებს შესატან ფულს უო-
 ფილის შრიანის ვალებში, სოფლისა და ქალქის მიმღებისაში, სო-
 ლო მოძრავი ქანკასია, რომელნიც შრიანში აქვენ დაჯარავებულნი,
 ისინი ეხლა გადაცემულია ტყილისის სქალქო კასისაში, რომელაც
 არსებობს თბილისის სქალქო გამგობისთნ.

ამ გვაროვე სსხელმწიფო პანკის განყოფილებაში იმყოფება შემ-
 დევ ქალქებშიაც: ბათუმში, სქოში, კაკეკეში და კატარისოდანში

სახელმწიფო სათავად-ახნაურო საადგილ- მამული ბანკი.

მარშენ სელმწიფე იმპერატორის ბრძანებით წევნიან კამარო-
თების ჩამოკეს სახელმწიფო სათავად-ახნ. საადგილ-მამული ბანკის.
ეს სახელმწიფო ბანკი სესხს აძლევს უოკელს თავად-ახნაურს სოფლის-
მამულებზე. სესხის მისაღებად საჭიროა წარუდგინოს ბანკის მმარ-
თებლობას 1, მოქმობა თავ-ახნაურობისა, 2, კირაუნობის მოქმობა,
3, დაწვრილებითი სია მამულის დაფასებისა, ხელმოწერილი თვითონ
დამკარავებელისაგან ან მისი კეჭელისაგან, 4, უოკელგარა დოკუმენ-
ტები, ზღისნია და სხვაგვარი უოკელგარა ცხობები რაც დასაკარა-
ველ მამულს შეეხება. სესხს აძლევს კრძელის ვადით 54, 48 $\frac{1}{2}$ &
36 $\frac{1}{2}$ წლით. სესხად აძლევს 60 პროცენტს დაფასების ვამადამ,
სადასხსნ შეიძლება 75 $\frac{0}{100}$ თვის მიცემული მამულის ღირებულობისა &
ფასს აიფუნკენ თვითონ მამულის აკარგანობაზე, შემოსავალზე და
სხვა მიზეზებზე. ქარხნებს, ზეოადებს, წისქვილებს, მადნებს და სხვა
ამგვარი შემთხვევითი წყაროებს დაფასების ახგარიშში არ ღებულ-
ებენ. თუ მამული 1000 მანეთზე ნაკლებად ღირს სესხს არ აძლევს.
წყობური გადასახდი ბანკისა წელიწადში ორჯერ სდება: ერთი არ-
გვან 1 მანისა და მეორე 1 ნოემბერს. სესხისათვის აძლევს 5 $\frac{0}{100}$ ბ ო-
ღო ამში შედის ხარკებელიც და ვალის გადასახდიც. თუ ვინცმან ფე-
ლი დროზედ არ აქნა შეტანილი მარველ ორ თვეში ვარამად ახდე-
ვანებენ ნახევარ პროცენტს, ხოლო შემდეგ—სხედს ერთს პროცენტს.
ამ ფულიდამ რაც ნახევარ წელიწადში შემოსტანი იყო. თუ ვინცმან
დამკარავებელს რამე უბედურება შეემთხვა ან სეტყვისაგან ან სხვა რა-
მესაგან, მმართველობის შეუძლიან ფულის შეტანაში მდევითი მისცეს,
ხოლო მსესხებელს ამ შემთხვევაში ახდევენებენ ვეროვანი ხუთი პრო-
ცენტის გარდა კიდევ ეჭვს პროცენტს ამ ფულიდან რაც დროზედ
უნდა შემოეტანა & ვერ შემოიტანა.

საქართველოს
ქრონიკა

თბილისის საკომერციო ბანკი და მისი განუყოფელი ქალაქ ბაქოში.

ამ ბანკის თანხა ამ ეპოქა თითქმის მილიონზე მეტია. ბანკს აქვს თავის 200 მსხვილი აქცია. ბანკი მისებს უკანს ველოს, კოსტეკა იმისთან სწრაფ აქვს თავისას შეკლებით; უოველს აქციონერს აქვს მონაწილეობა როგორც მოგებაში, აგრეთვე წარგებაში. ბანკი აწარმოებს კვლავების უსოტებს და პერეუხოტებს, როგორც რუსეთისა, აგრეთვე უცხოეთისას. ბანკი იძლევა სესხს 9 თთვის ვადით: ა) სხვაღმწიფო სარეგულთან ქაღალდებში, აქციებში, ობლიგაციებში & ვირახნობის ფურცლებში 70 — 90 პროცენტზე არა მომეტებულს მათის ღირებულობისას და ბ) იძლევა სესხს კონოსმენტებსა და კვალანციებში, რუსეთის სტრასსმორტო კანტარებსა, რეინის გზებსა და სეკონობის სწრაფდოებთა, მათის სწრაფდობით გავსეხილ სწრაფდებში $\frac{1}{2}$ ფასს არა მომეტებულს მათის ღირებულობისას და სწრაფდის $\frac{2}{3}$ ფასს მათის ღირებულობისას. მისი კარდა საკომერციო ბანკი ძარულეს უოველს გეარს „პერეკოდებს“, როგორც რუსეთის, აგრეთვე უცხოეთის ქალაქებში, უაღულობს და თვითონაც ქაღალის საკომისიოდ უოველს გეარს სარეგულთან და ფასთან ქაღალდებს, სწრაფდებს, რომელთაც ბანკში დავირაგებულა იღებს სესხს 100 მსხვილზე არა სწრაფდებს, იღებს შესახსხვად უოველ გეარს ნავთს და ფასთან და სარეგულთან ქაღალდებსაც.

თბილისის საურთიერთა საკრედიტო საწარმოებია.

ვისაც ამ ბანკში წყარად შესვლა ქსურს, იგი იძლევა ბანკის მმართველობას თხოვნას, რომელთაც უნდა აღნიშნოს თავის სესხის როდენობა, ხოლო შუა წყარად თუ არა, მაშინვე უნდა შეიტანოს 10 პროცენტო ნაღდის ფუფით იმ სესხისა, რაც ხურს გამოიტანოს და ამისთანავე მართბას იძლევა ბანკს, რომ მომსახურე აწუნა სწრაფდოების წინაშე იმ კრედიტით, რომელითაც სარეგულბს. უმცირესი კრედიტო, ისე სესხა, ერთი კრდისათვის დაწესებულა 300 მსხვილი.

უდიდესი—დამოკიდებულია საზოგადოების მშრომლობაზე. პანკის ჩანმოკვა: ა) უხილი სავაჭრო კვქსილქებს, ბ) აძლქს სქსს თქვის წქქრქს ქრთის თქვის კადთ, თქ წქქრქნი გირთის ჩანმოადგქნქნი, ან უბრქ მძმულქს, როგორც ქლქ თბილქსში, აგრქთქე თბილქსის გუ-პქრქნიაში, სარგქლქნი და ფქსიან ქლქლქქს, აქტიქს, ობლქციქსს სქპონქლქს, კონსისპქნიტქს, კქტიქნიტიქს სარქნისპორქო კონტორქ-სს, გ) ასრულქს თქვინთ წქქრქვის და კქრქო კაცი თქველ გქრქს სქკომბისო სქქქს, დ) ეადულქს და თქთონსც ქქადის თქველს გქრქს სარგქლქნი და ფქსიან ქლქლქქს, გუბონქს, ტარქქში გამო-სულ ბილქოქს, უგსოქთის კვქსილქს და ფქსიან ქლქლქქს, ე) ილქს თქველს გქრქს ნიქს, დოქქმქნიტქს და ფქსიან ქლქლქქს შქსნსს-კად, როგორც თქვის წქქრქვისს, აგრქთქე კარქქე კადქსისსსც. კ) ილქს სქწილქოდ სარგქლქნიან ქლქლქქს, რომელც ტარქქში გამო-სულა, და გუბონქს; ზ) აძლქს „პქრქეოქდქს“ ვქლქ ადქილქქსში, სლქც პანქქი ან კონტორქია, ან სავაჭრო სსილქი ანსქობს და აგრქთქე უგსოქთშიაც.

ამ გქრქიქვ და ამ წქსისქვე საზოგადოქანი სურთიქრთო კრქ-დიტის ანსქობქნი შქბდქვ ადქილქქსშიაც:

- ქუთაისის საურთიქრთო საკრქდიტო საზოგადოქბა.
- ბაქოის საურთიქრთო საკრქდიტის საზოგადოქბა.
- ეკატერინოდადრის საურთიქრთო კრქდიტ. საზ.
- გაგუქვის საურთიქრთო კრქდიტ. საზოგადოქბა.
- ფოქსის საურთიქრთო საკრქდიტო საზოგადოქბა.

თბილქსის საქლქიქო საკრქდიტო საზოგადოქბა.

ილქს გირქოდ ქლქქ თბილქსის მძმულქს. ამ საზოგადოქნის წქქრქსს შქდქქქნი დიქნიტქველ მძმულქსის მქტრქნიქი. საზოგადოქ-ბა გირქოდ ილქს სის შქნიბქს 14 წლის კადთ და ილქს 10 პრქც. თქველ წლქც და ქუთიქრის შქნიბქს 25 წლის და 5 თქვის კადთ და მძინ ილქს 7 პრქც.; სქსსლქ აძლქს დიქსიქსის 3/4 სა-

ქართული
ენების ინსტიტუტი

წლის; საზოგადოება თავის ობლივიციებში აძლევს 5 შრომ.; სესხის
მიღების დროს საზოგადოება ურიცხვს $1\frac{1}{2}$ შრომ. ერთბაშად და ამის
გარდა ყოველ წლივ განაოს დასხმაზე $1\frac{1}{2}$ შრომ. და კიდევ მსარ-
თველობის სასარგებლოდ $\frac{1}{4}$ შრომ.; ასე რომ პოლის მაინც გამო-
დის რომ სერვეტო საზოგადოება იღებს არა 10 და 7 შრომ. არამედ
 $11\frac{1}{2}$ და $8\frac{1}{2}$.

თბილისის სათავად-აზნაურთა საადგილ-მამულო ბანკი.

თბილისის სათავად-აზნაურთა ბანკი დაარსდა ამ თქვისმეტის
წლის წინად განსვენებულ დამბორა ივანესე უთიანისა და სხვა ზეუ-
ნის წარჩინებულ და მოწინავე კაცთა თაოსნობით და შეკრდნისობით.
1872 წ. 29 ნოემბრის განჩინების ძალით, სათავად-აზნაურთა სეკუ-
ბურნიო ყრადლომ მოკეროვა თავად-აზნაურთა შორის, ამ ფუძებუდამ
რომელიც ერგებოდათ ელექსების განთავისუფლების გამო საქართვე-
ლოს თავად-აზნაურთას, 180,000 მხეთი და ეს ფული შეიქმნა
ბანკის თანხა, რომელსაც მიემტა 160,000 მხ. ამჟერატორ ალექ-
სანდრე მუორისეან ხსობუბო. ამ რაგად მარველი სიმარვეული ჩაიყარა
და ახლად დაარსებულ ბანკის თანხას შეადგენდა 340,000 მხეთის.
1874 წლის 28 მაისს დამტყიცებულ იქნა ბანკის წესდებულება და
დაიწყო კიდევ ბანკის საქმის წარმოება.

ბანკის წარმოება. ბანკი აძლევს სესხს მოკლეხა და დიდის
ხნის ვადით ყველა შემძულეთა, როგორც თბილისის, აგრეთვე ქუთაის-
ის, ერევნის, პაჭოს და ელისვეტოპოლის (განჯის) გუბერნიებშიაც.
სოლო მოკლე ვადის სესხი შეიძლება მარტო თბილისის გუბერნიისა.
ბანკს მინიჭებული აქვს უფლება განაწილოს აფორცლების გამოცემისა
1000 მხ., 500 მხ. და 100 მანეთთანებისა, ბანკი აძლევს სესხს
სოფლის მამულში: ხესხე-სათესე, სოფარ, სითბ, ხესდ-გარო
მინქში, ტყეში, ხესდის პაღეში და ვენახებში და ქალაქის მამუ-
ლებში, ხოს და ქვათყარის შესობაში. ბანკი სესხს შოლოდ მშობ
აძლევს როდესაც მამულზე არაყვარი დევა და ვალი არ არის, სოლო
შესამდეგლად სესხის მიღება ამ შემთხვევაში, როცა მამულის მტ-

რონი სესხის მიღების დროს მოკლევადიან კაუჩუკურებს; მამულს კი
რონის შეუღლიან სელმეორედ დაუგარიგოს თავის მამულს კარგად
სოფო უმარტესობა ყოველ შემთხვევაში სანკს კლდეა.

სანკში დაგარიგებულს მამულს კადრებში სხვაზე ან შემკვა-
დროებით ან გაყიდვით შეიძლება: ამ შემთხვევაში, თუ ასეა მიუღო-
ბელება მამულს: აკისრებენ ყველა ამ ზარბაზს, რაც ქონდა სანკთან
მკლეს მატრონის. არ შეიძლება ერთს და იმავე მამულზე მოკლე და
დიდის ვადის ვადა იყოს. თუ ვინაცია: სანკში დაგარიგებულ მამუ-
ლის მატრონის მამულს შეიძლება დარბუნდობით, მაშინ სანკს
უფლება აქვს ნებით თუ ძალით მამულს მატრონის უკან გამოართვას
იმდენი ფული, რამდენსაც მამულს ფესში დამგარიგებულ აქვს. სან-
კი აძლევს სესხად დანიშნულების ფულადამ სხსხვ-სათვისა და ტყე-
სამომარ-სათამში 50 პროც, ხესილეების და ვახსების პელებში 40
პროც., სესხს აძლევს სრულ ასს მანეთობით; თუ მამულს 200 მ-
ნეთზე ნაკლებ არის დაფასებული, სანკი გამოთვდ არ იღებს. თუ მა-
მულს სურათი მიუღობელობაშია, სანკი ერთს მონაწილეს წილს კერ
დაიგარიგებს, თუ გაუთვლია არ არის, და სურათად ვი იგარიგებს.
მამულს დამგარიგებულს უნდა წარადგინოს სანკში გარანტიის მოწმობა
უფროსის სოტარისათვის, ნახედიანის ან შემკვადრობის პართია, პღანა
პოლევოი უფნადია, დაწერადლიათ აღწერადობა მამულს, სოფო
ქალაქის მამულზე ასს კარდა, სტრასოკოი პოღისინგ (სასღვო პარა-
თა) უნდა წარადგინოს. თუ დაგარიგებულ მამულს მატრონი დროზე
კერ შეიტანს ფულს, სანკი აძლევს ვადის კადრს თან თვეს და ამ შე-
ღობისათვის ართმევს თითო პროცენტს ყოველს თვეში, სოფო თუ
თარს თვის შემდეგ კერ შეიბოიან: უფროვანი ფული, სანკი აცხ-
დებს სამკერ ვახეთებში: აკაკაშია და აიკარაშია მამულს ვახს-
ვადით. თუ დროზედ შეტანილ იქნა ფული და ვარბა, მაშინ მამუ-
ლი არ გაიყიდება; წინაღმდეგ შემთხვევაში სანკი მამულს სურათად
ქალაქს. სურათად ვადვაში (ტორგში) შეაჯვრებს უნდა შეიტანოს
ყველა დროზე არ შეტანილი ფული (ხედიამქია). მამულს შეი-
კვება 14 დღის ვადაში უნდა დამტკიცდეს მამულს თავის სხსლო-
ბაზე, წინაღმდეგ შემთხვევაში მამულს ისევ ზარბაზს მკლეს მატრონის

ურჩენდას. თუ მამული არ გაიყავა პირველს სავანო შემოღობვის
 ხელ-შეორედ ინამშნის გასისკადავით. თუ მამინაც არ გაიყავა მამუ-
 ლი, ბანკს შეუძლიან კერძოდ გაჭვიდოს.

დიდის ვადის სესხს ბანკი აძლევს სოფლის მამულებში $54\frac{1}{2}$
 და $43\frac{1}{2}$, წლით, ხოლო ქაღაჩის მამულებს $27\frac{1}{2}$ და $18\frac{1}{2}$
 წლით. ბანკი იღებს დიდის ვადის სესხსზე სულ 9 პროცენტს, რა-
 მელიც სარგებელზე შეადგენს და აგრეთვე თავის ვადის გასისტუმ-
 რებელს ფულსაც. დეკორაციის დროს მამულის პატრონმა უნდა
 წარადგინოს დაფისების სარჯით ყოველ 1000 მანეთზე 2 მ. 50 კ.
 დიდის ვადის სესხსზე ბანკი აძლევს გაბუნბონის ფურცლებს, რომელ-
 საც არ თვითონ დამუარავებელი ქეადის, სიდაც უნდა, არ ბანკი უკა-
 დის, ხოლო ამ შემოსევება ბანკი არამეცს ვეროვნს პროც. კომი-
 სიისთვის. შესხელვებს შეუძლიან, გარდა ჯაროვნის შესატანის ფულა-
 ს, შეტაც შეატანოს (არა სიგელათით ათის თემისა) რათა მალე განთავი-
 სუფილოს თავისი მამული ვადისაგან. მოკლე ვადის სესხს ბანკი აძლევს
 ურთის წლიადმ სისის წლის ვადით, ხოლო შეიძლება ვადის გაგრძე-
 ლება ხუთს წლიანადსაც. მოკლე ვადის სესხში ბანკი აძლევს ნაღდ
 ფულს, ხოლო კენსებსა და სესილებს ბაღებში სესხი არ შეიძლება
 აღმსტუმოდეს 2000 მანეთს. მოკლე ვადის სესხის გატანა მხოლოდ
 ბანკის დამფუძნებელ წევრო შეუძლიან და ისიც 5 პროც.

ყოველ კვარა ქაღაჩის მამული, რომელიც ბანკში დეკორაცია,
 უპიკვლად რომელსავე სისოცადობაში დაზღვეული იქნა იყვს. თუ
 ვინიგობა: შენობა დაიწვა, ფული ბანკის სისარგებლოდ მიდის. შეიძ-
 ლება დამწვარ მამულის პატრონს ფული სიჩილ-სიჩილად დაეპირენდეს
 ბანკიადმ და როცა ხელ-ახლად აშენებს შენობას, მამან მალედ მი-
 იღოს ბანკიადმ სისზღვეუო ფული და ისევ ბანკის მოკლედ დაბრეს.

დაფისების დროს დამფისებელნი და ბანკის მისათველობა შე-
 დველობაში იღებენ მამულის სიკეთეს, მის წმინდა: წლიურ შემოსე-
 ვას, მამულის მდებარეობის და სხვა საბუთებს, რომელნიც ისე თუ
 ისე ფისს სიკეთეს მამულს; მამულის წმიდა შემოსავლით ვარაუდობენ
 მამულის ფისსაც; თუ სოფლის მამულია, მამან წმინდა შემოსავალი
 გამრავლებული 16 პროცენტით შეადგენს მამულის ფისის ვ.მ.ს, ხო-

ღო ჭლავის მამულში წმინდა შემოსავალი 10 პროც. გამოიყენებოდა შეადგენს შენობის ფასის ვაშს. შეიძლება მამულების ხელახლად დაფასება და ამ რაოდენ ხელმოკრულ მალევე ხესხისა, თუ ვი ხუთი წელიწადი იქნება გასული პირველ დაფასებიდან და მამული ისევ ამ მდგომარეობაში იქნება, როგორც პირველად იყო. ეს თუ მქნეთუადი ნაწილი ვალის გასთიფებული იქნება. თუ ჭლავის მამულს მალე რამ შენობა შეემატა, მაშინაც შეიძლება დამატებით ხესხის თხოვნა.

როგორც ზემოთ იყო ნათქვამი, პანკს აქვს უფლება გარანტიის ფურცლების გამოცემისა, რომელნიც ყოველ წლივ ორჯერ გამოდის ანკარში და ივლისში. გარანტიის ფურცლებს შემოაქვთ პატრონისათვის 6 პროცენტული. სარგებელს იმის აძლევენ, ვინც პანკში გუმონებს წარმოადგენს. გარანტიის ფურცლები, რომელნიც გამოსულან ტარაგში და გუმონება, რომელნიც ათი წლის განმავლობაში არ წარუდგენიათ პანკში, კვარგამენ თავის მფას და პანკის სისარგებლოთ რჩებიან.

ყოველ წელიწადს აბრძის იმ მთხში ხდება სოფელ სოზოგადო ურთილობა თავად-აზნაურთა, რომელნიც პანკის დამფუძნებელ წევრებად თითქულობენ. წევრებად თითქულება აგრეთვე ყოველი მამულის პატრონი, რომელნიც პანკიდან ხესხი აქვს აღებული და რომელნიც სოზოგადო კრებაში სარწევნიო სმ აქვს. სოზოგადო კრება მოსამქნს, განიხილავს და ამტკიცებს პანკის ანკარაშს, თანვეს მმართველობის და დამფუძნებლოთ კომისიის. პანკი თავის წლიურ წმინდა შემოსავალს ასრუ ანაწილებს: მომეტებული ნაწილი 45 პროც. მიდის სოზოგადო სეჭაროვებისათვის; სოთავად-აზნაურთა და სხვა სკოლებსათვის; 10 პროც. პანკის მმართველობისა, დამფუძნებელ კომისიისა და პანკში მსახურთ. სისარგებლოდ, 10 პროც. თანხის ძირისათვის და სხ. პანკის პაღანსხი ამ ემხდ თითქმის ჯდის 11,000,000-მდე.

სოზოგადოთ უნდა შენიშნოს, რომ სოთავად-აზნაურთა პანკის სექსე დღე-ღღეზე უფრო მღაიურდება და სუეცხოვოდ მიდის. იმ ეა. მდ პანკი ამომარტებს 11 მღაიოახი მხეოთზე მეტს ფუღს. ძირის თანხსმ ერთი ორჯე ამტა. თეოთ გარანტიის ფურცლები ეხლა ფასში არიან, ტღაღღისში 99 1/4 პროც. და სანღღისხან მეტადეც თეიფება.

მივდა, რომ თანდათან სქმე ერთი თავდ უფრო წის წავა. ტფილისში
 თავდა-აზნაურთა ბანკი თავის სარგებლით ემსარება და აწმენს სთავად-
 აზნაურთა სკოლას, ემსარება წინამძღვრანთა კარის სკოლას, კორის
 დედათა სკოლას დაზარალებულ თავდა-აზნაურებს, ჭრთულ თეატრს,
 გაზეთს და სხვათა. ამ უმად ბანკს შეძინული აქვს ერთი საუვეთესო
 სხლი (არწმუნისეული). მართლაც-და ეს სხლი მატარა ჭაღავს მოვა-
 გონებით: შიგ მშვენიერი თეატრიდამ მოყოლებული პლით და იუზით
 უოკელ გვარ საქონლის სავაჭრო დუქანში, საკომისიო კანტორაში და
 სადგომშია.

ქუთაისის სათავად-აზნაურთა საადგილ-მამულთა ბანკი,
 ეს ბანკიც ისეთსვე წესებს და კანონებს ემორჩილება, როგორც
 ტფილისისა, ხოლო მოკლე სესხის ვადა არა აქვს. აქც არის
 სესხისათვის 58¹/₂, 43¹/₂, 28¹/₂, 18¹/₂ წელს ვადა, ხოლო სო-
 ფლის მამულეზზე იღებს 43¹/₂ წელს 7¹/₂ პროცენტს და ჭაღავის
 მამულეზზე-კი 58¹/₂ წელს 10 პროცენტს. ქუთაისის სათავად-აზნა-
 ურთა ბანკი სესხს აძლევს ხოლოც ქუთაისის და ტფილისის გუბერ-
 ნიებში. სესხის მიღება და შესატანი ფულის (ვალის) მიღება შეიძ-
 ლება, ქუთაისის ვარდა, ტფილისშიც, როცა ბანკის მმართველობის
 წევრები ჩამოვიან თფილისში საზოგადოვ, ქუთაისის ბანკის საქმეც
 ვარდა მიდის.

გამსესხებელ-შემხანსველი ამხანაგობანი

ადმოსავლეთ-საქართველო ში: ტფილისი (გაუქმდა), ბორჯო-
 მისი (გაუქმდა), რუისისი (არსებობს), კავთის სევისი (არც კი გაუსხნა-
 ით, თუმცა ნებართვა კი იღეს), ოძისისი (გაუქმდა), ასაღვლაქისი,
 თანჯეთისი (არც კი გაუსხნაით), ტფილისისი (გაუქმდა) სავარკოსი
 (არსებობს), თფილისისი (არსებობს), სანუე ენისისი (არსებობს), ვა-
 რჯელისი (არსებობს), ხაფარეულისი (გაუქმდა), ვერდელეაურისი (გაუ-
 ქმდა), გურჯაანისი (გაუქმდა), ვაჭარ-ანჯისი (არ გაუსხნაით), ვარდა-
 ხისისი (გაუქმდა).

დასავლეთ-საქართველოში: გონა-ვისაძისა, სკანჭკანისა, ქუ-
თაისასა, ოზურგეთისა, ონისა, ვეზირდისა (გაუქმდა), ბანისა, ახალ-
სენაკისა, ბსუესა, ბუკეულისა, (არ ვაგით, არსებობს თუ არ), მან-
დიკორისა (არცა გამოათვლა) სავთვოსია, სკარისა, სკამონეთის
(არ ვაგით, რა უოფაშია), კელაშისა (არც ამისა ვაგით), სეფუნისა,
ქუსისა, და გუბისა, ყუუთისა და ანეთადისა (არც ამათა ვაგით).

შესან მწვი დღეობანი და ბაზრობანი საქართველოში.

აღმოსავლეთ-საქართველოში

- გერისთავისა იგან არის და გერსა აგვისტოში.
- მარაშიშისა სდოლასშესს, ქვათი-ხეეს და იტრის 15 აგვისტ.
- ამილგეს სერაშს, ამილგეს დღეს.
- მცხეთისა მცხეთას, 1 ოქტომბერს.
- უსანეთისა, მუჯერის-ხეში ივნისს.
- ერთაწმინდობა, ერთაწმინდას 20 სექტემბერს.
- ფერისცვალება რუისში, 6 აგვისტოს.
- კვირობა, ტფილისში უოველ კვირობით.
- აღვეჯობა, 14 სექტემბერს კახეთში.
- კეთისა გურდელაურში.
- გომართობა: ბეგრ-ცისხეში, აღდგომის მესუთე კვირას.
- თეთრა-ვათარგობა, აჩუურში 15 აგვისტოს.
- უსანეთობა, ზიარში წმ. სიმეონს.
- წმ. ნინობა, 14 თანვარს პოდესს, სიღნაღს ასლა.
- მეტრე-მავლობა, 29 ივნისს, სავარკუოში.
- კადო-უბნობა, აღდგომის მუოთხე კვირას.

დასავლეთ საქართველოში.

- მეტრე-მავლობა, სავაფსიაში (ანაოხე) 29 ივნისს, 10 ავღ.
- მარსხეობა, დამა ხონში უოველ მარსხეებს
- კვირობა, ქუთაისში უოველ კვირობით.

ახალგაიანე, სოფელ კულაში ახალ-გაიანს.

ქვამკეთობა, სოფელ ჭიხაიშ ახალგაიანის სწობს.

ვათარეთობა, ღამა სონში 23 აბრავს.

მაისობა ქალაქ ფოთში 1—5 მაისამდე.

ფერისფერობა ძველ-სენაკში 6—20 აგვისტოს.

მარიაობა, მამის სტანციაში 1—8 სექტემბერს.

შეტრე-მავლობა, ღამა ხაოლაღვეში 19 ანვარს.

მარიაობა, სოფელ მანახტერში 15—30 აგვისტოს.

ჯუმაობა, ჯუმაში 1—15 ოქტომბერს.

ქანკნობა სოფ. ცაგერში 12—25 სექტემბერს.

ივანობა, სოფ. კეში 24—ივნახს.

გეოგრაფიული გეოგრაფია

გეოგრაფიის და სპორტის სასტატისტიკო ცნობანი

შინაარსი IV განყოფილებისა

1) გეოგრაფია. გეოგრაფიული მდგომარეობა, ნიადაგი და მცენარეობა. სიერე და მცხოვრების რიცხვი: სარწყმუნობით, ერთხნობით და კარტობით. შედარება სხვა ქვეყნისა. მიწის სიერე სხვაგანად გეოგრაფიაში და კარტობაში. რა და რა ადგილის სფეროს სხვა-და სხვა კარტობის საფუძველზე. გეოგრაფიის ადმინისტრაციული დაყოფა: გუბერნიები, ოლქები და თემები. სხვადასხვა შემოსავლი გეოგრაფია.

2) ამიერ გეოგრაფია. (სპორტული). თბილისის გუბერნია. უკვე ნაირი ცნობები მოქალაქის გუბერნიის შესახებ, მარტო, ქალაქები, შესანიშნავი ადგილები თბილისის გუბერნიაში.

3) ქუთაისის გუბერნია. იმ კვარავე ცნობანი.

4) განჯის გუბერნია.

5) ერევანის გუბერნია.

6) ბაქოს გუბერნია.

7) უარსის თემა.

8) დაღესტნის თემა.

9) შაქათალის ოლქი.

10) ჩერქომორიის ოლქი.

ნადავლო გეოგრაფია.

11) უუბანის თემა.

12) თერგის თემა.

14) სტავროპოლის გუბერნია.

კ ა კ კ ა ს ი ა

კაკასიას მხარე გეოგრაფიულად ორ ნაწილად განიყოფილა: ბორკელი წინა-იმიერ კავკასია ანუ ჩრდილოეთ-კავკასია და მკორე—სამხრეთ კავკასია ანუ აშიერ-კავკასია.

კაკასია მდებარეობს სწორედ ორ ზღვას შუა: ერთის მხრით არის შავი და მკორეს მხრით—კასპის ზღვა. შავი ზღვიდან მოყოლებული კასპის ზღვამდე კავკასიას თათქმის შუაზე ჰყოფს. უზარ-მზარი კავკასიონის მთა-გორები. სწორედ ამ სხისათვის თვისებას კავკასიასს შეადგენს აურებელი სამხრეთე მთების; სძმ წიღში თათქმის ორი წიღი კავკასიას ზედა-პირისა დაქვრივდა მთებით. უმღლესი მწვერვალი კავკასიონის მთების არის: უზიბეკი, აღბუზი და არარტი. ამ მთებზე და პერ სხვა-ზედგ სამუდამოდ განუწმარტღლი თაველი და ეხნული სივეს.

სადაც მთები ბევრია, იქ მდინარეები და წყრობებიც ბევრი უნდა იყოს. და მართლაც, კაკასიაში ბევრს მდინარეს შეხვეება კაცი. მრგალ წყროდ მდინარეთა კარგა არის ასეთი მდინარეები, როგორც მაკალითად: მტკვარი, არაქსი, რიონი, თურჯი, ყუბანი და სხ.

ველა ცოტად თუ ბევრად მოზდილ მდინარეების ოთხთვე ნაბირებზე გაშლიდა ვაკე და მინდვრები, სოფო განსაკუთრებით დიდი ვაკენი მდებარეობენ მტკვრის ნაპირზე, რომლის სიგრძე თათქმის 750 კერსტს აღემატება. რიონის ვაკე და მინდორი თუმცა ასე კრძლით არ არის გაჭიმული, როგორც მტკვრისა, მაგრამ სიკანე დიდი აქეს, არაქსის ვაკე და მკრე კადვე აღაზნის ვაკე-მინდორი განთქმულია მთელს კაკასიაში. უველა დაბლობი ადგილები, ვაკენი და მინდვრები ძლიერ ნაყოფიერია. სწორედ ამ კაკასიას ბუნებას ჰყოთაც მიწა-წყლითაც მეტის მეტით მდიდარი და უხვია, ჰევა აღაგ-აღაგ ცხელია,

აღუ-აღუ—თბილი და აღუ-აღუ—კრილი, რომლის კაკაბინგისა უფრო სოციალ და ნამიანი, ვიდრე მტკარის კაკაბინგისა რომლის ვაგნებზე და სარკინოვან მოედს შუა ზღვის ხმარებზე ხშირი წყაქია იცის; კაკაბინგის მცენარეობა სოფსოვო და მდინარე რამ არის, მიწის ნადავია ასეთია, რომ უოველ კაკაბინგის მცენარე სკაროს და ქაჯი ხელს უწყობს. არ არის კაკაბინგის ასეთი ადგილი, სადაც რამე მდინეულაბა არ მოადოკვირდეს, თბილი და ცხელი სამეურნელო წყლებია, სე-თია, რეისისა, სინდინდისა, კარცხდისა და სხვა სკაროს მდინეის უხვად მოადოკვირებს უველკან; შუა ქვა, ქვის ხაზიანი და უოველკარი მუარფისი ქვა და მდინე ბლომად გაფანტულია უველკან, თუ მგოდხენი დაუწყებენ მქინას. არა იშვიათად უოველ ამს შემახვევათაც მიაგნებენ სოფსო.

აქარ 90 წელიწადი გადის, რაც კაკაბინგის შუკუელი, ე. ი. სკაროველი რუსეთს შუკუროდა და შერძე დახარჩენი სდღის რუსეთის იმპერატორს დაემორჩილა. ამ ეამად მოუღია კაკაბინგის თავისი მიწა-წყლით და მცხოვრებელით რუსეთს კაკაბინგებურება და მოუღია იმპერატორს ერთს სუვეთესო, მუარფისსა და მდინარის ნაწილს შუკუკანს.

მოუღია კაკაბინგის სოფსოვან არის 429,187 ოთხ-კუთხი კილომეტრია ანუ რუსული 43,475,417 დუხელანი, სკენებურად 86,950,834 დღიურია; იმპერატორს სოფსოვანზე სცხოვრობს 7,822,402 მეტრი სული ორთვე სქესისა

მცხოვრებთა რიცხვი ერთენობით განიყოფება ასრე: რუსები 2,196,496 სული ორთვე სქესისა, ქართველები 2,033,824 სული, თათრები— მქმმდინები 1,409,032 სული, სომხები 1,001,371 სული, ლეკები, ჩხენები, ანღუშები, სერბებური და სხანა 930,688 სული, ოსები 156,306 სული, დახარჩენნი სხვა და სხვა კარის და ტომისანი არან, რუსები შუკუკანს 27¹/₂⁰/100 ქართველები 26⁰/100 მეტს, თათრები 19⁰/100, სომხები 13⁰/100, ლეკები და სს, 12⁰/100, ოსები 2⁰/100.

სარჩმუნოებით ასე განიყოფებიან: მართლმადიდებელი სსკვარზე მეტია, თათრები ერთი მეოთხედი, სომხები 1/18 და დახარჩენნი სხვა და სხვა რეულისანი თათს.

ქართველი განსაკუთრებით სწრაფობენ ქუთაისისა და მდინარეების გუბერნიებში, რუსები ცოტ-ცოტანი არიან უკვე გუბერნიებში, ხალხი ბლომად სწრაფობენ სტავროპოლის გუბერნიებში, თურგის და უუბანის ოლქებში, სომხები ყაზახის, თაიფისის და კრკინის გუბერნიებში, თათრები—მჭამდიანები დადესტანში, კრკინის, პაჩისა და ზაქათალის გუბერნიებში; სხვა ტომისანი აქეთ-იქით არიან დაყენებული.

როგორც ზემოთ ვთქვით, მთელი კავკასია შეიცავს ხუცხუხუცხად 86,950,834 დღიურს მიწას, რომელზედაც სწრაფობს 7,822,402 სულა, ანუ რომ, თანაჲ შუა რიცხვით, თითო სულზე მოდის 13 დღიური მიწა, ანუ ექვსი ნახევარი დესეტი. ეს ვარემოება ამკარად ამტკიცებს რომ მიწა სწრაფობულად ვიდრე ბლომად არის კავკასიაში. უცხო ქვეყნისეული რომ იყოს გამრავლებული ხალხი, შესამდებულად კავკასიაში იტყვიროს თითქმის 80,000,000-მდე სულს გამოკვება. როგორც კავკასიაში, აგრეთვე რუსეთშიაც თითო სულზე მოდის 12 დღიური მიწა და ამ შემოსევებაში კავკასია არ ჩამორჩენილა რუსეთს ხალხის სიმდიარით და მიწის რაოდენობით. სულ სხვა სურათს ესევეთ უცხო ქვეყნებში, მაგალითად შვეიცარიაში, ინგლისსა, საფრანგეთსა და გერმანიაში,—აქ აღიკ-აღიკ თითო დღიურ მიწაზე სწრაფობს 20, 30 და სძირად 50 სულაც. მაგრამ აქ ისიც უნდა მივიღოთ მხედველობაში, რომ კავკასიაში უკლებს ვინაიანად არ არის მიწა ჭარბად. აქ სადაც მომეტებულად რუსები ცხოვრობენ ე. ა. სრდილოეთ კავკასიაში, სტავროპოლისა, თურგის და უუბანის ოლქებში თითო სულზე მოდის 16 დღიური მიწა ანუ 8 დესეტინა; საქართველოში ესე ავი თბილისისა და ქუთაისის გუბერნიებში, სადაც განსაკუთრებით ქართველობა სწრაფობს, თითო სულზე მოდის 6²/₅ დღიური მიწა ანუ სამი დესეტინა. აქედან ამკარად სჩანს, რომ საქართველოში მიწის სიგოტეე შედარებით სხვა კავკასიის ავილეკთან შეტოთ შესძინევა და დასაფიქრებელია ცხოვრების მეთოდ-ურესათვის; კერძოდ რომ ქუთაისის გუბერნია ავილით, აქ უფრო მეტს სიფრთეს შევძინევათ; აქ ვრის სულზე 5 დღიური მიწა მოდის და აღიკ-აღიკ ვი არც თითო დღიური აქეთ; მაგალითად რაჭის ძინაში, სადაც მიწა მეტის-მეტად კლდინა და სროკინა.

ვაგვასიაში სცხოვრობს მრავალ კვირა ხელსი სხვა და სხვა მკურნალებს და კვირ-ტომობისა.

თავი და პირველი ადგილი დასაბამიდან კვირს და კხადე უკონარეს ვაგვასიაში ქართველ ტომს; ეს ტომი ისტორიულად და გულტურულად უოველითვის წინ ყოფილა და აქო სხვა ხელსი და ტომსუ-მართალია, ქათოველა ტომს ხშირად სწავლა უბედურება, ხშირად ათისა და მისი წლობითა სსნ ერთს მტერს უწეწია და ხსნ მუორეს, მაგრამ მათსგ საქართველო ვაგვასიაში მეთაურათ ყოფილა და სხვანა კი მანის მიმცემი იყვნენ.

საქართველოს ნაწილები: სანგილო, შიდა-კახეთი, კახეთი, გარეთ-კახეთი, თუშეთ-სვესურეთი, გუდა-შეპარა, შიათულეთი, თურგის ხეობა, ვახუშეთი, ასლდგისის მხარე, სომხეთი, აჭარა-ქობულეთი, ჭანეთი, გურია, სამეგრელო, სამურზუეთი, ზემო და ქვემო იმერეთი, რაჭა, ღვინეთი და სვანეთი.

საქართველოს ვველა ქვეყნებში, რომელთგ კხლა წამოყოფილი, სცხოვრებენ ქართველნი, რომელნიგ ერთის ტომისა, ერთის შიამომავლობისა, ერთის სისხლისა და ხორცისანი არიან. მართალია, ქართველები სხვა და სხვა თემში სხვა და სხვა სხვებს ატარებენ, მაგრამ ეს იმის არ ამტყვიებს, რომ ისინი სხვა და სხვა ხელსი, სხვა ჭ სხვა ტომისა და კვირისანი იყვნენ. ვველის იმის ქობნათ და კხადე აქეთ ერთი და იგივე ენა, ერთი და იგივე ზნე და წყულება, ერთი და იგივე მწერლობა. მართალია დამარჯვის კილო სხვა და სხვა თემში ცოტათოდნად სხვა და სხვაებებს, ზნე წყულებს მგაზედ იცვლებს, მაგრამ კვრც ამათ მტყვიდება რომ ისინი სხვა და სხვა ტომს კეთილხანს რუსეთში კვლიყორობსს და მალაორობსს საკმაოდ განსხვავებული ენა აქეთ მრავანსხადებს საფრანკეთში ჭ ბრეტონებებსა ერთ-ერთისა არ ენისთ რა, მაგრამ არავის კი არ იტყვის, რომ ის პირველნი და ისე მუორენი ერთის ტომისანი და ერთის წამომავლობისანი არ იყვნენ.

მდინარე თურგის ნაპირებზე მდინარე ქურფამდე სხოვრობენ აფხაზები, აძლები და აბაზხები, უუბახის და ძევი ხელის ოღებშია: ჩერქეზები, ადიღე და აბაძესები, ბუეღუსები, ვაბარდოელები, ბესლე-

061925920
0105-3171013

ველები, მთავრები; ესენი განსაკუთრებით უპაჩდომი სცხოვრობენ
დარიალდამ მდინარე ასუამის სათავემდე სცხოვრობენ ჩხვია,
ანგუშები და იჭყარლები.

დალესტის ოლქში, შუა დალესტანში სცხოვრობენ: ავარლები,
დარგინელები, ქაურისელები, დეკები, ანდილები, პოთღობელები და
უზბეკებუხელები.

სომხები სცხოვრობენ ერევნის, ვანჯისა და ურბის გუბერნიებში.
ლახისის სათავეში, ალაგ-ალაგ დუშეთის მხრასა და თურჯის
ოლქში სცხოვრობენ ოსები.

თათრები (აგრანდაჯანელები) სცხოვრობენ უფრო უუბანში, ზა-
ქათლის ოლქში, ერევნისა, ბაქოსა და ვანჯის გუბერნიებში.

თარაქმანელები უფრო სცხოვრობენ ასღვინის მხარეში.

ოსმალები და ურანყალები სცხოვრობენ უფრო ვანისის ოლქში,
პოთღობის და ანთიების ოლქში.

თურჯის ოლქში, კასპის ზღვის ნაპირებზე და უპაჩდომის სამ-
ხრეთისკენ სცხოვრობენ სოდაელები, ეშმუეები, ურუსბიელები და ურან-
სკელები.

მათელები კარაელები სცხოვრობენ უფრო დალესტისა და თურ-
ჯის ოლქებში.

ბერძენი სცხოვრობენ უფრო თბილისის გუბერნიისა და უუბა-
ნის ოლქში.

სპარსელები სცხოვრობენ უფრო ბაქოსა და თბილისის გუბერ-
ნიისაში.

რუსნი სცხოვრობენ განსაკუთრებით თურჯისა, უუბანისა და სტავრო-
პოლის გუბერნიისაში.

შერე სხვა და სხვა ადგილის დაფანტულები არიან: გერმანელები,
ფრანგები, იტალიელები, ურბები, პოლშელები, სომხები, თათრები,
სპარსელები, ბერძენები და ციგნები და სხვა და სხვა ჯურისა და ფე-
რის ხალხი.

ჩვენ შიშოდ დაესახელებო უბთაურები ადგილები, სადაც სცხო-
ვრობენ სხვა და სხვა ტომის კრები და ცოტათი თუ ბევრად დამკვიდ-
რებულნი მტკიცედ კავკასიის მიწა-წყალზე და იმ რაიკად ასე თუ
ასე შეადგენენ ერთს სრულად სურათის გვირ-ტომობისს ანუ ერთგუ-
ბისს.

გუბერნიებთან, ოლქებთან და თემებთან კავკასიაში ასე განაწილებულა: როგორც ზემოთ ვთქვით, კავკასიაში გეოგრაფიულად ორ ნაწილად განიყოფება: შირველი ჩრდილო-კავკასია და მდინარე იმერ-კავკასია.

იმერ-კავკასიაში შეიჯავს ხუთს გუბერნიას, ორს ოლქს და ორს თემს: თბილისის, ქუთაისის, კლისივეტოპოლის (განჯის), კრვენიის და ბაქოს გუბერნიას; ერზისის და დიდესტის თემებს, სერსოპოლის (შავი ზღვის ნაპირს) და ზაქათლის ოლქებს. ჩრდილო კავკასიაში შეიჯავს სტავროპოლის გუბერნიის და თურგის და უუბის ოლქის.

სსსრ-ში იყო შემოსავალი შთაღის კავკასიიდან შეადგენს თითქმის 20,000,000 მანეთს; გასავალიც აქვანია.

თბილისის გუბერნია.

შთაღი გუბერნია შეიჯავს 7,799,226 დღიურ მანეთს ანუ 3,899,618 დესეტინას; მგზოვრები არიან 869 ათასამდე სულა. შამ-კატა რაიონში სტავროპოლის დედა-ქალების რაიონს 110 ათასით. სუთმეტის წლის განმავლობაში მგზოვრებთან რაიონს იმატა 23⁰/₆-ით კ. ა თითქმის 150 ათას სულამდე შამ-კატა.

შთაღის გუბერნიაში ცხრა მაზრა:

1) ტფილისის მაზ.	866,434	დღიური	68,924	სულა
2) გორისა	— 1,210,956	"	152,626	—
3) ბორჯომის	— 1,128,620	"	108,325	—
4) დუშეთის	— 719,834	"	65,987	—
5) თბილისის	— 891,840	"	38,282	—
6) ხაღინჯის	— 1,138,326	"	83,984	—
7) თელავის	— 437,836	"	62,605	—
8) ასპინჯაღის	— 513,096	"	61,898	—
9) ასპინჯის	— 492,792	"	53,827	—

როგორც ციფრებიდან ხსნის, შირველი ადგილი სიკრძით გორის მაზრას უჭირავს, მესამე ბორჯომისს, მეორე ხაღინჯისს, მეოთხე თბილისისს, მეხუთე ტფილისის მაზრას და შერე რაი-რაიად მის-

დეეს ერთმანეთს დუშეთის, მხელქალაქის, მხელციხისა და ათელეს მხარა.

უმათრეხი ქალაქი ეკუთვნის თბილისს. ციცილისი დას-
ლოცებით 104,680 მცხოვრებელი. მათ შორის 36 სასამდე რუსია,
ჟარტიც რომ ვახუშტისა, 30 სასამდე—სომხები და 27 სასამ-
დე—ქართველი. დასარჩენები სხვა და სხვა რეზიდენსა და ტომის ხელ-
სა, უფრო უმეტესად თათრები და სხარსელები.

სამხარო ქალაქები

1) თბილისის მხარაში ქალაქი თბილისივე ათელეს სამხ-
რო ქალაქად.

2) გორის მხარაში სამხარო ქალაქი გორია, მდებარეობს
მტკვრისა და დიხვის შესართავში. ქალაქის მცხოვრები 7600 ხელი
მდებარე და მამრია. მცხოვრებნი სახეობაზე მტკა ქართველები არიან.
2/3 სომხები; მერე რუსები, ოსები და ურბები. ქალაქის შემოსავლი
წელიწადში 22,000 მხეთი, ხარჯი 18,000 მხ. ვალი 72 სასა
მხეთი აქვს. შესანიშნავი გორში ძველი ციხე, რომელიც აშენებუ-
ლია გორაზე, გორს ვაკე ქალაქის შუა გულს არის განმარტებით
საყვარელიად ამოღებული. გორში ვაჭრობა ხეობად განგზოვლებუ-
ლია. ხელოსნები პლომად არიან და სოფლები ხეობად.

3) დუშეთის მხარაში სამხარო ქალაქი დუშეთია, რომელში-
აც არიგებს 5436 მცხოვრები; სამი მუთონედი მათგანი ქართველე-
ბია, დასარჩენი სომხები და ოსები. ქალაქის შემოსავლი 4000 მხ.
მეტა, ხარჯი 3,500 მხეთი, ვალი 1 1/2 სასა მხეთი აქვს.

4) თანხლის მხარაში სამხარო ქალაქად ათელეს დამა შუ-
ლოცვერი, რომელშიც არიგებს 3200 ხელი, მათ შორის 1/2 თათ-
რები, დასარჩენი სომხები და ქართველები არიან. მუღაჯურში სა-
მხარო მმართველობა და სსსმართველი.

5) თახეთის მხარაში სამხარო ქალაქად ათელეს დამა თიხ-
ნეთი, რომელშიც არიგებს 2600 მცხოვრები. აქურები თათქის
ველები ქართველები არიან. თახეთში ამოაყვას სამხარო მმართვე-
ლობა და სსსმართველი, ხარხელობით რუსის ვარა სეჯის.

საქართველოს
საქართველოს

6) ხიდნის მხარეში სამხრო ქალაქი სიდნაღია, ირანსკენ 11,700 სული; მთ შირის $\frac{2}{3}$ ქართველები, დანარჩენები რუსები და სხვა ტომის ხელის-ქაღაჩში ეჭობა და ხელახლნობა განხორციელებულია. ქალაქის წლიურ შემოსეული 7,500 მანეთია, სარევი 8000 მანეთამდე. ველი 38 ათასი მანეთი.

7) თელავის მხარეში სამხრო ქალაქი თელავია, ირანსკენ 9,300 სული; მთ შირის $\frac{2}{4}$ ქართველები, დანარჩენები სომხები და რუსები. ქალაქის წლიური შემოსეული შეადგენს 7000 მანეთს, სარევიც იმდენზეა, ველი აქვს 72 ათასი მანეთი.

8) ასღქალაქის მხარეში სამხრო ქალაქი ახლქალაქია, რომელიც მჯეპარკოს მდინარე ვირზ-ბუღაზისა და თაფარკანის შუა. ქალაქში ცხოვრობს 4500 სული. მთ შირის ქართველები შეადგენს $\frac{1}{3}$ სომხები $\frac{2}{3}$ -ზე ცოტა ხელეებს, დანარჩენები თათრები და რუსები არიან. ქალაქის შემოსეული 5000 მანეთია, სარევი 6000 მანეთამდე, ველი 20 ათასი მანეთი აქვს.

9) ასღციხის მხარეში სამხრო ქალაქი ახლციხეა, რომელიც მჯეპარკოს მდინარე ფოსხოვანის ნიშნას, ქალაქში 18,700 სული მცხოვრებია, მთ შირის $\frac{1}{2}$ ქართველები, ნახევარი სომხები, რუსები და თათრები. ქალაქის შემოსეული 30,000 მანეთია, კასეული— 26,000 მანეთი, ველი 75 ათასი მან.; ქალაქში ძირულ ეკერძელებულია ხელახლნობა და რქომშეკვლია.

მათელ გუბერნიაში მცხოვრებთა რიცხვი ერთნობით ასე განი-ყოფება: ქართველები 512 ათასამდე სული, სომხები 140 ათასამდე, რუსები 35 ათასამდე, თათრები, მქმადიანები 100 ათასამდე, ოსები 45 ათასამდე, სერბები 24 ათასამდე, ურბელები 5 ათასამდე, ხოლო სარქმენობით ასე განიყოფებიან: მართლმადიდებლები 580 ათას სულამდე, სომხ-კრეოტიანები, 140 ათასამდე, მქმადიანები 100 ათას ლუტკანები, ურბელები და სხვა. 30 ათას.

მართლმადიდებლთა აქვთ თბილისის გუბერნიაში 848 ეკლესია; მთ შირის მართო ვირის მხარეში 312 ეკლესია, თბილისის მხარეში 135 ეკლესია, თელავისაში 141, ხიდნის მხარეში 118, დუშეთისაში 100, ახლციხისაში 40.

სომხებს აქვთ 234 ეკლესია. თბილისის მხარაში 48, ანდუნა-
კე პოპონდოში, ასლ-ქალაქის მხარაში 69, კორასისაში 16 და თე-
ლავისაში 18, სხვა მხარეებში არა ნაკლებ ხუთი ეკლესია.

მაქმადანებს აქვთ 64 მქეთია, ეველზე ბევრი ასლგების მხ-
რაში—47 მქეთია და კიდევ ბევრი სლოცაეკები.

ქსანიძნავი ძღვილები თბილისის კუბერნიაში

(უღანოვია, სუფრები, მონასტრები, ძველი ნაშთები, სოფ-
ლები და დაბები 2,000 მცხოვრებათ).

ამასოუბანი	ამაშენი	ვარძიანი
აგრამ-დარჩიანი	ამხეტა	კელისგისე
აგჭალა	ამბატო	კეკისი
აგურია	აღბუღალი	კორი
ადარეთი	ასტელი	კალავანი
აღავერდი	ასტალი	კომურა
აღავერდი	ბოღისსევი	კომორი
აღევი	ბეკურგისე	კრები
აღიამადი	ბეთასი	კუდაურა
აჩეური	ბორჯოში	კუდარეხი
ანაგა	ბოღსე-თოღღიანი	კულგული
ასაკლდე	ბარალეთი	კურჯანი
ანჩის-ხატა	ბორბაღო	დარგო
ანანური	ბოკვი	დავით-კარეკა
ასლასტანი	ბრეთი	დარიდა
ასშინძი	ბელაქანი	დალეთ-სახინი
ატოცი	ვაქარი	დილომა
ასლ-ქალაქი	ვარძი	დიდ-კორი
ასლ ქალაქი	ვაჯეთი	დილის
ასლ-ციხე	ვარდის-უბანი	დიოსმთა
ასლ-ციხე	ვახანი	დუშეთი

ქართული
ენების ენციკლოპედია

ქახელი	კოდლო	ნობილი
ქაი	კახხვი	ოქროვანი
ქათა-წმინდა	კეძისა	ოქროს კარახი
ზვანდანი	კურდღელაური	პეტრეული
ზარაზენი	ლაგოჯი	რატეხი
ზეპირი	ლაღვი	საგარეო
ზედა-ზენი	ლაშისა	საქობა
ზედუბანი	მადრა	სამთავისი
ზიარა-კაჭრეთი	მაძეა	სამკურის-წყრა
ზიარეთი	მადმთა	სათხა
თბილისი	მხკელისა	სართიჭაღა
თბილისი	მატხია	საქორისწყრა
თელავი	მასრისმთა	სამთა
თამარა მენი	მარტოვი	საფრა
თელეთი	მაურისმთა	საღნაღი
თახეთი	მახსანი ზემო	სოახი
თახეთი	მახსანი ქვემო	სურამა
თუბეთი	მაწმინდა	სტეფან-წმინდა
თქართისი	მელახი	სულდა
კამბახი	მარზახი	უკ
კავთის-სევი	მონისი	ურათუბანი
კაკაბეთი	მცხეთა	ურბნისი
კაი მური	მღეთი	ურჯული
კაღაური	მელანლო	ურჯუმა
კახის-სევი	მესრანი	ფეცა
კანდოლი	მუხრანე	ფიციქური
კაკახი	საფარეული	ფასახური
კანდაური	სათლისმცემელი	ქართლი
კარდახი	სეგრესი	ქუშურდი
კოდორი	სინოწმინდა	ქვა მეთი
კობა	სუკრანი	ჭახი
კოკორა	სიქოზი	ქარელი

ღვთაება	თბილისი	შულავკრა	თბილისი	ციხე	თბილისი
ყარაბაღი	თბილისი	ლოუხი	თბილისი	ცხენკალი	თბილისი
ვაზბეგის	თბილისი	სკელითისა	თბილისი	წილკანი	თბილისი
ყარაიანი	თბილისი	საში	თბილისი	წესთა	თბილისი
ყარაბუღანი	თბილისი	სერთვისი	თბილისი	წუნდი	თბილისი
ყვარელი	თბილისი	საშური	თბილისი	წაღვა	თბილისი
შაღვა	თბილისი	სიღის-თავი	თბილისი	წინანდალი	თბილისი
შოთაძემე	თბილისი	სიზაბარს	თბილისი	წინწარა	თბილისი
შოთაძის	თბილისი	სირსი	თბილისი	წითელი-სტა	თბილისი
შოსლანი	თბილისი	სრამი	თბილისი	წმინდა-ჯვარი	თბილისი
შუაშა	თბილისი	სოფაშენი	თბილისი		თბილისი
შუაქალაქი	თბილისი	სუათი	თბილისი		თბილისი

ქუთაისის გუბერნია

ქუთაისის გუბერნია იხდა შემხდის ქვეყნით შეიცავს 6,447,136 დღიურს მიწას ანუ 3,223,568 დესეტიანს, ხოლო კროსად ქუთაისის გუბერნია, ჭარა-ქობულეთის კარდა, შეიცავს 2,811,576 დღიურს მიწას; მიუღს გუბერნიაში ირიგება 1,033,450 სულამდე მცხოვრება ორისვე სქესისა. აქ დედაყვანი თითქმის იმდენივეა, რამდენიც მამაცნი, ანუ რომ ქალები 50 ათასით ნაკლებია არიან კაცებზე და შედარებით ქუთაისის გუბერნიაში დედაყვანი ირიგებით თითქმის ერთი მესამედით აღემატება თბილისის გუბერნიის დედათა სქესის რიცხვს. სუიძეტის წლის განმავლობაში მცხოვრებთა რიცხვმა იმატა ქუთაისის გუბერნიაში 25⁰/100-ით, ე. ი. თითქმის 180 ათას სულამდე. გუბერნია შესდგება შედის მიწისა და სპის ოლქისაგან.

ქუთაისის მიწ. შეიცავს	617,894	დღ. მიწ. სგ.	185,340	სულა
შორაშნის	658,894	"	158,306	"
ოზურგეთის	301,782	"	79,685	"
რაჭის	965,656	"	70,762	"
ღენწეულის სვანეთით	423,450	"	49,542	"

სენაკის	507,822	106,765
ზუგდიდის	536,580	115,498
მათეზის გზა	1,256,394	76,652
ართვისი—		82,450
სომხების ოფი	1,379,116	71,530

როგორც ცნობილია სხნს, მარველი ადგილი სიდიდით (თუ მხედველობაში არ მივაღებთ ძლად შექნილს ადგილებს) უჭირავს რაჭის მაზრას, მერე რაგ-რაგად მისდევს ქუთაისის, შორაპნის, ზუგდიდის, ლესხუმის, ოზურგეთის და სენაკის მაზრას.

საგუბერნიო ქალაქი (უწინ სამეფო ქალაქი იყო) ქუთაისია, რომელშიც სტოლწილად 24,500 სული ორბისავე სქესისა. ქუთაისი მდებარეობს რაიის ორბისავე ნაშტებზე. ქუთაისი გაშენებულია VI სუვეებს; შესანიშნავი არის სავრტის ტაძრის ნაშთი. მცხოვრებთა შორის მოძეტებული ნაწილი ქართველობას შეადგენს (2/3). დანარჩენია რუსები, ურბები და სომხები არიან. ქალაქის შემოსავალი 85 1/2 ათასი მახათა; სარეა 88 ათასი მახათა, კალი 95 ათასი მახათა. ქუთაისშია ყველა საგუბერნიო და სამაზრო დაწესებულება, საქალაქო თვით-მართებლობა, საემოად ხსნაქლებელი, შეთანხ და მარველ-დასაწყისი, საკრედიტო და სამდლო დაწესებულებანი და სს. ქუთაისი ერთად ერთი წიხნდა ქართველი ქალაქის მაჯეს საქართველოში.

სამაზრო ქალაქები

ქუთაისის მაზრაში ქალაქი ქუთაისივე. შორაპნის მაზრაში სამაზრო ქალაქად ითვლება დამა უვი-რილია (შესტაჟონი) 2,500 მცხოვრებელით. დამა უვირილა მდებარეობს რაიის გზის სადგურთან; მცხოვრებელი განსაკუთრებია ქართველი არიან. შეხვედები აგრეთვე უოველ ტარ ვროძის ტომის კაცს: ფრანკს, ანკლისებს, გარშისებს ოტადიებს & სხვათა. რაჭის მაზრაში სამაზრო ქალაქად ითვლება დამა ონი 1800

მცხოვრებელით; მდებარეობს რაონის მარჯვენა კადაზე. მცხოვრებელი სულ ქართველები არიან.

დუჩხუშის მხარეში სამხარო ცენტრად თივლეს სოფელი ცაგვერი-გვესია 1200 მცხოვრებელით, მდებარეობს ცხენის წელის მარჯვენა კადაზე, მცხოვრება ყველა ქართველები არიან.

ოზურგეთის მხარეში სამხარო ქალაქი ოზურგეთია, 3200 მცხოვრებელით, სულ ქართველები არიან. ქალაქის შემოსავალი 5 ათას მანეთამდე, ხარკი 4 ათას მანეთამდე, ვალი 2 ათას მანეთამდე.

სენაკის მხარეში სამხარო ქალაქი ახალ-სენაკია, 2000 მცხოვრებელით, სულ ქართველები არიან, იქვე მდებარეობს რეისის გზის სადგურა.

ზუგდიდის მხარეში სამხარო ქალაქი ზუგდიდია, 3600 მცხოვრებელი, სულ ქართველები არიან, მდებარეობს მდინარე მთიანის და ვეშის შუა.

პათუმის თემში სათემო ქალაქი ბათუშია 13,000 მცხოვრებელით, მთი შიარის $\frac{1}{2}$ ქართველობა, დანარჩენები რუსები, სომხები და უცხოელნი არიან. ქალაქის შემოსავალი 88 ათასი მანეთი, ხარკი 88 ათასი მანეთი ვალი 4 ასასი მანეთი. პათუმის სავითადგურა საუკეთესო სავითადგურა, თვით ბუნებოთვე გაჩენილი ხომალდების თავშესაფარებელია. ორი წელიწადია, რაც ამ ქალაქში შემოადეს თვით-მართველობა და ქალაქის შეურსების საქმე თვით ქალაქსვე აქვს ნაბარებულია.

ართეზის თემშია დაბა ართვინი 7000 მცხოვრებით, მომეტებული ნაწილი ქართველი მიქმდიანები და სომხები არიან, დანარჩენები აქეთ-იქედამ მოსული სლხია. დაბა მდებარეობს ჩოროხის წელის შიარის.

სასიქისოღაქში უბთაერესი ქალაქ სოხუშია, 3300 მცხოვრებელით, მომეტებული ნაწილი ქართველობა. მკრე აყსაზება, რუსები, ესტები და სხვა სლხია. ქალაქის შემოსავალი $16\frac{1}{2}$ ათასი მანეთი, ხარკი $15\frac{1}{2}$ ათასი, ვალი 2 ათას მანეთამდე.

ქალაქი ფოთი ზუგდიდის მხარეშია, ზღვის შიარს მდებარეობს იქ სცა რაონი ერთიან მკეს ზღვას. ფოთში სავითადგურა, რომ-

დის განსაკუთრებულად: დიდ-ბელი ფული დასარჯა. მოაჯრობამ ფოთის ში 5,785 სული მგზავრება, ვეკლანი ქართულები არიან; მკნეჯლია აგრეთვე რუსებს, კარაელებს და სხვა ხელს; ფოთის ერთის მართი რაონი ხამოუდის, მეორეს მართი—კამარჭინის წყალი და მესამეს მართი—შაგი ზღვა. შესანიშნავი არის პლანეტომის ტა. ქალაქის ქალაქის შემოსავალი 49 ათასი მანეთი, იმარჯება 48 ათასი მანეთი, ვალი 17 ათასი მანეთი. ვი ხინა თეთი მმართველობა აქვს მინა-კეპული; ხმოსნები ნახვეარზე მეტი ქართულები არიან. ეს მეორე ქალაქის საქართველოში, რომელსაც წმინდა ქართული ფერა სძევს.

მოელს გუბერნიამი მცხოვრებთა რიცხვი ერთგნობით ასე განი-
ყოფება: ქართულები 860 ათასამდე, ქართველმაქმადიანები 160 ათასამდე, აფსაზები 50 ათასამდე, ოსები 4 ათასამდე სვანები 18 ათასამდე, რუსები და პოლშელები 6 ათასამდე, სომხები 14 ათასამდე, ბერძნები 4 ათასამდე, კარაელები 7 ათასამდე, ნემგები და უგზოელები 6 ათასამდე.

სარწმუნოებით ასე განიყოფებიან: 82% მართლმადიდებელნი, მაქმადიანები 15%, დანარჩენები სხვა და სხვა სარწმუნოებისანი არიან.

მართლ-მადიდებელნი სგზოკრობენ შვიდს მზრამი: ქუთაისისა, რაჭისა, შორაშნისა, ზუგდიდისა, სენაკისა, ოზურგეთისა და ლეჩხუმის მზრამი. მაქმადიანი-ქართულები ბათუმისა, აჭარისა, ართვინისა და ლაზისტანის ოლქებში. ურები—ქუთაისისა და შორაშნის მზრამში, სომხები—ართვინისა და სოხუმის ოლქებში.

ქუთაისის გუბერნიამი მართლ-მადიდებელი აქვთ 1,190 ეკლესიასზე მეტი. განსაკუთრებით ბევრი ეკლესიებია შემდეგ მზრამშია: ქუთაისისაში, რაჭისაში, ზუგდიდისაში, შორაშნისაში და სენაკისაში, მერე ლეჩხუმისაში, ოზურგეთისაში, სოხუმისა და ბათუმის ოლქებში სომხებს 16 ეკლესია აქვთ, თათრებს—10 მექეთი.

შვიდს მზრამი თითქმის 99³/₄% სულ მკვადრი მგზავრება, გადმოსხლბულები იმყოფებიან მხოლოდ სოხუმის განყოფილებაში. გადმოსხლბულთა რიცხვი მარკელი ადვილი უჭირავთ სომხებს, მუ-
ორე—ბერძნებს, რუსებს, ნემგებს და სხვა ხელსია.

მესანიძნავი ადგილები ქუთაისის გუბერნიამა

წყედრება, უდაბნოება, მანასტრება, ძველი ნამთები, დასა და სოფ-
ლები სადაც 2,000-ზე მეტი მცხოვრება).

ახსოვმანი	თეკლითა	ოზურგეთი
ახაძე	გულამი	თავიშკეთი
ახალქენაჯი	გუხი	სამაქლო
ახლანუხი	კერიიკე	სანქურე
ახოვიანი	კეიტარა	სვირა
ახროპოლიანი	გურსება	სამონეთი
ახუტი	კორცხელი	სოსემა
ახუჯათი	კორსოული	სავთრა
ახურთა	ღანსხეთი	საკარა
აითანი	ღაშქეთი	საზნო
ახეთი	ღაღღამი	საუელი
ამადლემა	ღუჩუხანო	საღახანო
აკუმარა	მარტვილი	სამტრედა
ბათიანი	მათარკი	სარხო
ბაში	მესხეთი	სუჯუნა
ბანძა	მუსეურა	ტომანიურა
ბოდა	მიშკატა	ტყვიული
ბოხა	მესარა	უდაბნო
ბენო	ნაჭაღაქევი	უხეთი
ბორჩხა	ნაიღაღევი	ურეა
ბაღდადი	ნიკორწმინდა	ფარცხანაურევი
ბაბუთი	ნუფიანი	ფუხუღანი
ბეღათი	ონი	ფოთი
ბეღალი	ოზურგეთი	ფხარევი
ბეი	ოაფეთი	ფიციუნდა
კანი	ორმარა	ქაბულეთი
ზუკდილი	ოსამარე	ქუთაისი

კულა	ცაიძე	ხონი	ბარბახუაძე
ვერდილა	ცაგარი გველი	ხონი	ბიბლაძე
უვლისკარა	ცაგარისი	სეთა	ბიბლაძე
შინაძე	წაღენ ვახა	ხონი	ბიბლაძე
ჩაქვანჯა	წებელი	ჯანაძე	ბიბლაძე
ხაბათი	ჭადრათი	ჯვარი	ბიბლაძე
ხოსტაუნი	ჭაჭუატი	ჯღღა	ბიბლაძე
ხოვა	ჭაღადიდი	კუმათი	ბიბლაძე
წინაძე	ჭკადუძე		
ცხისძირა	ხორვა		

III კლისვეტობლის (კანჯის) გუბერნია

კანჯის გუბერნია შეიცავს 3,993,908 დესეტინა მიწას; მოელს გუბერნიაში მცხოვრობს 735 ათს სულამდე ორსივე სქესის. მამრო სქესი მდებარეობს სქესს აღემატება თითქმის ასი ათასით. ამ თხემეტის წლის განმავლობაში მცხოვრებთა რიცხვმა იმატა თითქმის 35%.

მოელ გუბერნიაში რვა მაზრაა. სეგუბერნია ქალაქი კანჯა (კლისვეტობლი); პირველი ადგილი მიწის სადავში უჭირავს თეთთან კანჯის მაზრას, მეორე — ხანკეზურისის და მესამე — ყაზანის მაზრას. კანჯის მაზრაში ითვლება 105 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი კანჯა, 21 ათას მცხოვრებით; ყაზანის მაზრაში 185 ათასი მცხოვრები, სამაზრო ქალაქი ყაზანი (უწინ აქატაფა) 2000 მცხოვრებით; შუშის მაზრაში ასევე ათასი სული, სამაზრო ქალაქი შუშა 30,700 მცხოვრებით, ზანგეზურის მაზრაში — 125 ათასი სული, სამაზრო ქალაქი დამაგერუსი 2,700 მცხოვრებით; ნუხის მაზრაში 93 ათასი სული, სამაზრო ქალაქი ნუხი 22,300 მცხოვრებით; ანუშის მაზრაში 52 ათასი სული სამაზრო ქალაქი ადღაძი 1800 მცხოვრებით; ჯვანძირის მაზრაში 55 ათასი სული, სამაზრო ქალაქი ტერტერი 1800 მცხოვრებით; ჯვანჯელის მაზრაში 47 ათასი სული, სამაზრო ქალაქი დამაგერუსი 2000 მცხოვრებით.

IV ერევნის გუბერნია

მათელი გუბერნია შეიცავს 2,546,726 აკსეტისა მიწის სტოკონობს 672 ათას სულამდე; მთ შორის მიწა იყენებენ ძველს 50 ათასით. ამ უკანსხეულ თხეთმეტის წლის განმავლობაში მათელს გუბერნიაში მგხოვრება რიცხვა იმატა 26⁰/₆-ით.

მათელ გუბერნიაში 7 მაზრაა. საგუბერნო ქალაქი ერევანის 15,000 მგხოვრებით. ერევნის მაზრაში ირიცხება 99 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი ერევანი; ნახიჯინის მაზრაში 77 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი ნახიჯიანი 7¹/₂ ათასი მგხოვრებით. ახლდაიხეთის მაზრაში 94 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი ახლდაიხეთი 7¹/₂ ათას მგხოვრებით; ემიაძინის მაზრაში 120 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი დამა ვადარმდუბანი 3¹/₂ ათას მგხოვრებით; გუმბრის (აღქსანდროპოლის) მაზრაში 113 სული; სამაზრო ქალაქი გუმბრის (აღქსანდროპოლი) 24 ათასი მგხოვრებით; სურმაღინის მაზრაში 71 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი იფდირია 2,100 მგხოვრებით. შარურთ-დარადლაგუზის მაზრაში 62¹/₂ ათასი სული; სამაზრო ქალაქი ბაშ-ნორაშენი 2,400 მგხოვრებით. ქალაქ ორდუბანში ირიცხება 5 ათასი მგხოვრება.

V ბაქოს გუბერნია

ბაქოს გუბერნია შეიცავს 8,571, 989 აკსეტისა მიწის; სტოკონობს 745 ათას სულამდე ორასზე სქესის. ყარაი იყენებენ ქალაქს 63 ათასით; ამ უკანსხეულ თხეთმეტის წლის განმავლობაში მგხოვრება რიცხვა იმატა თითქმის 31⁰/₆-ით.

მათელ გუბერნიაში 6 მაზრაა. საგუბერნო ქალაქი ბაქოა 46 ათასამდე მგხოვრებით. ბაქოს მაზრაში ირიცხება 155 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი ბაქოა. შემახის მაზრაში—150 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი შემახა 29 ათასი მგხოვრებით. უუის მაზრაში—186 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი უუბა 14 ათასი მგხოვრებით; გოქჩაის მაზრაში—77 ათასი სული; სამაზრო ქალაქი სადიანი 10 ათას

სა მცხოვრებთა და ღვინჯორხის მზრიაში—125 ათასი სულა, ხოლო ქალაქი ღვინჯორხი 6 ათასი მცხოვრებთა.

VI უარსის თემი

უარსის თემი შეიცავს 1,797,844 აქსეტიან მამას; სცხოვრობს 165 ათასამდე სული, მათ შორის 86¹/₂ ათასი კაცი და 78¹/₂ ათასი ქალი. სარწმუნოებით ასე განყოფილიან: მართლ-მადიდებელნი 14¹/₄°/0, სომეხ-გრიკორიანნი 21²/₅°/0, მქმდასება 56°/0, დანარჩენები სხვა და-სხვა სარწმუნოებისანი არიან. კრთახობით ასე განყოფილიან: თათრები 57°/0, სომხები 21²/₅°, რუსები 18°/0, ქართველები 1¹/₂°/0, დანარჩენები უარსელები, ნემცები და სხვანი.

მოკლი თემი შეიცავს იათს განყოფილებას; სათემო ქალაქი უარსია 3,500 მცხოვრებთა. უარსის განყოფილებაში ირავსება 67¹/₂ ათასი სული, უჯიზმანის განყოფილებაში 30 ათასი სული, ქალაქად ითვლება დამა უჯიზმანი 4 ათასი მცხოვრებთა; ანტაიის განყოფილებაში—41 ათასი სული, ქალაქად ითვლება დამა ანტაიანი 1,800 მცხოვრებთა; თადთისის განყოფილება 19 ათასი სული, ქალაქად ითვლება თადთი 1,000 მცხოვრებთა.

VII დაღესტნის თემი

დაღესტნის თემი შეიცავს 2,617,026 აქსეტიან მამას; სცხოვრობს 600 ათასი სულამდე. კაცები ქლებზე მეტად 20 ათასი სულით. სარწმუნოებით ასე განყოფილიან: მქმდასება 97°/0, მართლ-მადიდებელნი 2°/0, დანარჩენი უარსელები და სხვანი არიან. კერ-ტომით განყოფილიან ასე: თათრები (აღკები, ჩახსება და სხვანი) 97°/0, ქართველები 1°/0, რუსები 1°/0, დანარჩენები სომხები და სხვა ტომის ხალხი. სათემო ქალაქი თემირ-ხანშურა 7 ათასი მცხოვრებთა. მოკლი თემი შეიცავს ცხრა განყოფილებას: თემირ-ხანშურის განყოფილებაში ირავსება 76 ათასი სული, გუნდის განყოფილება—59 ათასი სული, ქალაქად ითვლება ციხე გუნდისი

საქართველოს
საგარეო ურთიერთ-
ობის მინისტრის
კანცელარია

200 მცხოვრებით, უაზიუეშუბის განყოფილება—52 ათასი სულა, ქალაქად ცისე უეშუბია 2,300 მცხოვრებით, ანდირის განყოფილება—47 $\frac{1}{2}$ ათასი სულა, ქალაქი ცისე ბოტდინი 1,200 მცხოვრებით, ქათალოთამასარაის განყოფ.—77 ათასი სულა, ქალაქი დარუზანდი 15,400 მცხოვრებით, ავარიის განყოფილება—35 ათასი სულა, ქალაქად ითულებს ცისე იუნზანი—1,800 მცხოვრებით, ქიურინის განყოფილება—81 ათასი სულა. ქალაქად დანა ქასუშ-ქენთი—1,800 მცხოვრება, სამურის განყოფილება—88 ათასი სულა, ქალაქად—ცისე ასტა 800 მცხოვრებით & დარდინის განყოფილება—80 ათასი სულა, ქალაქად დანა ქეთში 1,200 მცხოვრებით. ქალაქი პეტროესკი—4 ათასი მცხოვრებით.

VIII საქათლოს ოლქი

საქათლოს ოლქი შეიცავს 728,648 დღევანდს ანუ 364,324 დესეტიანა მიწას. სცხოვრობს 80 ათას სულადე. დედათა და შამათა სქესი თათქმის თანახმორა. მცხოვრებთა რიცხვმა თხუთმეტის წლის განმავლობაში იმატა თათქმის 10 $\frac{1}{2}$ -ზე მეტა.

XI სერნომორიის (შავი ზღვის ნაპირის) ოლქი.

სერნომორიის ოლქი შეიცავს 484,431 დესეტიანა მიწას, ცხოვრობს 23 $\frac{1}{2}$ ათას სულადე; მცხოვრებთა რიცხვმა ამ თხუთმეტ წელნიადში იმატა 18 $\frac{1}{2}$ %. ქალბა და ყაყბა თათქმის თანახმორა.

მათელი ოლქი შეიცავს ხმას განყოფილებას. ნოვოროსიის განყოფილებაში სცხოვრობს 15 ათასი სულა, სოალქო ქალაქი ნოვოროსიისკი—8 $\frac{1}{2}$ ათას მცხოვრებით; ველლიამინის განყოფილებაში—5 $\frac{1}{2}$ ათასი სულა, ქალაქად ითულებს დანა ველლიამინოდა-ხოვი—200 მცხოვრებით, სორჩის განყოფილებაში ირიცხება 4 ათასი სულა, ქალაქად ითულებს დანა სორჩი—400 მცხოვრებით.

წ რ დ ი ო კ ა ვ ე ა ს ი ა

I ეუბანის თემი.

მოელი თემი შეიცავს 8,536,181 ღვსეტიან მანას, სვხოვრობს 1,245,000 სული ორისხვე სქესის; ქაღუბი კაღუბზე 40 ათასით ნაკლები არიან. სულ შვიდ მანად კანოიოფუბა. სათემო ქაღუბი ევატორინეადარია 40 ათასი მღხოვრებით. ეისეის მანადში სამანრო ქაღუბი ეისეი 28 ათას მღხოვრებით. შიკოშის მანადში სამანრო ქაღუბი შიკოშში 28 ათას მღხოვრებით; თემშიუქის მანადში სამანრო ქაღუბი თემშიუქი 14 ათას მღხოვრებით, ბატაღდაშინის მანად ქაღუბი ბატაღშაშინი 6¹/₂ ათასი მღხოვრებით. კაკუბის მანად—სტანცია კაკუბსკია 3¹/₂ ათას მღხოვრებით და ზეკუბის მანად—სტანცია კლიურეკია 1¹/₂ ათასი მღხოვრებით.

II თერგის თემი

თერგის თემი შეიცავს 5,420,489 ღვსეტიან მანას, სვხოვრობს 695 ათასი სული ორისხვე სქესის, კაღუბი ქაღუბზე 30 ათასით მეტად, შესდგება რვა ოღუბისგან, სათემო ქაღუბი კაკუბია—34 ათას მღხოვრებით. შიკოვრობის ოღუბი, საოღუბო ქაღუბი შიკოვრობგკი—13 ათას მღხოვრებით. ნაღიყის ოღუბი, ქაღუბი ნაღიყი 2¹/₂ ათას მღხოვრებით, უზღარის ოღუბი, ქაღუბი უზღარი—7 ათას მღხოვრებით. გროზნის ოღუბი, ქაღუბი გროზნი—6¹/₂ ათას მღხოვრებით; ხასავ-ოურთის ოღუბი, დამ ხასავ-იურთი 1 ათას მღხოვრებით; კუღნის ოღუბი, ცისე ვეღენი 1¹/₂ ათას მღხოვრებით, არგუბის ოღუბი, ცისე შიკო. 1¹/₂ ათასი მღხოვრებით. ქაღუბი შოზდოვი 13 ათას მღხოვრებით; გიორგიევსეი 9 ათას მღხოვრებით.

III სტავროპოლის ეუბერნია.

სტავროპოლის ეუბერნია შეიცავს 6,278,440 ღვსეტიან მანას,

სტრუქტურის 668 ათასი სურს ორთხვე სქესის; კაცების რაოდენობა
 ჯიშის 20 ათასით აღემატება. ამ უკანასკნელ 15 წლის განმავლო-
 ბაში მცხოვრებთა რიცხვს იმტო ითარქის $34\frac{1}{2}\%$ -ზე. მოკლე გუ-
 ბურხა მკაცრის თასს მზისა და თასს სამოჭყდობს. სავუბურხით
 ჭრავა სტრუქტურა 37 $\frac{1}{2}$ ათასი მცხოვრებით. აღემატება
 მზის, სამზისო ჭრავა ითარქის დასა აღემატება სტრუქტურა 5 $\frac{1}{2}$
 ათასი მცხოვრებით, მუდგუბის მზისა დასა მუდგუბე 7 ათასი
 მცხოვრებით. კრავთარევის მზისა — დასა მრასკოვია 10 ათას
 მცხოვრებით, ჭრავა სვი: ტრავრე: ტა 4 ათას მცხოვრებით.

სტრუქტურა II

სტრუქტურის 669 ათასი სურს ორთხვე სქესის; კაცების რაოდენობა
 ჯიშის 20 ათასით აღემატება. ამ უკანასკნელ 15 წლის განმავლო-
 ბაში მცხოვრებთა რიცხვს იმტო ითარქის $34\frac{1}{2}\%$ -ზე. მოკლე გუ-
 ბურხა მკაცრის თასს მზისა და თასს სამოჭყდობს. სავუბურხით
 ჭრავა სტრუქტურა 37 $\frac{1}{2}$ ათასი მცხოვრებით. აღემატება
 მზის, სამზისო ჭრავა ითარქის დასა აღემატება სტრუქტურა 5 $\frac{1}{2}$
 ათასი მცხოვრებით, მუდგუბის მზისა დასა მუდგუბე 7 ათასი
 მცხოვრებით. კრავთარევის მზისა — დასა მრასკოვია 10 ათას
 მცხოვრებით, ჭრავა სვი: ტრავრე: ტა 4 ათას მცხოვრებით.

სტრუქტურა III

სტრუქტურის 670 ათასი სურს ორთხვე სქესის; კაცების რაოდენობა

მეხუთე განყოფილება

მართვა-გამგეობის კანცელარიის

შინაარსი V განყოფილებისა

1) უძღვეს მმართველობა, შთავრ-მართებელი, მისი სამკო, მისი კანცელარია, მისი მოხელენი.

2) სამხედრო-საერთო და სამიწრო მმართველობა, კანცელიის სეკრეტარი კომიტეტი. სახელმწიფო ქანებათა მმართველობა. სამხარ-ისო შიდატა. საქციზო მმართველობა. სახელმწიფო პანკის კუყოფი-ლება. სადამოქრო მმართველობა. ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა საკონტროლოდო შიდატა.

3) ტვილისის საგუბერნიო, სამხრო და საქდაქო მმართველობა.

4) ქუთაისის საგუბერნიო, სამხრო და საქდაქო მმართველობა.

5) ბქოს, ვანის, ერკენის საგუბერნიო, სამხრო და საქდაქო მმართველობა.

6) მმართველობა დედესტანის და ერისის თქმის, შქათაღის და სერნომორის ოღქისა, სტავროპოლის გუბერნიისა, თერკისა და კუბანის თქმის. იმერ-კასპიის თქმა.

უმაღლესი მთავრობა

ხელმწიფის სახლობა

ხელმწიფე იმპერატორი სრულიად რუსეთისა ალექსანდრე III ალექსანდრეს ძე; მუღლე მისი იმპერატრიცა მარიამ თეოდორეს ასული; შვილნი მათნი: მემკვიდრე ცესარევიჩი ნიკოლოზ ალექსანდრეს ძე დიდი მოავარი გიორგი ალექსანდრეს ძე დიდი მოავრისა კსენთა ალექსანდრეს ასული დიდი მოავარი მიხეილ ალექსანდრეს ძე, დითი მოავრისა ოლეგა ალექსანდროვნა.

ძმები და და ხელმწიფისი დიდი მოავარი ელადიმერ ალექსანდრეს ძე, დ. მ. ალექსი ალექსანდრეს ძე, დ. მ. მარია ალექსანდრეს ასული დ. მ. სერგი ალექსანდრეს ძე, დ. მ. მარკე ალექსანდრეს ძე.

ბიძები და მამიდები ხელმწიფისა დიდი მოავარი კოსტანტინე ნიკოლოზისძე, დ. მ. ნიკოლოზ ნიკოლოზისძე, დ. მ. მიხეილ ნიკოლოზისძე, დ. მ. ოლეგა ნიკოლოზის ასული.

მინისტრები

მინისტრი იმპერატორის სასახლისა—გენერალ-ადუტანტი, გენერალ-ლეიტენანტი გრაფი ილარიონ ივანესძე ვორონცოვ-დაშკოვი.

საშედრო მინისტრი—გენერალ-ადუტანტი, გენერალ-ოტაფანტერი პეტრე სიმონისძე ვანოვსკი.

იუსტიციის მინისტრი—დ. ტ. ს. ნიკოლოზ ავსენტისძე მანასეინი.

მინისტრი გარეშე საქმეთა—დ. ტ. ს. ნიკოლოზ კარდისძე გირსი.

მინისტრი შინაგან საქმეთა—ტ. ს. ივანე ნიკოლოზისძე ფურნოვო

სახაღობო განათლების მინისტრი—დ. ტ. ს. გრაფი ივანე დავითისძე ფედინოვი.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთობების
მინისტროს

ფინანსთა მინისტრი — დ. ტ. ს. ავანე აღექსანდრესძე

სახელმწიფო კონებათა მინისტრი — დ. ტ. ს. მახვილ ნიკოლოზისძე ოსტროვსკი

ზღვის მინისტრი — დიდი მთავარი აღექსი აღექსანდრესძე.
გზათა მინისტრი — დ. ტ. ს. ა. ი. ფონ-ვიუბენეტი

სახელმწიფო კონტროლიორი — დ. ტ. ს. ტურტი ავანესძე ფილიპოვი.

უწმინდესი სინოდი — მარჯულ მხედში მიტროპოლიტი ილიდორე, ობერ-პროკურორი სინოდისა დ. ტ. ს. კოსტანტინე პეტრესძე პოტეფოროსკევი.

სახელმწიფო საბჭო — თავმჯდომარე — დიდი მთავარი მიხეილ ნიკოლოზისძე.

სახელმწიფო განცედიარია — სახელმწიფო სეკრეტარი დ. ტ. ს. აღექსი აღექსანდრესძე პოდოვცოვი.

მინისტრთა კომიტეტი — თავმჯდომარე დ. ტ. ს. ნიკოლოზ სინიტინისძე ბუნვე.

მართვა-გამკეობა ყავკასიისა

მთავარ-მმართველი ყავკასიისა გენერალ აღეტანი, გენერალ აღეტკინსტი სურგვი აღექსანდრესძე შერეშეტრევი.

მთავარ-მმართველის თანამეშენე — გრაფი ტ:ტ: სმრევი.

წევრნი მთავართ მმართველის საბჭოსნი: პესნეშოვი, პრინციპი, ვინოგრადოვი და კუჩინკი.

მთავარ-მმართველის მოხელენი: კაკელი, თავ. დავ. ზაქ. მელიქიშვილი, გოროდენსკი, იზუოდსკი, პოდბანნი.

მთავარ-მმართველის განცედიარია. განცედიარის დირექტორი შატილოვი. სეკრეტარი ებანი; სემის მწარმოებელი: მახვილ ამარდანი, დუგელსკი, კასტერი, უორდანიშვილი, დანიოვი, ვლობა, მამთოვი, თავ. გ. მ. თემნიშვილი, მელიქ. მისინაროვი, ოსტრევი და დანკეპოზდკი.

ნიკთავარ მმართველის სამხედრო — საერო და სამოქალაქო მმართველობის განცხადება. განცხადების უფროსი მატრილოგი. სამხედრო განყოფილების ინსპექტორი პოლკოვნიკი ნიკოლოზ წიღოსიანი; მისი თანამშენებელი სტეფანოვი; უფროსი ზემდგომი: მსუფთავი, ტახთოვი, რუტა, მაკაშვილი, მოსკოვი, მასლოვი; უბრძოლველი: გუბინა, კოსტრუხინსკი, მაკაშვილი, ფრენკელი, დონოვი, ვოლოდკინი, ივანოვი, ვახანი, ადამოვი, ნათაიკი და სკაჩკოვი.

კავკასიის საცენზურო კომიტეტი. კომიტეტის თავმჯდომარე კოსტანტინე ვახილისკი იაკობოვი, უფროსი ცენზორი რუსულ და კრომიულ ენის ვალერიან ვლადიმერსკი, ბერძნულ ენის ვლადიმერსკი და სომხურ ენის სოლომონ ავაქისკი, მედიკ-მეგრაბოვი, ქართულ ენის ცენზორი თ. რაფიელ დავითისკი, უბრძოლველი და სომხურის ენის — ფრანკულოვი; ინსპექტორი სტამბათა და ზედამხედველი წიღოსიანი და მადონიანი ნიკოლოზ ვლადიმერსკი, ენგაღირევი; სპეციალური კომიტეტის ნიკოლოზ ვრეგოლისკი, მედიკ-მეგრაბოვი.

კავკასიის სასტატისტიკო კომიტეტი. თავმჯდომარე მისი ნიკოლოზისკი გურაევი; წევრები: მატროვი, სიბირნი, კონდრატენკო, მარკოვი; სპეციალური: სტრეპეტოვი, ვინოგრადოვი, სეკალი, პოპოვი, ბუტკოვი, სერგევი, ფელიცინი და პეტროვიჩი.

სახელმწიფო ქონებათა მმართველობა. სახელმწიფო ქონებათა მმართველობის უფროსი მედიკ-მეგრაბოვი, ინსპექტორი მოროზი, აკრონოვი; გუბინა, სოფოვი, ვახილიანი, მამონტოვი, ვინანოვი; ტექნიკური: ალექსანდრე ივან. ბუჩკინი და ვარაშკინი; კვლევითი: ვოლოდკინი და სკაჩკოვი.

საბაზონო შადრატის მმართველობა. თბილისის სასახლის შადრატის მმართველი: მუღუ ვრეგოლისკი ნიკოლოზისკი, მისი თანამშენებელი სერგევი. განყოფილებათა უფროსები: ვორდინსკი, მარდინოვი, სტამბათოვი, ვრეგოლისკი, თეთრანი, მოხელეები: დოდუნოვი, შდინოვი, პუდგოვიჩი. პუბლიკისტი: მისილოვიჩი, მასკოვიჩი, ხარტოვიჩი, ჩიკოვი, ინიკოვი, დიმიტოვი, ვრეგოლისკი, დე-

ბედიევი, თხა-თამიჯი, სულეზნოვი, პადრბე, ახანაძეელი და სხვ.

სტოლის უფროსი: ხანდრუკი, ხეიძე; თანამკმენი: დათეძაძე, ალექსანძე, დეკანოზოვი და სხვანი.

თბილისის ხაზინა. სახანადარი საეკონომიკური ბუღალტრები: განდელაი, ევაძე და სხვანი.

სამის ვარდა, სახანებო არის კიდევ შემდეგ ადგილებში: ალექსანდრეპოლს, არტანსის, მხლდისეს, მხლქაძეძეს, პათუმს, გორს, დუშეთს, იღდარს, ქუთაისს, ყარსს, ფიასს, მხლ-პაიაზეთს, სენაკს, საღინდს, ხოხუმს, თელავს.

სტავროპოლის სახანო მდიტა—მმართველი პერეპელიცინი, პაქოს სახანო მდიტა მმართველი—კოსტანსკი.

სააქციზო მმართველობა. მმართველი სერგეი ვლადიმერისძე მარკოვი, თანამკმენი მელენ-მახვიდას გეგელოვროვი... რევიზორები: ციონგელსკი, დისარევი, სტაშეცკი.

სააქციზო მმართველობის სტავროპოლის გუბერნიის, თერგისა და უბანის ოლქების—მმართველი ედნოვი, რევიზორი გაღიციხევი.

საბელმწიფო ბანკის განყოფილება. თბილისის სახელმწიფო ბანკის განყოფილება. მმართველი ვლადიმერ ივანესკი ვლადნოვი, კონტროლერი.

ბრეჟის საქმეთა მმართველი ნიკოლოზ დავითისძე ქანსოვი, განტელარის მმართველი თე. ზაღ დავითისძე სურსუელიძე.

პაქოს სახელმწიფო ბანკის განყოფილება, გეგევისა და პათუმის.

საბელმწიფო სადგურ მამულო ბანკი. გამგებელი და თესმჯდომარე—ჭონკრაუზი.

ს დამოქნო მმართველობა. თბილისის დამოქნის კანტონის გამგებელი: მელე ივანესკი სეინი; წევრები: თე. ერასოვი, ჭეჭევაძე, სახანადარი მელისი.

პაქოს დამოქნის ოლქის მმართველი: მელე მახვიდაძე დეკადიევი, რევიზორი დამოვიანი.

ქუთაისის დამოქნის მმართველი პეტრე სერგეისძე ზიკოვი, რევიზორი სეიანი.

ბათუმის დამოუკიდებელი დამატება, წევრები: ზოდნოვი, მუდინსკი.

ფოთის დამოუკიდებელი: უსოლდგეი, წევრნი: ჭაჭავაძე, ხაჭავაძე-რეზნოვი.

ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა. გამგებელი თბილისის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობის მიერ დასმული კანონის მიხედვით — მისი თანამშრომელი: ლინდენი და პელიცევი.

მისი კარგად არის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობა: ალექსანდროვში, ასლანბეგში, არტანუჯში, ბორჯომში, დუშეთში, ზეითანაში, ქუთაისში, ფოთში, ფანავარში, ხაჩნაში, თელავში, ცხინვალში, თბილისში, თბილისში, ბათუმში, ზუგდიდში და სოხუმში.

გამგებლობა ბათუმის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობის: გამგებელი ციციანი, გამგებელი კავთაძის ფოსტა-ტელეგრაფის მმართველობის — შავროშვილი.

გამგებელი რეისის გზის საფოსტო მმართველობის ზეითანის თბილისში მმართველი, მისი თანამშრომელი: გუბილაშვილი თბილისში, უსოლდოვი ბათუმში და ყაფიანი ბათუმში.

საკონტროლო მმართველობა. თბილისის საკონტროლო მმართველობის მმართველი: კახიანი გამგებლის მიერ დასმული; მისი თანამშრომელი ვიტკოვსკი.

ბათუმის საკონტროლო მმართველობის მმართველი: სტავროპოლის საკონტროლო მმართველი კოვტუნა.

საკუბერნიო, საქალაქო და საძაბრო დარბაზები

თბილისის საკუბერნიო მმართველობა. თბილისის კუბერნიო თბილისის დამატების მიხედვით. მისი თანამშრომელი ვიტკოვსკი, კანტალიანის მმართველი კუბერნიო.

თბილისის საკუბერნიო დეპუტატთა კრება. კუბერნიის

მარშალი გენერალ-ლეიტენანტი თავ. ივანე კოსტანტინესძე
 რან-ბატონი, სეკრეტარი ახლანდელი, დეპუტატები: ნიკოლოზი
 წინამძღოლნი: თბილისის მაზრის ღუბინის ძალადმძილი, გორის —
 ივანე ხუდუნაშვილი, თელავის — თავ. რევაზ ვასვანიშვილი, სიღნა-
 ღის — თავ. ივანე ანდრონიკაშვილი და დუშეთის თავ. ერისთავი
 მდივანი თავ. სერაქიშვილი

სახელმწიფო ქონებით ამჟამ თებდ რაბა თბილისის გუბერ-
 ნიისა. მსართველი ივანე სტეფანესძე ბატონოვი.

მოპრიგებენი შუკაცნი: თბილისის მაზრის თელავი და
 შველივი, დუშეთის — თავ. აბელ ხოლუაშვილი, გორისა, — თავ.
 ივანე ერისთავი და თავ. გიორგი ციციშვილი, თელავისა — თავ. სვი-
 მონ კუზარიშვილი, სიღნაღის — თავ. სვიმონ ანდრონიკაშვილი;
 ახლანდისა — თავ. გრიგოლ თარხნიშვილი და სარაიჭ-დ-ბორსილო-
 სი — თავ. ალექსანდრე ხოლუაშვილი.

თბილისის ჯარისკაცთა მოკრების მმართველობა
 თავს მუდომარე ქალაქის თავი მატონოვი, წევრნი: ალექსი, სო-
 ცილოვსკი; თავ. ბეჟუთოვი და თავ. ვლადიმერ მაჭლაძე; ექიმი კრეს-
 ტნიკოვი.

თბილისის საქალაქო მმართველობა ქალაქის თავი-ალე-
 ქსანდრე სტეფანესძე მატონოვი; წევრნი: იზმაილოვი, შაბოვი და
 ჯ სოსნოვი, სეკრეტარი ტაგანოვი. (დეკანოზის ახლი არსებანი იქნება).

თბილისის სათავად-აზნაურო საადგილ მამულთა ბან-
 კი, გამგებელი თ. ი. მ. ჭავჭავაძე, დირექტორები: თ. ი. გ. მინაე-
 ლი, თ. გ. ა. თარხნიშვილი, ბუხარლტერი თ. დ. ა. ფილენიშვილი
 სანადარი ა. ზუბოლოვი, სეკრეტარი ა. ბერიძე. ზედამხედველ-
 კომიტეტი. თავს მუდომარე თ. ი. ჭავჭავაძე წევრნი გ. ნატოვი
 თ. დ. ავლიშვილი, ა. კობიკვი, თავ. ანდრონიკაშვილი, თ. დ. კან-
 ნაძე, ტ. ვაგროვი, მუსხელივი.

სამაზრო მმართველობა. თბილისის სამაზრო მმართველო-
 ბა. მაზრის უფროსი თ. დევან ვანდიერი, მისი თანამკმე: მამიკო-
 ნოვი; სეკრეტარი ვერიოკისი, ბოქუღანი: ნიკოლოზიშვილი, კანსაძე,
 დეკოვსკი; ექიმი სტრუვე.

ვორის სამხრო მმართველობა; უფროსი განსევიანი, თანამშემქ-
წე—ქელი; ადამიანი, სეკრეტარი: რეველი.

თელავის სამხრო მმართველობა; უფროსი ნიკოლოზ ზაღის
ძე სოღვაშელი, იმხი თანამშემქე ინდუაშელი, სეკრეტარი თ. ნ.
ვორაშვი.

სიღნაღის სამხრო მმართველობა, უფროსნი. ალექსივე მესხა-
შელი, თანამშემქე ი. ჩიქოვანი, სეკრეტარი გამრეკელი.

თიონეთის სამხრო მმართველობა, უფროსი ალანდრო, მისი
თანამშემქე თვ. ვანსძე, სეკრეტარი როსტომიშელი.

დუშეთის სამხრო მმართველობა, უფროსი ჩხივსკია, მისი
თანამშემქე ცისკარაშელი, სეკრეტარი ჭინქაძე.

ბორჩალოს სამხრო მმართველობა, უფროსი თ. ალ. სემ-
პათოვი, მისი თანამშემქე მედევიკო და ჯერნიშვი, სეკრეტარი ვან-
ჩელი.

ახალციხის სამხრო მმართველობა. უფროსი ტაჩუნკაუზენი,
მისი თანამშემქე მილოვი, სეკრეტარი ადამოვი,

ახალქალაქის სამხრო მმართველობა. უფროსი ტარასოვი-
დასკოვი, მისი თანამშემქე აზარმეტოვი, სეკრეტარი ვარაღისოვი.

ქაღალქ თბილისის სამოადიციო მმართველობა. უფრო-
სი პოლიცემისტური ლეონად შორფინისძე მოსტიცკი, მისი თანა-
შემქე სოკოლოვსკი, კანცელარიის მმართველი კურხია.

ქუთაისის საგუბერნიო მმართველობა. სამხედრო გუბერ-
ნატორი ვაკანია, მისი თანამშემქე თვადი ნ. პიძისძე კრის-
თავი, ვიცე-გუბერნატორი პარსი ალექსანდრე ფონ-ჯერპოვიკი,
მოსელენი გუბერნატორის: კაიხი, შკაიური, თვადი გუბიელი,
აიაფოვი, ლობკო და ჩხიძე.

გუბერნატორის კანცელიარია. კანცელარიის მმართველი
ანატოლი ალექსანდრესძე პიბიკოვი.

მმართველობა ბათუმის ოფლიკია. მმართველი კანცერ ან-
ტონისძე სტეფანოვი, მისი თანამშემქე თვ. მედიტონ ზურაბისძე
ლორთქიფანიძე.

დადიანი, ჩახუა და შხიძე. სენაყის მხრის: თ. წულუკიძე და თაყ.
მაჭვლიძე, ლენსუძის მხრის — დ. პაჭრაძე.

ქუთაისის სათავადა-აზნაურო დეპუტატთა კრება. ქუთა-
ისის გუბერნიის მხრისა თ. სვიმონ წერეთელი, დეპუტატთა: თ.
მაჭვლიძე, მაჭუტაძე, მაჭყვარია და წულუკიძე; სეკრეტარი ზღ. წუ-
ლუკიძე.

ქუთაისის მხრის ჩანამდლოდი თ. კ. წულუკიძე, ოზურგეთის
მხრის — თ. სვ. გუგუნიკა, შორაპნის — უკან. თავადი პეტრეტიონი,
რკეს მხრის — ა. ს. კვიციანიძე.

ქუთაისის გუბერნიის სახელმწიფო კონებათა მმართვე-
ლობა. მმართველი ზღუკაძე სიმონისძე გამრეკელი.

ქუთაისის საქალაქო მმართველობა. ქალაქის თავი ლუკა
ნაყოლაოზისძე ასთიანი, წევრნი: ზღუკა განაშვილი და აყოფიკა;
სეკრეტარი ნაყოფიკა კახელაძე.

ქუთაისის საადგილ-მამულთა ბანკი. გამგებელი კ. ნიკე-
იძე, დირექტორები: თ. ერისთავი და ვაიანი, სეკრეტარი ლოსაბური-
ძე. ზედამხედველი კომიტეტი: თავმჯდომარე თ. სვ. წერეთელი,
წევრნი: თ. ღორთქიფანიძე, ლოლუა, ქაჯია და სხვა.

ქუთაისის პოლიციის მმართველობა. პოლიცემისტერი
თ. ბ. კვავაძე, თანამშენ მისი — პანდურაძე.

ფოთის საქალაქო მმართველობა. ქალაქის თავი თავ. სეს-
ტორ ზღუკანდრესძე თავჯირაძე, წევრნი: სიმონოვი, სეკრეტარი
თავსე ტატიშვილი. (დეკემბრის ასლი არსვენა იქნება.

პოლიცემისტერი ოგივესკი, თანამშენ კალოშევი.

ბათუმის საოლქო მმართველობა. ქალაქის თავი ბ. ნი გა-
ვრისსკი, წევრნი: ბიკოვი, შადინოვი, ვაინდერი და სეკრეტარი ივ.
შესნი.

პოლიცემისტერი აკოროვი.

სამაზრო მმართველობა. 1) ქუთაისის მხრის უფროსი სო-
კოდსკი. მისი თანამშენი: ან. ნაჭავანი, სეკრეტარი ვოგინიძე.

2) შორაპნის მხრის უფროსი ვაყელი, მისი თანამშენი: ზღა-
კიძე, სეკრეტარი ჩინხლაძე.

3) რაჭის მხრის უფროსი ჩუიანძე, მისი თანამკმე სტუფანოვი, სეკრეტარი ხეღნაიოვი.

4) ლენჯუძის მხრის უფროსი ადშიაი, მისი თანამკმე თ. ფადევი, სეკრეტარი ავლიანი.

5) სენაყის მხრის უფროსი პეპურიშვილი, მისი თანამკმე ლ. ხარენკო, სეკრეტარი დეგუაძე.

6) ზუგდიდის მხრის უფროსი ზაქელიანი, მისი თანამკმე თ. კოთხვი თენჯისძე დიდიშვილიანი, სეკრეტარი დიშინსკი.

თაზურგეთის მხრის უფროსი. მისი თანამკმე. — კალანდარიშვილი. სეკრეტარი პოსიკოვი.

ბაქოს საგუბერნიო მმართველობა. გუბერნატორი ვლადიმერ პეტრესძე როგბი; ვიცი გუბერნატორი პენისლავსკი, კანცელარიის მმართველი ილდინოვი, გუბერნიის ექიმი ბლაუშვიცი; გუბერნიის ინჟინერი ხაღვესკი, ქალაქის თავი დესპოტ-შენოვიანი, პოლიცმეისტერი დემანსკი, გამგებელი სახელმწიფო ქანუბანი კასილიევი.

ელის-ვეტოპოლის საგუბერნიო მმართველობა. გუბერნატორი კანკრად-ლეიტენანტი თ. ალექსანდრე დავითისძე ნაკაშიძე, ვიცი-გუბერნატორი იაკობსონი, კანცელარიის მმართველი, კეცენკო გუბერნიის ექიმი გვარდუა, გუბერნიის ინჟინერი ვოცნოვიცი, სახელმწიფო ქანუბანი გამგებელი თ. ვახტანგ ზურაბისძე გურამიშვილი პოლიცმეისტერი მელიქ-შახ-ნაზაროვი.

ერევნის გუბერნიის მმართველობა. გუბერნატორი კანკრად-ლეიტენანტი თ. მისიელ იაკობისძე შადაგოვი, ვიცი-გუბერნატორი ხესოვსკი, კანცელარიის მმართველი სარდინოვი, გუბერნიის ექიმი ზელინსკი, გუბერნიის ინჟინერი ფონ-დრ-ნონე, სახელმწიფო ქანუბანი გამგებელი პელიევი, პოლიცმეისტერი...

დაღისტანის სათეთო მმართველობა. სამხედრო გუბერნატორი კანკრად-ლეიტენანტი თ. ნიკოლოზ ზურაბისძე ჭეჭევაძე, მისი თანამკმე ტარანოვი, სათეთო ინჟინერია: ტავრანოვი და სევისკი, სათეთო ექიმი შტეინი, კანცელარიის მმართველი თ. ნაკა-

შობე, მისი თანამშენი — სანჯიშვილი. თემის ხანძრის მესტერი თ. შელიავა.

უბრის სათემო მმართველობა. სამხედრო გუბერნატორი ტომისი, მისი თანამშენი განურად-მათრი ზეტანდრა, განცუდარის მმართველი მსტასტანსკი, სათემო ინჟინერი სიმოილოვი, ექიმი ფილიპონოვი, პოლიციისტერი პოლიკოვნიკი დევიტა.

ზაქათაღის საოდექო მმართველობა. ოდექის უფროსი პოლიკოვნიკი არტემ სოლომონისძე უჩხაშვილი, მისი თანამშენი: ვორონოვი და თოფჩევი, ხეშის მმართველები: პირანსკი და კალდოვსკი, ოდექის ექიმი პოდვანოვი, პეტროვის განყოფილების უფროსი პომოვი, ჭრა-მუსხისი — პირანსკი, აღიანთის კრიკორიანი, კავის — მერკული, პოლიციისტერი წახვანსკი.

ჩერხომორის საოდექო მმართველობა. ოდექის მმართველი სოკოლოვი, მისი თანამშენი პოტუხ, საოდექო ექიმი ვლიმენო.

სტავროპოლის საგუბერნიო მმართველობა. გუბერნატორი განურად-მათრი ნაიფოროვი, ვიდე-გუბერნატორი ვისოტსკი, განცუდარის მმართველი რაშე, საგუბერნიო ინჟინერი ყროსოვი, საგუბერნიო ექიმი ტრამბი, გუბერნიის მარშალი პოდპო, სსხელნიკოვი, ჭონკათა გამე დავიდოვი, პოლიციისტერი ფილეკოვსკი.

თერგის სათემო მმართველობა. თერგის მმართველი განურად-ლეიტენანტი, მისი თანამშენი: შებელია და პისარევი, განცუდარის მმართველი პოტუხსკი, სამიჯნო მმართველობის უფროსი მისილ წადისძე ვაფიანი.

უბანის სათემო მმართველობა. თემის მმართველი განურად-ლეიტენანტი დუხინოვი, მისი თანამშენი: მღამა და აყრისი განცუდარის მმართველი ფელიცინი, სათემო ინჟინერი ლ. ალექსანდროვსკი, სათემო ექიმი ე. ალექსანდროვსკი.

იმიერ-კასპის ოდექი. ოდექის უფროსი და მხედარი მთავარი განურადი ყროპატკინი, მისი თანამშენი მსტალოვი, შტამის უფროსი დევიტოვი, მერგის თემის უფროსი აღიანსკი.

შეიქმნა განყოფილება

სამოსამართლო და სსუდღიერო დაწესებულებანი.

შინაარსი VI განყოფილების

- 1) თბილისის სამოსამართლო მდიარე. შროკურობათა ხ:დზორი მდიარის. ცალკე სამიჯნო სამმართველო მდიარის.
- 2) თბილისის ოლქის სამოსამართლო, სსოტაროესო არსიჯი. მომრავლებანი სამოსამართლონი სქედაქო და სამზრონი. კვრო სქედაქო და სამზრო სოტაროესქი. საეიგნა-ვექილი.
- 3) ქუთაისის ოლქის სამოსამართლო, სსოტაროესო არსიჯი. მომრავლებანი სამოსამართლონი სქედაქო და სამზრონი. კვრო სამოქედაქო და სამზრო სოტაროესქი. საეიგნა-ვექილი.
- 4) კვექსიის სსუდღიერო შმართველობა.— სქედოველოს სკვზინისო.
- 5) ემრჩიეი ქროდ-ქსიოისი, იმერეთისი, გურია-სამკერველისი, აფხაზეთისი, კვექვიისი და სტკეროშილისი.
- 6) სკოთედრო კვექსიეი და სამდღოროხინოეი.
- 7) მონსტრეი და შიოი წინამდევანნი.

სამოსამართლო დაწესებულებანი

თბილისის სამოსამართლო პალატა. უფროსი თავმჯდომარე, გოფმეისტერი უმაღლესი სამეფო კარის სერგეი სერგეისძე გონჩაროვი; თავმჯდომარენი დეპარტამენტებისანი: 1-ლის თ. ნიკოლოზ ჭავჭავაძე, 2-ესი ნ. სმიტინი; წევრნი პალატისანი: ად. ფრანცვი. ნ. აკერმანი, დ. აკერაიევი, თ. ბაკალო, ედ. მაღინოვსკი, გ. ტეხთროვი, ანტ. შიდელი, კონ. კოდნასანი, პორფ. სტამბოლი და ან. ლეშინსკი. გამაგვის წევრი პალატისა კამ. ტეხთროვი. სეკრეტრია: ფედოსოვი, მონომარკვი, კუშევრა, ლაზარევი; მათი თანამშემენი: პენიატოვი, პეზარგანოვი, ლევაშოვი, პესლავსკი მელიქოვი, ტეხთროვი და კვარტა. სამოსამართლო სოჭუღანი: მელიქაიკაზოვი, სმიტინანი; თარგამსენი: ხათაროვი, არდაზანი, კანდიდატნი სამოსამართლო თანამჯდომარისანი: კოდნასკვი, იაკუბოვი და იურადანვი.

პროკურორი თბილისის სამოსამართლო პალატისა. ედ. სმიტინი, მისი ამხანაგნი: კალმტედტი და ახეილოვი; სეკრეტრნი პერესლენი.

განსაყუთრებული სამიჯნო მმართველთა თბილისის სამოსამართლო პალატისა. გამაგვის წევრი პალატისა გ. ტეხთროვი; უფროსი საკვმო-სასწავის განყოფილებისა—ნათიშვილი გამაგვის რევიზორნი: ქეკელიძე, მერკუროვი; სწავის მწარმოებელი მელიქოვი, მისი თანამშემენი აზაროვი. უფროსი ზემდგომერები: უშაროვი, სადამონ კრისთაი, შუბლაოვი, მათკვი, დენინ-ვანსოიანი, ავილოვი, ზალოვი, შტრაუბი, მარდანიოვი, ტატარენკო მქსამენკო, არდუთინსკი-დოღდორეოვი, როზინოვი, გრენკოდში ლეკოვი; უნტროსი ზემდგომერები: სამარკანოვი მისაილოვი, კესტაიევი, სოღინი, მარინი, ნარსენკო, პოლიკენკი, ფინაშვილი, მახარაძე, სარქისოვი, მალიშკვი, ზლომანი, პენედიტოვიანი, პეკელინსკი, ტერ-ოქანოვი, დინკესკი, რუსაკოვი, ახდრეიშქენკო, ოზერსკი, პასკეტევი, ლარონოვი, დრემბოვი, შუბლოვსკი, ფილიპოვი, პეპეუქ-მელიქოვი. უფროსნი მათნი თანამშემენნი ოცდა ოცეტი კაცი,

მთაბარის ქართველები: ნ. ლეონიძე, უხეღაშვილი, მანსველი და კორინთელი. უნგრისნი თანამეძმენი ოცნი არიან, მათ შორის არც ერთი ქართველი არ ურევია.

თბილისის ოღუქის სასამართლო. თავსმჯდომარე ბეგოვი, ამისი ამსახვენი: ელენიანი & ბურჯანდტა; წევრნი სასამართლო-სანი: წინამძღვრიშვილი, კესაიოვი, კახეუხოვი, ბროზაგვი გუ-დამ-ღევეკოვინი, ევკოვსკი, ბეგუთოვი, აკიბოვი, პეტროვი, სმირა-დონოვი, დიდოვი, რუსისოვი; წევრნი გამოჯენის მოსკელთაგანნი: დოღეკოვი. ს ე კ რ ე ტ რ ე ბ ი: არღუთისსკი-დოღეკორეკოვი, ტერ-ბარსეკოვი, ოვსიანიოვი, ვაფარაძე, ვეშაროვი; მათი თანამეძმენი: არქოვი, აყდორჩენკო, არდაზანი, მინას-ბეკოვი, კამარაგანი, ელიაზოვი, მამეკონოვი, ხითიშვილი, ნოვაგვი, ვისკოვსკი და სანი-კოვი, არსიაროუსი ქანსოვი. ბოქუდნი ბეგთაბეკოვი, ფიარემოვი, კოაფეკვი, თარვიძისები: ტერაზარეკვი, მუნდოვი, კაბოვი, შერკანი და აფეგინოვი. გამომძიებულები: დრავენკინი, დანილოვი. სსოტაროუსი არსი: უფროსი სოტაროუსი ფიოდოროვი, მისი თანამეძმენი კაზლო-ვი, ნაფიცნი ვეჭილნი: რეიტერა, შალტარაგვი, მანსელი, ავლიშვი-ლი, ყარა ბეგოვი, ანანინი და სხვანი და სხვანი.

პროკურორნი ოღუქის სასამართლოსი ღანგა, მისი ამ-სახვენი: კოვალევი, ჩუქსოვი, ფონ-სტალი, შრიბო, ჩერნიოვი, შმიდ-ტი: კანდიდატი სამოსამართლო თანამდებობისა მ. ვრეზინსკი.

ქუთისის ოღუქის სასამართლო. თავსმჯდომარე ბუღდაკოვი, მისი თანამეძმენი კარსოვინი და ბრინინი; წევრნი სამოსამართლო-სანი: ფიფინაშვილი, ტუტკინი, ზაიკი, ბლუვტსკი, რჩევენი, დიღეკსკი, ვინო-გრადოვი, აკიბოვი & ბოგოროდსკი. გამოჯენის წევრნი: ხადამონ-კრის-თავი, ვეჭალოვი. გამომძიებულებნი განსაკუთრებით სიუფრადღებო სეჭე-თათვის: ლოზინსკი, ლევიშოვი. უფროსი სოტაროუსი გამრეკელი; სეკრეტრები: ტარსანსკი & ასინსკი. მათი თანამეძმენი: გეორგაძე, ჭიჭინაძე; სერნიოვი, ჭეიშვილი, სანსეკვი, კამბაძე; კამაშვილი; თარ-ჯიმნები: კოკოლაშვილი; შამულიშვილი; ცანკა; ბოქუდნი: აბდუ-შელიშვილი; ტატაშვილი; არსიაროუსი ჭამაძე. ნაფიცნი ვეჭილნი: გ. ბ. დოდომურაძე ი. ვაანნი, მ. მ. ქიქოძე დაე. ღორთიყვისნიძე

თბილისის
სახელმწიფო

ან. ღორთქეთისძე, ნ. თანუღისანი, ს. შოპეჯაშიძე, სელაფხეიძე, ვი. კ. ტატიშვილი, კ. ჩიკვაძე, დ. კერაგელია, კ. აგაფაშვილი და
ა. ტარ-სტეფანოვი.

მ რ ა გ უ რ ა რ ა ც ი ა ვ ი ს ი ა, მისი ამხანაგნი: ტრუველერი, ნე-
შოკოვინიცი, სახანკევი, კობახიშვილი, ორბელი, დეპუტეტი, ვიქტორ
ხერკოვი და კამერალდე.

მომრიგებელი მოსამართლენი თბილისის გუბერნიაში.

პირველი განყოფილება, მომრიგებელი მოსამართლე მდებ-
როვი, მისი თანამეძვე: ტრაიცი, სენიუტოვიანი და ტიმნაი.

მეორე განყოფილება, მომრიგებელი მოსამართლე თემანო-
ვი, მისი თანამეძვე სელსკო.

მეორე განყოფილების კერძო ნაწილი, მომრიგებელი მოსა-
მართლე ზენსოგუხოვი, მისი თანამეძვე ხაზანაში.

მესამე განყოფილება, მომრიგებელი მოსამართლე შუბლოვი,
მისი თანამეძვე სულსანოვი.

სამაზრო სასამართლონი. თბილისის მაზრის მომრიგებე-
ლი მოსამართლე. დავით შურაბისძე ყორღანაშვილი, მისი თანამეძ-
ვენა: თავ. პარათაშვილი და შაშაიოვი.

შუღაურის მომრიგებელი სასამართლო, პაშკახეთის მომრიგებე-
ლი სასამართლო, ასღვდისის მომრიგებელი სასამართლო, ახალქალა-
ქის მომრიგებელი სასამართლო, კორის მომრიგებელი სასამართლო,
ხურამის მომრიგებელი სასამართლო, ცხინვადის მომრიგებელი სასა-
მართლო, დუშეთის მომრიგებელი სასამართლო, თელავის მომრიგებე-
ლი სასამართლო, თანუისის მომრიგებელი სასამართლო, ხაღნაღის
მომრიგებელი სასამართლო, ჯიდაღოს მომრიგებელი სასამართლო,
შაქათაღის მომრიგ. სასამართლო.

ქუთაისის გუბერნიაში

ქუთაისის მომრიგებელი სასამართლო, მომრიგებელი
მოსამართლე ვლადიშვილი, მისი თანამეძვენა: თავ. მიქელაძე. კრიცა-

ნოესკია და ხარბე, სეგრეტარი ვაფარბე, თარკიანი მკმარაშვილი,
სასამართლოს პოჭუღნი: კანდელაკი და მხიბი.

ქუთაისის მაზრის მოძრეგ. სასამართლო. მოძრეგ. მო-
სამართლე დავით ნიკოლოზისძე პეტრბე, მისი თანამეწე ჩაქობე.
ოზურგეთის მოძრეგ. სასამართ. ფოთის, მოძრ. სასამარ.
სენაკის მოძრეგ. სასართ., ზეგდიდის მოძრ. სასამართ., ლესხელის
მოძრ. სასამ., რაჭის მოძრ. სასამართ., შორაპნის მოძრ. სასამარ, პა-
თუმის მოძრ. სასამართ., ხობუმის მოძრეგ. სასამართ., ოსკმინის
მოძრ. სასამართ., ხონის მოძრეგ. სასამართ., ჩხატაურის მოძრეგ.
სასამართ., ნაოღლევის მოძრეგ. სასამართ., ჩალენჯისის მოძრეგებულა
სასამართ., სვანეთის მოძრეგ. სასართ., სანხურის მოძრ. სასამართ.
პაღდღის მოძრ. სასამართლო.

ნოტარიუსები

თბილისში: ალექსანდრე გრიგოლისძე ტურკოესკია, არტემი
გრიგორისძე მამიკონოვი, ვასილა შორიანისძე შირიანი, ივანე კვ-
ნატესძე პოლტორსკი და დავით ქახოსროსძე ვაფარბი.

გორის სამართ. სატარიუსი ალექსანდრე დავითისძე კაცხაძე.

საფნაფისა, მახილ ივანესძე ვაფარბე, თელავისა, მახილ
ალექსანდ. ციციშვილი, ცხინვალისა, ალექსანდრე პეტრესძე ზვარიკვი.
ზ.ქთ. ვასილ ივეტისძე მოხოვე. ახალციხ. გრიგოლ ივანესძე
ბუდელოვა. ახალქალაქ. ზარკაირ სტეფანესძე არქანოვი. ქუთაის. და-
ვით ნიკოლოზისძე ანდრეშვილი და ისაღორე გიორგისძე ვაბაშვილი.
შორაპნის მაზრა. ალექსანდრე სამონისძე ვარსკვლავი. ზუგდი-
დისა. სოლომონ ნესტორისძე ვაქია. ოზურგეთისა. გიორგი
დავითისძე კვერცხი. სენაკისა მელქისედეკ კერულაშვილი. ხონი-
სა სამონ აგორისძე ქუთათელძე. დორნუძისა. დამბორი ივანეს-
ძე მამიძე. ფოთისა. დავით გერმანისძე გრიგოლი. ბათუმისა. თევ-
დორე ზაქარია. სანჯუმის. ანტონ გუგულაშვილი. სარხერისა. ალექ-
სანდრე სოსანი. რაჭისა ივეტესძე დამისძე ავეზოვიანი.

კავკასიის სასულიერო მმართველობა

საქართველოს საეკლესიო მმართველობა

საქართველო-იმერეთის უწმიდესის სინოდის კანტონ-
რა. თავმჯდომარე, სინოდის წევრი, მოაზრ კმისკომოზი ჩრდილის-
და კასეთის, საქართველოს ეკლესიის მმართველი; წევრნი: წინამ-
ძღვარი თანე ხათლის-მცემლის უფროსის არმიანდრია მკარა.
თბილისის წმ. დარბაზის ფორმაციების მონასტრის არმიანდრია
კესარი და ჭყბთაბეის მონასტრის არმიანდრია ნიკოლოზი; უფ-
როსი მღვდელი კავკასიის სამხედრო ოლქის დეკანოზი გეგედიკი,
პროკურორი ბატონი შირსკი, სეკრეტარი: ქართველ განყოფი-
ლებების სოლომონ გარბაქიანი ხატაძე, იმერეთის განყოფილე-
ბის მქანძე ისაყისე სუხავეი, არმიანდრია დეკანოზი პეტრესე
ბილგელდი, პუბლიკარი სანინდარი ალექსანდრე პუღესე არდინანი
საქმის მწარმოებელი: კოდსიკოვი, ა. იანკოვი, ვახუშტიანი და მტ-
ფიკი, არმიის მღვდელი სტეფანოვი, თარჯიმნები: მღებრიანი და
ტაბატაძე.

ეკლესიის განცედიარია. კანცელიარია მმართველი იუ-
ნე ვახაშვილი მტკვეთი; მისი თანამშრომელი პეტრეპუღოვი.

საქართველო ეპარქია. ეპარქიის უფროსი საქართველოს
ეკლესიის მმართველი, მისი ვიკარიუსი: დიმიტრი გარევის მონასტ-
რის წინამძღვარი და კმისკომოზი გორის: ალექსანდრე და მუხომის
მონასტრის წინამძღვარი და კმისკომოზი ალექსანდრე პეტროვი.

იმერეთის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, იმერეთის კმისკომო-
ზი გარბაქიანი, ეპარქიის სეკრეტარი თეოდორი, მისი თანამშრომელი
სანინი.

გურია:—სამეგრელო-სააბხაზეთის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, გურია-
სამეგრელოს კმისკომოზი გრიგოლ, ეპარქიის სეკრეტარის თანამუ-
შაობის ატმისრულებელი ცეცხლაძე.

სოხუმის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, სოხუმის კმისკომო-
ზი ალექსანდრე. კანცელიარია მმართველი ტროიცი.

კავკაზის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი, კავკაზის ეპისკოპოსი პეტრე, ეპარქიის სეკრეტარი ვინიცი, მისი თანამემქნე პოსტისკია.

სტავროპოლის ეპარქია. ეპარქიის უფროსი სტავროპოლის და ეკატინინოდარის ეპისკოპოსი ვლადიმერი, ეპარქიის სეკრეტრები მკლე პოდპისკია და არდამსია.

საკათედრო ეკლესიები. ტფილისის საკათედრო სიონის ტაძარი, საკათედრო დეკანოზი ვესტატე ელიაშვილი და კანდელაკი (KANDIAKI) იმვე ტაძრის დეკანოზი გრიგორე პეტრიშვილი.

ქუთაისის საკათედრო ტაძარი საკათედრო დეკანოზი ვაზრიალ ცეცაქიშვილი.

გურია-სამეგრეელოს საკათედრო ტაძარი. დეკანოზი გრიგორე მჭარაშვილი და მღვდელი კაპიტონ ცაგარელია.

სოხუმის საკათედრო ტაძარი. საკათედრო დეკანოზი დავით მჭყერიახია.

კავკაზის საკათედრო ტაძარი. საკათედრო დეკანოზი იოსებ სამადაშვილი.

საქართველოს საეპარქიო ბრძალოჩინები ტფილისის მაზრაში ტფილისის საქალაქო კვლესიათა ბლადონინი, მღვდელი სილომონ შოშიაშვილი, თანამემქნე მისი დავით პერმნიშვილი. ტფილისის ასლო მხლო კვლესიათა ბლადონინი ა. ზემსუღაძე, სანაშის ბლადონინი—არისტრახე თეოსარია, მარტყოფის—მეიტაშვილი.

დუშეთის მაზრაში. მცხეთის ბლადონინი რომანოზ მრეკელიშვილი, ვუკილის ბლადონინი იოანე კვხელი, ანანურის ა. გულიასაშვილი.

გორის მაზრაში. ქარელის ბლადონინი ნიკოლოზ მცხვედიკო ოქონის ა. კანდელაკი, კავთისხევის—დავით პანხაშვილი, ხვისის—იოსებ ხეციშვილი, რუისის—იოანე ანაშვილი, შინდისის—კაპიტე ცხინკალის—გ. ედიასაშვილი.

თელავის მაზრაში. კადაურის—დამიტია კადაკოზიშვილი, ვვარჯილის ნიკოლოზ ხეციშვილი და იკადთოსი—კ. მრეკელიშვილი.

სიღნაღის მაზრაში. ქალაქ. სიღნაღის—იოსებ პეკიშვილი,

ზემო-მასხისის სამონ პენაშვილი, კელის ციხის—**ოსენა სანიტონაშვილი.**

ახალციხის მაზრაში. ქალქ ასლტისის დამ. ხსენებული. ერევნის გუბერნიაში. ქალ. ერევნის—**გრაგოლ ღამბარაშვილი, ალექსანდროლის (გუმარის) ი. იაკობი.**

განჯის გუბერნიაში. განჯის, ნუსის, კართანის, დილიჯანის დეკ. მდინარეშვილი.

ბაქოს გუბერნიაში. ქალ. ბაქოს ალექსანდრე იენიგვი.

ყარსის ოლქში. ქალქის ურსის დეკანოზი ბოძაძე.

საინგილოს ეკლესიათა, სოფ. კახის მღვდელი პარნაშვილი, ხევსურეთის ეკლესიათა მღვდელი სოფ. სეპონიანთ ხევისა, (კაკხისა) ოსეთის ეკლესიათა მღვ. გ. სონიშვილი, ვახის—**ზ. ვითაშვილი და კობის—გ. იტონაშვილი.**

იმერეთის საეპარქიო ბლაღოჩინები ქუთაისის მაზრაში. ქუთაისის მღვდელი ოსებ ჭეიშვილი, ვანის ოქრობარ ქანხაძე, ხოჯის—**მჭარაძე, კელამის—ერმლოზ კანდელაკი, კამონისკუდის—ნესტორ ვუბანეშვილი, სვირის—მიხეილ მჭედლიძე, ოკრიბის, —დავით სარაღაძე, სიმონიის, —ლუკა ჭამაშვილი.**

მთრანის მაზრისა. მთრანის ბლაღოჩინი დავით ღამბარაშვილი, სანსურის, —**ოსენა ბაძაძე, სარაკულის, —ერმილე გუგუშვილი, სეკრის, —ოსენა წერეთელი, სხარის, —იულიან ბესაძე.**

რაჭის მაზრაში. ონის ბლაღოჩინი ალექსა გეორგიანი, პარის, —**ალექსა ჭიჭინაძე, სადუქლის—ალექსი მარაბაძე, ნიკორწმინდის—მიქელ სხარტაძე.**

გურია-სამეგრელოს საეპარქიო ბლაღოჩინები. მონასტრის ბლაღოჩინი ანთონისდრატა პენაძისე.

ზუგდიდის მაზრაში. ბლაღოჩინი მიხეილ მეუნაგია, ნესტორ აღმაძის, თამა ვაშა და სამონ ანთონიძე.

სენაკის მაზრაში. თვედორე სოშტარაშვილი, სამონ ქუთარაძე. სამონ ელია, პესარონ ხუხუნი, ანტონ კაკელი, გორგო პერაძე და კამატონ გავრჯელი.

დღერ უმის მაზრა. თუფანე ასთიანი, ნიკოლოზ და რომანოზ გულები.

სვანეთის ეკლესიათა. ბლაღონინი დეკანოზი იოსებ კაჩაძე. ოზურგეთის მაზრაში, ბლაღონინებია: მღვ. დიმიტრი ქაქაძე, კოსტანტინე კახელავი, ნესტორ ურუშაძე, კეთილე კალანდარაშვილი, ანდრია მკალაძე და სვიმონ მკალაძე.

ბათუმის ოფიქსი. ბლაღონინი დეკანოზი სიმონ ქაქაძე.

სოხუმის საეპარქიო ბლაღონიანები. ფიფუნდის ბლაღონინი იოსებ ბერძინაშვილი, ოსმინისას იოსებ გურგულაძე, სამურზაყანოსი იოსებ წესეკელი, ჭერნობორის დეკანოზი მიხეილ მკვლევი და მღვდელი ლაბინაზი.

კავკავის საეპარქიო ბლაღონიანები. კავკავის მაზრაში: კავკავის ბლაღონინი იოანე სმადიაშვილი, შატავის მისიელ ზაქარია, გურგულიყვისა—მეტრე ქაჩავი, გროზისა—მეტრე კოსტავისევი.

უზღვარის მაზრაში: უზღვარის ალექსანდრე სობილიტეტი, კატერინოპოლისა—ეკოვი.

ბარის ოსეთში— მიხეილ ზუგია; დიკორაში—გიორგი სიკოკვი, არდონის მხარეში ალექსი კათოვი.

მონასტრები და მათი წინამძღვარნი თბილისის გუბერნიამი. დავით გარეჯის მონასტრის წინამძღვარი შირველი სქართველის ეპარქია ალექსანდრე, ეპისკოპოზი—გორის; შუა მთის მონასტრისა—მეორე სქართველის ეპარქია ბესარიონი, ეპისკოპოზი ალექსანდრე, ტფილისის ფარავკელის მონასტრი—არსიმანდრიტი კესარი, ხარსის წმ. სტეფანისა—არსიმანდრიტი კესტრატე, იოანე ნათლის-მკვლისა—არსიმანდრიტი მკარი. ქუბთაყვისა—არსიმანდრიტი ნიკოლოზ, პოდბის მღვდელ-მონაზონი, ნიკოლოზი, ვარძის—მღვდელ-მონაზონი სვიმონი, სპითაყრის დედათა მონასტ. მცხეთაში იღუმენია ნინო.

ქუთაისის გუბერნიამი. კუთაისის მონასტრის წინამძღვარი არსიმანდრიტი სერაფეონი, მოწაქეთისა—არსიმანდრიტი ბესარიონი, ვარძისა—არსიმანდრიტი სვიმონი. ჩელიძისა—არსიმანდრიტი მკარი,

გეოგრაფიული გეოგრაფია

საერთო და სსრკული სსსრკული და სსრკული და სსრკული
სსრკული სსსრკული და სსრკული სსსრკული და სსრკული

შინაარსი მე-VII კანონისა

- 1) უმაღლესი საზოგადოებრივი კანონის სსსრკული და სსრკული.
- 2) შინაარსი სსსრკული: გეოგრაფია, პოლიტიკა, სოციალური ინსტიტუტები და სსსრკული.
- 3) დედამიწის სსსრკული.
- 4) საზოგადოებრივი სსსრკული.
- 5) საზოგადოებრივი სსსრკული და საერთო სსსრკული და სსსრკული.
- 6) საზოგადოებრივი სსსრკული და სსსრკული.
- 7) საზოგადოებრივი სსსრკული.
- 8) საერთო სსსრკული და სსსრკული.
- 9) საზოგადოებრივი, საზოგადოებრივი და საზოგადოებრივი და სსსრკული.
- 10) საზოგადოებრივი საზოგადოებრივი სსსრკული.

უმადლეხა მმართველობა ეკვესიას სსსწავლებლობა
სამზრუნვედოსი.

მზრუნველი ეკვესიას სწავლა-განათლებისა კარილე ჰეტრესქე
ანოსკვი.

სოლქო ინსპექტორება რედოლე კარდოსქე ჰენგერი და მი-
ხეილ რომელისქე ზეადსკვი.

სეკრეტარი მზრუნველის მმართველობისა რედოლე კარდოსქე
ჰენგერი.

კანცელიარია მზრუნველისა. კანცელიარიათ მმართველი კოსტან-
ტინე ანტონისხე სოკოლოვსკვი, სეჭის მწამოკეღნი: ანდრეკვი,
ტირიუტინი, ნიკოლაევი, სოკოლოვსკვი და ჰელეკოკი.

შუ ა თ ა ნ ა ს ა ს წ ა ვ ლ ე ბ ე ბ ი.

საკელასიკო გიმნაზიები.

მარველი ტყელისსა გამნაზია. სამატო მზრუნველი გამნაზია-
სა თე. ნიკოლოზ ვასილისქე არდეთაშეილი-მისარქელი, დირექტორი
დე. დეონის ქე მარკოვი, ინსპექტორი. გამნაზიასთან მანსიონიგ არს.

მორე ტყელისსა გამნაზია, სამატო მზრუნველი გამნაზიას
თე. ნიკოლოზ ნიკოლოზისქე პეტროან-მუნხანსკვი, დირექტორი
თისქე თედორისქე დროვლევი, ინსპექტორი ნიკოლოზ სტეფანის-
ქე აქანავი.

ქუთაისის გიმნაზია, დირექტორი ალექსანდრე ილიასქე სტო-
ანოვი.

ფლისევეტოპოლის გიმნაზია, დირექტორი ილია სტეფა-
ნისქე სტარავე.

უზუბის გიმნაზია, დირექტორი ალექსანდრე ალექსანდრესქე
ტომარკოვი, ინსპექტორი მანტარინი.

სტავროპოლის გიმნაზია, დირექტორი ვასილ დამახისქე
ენიპოვი, ინსპექტორი სოვიგვი (გამნაზიასთან მანსიონიგ არს).

ეკვეავის გიმნაზია, დირექტორი ავანე ილიასქე კინოვრადოვი.

ერევნის გიმნაზია, დირექტორი ვლადიმერ თისქისქე პრაქ-
ნიოვი, ინსპექტორი ჰეტრე ავანესქე ტყედი.

საკლასიკო პროგრამაზე.

საქართველოს
საქართველოს

ტფილისის პროგრამაზე. ინსპექტორი ვაჟაბერი ანტონისძე
შარტანია.

ქუთაისის პროგრამაზე, ინსპექტორი ალექსი სტეფანესძე
შამონია.

პატივითრების პროგრამაზე, ინსპექტორი ლევ. გრიგო-
ლისძე ლაბიტაძე.

რეალური სასწავლებელი.

ტფილისის რეალ. სასწ. სამატომწარუხველი ალექსანდრე ივ-
ანესძე მანტაშვილი, დირექტორი ანდრია დიონისისძე ტარიელისძე,
ინსპექტორი ანდრია ანდრისძე ივანესძე.

ბაქოს რეალური სასწავლებელი, სამატო მანუჩი
მუჯირ ივანესძე მარშოვილი, დირექტორი კონსტანტინე სიმონისძე
კამეხია, ინსპექტორი პარსია.

თბილისის რეალური სასწავლებელი, დირექტო-
რი კონსტანტინე თეოდორესძე ნიჟინსკი, ინსპექტორი აკაკი (სას-
წავლებლის მასწავლებელი).

შუმის რეალური სასწავლებელი, დირექტორი მისიელ
საქისძე ტარსია, ინსპექტორი შამონია.

უბიბ რეალ. სასწ. დირექტორი სერგიანოვი დიმიტრისძე
დივანი, ინსპექტორი ვალესია.

ვისის რეალ. სასწ. დირექტორი ვაჟაბერი კლასიკისძე ლე-
ლეია.

გაგაუის რეალური სასწავ. დირექტორი კონსტანტინე სტე-
ფანესძე შამონია, ინსპექტორი რედანი (მანსონისძე არს).

ტფილისის საოსტატო ინსტიტუტი, (აქვე არს სასწავ-
ლო სასწავლებელი) დირექტორი დიმიტრი ვაჟაბერისძე კლოვიანი.

საოსტატო სემინარია.

ამიერ კავკასიის საოსტატო სემინარია, დირექტორი
სერგი ნიკოლოზისძე სტრელევი, ინსპექტორი ალექსი ლენინისძე,
(ამ სემინარიაში თათრული განყოფილება არს).

ქართული
ენების
სამეცნიერო
ცენტრი

ხონის საოსტატო სემინარია, დირექტორი შალვა ლესე სოკოლოვი.

ერევნის საოსტატო სემინარია, დირექტორი ივანე სტეფანისძე სეფუცხვი.

ეუბის საოსტატო სემინარია, დირექტორი ივანე ტრაფიშვილი გორამია.

დედათა შეთანხმების წესდებულება:

თფილისის დედათა ინსტიტუტი, სამართ. შრომეული მუშაველი ინსტიტუტისა არს. მ. ა. უ. დ. მ. ოღუა თეოდორეს ასული. შედამხდველი ინსტიტუტის მართ. ვასილის ასული კოდიუბიაიანი. ინსპექტორი შალვა ერესტისძე მელერი.

თფილისის დედათა გიმნაზია. სამართ. შრომეული და მუშაველი არს. მ. ა. უ. დ. მ. ოღუა თეოდორეს ასული. დირექტორი გიმნაზიის ფეოდანტი გრიგოლისძე კანმოვიანი, ინსპექტორი ბუქსანდრე სტეფანისძე მისაილოვი, შედამხდველი გიმნაზიისა მკვადანი ფილიძეს ასული კლავსია.

ტფილისის დედათა პროგიმნაზია. შედამხდველი კერძო-რანე კენტის ასული მიტრიდატოვისა, დირექტორი კანმოვიანი, ინსპექტორი მისაილოვი.

ქუთაისის დედათა გიმნაზია. სამართ. შრომეული ქუთაისის გუბერნატორი და გრაფინია აკრაფენა კონსტანტინეს ასული ზარნკაევი, გიმნაზიის შედამხდველი ოღუა ბონისის ასული ბარანოვსკისა. მთავრობამ შარშან ამ გიმნაზიას წმინდა ნინოს სასწავლებელი უწოდა.

ბაქოს დედათა გიმნაზია. შედამხდველი ლაურტი, მისი თანამკმწენი: მისაილოვისა და სეფოვსკისა.

გაგუავის დედათა გიმნაზია. შედამხდველი გიმნაზიის სობოლკისა.

სტავროპოლის დედათა გიმნაზია. შედამხდველი სოლომონისა, დირექტორი სანა პროკოფისძე კრივოვი.

სტავროპოლის ოლგის დედათა გიმნაზია, ზედამხედველი პენკოვსკისა, დირექტორი კრავეცოვი.

ეკატერინოფარის დედათა გიმნაზია, ზედამხედველი კრემენცკისა, ინსპექტორი კოლენკო.

ალექსანდროპოლის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი კოდოშანოვისა.

გორის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი კნ. შარაიკოვსკის ასული მუშკაილისა.

თემირხანშურის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი კნ. ავლიადა ლუკის ასული ნაკაშიძისა.

ერსკის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი პაუკოვსკისა.

ერევნის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი ივანოვისა.

სოხუმის დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი კანდუცკისა.

ტფილისის სერჰინეს დედათა პროგიმნაზია, ზედამხედველი თაითონ შარა ალექსანდრეს ასული სემანუჩისკოვისა.

უზბის დედათა სასწავლებელი, ზედამხედველი სსწავლ. პელისა ანა კაზარინოვისა.

წმ. ნინოს საქველ-მოქმედი სოციალების სასწავლებლები.

ტფილისის დედათა სასწავ. წმ. ნინოსი, (გიმნაზიის უფლებანი აქვს) ზედამხედველი ანა ნაიანდრის ასული ნაიფოროვისა, ინსპექტორი ივანე თანასასხე კრემენცოვი.

მუშის წმ. ნინოს სასწავ. ინსპექტორი ისიდორე ზერნი-შოვი, ზედამხედველი ეკატერინე ისმანდიანოვისა.

ედიკავტპოლის წმ. ნინოს სასწავ. ინსპექტორი ალია სტეფანესხე სტარიცკი, ზედამხედველი ხრამონიაცკისა.

ზაქათაღლის დედათა სასწავლებელი, ზედამხედველი კნ. ანა ნინო ალექსანდრეს ასული აბაშიძისა.

ფოთის დედათა სასწავლებელი, ზედამხედველი კაფარინიძისა.

ამოერ ცაგვასიის საბუბოთ ინსტიტუტო, ინსტიტუტის დირექტორი ალექსი ზველესქე ინსტიტუტო, ზედამხედველი ინსტიტუტისა ანდრია ზურკესქე ზველესქო, კალკიან ვერდისქე კრუსენ-შტერნი.

სასუღაირო სემინარიებო და სასწავლებლებო

ტფილისის სასუღაირო სემინარია. რექტორი ანდრია მანდრატი ნიკოლოზ, ინსპექტორი მღვდელ-მონაზონი ნიკანორი; კაონომი გ. სვეუნავა.

სტავროპოლის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი ვერემოვი, მისი თანამუქქე ვლესარიოვი.

კატერინოვარის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი ხუმელავა, მისი თანამუქქე ზოძოვი.

ტფილისის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი სიმონ არისტრახისქე ზაშვეიანი, მისი თანამუქქე ზარემოვი.

გორის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი შოი შიუვა-შვილი, მისი თანამუქქე გიორგი სამკლავილი-ივრიელი;

თელავის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი მიხეილ ივანესქე ილურიძე, მისი თანამუქქე აკობ მარმაკა.

ქუთაისის სასუღაირო სასწავლებელი, ზედამხედველი ნიკოლოზ კამრიელისქე ტატიშვილი, მისი თანამუქქე ივანე დავითის ქე კაფრისდაშვილი.

თზურგეთის სასუღაირო სასწავლებელი, ზედამხედველი დავით ივანესქე დავითშვილი, მისი თანამუქქე ალექ. არს. სოსნოვსკი.

სამეგრელოს (მარტვილში) სასუღაირო სასწავ. ზედამხედველი თეოდორე კვამისქე პოგორიუბოვი, მისი თანამუქქე ალექ-შვილი.

სტავროპოლის სასუღაირო სემინარია. რექტორი ანდრია მანდრატი ნიკოლოზი, ინსპექტორი მღვდელ-მონაზონი ზიტარია.

სტავროპოლის სასუღაირო სასწავლებელი. ზედამხედველი კონ. ვერემოვი, ინსპექტორი ვლესარიოვი.

ეკატერინოფარის სასულიერო სასწავლებელი და სმელეოვი, ინსპექტორი შაბოვი.

ტფილისის ეპარქიის დედათა სასწავლებელი, უფროსი ტროფიმოვის, ინსპექტორი აღბოვი.

სასულ აერო სკოლები ქრ. აღმადგენელ საზოგადოებებსა: ვაჟისა, არდონისა, აღვანისა, გიზელისა, თღვისსკისა, ს. დონსკისა, ყაჯარონსკისა, მიზურსკისა, დარდავსკისა და დღაგოვსკისა დარკობისა, პათოიხა, ხემელევისა, სეკარისა, ვასთისა, თოხსკისა, ამტნისსკისა, მსელ-თოხისა, დამსურისა, გუბისა, კახისა, ტოდოშისა, ყაყვასა, ხლეფარდონისა.

სამხედრო სასწავლებლები.

ტფილისის სკადეტო კონძესა, დირექტორი გენერალ-მაიორი ნიკოლოზ ნიკოლოზისძე ოსტროვსკი, ინსპექტორი მოღვაწე ნიკო ალექსანდრე შლახინსკი პოტოცკი, მისი თანამეძვე მოდმოღვაწე ნიკო ვლადიმერ დარკობსკი მარდონოვი.

კაკევის სამხედრო პროცინსკისა, დირექტორი გენერალ-მაიორი პეტრე ვახილისძე დუდოროვი, ინსპექტორი თხოვსკი.

ტფილისის საიუნკრო სასწავლებელი, სასწავლებლის უფროსი მოღვაწე ნიკოლოზ შულესკი შტილოვი, საქმის მწარმოებელი მოდმოღვაწე ნიკო გერმანოვი.

სტეპროპოლის საიუნკრო სასწავლებელი, სასწავლებლის უფროსი მოდმოღვაწე ნიკო შაბოვი, საქმის მწარმოებელი კამიტანი პარიკოვი.

ტფილისის სამხედრო სიველდშირა სკოლა, დირექტორი თეოდორე თხეხესკი შლახინსკი.

საერო სასწავლებლები.

ტფილისის გუბერნიის საერო სასწავლებლების დირექტორი ნიკოლოზ პეტრესკი დარსკი, ინსპექტორი სიმონ იონისკი მოსსტრიგევი და პ. გრეხი.

შარველ დასაწყისი სასწავლებლები.

ახალქალაქის შარველ დასაწყისი სასწავლ. დუშეთ-თოხეთის სკოლა

საცხენისის, ნავთღელის, ნიკოლავესის, ტფილისის კერძი
ლებელი, შამ-დავითის სასწავლებელი, სარგუხის სასწავ. გუგუის შირ-
ველი სასწავ. ავღაბრის სასწავლ. გუგუის მეორე სასწავლ.

სასოფლო ნორმაღურა სასწავლებლები.

ადიუკენისა, აღიანჯისა, აღუღელისა, ბორჯომის, მანგლისისა,
ცხინვალისა, ტფილისის კერძინელებისა

ქუთაისის გუბერნიის სასწავლებლების დარექცია.

დარექტორი ფილიპე რომანისძე ლევიტაი. ინსპექტორები: კონ-
სტანტინე სიმონისძე ქორჭაშვილი და კონსტანტინე ივანესძე შერე-
ვოზნიკოვი.

საქალაქო სასწავლებლები. ქუთაისის საქალაქო სასწავ-
ლებელი, სამკრელოს (ფოთში) ოზურგეთის, ბათუმის, სოსემის.
ფოთის ზღვის კლისები, ზუგდიდის ბარჯელ დაწყებითი სასწავლებე-
ლი, რაჭისა, უჩარაღის, სანაღო სასწავლებელი ახალხენაის ართვი-
ნის და უღელისა.

დირექცია ელისავეტოპოლის, ერევნის და უარსის სა-
ხალხო სასწავლებელთა დარექტორი დამიტრი დანიელისძე ორლოვი,
ინსპექტორები: მასხალოვი, იკიმოვი.

ელისავეტოპოლის საქალაქო სასწავლებელი, ნუხისა, შემისა,
აღქმანდროპოლისა სახავეანისა, ახალაიზყოთის ორჯუთათა ერევ-
ნისა, უღუხანდისა, უარსისა.

დარექცია პაქო-დადესტნის სასწავლებელითა. დარექტორი
ვასილი კარნაისძე ზაზუნელი, ინსპექტორი სტეფანოვი.

დარუბანდის საქალაქო სასწავლებელი. შემისის, პაქოს
უუბის, ლენქორანის.

დირექცია უუბის სახალხო სასწავლებელთა. დარექტ-
ტორი, ბლიუდოვი, ინსპექტორები რადიონოვი.

ვისკის საქალაქო სასწავლებელი, პეტაღბაშინის. მაიკოპის,
თქმრეის,

დირექცია სტავროპოლის სახალხო სასწავლებელთა.

დირექტორი ალექსანდრე შეტრესხე კალანდური, ინსპექტორები: ნიკოლოზი
წოვი და თვალჭრელიძე.

სტავროპოლის საქალაქო სასწავლებელი. სტავროპო-
ლის სახელსწიო სასწავლებელი.

დირექტორი თერგის საბაღობო სასწავლებელითა. დირექ-
ტორი სურგეი თეოდორისძე გრეშეხევი, ინსპექტორები: შუკოვი &
სოსიანი.

გაგეავის საქალაქო სასწავლებელი. მოზდოკის, ვიზ-
დაარის, გეორგიევსკის.

სამროფესიონალი სასწავლებლები.

ტფილისის სატეხ. რკინის გზის მასწავლებელი. დი-
რექტორი რადინსკი.

ტფილისის სახელსწიო სასწავლებელი, დირექტორი ხარკოვი.

ტფილისის საფერშლო სკოლა ინსპექტორი ლუნკევი.

ვანუის 5 კლასიანი სასწავლებელი, ინსპექტორი პუროვი.

თბილისის პედოსნოის სკოლა, დირექტორი ოსტაშოვი.

ტფილისის მიწის-მშენ. სკოლა დირექტორი იუდენი.

წინამძღვრანთ სამურნო სკოლა, ზედამხედველი, ერ. ნაკაშიძე.

ქართული კერძო სკოლები: ტფილისის სათავად-ზნაურთ სკო-
ლა ინსპექტორი ა. ჭაჭინაძე, ქუთაისის სათავად-ზნაურთ სკოლა
ინსპექტორი ვ. ეიფანი. ბათუმის შირველ დასაწყისი სკოლა, სელთ-
უნისა, დიდ-თონეთისა, წინარესისა და კაკეაისა.

კერძო მასწავლებლები ტფილისში: ა. შრედიშვილისა, არღუთინ-
სკისა, დრევიშ კოვჩისა, მ. ნასიძისა და სხვანი.

**სამეცნიერო, საქვლმოქმედო, სამაგლო და სხვა
გვარი საზოგადოებანი.**

კაკეაის მეურნეობის საზოგადოება. თავმჯდომარე მ. ა. რეისი.

კაკეაის საგოგრაფიო საზოგადოება. თავმჯდომარე ალ.
სე.-ძე ზელენოვი, გამკვ საქმეთა ლეონარდ შეტრესხე ზაგურსკი.

კაკეაის სასოფლო და სამეურნეო საზოგადოება. ეიფე-
შრეზაჯენტო მის. ნიკოლოზისძე კუჩიაიკი. სეკრეტარი ა. თა-
ნისძე ი. ს. ღ. ი. ა. ი.

კავკასიის სატექნიკო საზოგადოება. თავმჯდომარე სტატ-
სკოვსკი; სეკრეტარი შერტე თეოდორესი; კოლექციონი.

ქრისტიათმადის აღმადგენელი საზოგადოება. თავმჯდომარე
საპოლი ვარსოსი საქართველოსი მადლი.

მშობა უოვლად წმიდის ღვთისმშობლის საქართველოს
საეკლესიოში. თავმჯდომარე საპოლი დეკ. სტ. კლია-
შვილი;

საეკლესიო მუზეუმი მშობის თავმჯდომარე თ. დ. გორ-
დანი, სეკრეტარი დეკ. კლიტოვი

საქართველოს სამზრუნველო სასულიერო წოდების
ღარიბთათვის. თავმჯდომარე: ანს. მკარა, სეკრ. სოდ. შო-
შიაშვილი.

მშობა ტფილისის სასულიერო სემინარიის ღარიბ
შვირების შემწეობისათვის. თავმჯდომარე რექტორი სემინა-
რისი ანს. ნიკოლოზი, სეკრ. ინსპექტორი სემინარიისი მ. შო-
ტოვი.

ტფილისის საზოგადოება წყდში დახარობისაგან გა-
დასარჩენად. თავმჯდომარე სიმონ სონი, ხუნდარი კომა-
როვი.

კავკასიის საისტორიო და საარბელოვით საზოგა-
დოება. სამტოო წერი შერეშეტიკვი, ხუნდარი ვის-ფონ-
ვისენიოვი, სეკრეტარი ვიდიანოვი.

ტფილისის პირუტყვის მფარველი საზოგადოება. თავმჯდომარე
საზოგადოების გამგეობისი კლიმოვსკი; სეკრეტარი შელქუ-
შოვი.

ალექსანდრეს თავმჯდომარე ტფილისში. თავმჯდომარე თ. გ.
მ. შერვაშიძე; საქმეთმწარმოებელი დ. მ. თამაშვილი.

კავკასიის საზოგადოება სელოვნებათა წამსაღისებელი. თავ-
მჯდომარე კაკელი, სეკრეტარი კოლჩინი.

მასწავლებელ ჭლთა ერთაერთის დამხმარები საზოგადოება.
თავმჯდომარე კნ. ან. თუმანიშვილი, სეკრეტარი კნ. ანდუთისკი-
დოლოარევი;

ბრძოლის
სახელი

სამხეირო საზოგადოება. თავსმჯდომარე ისაია შიტიტაძე.
ქმეათ მწარმოებელი შაკლოცკა.

ტფილისის სარტისტო საზოგადოება. თავსმჯდომარე ისაია
ფიტიკაძე.

ქართულნი საქველმოქმედო საზოგადოებანი.

წერა-კითხვის გამავრცელებელი საზოგადოება. თავსმჯდომარე ამ საზოგადოებისა და გამგეობისა არის თ. ილია ჭავჭავაძე ამხანაგა მისია თ. ივანე შანაბელი, სეკრეტარი აკობ შანსვეტოვი, ხაზინადარი თ. დიმიტრი ფაკელიანი შვილი.

ქართული დრამატული საზოგადოება. თავსმჯდომარე თ. გ. შ. თუ შანიშვილი.

ტფილისის გუბერნიის აკად-ანაურთა საზოგადოება შეუძლებელ მოხსიჯელთა შემწეობისათვის კომიტეტის თავსმჯდომარე დ. შაღალაშვილი, წევრნი: ჭავჭავაძე, ა. მინაელი, დ. კანსაძე, დ. ფეგელიანი შვილი, და მ. მინაელი.

განყოფილება ზემოსსენებულის საზოგადოებისა ანუ ქალთა კომიტეტი. თავსმჯდომარე კომიტეტის კნ. მარიამ კასტანჯის ასული ვამბაკურიან-ორბელიანისა, წევრნი: კნ. თლგა თადეოსის ასული ჭავჭავაძისა, კნ. ეკატერინე მისეილის ასული ერისთავისა, ელენე ზაქ. ასული ეურავსკისა, კკ. რევაზის ასული განაშვილისა, კნ. ანასტასია თუმანიშვილის და ეფროსინა აკ. ასული ჭავჭავაძისა.

მეჩვე განყოფილება

სექტორი, სოციალი და უცვლელი სასარგებლო ცნობანი.

შინაარსი მე-VIII განყოფილების

- 1) შინა შინური ავთიკა.
 - 2) ზოგიერთი წმდების მომზადება.
 - 3) შინური წმდობა ზოგიერთ ავადმყოფობათა.
 - 4) თვანში გამოსადეგი სასარგებლო ცნობანი.
 - 5) სამზარეულო და სემქედების მომზადება.
-

ბაწია შინხური აუთიბაკი

ჭკობით ჩამოთვლილია ყველა ის წამლეპი, რომელიც შეიძლება ყველამ იქონიოს ოჯახში და ამ რაგად უოკელ შემთხვევაში მზად იუოს გაჭირებულს დაეხმაროს. ეს წამლეპი ყველა აუთიბაკში იშოვნება და არც ისე ძვიარია, რომ ვისმეს არ ეხერხებოდეს მათი შესენა.

* 1) აზოტის სიმკვეე Acidum nitricum ამის ხმარობენ გველის ან ცოფიანის ნაკებნისაკან, აარაზე წახმენ სოდე.

2) ანისის წკეთია Liquor ammonii anisatus ხმარობენ ხველის დროს დასამშვიდელებად, თათოჯერ 5—10 წკეთა ერთს სტოდის კოვზ წყელში.

3) ვაზელანი თეთარი Vaselineum alb., ხმარობენ როგორც დამარიალებელ მდეძოს აარაზე და ჭრილობაზე.

4) ბურა Natrum bicarbonicum სოდეისთან ერთად ხმარობენ ყელის გამოსეულებლად, სურდოს დროს ცხიარბს გამოსარეცხად.

5) ბერტოლეტის მარიალი Kali chloricum, ხმარობენ სურდოს დროს და ყელის ტკივილის დროს, ერთ ჭიჭ წყელში ხაჭყარეთ $\frac{1}{2}$ ლის კოვზი ამ მარიალის და ყელი და ცხიარა მათა გამოსარეცხეთ სოდე.

6) გლეზერის მარიალი Natrum sulfuricum ხმარობენ როგორც სსაქმებელს. ერთ ჭიჭ წყელზე ერთ სტოდის კოვზი მარიალი უნდა.

7) გოფმანის წკეთი Liq. anodynus Hoffmani ხმარობენ მუცლის ტკივილის და გულის რკვის დროს, 10—15 და მკტი წკეთი მატარა მქარის ნატეხზე ან ერთ სტოდის კოვზ არაზე. კარგია გულის შემოურის შედეგად გამომხეველად.

*) შინხურა: რაც ჯერებით დანიშნულია, ის წამლეპი ურეცეპობით ვერ იშოვნება.

* 8) დოკერის ნაფშეკენი (პოროშოკი) Pulvis Doveri, ხშირ-
ბუნ სველის დროს დასამშვიდებლად. სიმა კრძალი თუთია

9) დამწკარი მაცხეხა Magnesia usta ხშირბუნ მოწმადვის
ან პოეინის დროს.

* 10) იოდი Tinct. iodi ხშირბუნ გვერდის ტყვილის და ჭკა-
ლის დროს, კასიებულ ადგილებზე, მუწეებზე და სხვა ნატკან ად-
გილებზე წახსმელად კარგდამ.

11) ქაფურის სმირტი Spiritus camphoratus ხშირბუნ თა-
ვის ტყვილის და სურდოს დროს კარგდამ, უნდა უხეზოთ სოღმე
ქარების დროს უნდა დაიზადოთ დაშეგებულა ადგილი.

12) კანთლის სიმეცე Adcium carbolicum ხშირბუნ თა-
რების და ჭრადობების კასმინად და ქერის კასმინად. ერთა
ჭაქა წყალში ჩაის კოკზა სიმეცე უერთო.

13) მინიერა მრალია Natrum chloratum ხმადობუნ უკლის
ტყვილის დროს კამოსავლებლად და როცა კაცი ღაიძისათ მოიწა-
მღესა.

14) ზეთი სესქებულა Oleum Ricini ხშირბუნ სესქებულად
და როცა აწებს ჭანტყათ სიფადრათ, მსადებლად თუთია სკოდის
კოკზა სემარისათ.

15) კოლდოღის მღამი Collodium ხშირბუნ თარების, ჭრად-
ობებისა და დამწკარ ადგილის წახსმელად.

* 16) ღაიძისი Argentum nitricum ხშირბუნ თარების & ჭრად-
ობებისათვის (დასწველად რომ მღე მუკერის მარი ჭრადობის).

17) ხამდურის სმირტი Ammonium liquidum ხშირბუნ
მრალ მთადის კამოსავლადებლად გულის მუბოერის დროს, 10—
15 წყთი ერთა ჭაქა წყალზე, სურდოს დროსაც გულის მუბოერის
დროსაც და სესქებლად.

18) მღასტარი რალია Emplastrum adhaesivum ჭრადობ-
ისათვის და თარებისათვის.

* 19) ოძი Tinct. opii simpl. ხშირბუნ როგორც დამშვი-
დებულ წამლს, მუგლის ტყვილის, სქმობის დროს და სხვა. თათა
მღესაზენ — 10 წყთი.

20) სოდა *Natrum bicarbonicum* ხმარობენ გულის პრეპარატების, სლოჯანის და მოჩამუღის დროს და დაშვების დასასრულებლად და მოსაშუშებლად კარგად.

21) ტანინი *Acidum tannicum* ხმარობენ უღლის ტყვიადის დროს გამოხვედებლად, სოდა კლიტორინთან შერეული კარგია იმონსათვის დაშვების მოსაშუშებლად კარგად.

22) ტერბენტინი (ხეიბიჯარი) *Oleum Terebinthinae alicum* ხმარობენ დიდი ხველის დროს და მოჩამუღის დროს, კარგად სსუნებლად ორთქლში, კაზლინთან შერეული კარგია გაციების დროს გულზე წასხმულად.

23) ტყვიის წყალი (ძრძობიკა) *Aqua plumbi saturnina* ხმარობენ ნდრძობის ადვილებზე დასადგებად ან სიგის დასასრულებლად, კარგად უნდა დაიდოთ ხველ ტილოთა.

24) სალიცილის ნატრი *Natrum salycilicum* ხმარობენ ციების დროს ან სხეულების პარვის (რემოტიზმის) დროს, 10 გრანი თითო ძილებზე დღეში ორჯელ და სპეკურტ.

25) მინური მზარი *Acidum aceticum* არყთან შერეული კარგია კარგად გაციების დროს იმთა ტანის დასუღა.

26) ხლორის წყალი *Aqua chlori* კარგია არყების დასასრულებლების ტყვიადის დროს იმთ გამოარეცხვა თვლებისა.

27) აფირი *Aether aceticum*, ხმარობენ გულის შემოყრის და თვის ტყვიადის დროს როგორც სსუნებელი.

28) სიზიდებელი ძირი *Radix ipecacuanhae* ხმარობენ ძირადამ სასქმელად, მოჩამუღის დროს 20 გრანონობით, ან ექვსი გრანი ერთ წას სტაქან მოხარმულ წუღში, ან კადვე სათში ერთ სტოლის ყოგზი ხველებისათვის.

29) ქინქინი *Chininum muriaticum* ხმარობენ ციების დროს 5—10—15 გრანი თითო ძილებზე.

30) კანნიშოკი (მდოკვი) *Sinapismus Rigolet* ხმარობენ სიგის ამოსადგებად და დასაშუშებლად, უნდა დასიკლოთ თითო ქაღალდი და ისე დაიდოთ, კარგია აგრეთვე შუკლისათვის.

სოციალური წამლები მომზადება მინერალური

ოჯახში წამლის მომზადება იმათ არის კარგი, რომ იყუდ
ჯდება და თან ევლას შეუძლიან გააკეთოს.

ქარკი—გაციკის ტახისკან. ძრეულ არგებს ეცხე შემდეგა მ-
დამო, რომელსაც სხუე მზადდება: მკარი ნომდურის სმარტს მიემა-
ტეთ თითო ზომა ზეითუნის ზეთი, ერთად იურეთ, ჩასხით შემა-
ში და იმდენი ახვდრეთ, სხამ ერთად არეკა, მიუმტეთ ჭაფური ჭ
ამით აზღვთ ის ადვილი, რომელსაც ეტყით

თავის ტკივილისკან. ერთი პოთილის წმინდა მდისარის წყელს
ჩაუმტეთ ორი დიდი კოეზი ნომდურის სმარტა, ერთი მისხლი
ჭაფური და ორი მისხლი მარია, მკრად დაუგეთ პოთელს ზრომა
და იმდენი ახვდრეთ, მხამ ევლას ნაწილება ერთად არ შეერთდება.
ამ ნარეებს უხუხეთ და სიფეთქელი დაიზღვთ.

ურის ტკივილისკან. სმარად ურში იმდენი იმინდურებს
გროვდება, რომ ეცხე ტკივილი აუტეება სოღმე. ამის ახცილებლად
შემდეგა წამლი: 5 წკთი კლიგურინი შერეული სოღსთან ურში
ჩაწკთეთ. ახ კიდევ ერთი ფრწილის ოდენს სოღა ეასხენით ცხელ
წყელში (ჩაის კოეზი) შერე აიღეთ ერთი დიდი კოეზი კლიგურინი
ერთად კარკით იურეთ და ჩასხით შემაში. ამ ნარეებს ერთი ახ
ორი წკთი ურში ჩაწკთეთ და ასე აქონით თითოვე წყოს, შერე
პამით გამოიწმინდეთ ურის ჭმამათვე დაიგეთ; ურის თბილად შეისხე.

ძირადამ ცუდა სუნის მოსაშორებლად. ძრეულ კარკია ერთი
კოეზი პორხის სიმკვე ერთი ჭიჭა ნადული წყელში ჩასხით და ამ
ნარეით ძირი გამოიწმინდეთ სოღმე, ეასხეთრებით დაწოდის დროს
ეს წამლი კბილებს კარკად ახახუხ და ცუდ სუნსაც აშორებს ძირს.

სურდოს მოსაშორებლად. ძრეულ კარკია შემდეგა სმუალება,
მოგონილი ექში დომოსინისკან. აიღეთ მღალი და წვრილყელაინი
შემა, ამსეთ ნახევრქმდე ცხელის ნადულის წყლით, ჩაურეთ ერთი
კოეზი ჭაფური და დაუწკთეთ სუნვა. სემარსია 10 წყოს უხუხით
სოღმე ასეთს წამლს, რომ სურდო მამხათვე მოგშორდეთ, თუ არ

მოკ მორღათ, ყადვე კამპორეთ სელმორედ 5 საათის შემდეგ დაიწყეს კაიკლის.

ბოასილისკან. ძრეულ კარგია ხშირ. ხშირად გამოხსნა კვამისა, მერე კამპორდეთ მკარის შდის ნაჭერათ, კვადეთ ცოტა იჭედეთ, არც ბეერი ფესზე დგომიც ვარცა. ძრეულ კარგია სხოკადოდ ქვემო ტანის დაზედვა. როცა ბუხალია კავიმიზეზდებათ, მუგდის შეკვრის დროს უნდა სისეჩუელი მიადლოთ, სოლო ზეთი არა.

სისხლის დენა კვლიდამ. სჭირთა ივადმოფეს გულზე და კელზე ცივი ძრეიმოხეკმა და ებნული დადეთ და შივ ერთი დიდი კოვზი მარალი ჭიჭა წყალში გასხნილი დააღვეინოთ. უოველ შემოსეკვაში სყობია, რომ მიმინათვე კვამს მიქმართოთ და მინამ გი ულამუთ დამტვრეული ვინული.

ციუბისკან. სხოკადოდ სმარბენ ქინა-ქინას. ორა ან სმი საათის წანეთ გაცხელესამდე მოზდილ კაცს იძლევენ 10—20 გრანა ქინას თვათო მდებსზე და მატარებს გი 5 გრანს. კრადეთ მფავის ჭამის, დენთა არ დადოთ მუგელი მსუბუქათ შეინასეთ და სხოკადოთ მსუბუქი სჭმელი სჭამეთ.

მღამო ქარებისკან (რეუმტიზმი). იაღეთ ერთი დიდი კოვზი მკარა ნიამდურის სმარტი, ერთი კოვზიც ზეთი; კველთფერი ეს სასით შეშში ჭ იმდენი ახედრით, სანამ კველა ნაწილი ერთად არ შეკრთდება, მერე ყადვე 10 მიტნის წვეთი მიუმტეთ და კარგათ დიუგეთ ძროპვა. ეს მღამო უსეთი ზოდმე ქართ დაშკებულ ადვილზე შდის ნაჭერით ანუ ფლანელთ და მერე ბამას დაიდეთ და თიადოთ შეიყარათ.

სისარკებლო მღამო. იაღეთ სმი ახლი კვერცხის გული (ცილი მოამორეთ), სასით შეშში, მიუმტეთ სმი კოვზი ახლი გუბრი და იმდენი ურეთ სანამ გასქელდება; როცა გასქელდება სარკვი, მღამო შხ.დ იქნება. ესეთი მღამო სუფცხოეო რამ არის უოველ გვარ მუნუკებისათვის, ნარქის გამოსაწეკად, თარებისათვის და სხვა მრავალი ტანის და სხუდის ტოვილისათვის ვარჯდამ.

დამწვარისკან. იაღეთ ერთი შეჭა დამწვარი კარა წყურეთ

წელიც ითავდა და როცა კარა ბარს დახინჯება, სკანდალიც
 წელი შემდეგ; აქვინვე ზეითუნს ზეთი შეურაცა შივ და შერბ
 ის ხარვეი რივ ტილოზე წამული დამწკარ ავჯილზე დაკარათ.

ხორცის ხაფშეკა. (წინადად დახივლია შემწკარა ხორცი).

დახსუსტებულ ავჯილოვლის შემდეგ და კარვე ქვარჭის და სხ
 მკვერ შემსუსტებულს ავჯილოვლის შემდეგ ძრეულ ქრეკის კაცს
 წინადად დახივლია შემწკარა ხორცი.

ესეთი ხორცის ხაფშეკა. ერთ კერძსაც კამდეც, სოლო
 მძრულ თივ და წინადა ქერძი უნდა შეისხლოთ. ამ ხორცის ხაფ-
 შეკის სმარბენ ის ბუღიონიან, ჩი ის ყავისიან. ცოტ-ცოტა ამ
 ხაფშეკისა ბარში ხივეთ და შერე ის ბუღიონით, სუფით, ტყა-
 დის ჩით ის ყვეთ შეხვლივით სოღმე.

შხისკან დამწკარს ძრეულ. შვილის შემდეგ წამული. ხამს ის
 რიბს კვერცხს მოცხდეთ გული, სოლო ცალი ერთად დადებეთ
 და დადებულს ქაფი რომ მოუც, ის ქაფი ბარის სხეზე წახეთ და
 როცა მოძრება, დაქვეით. ბელიძის ბარა წინადა უნდა იყოს. თან-სამ-
 ვერ რომ ის მოაქვეთ სხე ისევ ზეუღესრავ ფეხს მიაღებს და
 კალხითაღებს.

ბარის სხის მუწუკებისკან. ძრეულ კარვია შემდეგი მღამო:
 დარის ქონი უნდა ადუღოთ, შივ სხეერთით რამდენამე მარცვლია ქაფუ-
 რი და ერთად იურით სხამ კრძინის შესურთებეთ, როცა დახე-
 დება, ტილოზედ ის სხე რამე სხეურზე წახეთ და დამკვეთელ
 ავჯილზე დაკარათ, ბარისსხეზე კი მუწუკის მისამორებლად უნდა
 ესევე მღამო წახეთ.

მინაური წამლითა სოციერთი ავადმყოფობათა.

დამწკარის მოძქეა. ხემარისი და წყარ ავჯილს მოშვით სო-
 ფობად სულტერის წელი, რის შემდეგ ტყვილი მესევე დახსნება
 სოღმე. კარვია იგრეთვე დამწკარ ავჯილზე მიაურით სოღ; უპარა
 წამლია იგრეთვე კანდაც ბაღშია.

დაქრალი ავჯილიად სხისხის მუწუკი. იღეთ ბამა, ჩხდუ-

ვით ძალიან ცხელს წყალში ზ დაჭრილზე მიადევით, სისხლს მისცემს
 შეკრძება. რაც წყალი შეტად ცხელია, მით უფრო კარგია. კარგია
 აგრეთვე რომ დაჭრილს ადვილს მიადროთ სიღებო (JAKN), რაც
 უფრო სქელი იქნება ღებო მით უფრო უკეთესია და მღეე ანენს
 და აუკნეს სისხლს.

სლოციანის შეკრძება. სლოციანა სმარად ძრეულ აწუხებს კაცს
 შეტადრე უღებო-ღებოს და უდროუო-დროს. თითუბით დიდეთ მგ-
 რად ობრეე უერკია და ვინმეს სისოვეთ, რომ ჭეით ან წყალი ან
 ღებოსა მოკაწოდოთ დასილკვად ამდენურმე.

თვალის გაგებოსიხვან. ასე უნდა მოიქცეთ: თუ ერთ თვალში
 ნაკეარდათ რამე და გაწუხებთ, თუვის დღეში ხელს სუ წაწუხებთ
 ნატკენ თვალს, ანამედ შიორე თვალზედ ასეთი ხელი. ორა სმა წე-
 თის შემდეგ თვალს ტვივილისხვან განთავისუფლდება. ან კიდევ დასხმსა-
 მით თვალს სავსე სტაქანს წყალში.

უხიღობისხვან. ძრეულ ქმეკელის შემდეგ სიძალესა დაწოდის.
 დროს მიღლი ტანი სმარ-წყლით დასიხველეთ და შერე მუღის ან
 შიღის ნაჭურით დასიხიხეთ. კარგია კიდევ სოტეით დახელა ტანი-
 ს ან მარტო შიღით. ეს დახელა და ხესკა ამდენსამე წუთს უნდა
 გაგრძელდეს. კარგია აგრეთვე ცივი ვანკია დაწოდის ღოს.

ცეგებოსიხვან. უუბრია შემდეგი წამლია; ერთი შეჭა ძრეული ახად
 ტავაზე დაწრეთ და სელ ცენსლზედ წეით, სანამ ძრეული შიქად ან
 გახდება. ერთი კოვზი ამ რიკად მომზადებული ძრეული სიწრეთ
 ერთ ჭეი თბილ წყალში ან არეში, და როცა კარგად გაიხსნება უზ-
 მოზედ დაღეთ ცეგებოსს შემდეგი დღეს. წყურვილის მოხველავად
 წყალი ცოტ-ცოტა უღებოთ, სიჭმელი ძრეულ შიუბეკა უნდა იხმაროთ;
 თახლი კერტსი და ადუღებული რმე ძრეულ მარტუელია. სმა ან
 ოთხი მიღვის შემდეგ ცეგას სიუღამოდ მოკმოზდებათ.

ფერის მჭამელის წამლი. შირის დასხვის შემდეგ სხე დასიხვე-
 ლეთ შორხის სიძევათ; თითო ჭეი სიღელ წყალში გასხენით ერთი
 ზის კოვზი შორხის სიძევე; სიზოგადოდ შორხის სიძევე შირის-
 კანს ძრეულ არაიღებს, ასუფავებს. შორხის სიძევე აფთავებში ას-
 ვიდება. ერთი ცარვანს ღობს სმა ანაზი.

ქართული
ენის
მეცნიერება

ფეხების ხაზით. ამ მართ, რომელთაც უხმობაში მკვდარი ფეხები დასვენებულნი იქნებიან, ხომალდი ფეხები, შემდეგი საშუალებას ვასწავლით: წინდების გარეთ ფეხებსზე მოსივით თეთრი რბილი ქაღალდი. ქაღალდი სიცივეს არ უშვებს და იმუდროს ხაზობს სოღმე ფეხებს. ეს საშუალება ბერძელ უფდათ ქარები და მართლაც სუფხოვო და უპირად უფხიათ

ფეხის ოფლი. ზოგს ფეხები ყოველთვის ოფლიანი იქვს სოღმე, რისგანა ხშირად ცუდი ხუნი ვასდათ. ამ ცუდი ხუნის და ოფლის ასცილებლად სკამრისია შემდეგი საშუალება: ფეხსაცმელში ყოველი სიმის დღის შემდეგ სქერეთ ერთი ფრწხლი ძრიელ დანყოფილი გუნდა. ამის გარდა კარგია კიდევ ფეხების დახსნა ცივის წილით ორჯერ და სამჯერაც კვირაში, დაიხსნო თუ არა ფეხებს, მძინვე მკარი მძარი იაღუთ და ზედ დახსნით ფეხებსზე, და, რაც კი შეეძლიანთ, ძღზედ უსიით ფეხებს და შავ შკაზილეთ მძარი ხსნამ ფეხები გავიმრეზოდეთ. კარგია იკრეთვე წინდები მძარ-წყალში გაარცხნით და ისე წაიფეთ. უპირაა კერეთვე ცუვის წილით იხსნით ფეხები.

დაკეპილი ცორცა ფეხების თითებსზე. (მწოღი) ჟერ დაიხსნეთ ფეხი, ისე რომ მწოღი მორბილდექ; მერე იაღუთ ერთი კბილი ნიორი, მოშუშეთ ცუნხლზე და ზედ მწოღზე დაიკარით. ისე მოქცეით ერთი კვირის განხვლონაში ყოველ დღე დამ-დამკობით დაწოდის დროს, რამდენიმე ხნის შემდეგ მწოღი ისე დაბილდექა, რომ მისი მოშორება ფრწხლითაც კი შეიძლება.

მკვებების გაქარწყლება. თუ მკვებია რბილია, სკამრისია რომ ერთის კვირის განხვლონაში ნიორით ახადოთ, რომ სრულებით გადაიკარგოს. კარგია იკრეთვე ქაფურის მძრით დახუღა მკვებისა.

თმების გამოცვენება. ზოგთ თმები ძრიელ უფხივით სოღმე, ამის შესაქვებლად სკამრისია თავი ორჯერ მინც დახსნით კვირაში მძარ-წყალით და განხილზე ოდნე წახსეთ წმინდა და გაწურული ხავთა (ოდეოფონი), რომელაც ძრიელ ხსარგებლთა თმებისათვის; ვისაც ოდეოფონის ხუნი კუფრება, ამით შეუძლიან იხმარონ ავსკელანის მალაბო, რომელაც ყველა ავთიკებსი ისეიდექა.

საქართველოს
ისტორიის
ინსტიტუტი

კბილის ტყვილი. კბილის ტყვილის წამლი მრავალჯერადი
 ერთი უკვლავ უკეთესი მოთმობის არის კბილის ამოღებულს, მაგრამ
 ზოგს არ შეუძლიანთ ის არ უხდეთ ეს უკანა წამლი კბილის
 ტყვილს ამოშობს დასხვილი სარდალი, რომელი უხდა დაიხი-
 ლით კარგად ხსტკნი ავლი და შიგ ფუჭი კბილმაც ხსხხნით
 სარდალი. კარგია აგრეთვე ტყვილის დროს კბილები ბურხით
 გაიშინდეთ და შიგ ხსტკნი კბილსაც მოკაროთ. მარჯვლით თავს-
 ბრუ დაკესხით, მაგრამ არ უშესნა. თუ კბილის ტყვილის დროს
 ღოჯა გაიხივდეთ, მაშინ კარგია გაიხივლოთ ზეითუნის ზეთი, შიგ
 ბნის დასხვილი და უკრძო ხივით, ხოლო ღოჯა ხშირად ახივლოთ
 სარდალით და იხუ მოკაროთ. კარგია აგრეთვე ხსხხლის გამოშვება
 დასივებელი ღრმობებში, რა თქმა უნდა თითის დაჭრით და არ
 სხვა რამე საშუალებით და არც წურბელით.

კულის ფრიალი, ამ სენით შეპყრობილ ადამიანს ვერაფერი
 უთმობრებს უკვლისფრია, ჭამა-სმაშიც, შეტარებ არ უნდა მიკუ-
 რის არეს და სხვა მიკურს სასმელებს. ურთუო არ არის აგრეთვე
 რომ უკეს და ხისაც მოკრიფოს; თუ კული მრავალ ფრიალებს, სკ-
 მარისა კულზე მარტხენა ძუბუზე ცივი რამე დაიდეთ, ასე უახული
 ის დასველებული ტილო.

ბოხილი. ბოხილს აწყებს უზომო სმა ჭამა, განსაკუთრებით
 მკანი სასმელები, აწყებს აგრეთვე ბევრი ბურის ჭამა, კვდეთ რომ
 ბოხილი არ ეცივიოთ, თუ ვინაგობს ხსხხლის დენს დაიწყო და არ
 შეხერდა, შეკბდიანთ ცივი შხის წყლით ამოიხსოთ. ხარული
 მრავალ არგებს, მაგრამ ისე უნდა იბროთ, რომ არ დაოფლიანდეთ,
 თუ გაკამიხეზლით ვახედიანი წიხეთ.

შეწველი ხსხხლის დენს ხსშვილისხოდამ. თუ ქაღმა რა-
 ვორსე კამიხეზს თავისი თვეური და ხსხხლი მელზე კდინება, სკ-
 მარისა შეგულზე ცივი კომარტება გაიკეთოს და ხშირ-ხშირად
 გამოიფულოს. მრავალ მარტებელით აგრეთვე ცივი შხ-სარევი წყლით
 გამოიხეზა.—მიხინ ხვობთ რომ ის ექნის, ის ბეზა მოიწყოთ.

თვეურის შეწველი. ხშირად ქაღს გაციებისეცან და სხვა მრავალ
 მიხ.ს.სის.ის სკ-სარევი თვეური შეწველი ხოლმე. შხხხე

თბილი კომპარტისებები უნდა დაიდონ მუგულზე, ფესები თბილი მუგულზე
 წყალში ჩაყვით. კარგია ზრეთვე გვირდის წის დაღვეა და რაფლის
 გამოდნა. თუ სისხლი მინც არ გამოდნა, სეობა ექიმს მიქმართათ.

გუდი სუნი პირადამ. პირადამ ზოგიერთებს ძრიელ გუდი სუნი
 ამოხდით, ეს მეტად უსიამოვნო რამ არის. ხშირად მომხდარა რომ
 პირის სიმურაღეს გამო ცოლ-ქმარნი გვირდის. სიმურაღე იქადმ
 წარმოსდგება რომ კილ-შუა სუჭმლისკან ნაწილები რჩება, რომელიც
 ღმება და სიმურაღეს ზრცელეს პირში, ამიტომ სჭმარათ, რომ ყო-
 ველ სუჭმლის პირამუკის შემდეგ, პირი კარგათ გამოირეცოს და
 გილები სუფათით შეინახათ ხოლმე.

სურდოს წამლი. უნდა დაძინების დროს წაიყარათ წინებში
 მდოკვის ფუქილი და დაღვარით ცხვირი ცივის წყლით გამოირეც-
 ხათ. თუ სურდო არ მოეშორებათ, კარგია ზრეთვე ფესების გული
 ძრიელ დაზილითა ქაფურით და გულ-მკერდი დაზილითა ქონით.
 თაჟი თბილად შეინახეთ. ეგადეთ რომ კითხვითინდეთ და მალე
 მოაჩვენათ.

კატეგორიულს კაცს. ძრიელ არგებს არაჟი წითელი მიღმილით და-
 ვენებული და ამ წყნით დაუზილით მიუღი ტანი, ასეთი სითყლო
 წია. თუ დიდი სიგხე ექვს კარგია კარხინნიკები გუგუთოდ და მარ-
 წყლიანი ტილით თუზედ დააღვით.

სუკლები. სუკლების წამლი ასე კეთდება: უნდა გამოსწეროთ
 სტაფილოს ერთი ჭიჭი წყენი, ერთი ჭიჭი შიქარი და ერთი ჭიჭი
 რომი ერთად აურიეთ და რამდენჯერმე ააღუღეთ, როცა კარგად
 აღუღება და მურამბსიეთი შეიქნება, მისინ კაცთკეთ და უოკულ 20
 წუთის შემდეგ თვითონ წის ყოვნი შესჭამეთ. ეს წამლი უწყინარია,
 ტკილი და სისარკველოც. კარგია ზრეთვე გულის ფიცარი ქონით
 დაზილითა უოკულ დამეღ რაფლი გამოიღინათ, რე თხის ქონით სუთ.

წკითი დაცემულს რამ წამს წკითი დაეცება — სხე უწითლდება
 და ხელფეხები უფიქდება, მამინათვე თაჟი მღლა დაუღვეთ და ცივი
 წყლით ასხით, ხელი და ფეხები ეი გაუთბილეთ, კარგია რომ ცხელი
 წყლით სავსე ბოთლები დაუღვეთ ფეხებში ჭ ტანიდამ სისაქმებელი მისცეთ.

მოწმულელის წამლობა. უოკელს მოწმულეს თავდაპირველად უნდა ეცნობოთ, რომ ასაქმუნებელი. პირადად სსაქმუნებელი წამლება ბეკრია (სხვათა პირის სსაქმუნებელი სსაქმუნებელი). მაგრამ ხელ და ხელ გაკეთდება და მოწმულელის აკრძალვა თბილი წყალი სსაქმუნებელი ან კვარცხის ცილით. რამწამს შეატყობთ, რომ მოწმულელს უძხვლავს მართი სსაქმუნებელი, მისინათვე თითო ეულში ჩაუყვით და მალე დასაქმუნებელი. თუ განიცხობს, მოწმულელს დროზედ კერ შეატყობთ მოწმულეს და სსაქმუნებელი უკვე ეულში და სსაქმუნებელი კასული ეულს, მისინ პირადად სსაქმუნებელი თბილი დასაქმუნებელი და ეცნობთ რომ შეუძლებელი წამლება. ამისთანავე უნდა ასეთი თბილი წყალი მართლითა, თბილი რძე, ყავა და სხვა. მისინ და მისინ უოკელთებს სსაქმუნებელი დროზედ ექიმის მიმართოდ ხოლმე.

უბრალეო წამელი სისხლის შეწყვეტისთვის. სისხლის შესაწყვეტად დაუჭრელი ყავა ან ჩაი კარგი წამელია, (ოღონდ-ეი მის უნდა იყოს დაუჭრელი, რომ სსაქმუნებელი არაყვით ქროს). გაჭრის რომ დაუჭრის ზედ, მისინვე შესაწყვეტს სისხლს და ამისთან კადვ არჩენს ქროსისას.

დამწკრის წამელი. ამოვიკანი ან ასე არჩენენ დაშვარს: სმარტზედ დაუჭრებული ჭახჩართი, — წერტილად უნდა დაიჭრას ასლად მოკრეფილი ჭახჩართი, სმარტში ჩაიკაროს და ასე დაიდვას. როდესაც სსაქმუნებელი მოაბისოვს, მწკრია რომ უნდა დასაქმუნებელი იმ სმარტში და დამწკრ არეკლებზედ დაიდონ. ტყვილსაც თერმე მალე აუეჩებს და თვითონ დამწკრის მალე არჩენს.

უიკნის ბეკლის ასელი წამელი. დაჭტორი ზისინსაქმუნებელი სსაქმუნებელი ერთ სსაქმუნებელი ურსაღში ასელი წამელს გაუწყვეტს, რომელითაც იგი უიკნისსსაქმუნებელი არჩენს. ეს წამელი ასტმარინია, რომელსაც იგი უიკნისსსაქმუნებელი ავადმყოფს უიკნისსსაქმუნებელი დღეში რამდენჯერმე ცოტ-ცოტათით ასმეკს ან წყლით და ან მურათით. ამ წამლობას იგი თერმე მოარჩენის შეუძლებელი აკრძალვებს კარამდე და მრავალ ბეკლის ავადმყოფს.

დამწკრის დაამბის დამოარჩენა. სონსა თვისსსაქმუნებელი კერძი წყალში

უნდა მოხარულით ასე, რომ რამდენი ჰკარა იქნება წყნის მხარეში მისი პირობები. ამ წესში დასველებით მსგავსი მღ-მღ და დიდებით დამწკრივდება, რომელიც ძირულ მღეუც აძებს და რჩება კადრც.

ფეოტიკის და მონაქლის ნაკებნი. ნაკებნი ადგილს მარად წყლით იხუ ძირით დამხსი მღეუც აძებს და აჩვენს კადრც. თუ მხარე ძირულ ცხარე, შეიძლება ცოტა წყლიც გადაიროს.

საღრმობა. თუ კაცი ან კადმოვარდა სიღრმე ან წიქრ ან ზედ დაცვა რამე, მაშინათვე ტანით უნდა გახადოთ, რომ კარგად დაინახოთ რა ადგილს იქნს სატყენი ან საღრმობა, თუ კაცს მოტახლება იქნს ძვალი, მაკალითად ხელი ან ფეხი, მაშინათვე ძვალი ასე უნდა დაეყნოთ, როგორც სისრულითვე იყო, მერე ზედ მაკალითად ეყდით ვაწრო ფეხი ასე, რომ ძვალი ან ანსრუდეს; რა თქმს უნდა ეყდა ან პაწარი ძირულ ან უნდა უჭირდეს დაძველებს ადებს, თუ ახსიათაც ადამიანი ტყვიადს გამზობს სჯიროს რომ ცოც წყალში ახოვლებული ტალი ხმარად დეუდეს დაძველებს ადგილზე. ასეთათვე სემულობით უნდა მოეიქცეთ საღრმობაზედ.

სისხლის დენა. ხმარად ხდება, რომ კაცი ან დანით ან სხვა რამე ახრდით დაიჭრება სიღრმე ამ შესახებვეში თუ ჭრადობს ან სელზე ან ფეხზე, მაშინვე უნდა დაჭრალი ადგილი ზეით ასწიოთ და ჭკმ ეყდით ან პაწარით შეყნოთ, რათა სისხლის დენა შესწევდეს. თუ კი ჭრადობს ან ტანზე, ან ვასერზე ან თევზე მაშინ უნდა მოხსნა ას მარღვი, რომლიდანაც სისხლი ახოვდეს და ზედ რამოდენიმე ხსნი თათი დაეჭიროთ, რათა სისხლის დენა დროებით შესწევდეს, ხსნიმ წამელი ან მღამი ან დეუდეს. უკველს ჭრადობას უსათუოდ წყლით უნდა გასუფთავება და შემდეგ უნდა შეიყნოს წინდატალით ან რამ სუფთა ნაკვრით.

აგრეთვე ხმარად ხდება რომ კაცს ცხვირიდან სისხლი მოხდის სიღრმე, კისაც სისხლი ედინება ცხვირიდან, ას უნდა ასე დაეყნოთ, რომ თუე მღლი ჭკობდეს, ცხვირზე ცოც წყალში ახოვლებული ტალი უნდა დადოთ და ხმარად გამოფეკდოთ და ცხვირი ხმით დეუდოთ. ხსნის-ხსნ კაცს სისხლი წამოედინება პირიდან. ეს ძირულ საშიშია და უთუოდ ეჭმის უნდა შეტყობინოთ, სიღრ

თარგმანი
1913

სისხლის დენის შესწვევად საქმარისა, რომ ეად-მოფი დროებზე დაწინაობთ, თავი მღლა დაუდვით, გულის ფიტარზე და კისერზე სველი ტილო უნდა სმირად გამოუყვლოთ და დრო-გამოშვებით წყალ-მარდი აძლიოთ.

გვედის ნაკბენი გველი კენის დროს ნაკბენ ადვილს მკას-
ხამს ხოლმე თავის სწამდაკ შხამს. ნაკბენი ადვილი ძლიესდა მოხანს
ხოლმე, მაგრამ გაივლის თუ არა რამდენიმე ხინი ნაკბენი ადვილი
გარშემო წითლდება და სივდება და იოლოს ღურვდება. ამ წამსვე
ნაკბენ ადვილი ზევით უნდა შეიკრას ღვედით ან სწრით, რომ მო-
წამლულს სისხლს არ შეუძლოს ადამიანის აკბულებამი გავრცელება.
მერე უნდა ევადოთ, რომ რაც შეიძლება უფრო ბევრი სისხლი გა-
მოადინოთ ნაკბენი ადვილიდან, თუ სისხლი არ ამოდის, მაშინ
აირაზედ კოტონში უნდა მოქვიდოთ, ან შირით გამოსწოვოთ სისხლი,
მაგრამ ამ უკანასკნელ შემთხვევაში დიდი სიფრთხილე კმარაებთ,
რათა შირი არ მოიწამლოთ. რაც სისხლი საქმოდ გამოვა, მაშინ
აირა უნდა გაბასნოს შირით ან შირიდ-წელით ან კადვე ნინარ-ტუ-
ტით, მერე შეკვილიანთ გაცხელებული შინით დასწვით ნაკბენი ად-
ვილი და მერე ზეთი ან მღლმო დადოთ. ამისთანვე უნდა ეად-
მოფის უოველ ორის სხათის განმკურნაბში თვითო ჭიჭ თაფლის
ჩაი სხვათ.

სიმთვრანდე. ხინდისს ადამიანი მრთელ ეად ხდება უსრადო
არაეი ან ღვინოსეგან, შეტადრე თუ კაცი დასკეული არ არის ხანმე-
ღეს. სიმთვრანდის შედეგი სმირად ძლიან ცუდაა: გულის რევა,
შირის სწმობა და სხვა ამკარი უსამოგნება ადამიანს სმინლად
სტანჯავს. ამ კვარად მთვრალი კაცი უნდა გათეწროთ სივრთლეზე,
თავზე ცივი წყლი ასხით, თეებსი თბილად კქონდეს, დრო გამოშვე-
ბით შეკვილიანთ ნიმადურის სმირტი ასუქსინოთ და ათაკე სმირ-
ტის ოთხოდვე წვეთი ერთ ჭიჭ წყალში გარეული დააღვეინოთ.

ცოფიანობა. თუ ადამიანს ცოფიანმა ძღღმა ან სხვა რომე-
დამე შირუტეებმა უგანსა, მაშინათვე უნდა მიიღოთ შესაყერი ზომე-
ბი. დაცოფილი კაცი ერთამაშდ როდი ხდება ეად. სიფოფე სმინს
ან ოთხის კვარის შემდეგ გამოჩნდება. სიფოფე კაცს მღლე შეეტო-

ბა: თავდა პირველად მად: კვარტება, მერე დიდონება და შერეობა. შემდეგ წყლის კმინიან და ბოლოს სიგოთე იმით გამო-
 ხატება, რომ კაცი კეთისკით აქით იქით ვეცმა, უკვლახე იქნება და
 ხანდის-ხან კვებენ კადეც ვეცას. ვეცა: ამის სიძინელი სიკვდილი
 მოსდევს. წაძლობს ასეთივე როგორც კველის დაშისამოსგან და ამის-
 თანავე სჭირთა რაც კი შეიძლება ბევრი თფლის გამოდგენა.

გულ - შეფონებუდი ბავშვის დაბადება. თუ ახლად
 დაბადებულს სიგოცხლის ნიშნი არ ეტყობა, ეს კადეც ამის არ ნი-
 შნავს რომ იგი მკვდარი იყოს. უნდა თბილქუდში ცოტა არეოი გა-
 უროთ და გულშეღონებული უმჩქელი შიგ ჩაწეინოთ და თდნავ
 დაუხილოთ მთელი ტანი თითით, პირი ენდა გამოუწმინდოთ, ცხვირ-
 ზე ხელი უნდა მოუჭიროთ და პირში ქერა ჩაბეროთ, მერე თდნავ
 შეგლიდამ დაწკებული ევლამდე ხელი აესვათ, რომ ქერს მოძრა-
 ბა მიეცეს და ეს რამდენჯერმე გამოკრეთ, ამისთანავე დროკამოშე-
 ბით ცივი წყალი გულზე, წელზე და სხეზე ჩაწინწკლეთ და ასევე
 თბილ წყალში ჩაწეინეთ. თუ ახლად დაბადებულს სხე არ ღურჯა
 ან წითელი აქვს, მისინ ჭიბა უნდა მოჭრათ & თანი ჩაის კოვზის ტო-
 ღი სისხლი რომ გამოკდინება, შეკიდლიანთ ჭიბა შეუშლით.

გულის შეწუხება მდლოცინე ჭელს რომ გული უღონებო-
 დეს ან სხვა ვისმე ჭელს ან კაცს უნდა ნამადურის სპირტი ასუნ-
 ბინოთ, ხელის და ფეხის გულზე წყალში გახსნილი მდოცეა დაე-
 რათ. თუ ამით კერა უშველეთ რა პირში ქერა ჩაბერეთ საბერედიით ან
 პირით. სწორკადოთ სიმშვიდეში უნდა ამყოფოთ ავადმყოფი და
 ბოლოს ჩა ასეთი ღვინით ან არეთი მერეული.

დადრჩობა. წყალში დაშლურსული კაცი, ხანდისხან თცი სა-
 თის შემდეგ მოხუციარდება. რამწამს წელიდამ ამოიღებთ დამდრჩ-
 ვალს, ნურც თუკ დამ: დაქვიდებთ ნურც გამობერტყეთ. ეს საშუა-
 ლება შეტად სეკტკოა. ავადმყოფი რაღ სარეველზე უნდა დაწეინოთ
 ქერა თთახში წმინდა უნდა იყოს. მერე პირიდან გამოუწმინდეთ
 ჭიფი, კვამ და სხე; ტანთ გახადეთ და მთელი ტანი მუდით ან
 ჩოხით დაუხილოთ ასე რომ ტანი გაუთბეს და გაუხურდეს. ფეხებ-
 თან და ხელბთან დაუწეეთ თბილის წყლით სხევე პოთლება, შეად-

ღება ისმართ აგრეთვე ცხელი შარკები ჭაბით ან კიდევ ცხელი
 ბული აკურს, მკრე შეუბრუნო ბირბი ქურა, ისე როგორც ზემო
 ვსთქვით კულ შედისებულაზე. ეს მღ-მღ განბორეთ, სხიმ და-
 მღერსელი თითონ არ დაიწყეს სუნთქვა. ამის შემდეგ ბირბი სარ-
 კეთით რამოდენიმე წვეთი ნიშადურის სმარტი, თავის სუნთქვისათ,
 ნიშადურის სმარტის მიკეირობის სხნდის სორდ-ლიც გასწავს. უდ-
 მყოფი მოსულიარება თუ არა, ასეთი სია ღვიხითია ან არეთ.

ფაშბული. დასმად დაცემული კაცი უნდა სავრადში დაწყო-
 ნით, თუ მღდა დუდით, ტანთ კასდით და ფეხები და ხელები
 ქაფურით ან არეთ დუხილით, მკრე თბილ წყალში სუდეთ ფეხ-
 ბი. თუზე ცივი წელი ასით, თუბოკზედ და ხელის კულზე წელ-
 ში კასხელი მღოკვი დადეთ, ასეთი მიკე რძე და მოსევენთ.

მეხ-დაცემული. მეხ დაცემულს ტანთ კასდეთ, ბირზე და
 კულზე ცივი წელი ასით, კული, ზურგი და სუეთქელი სმარტით
 უხილეთ, ბირბი ქურა სმარეთ, მიკეი ტანი უხრისეთ სდით. მი-
 წა კათისრეთ კრის ციდაზე და მეხ-დაცემული აქ სარქისეთ, ზედ
 მის დაყურეთ ერთი კოკის ოდენა, სიღო ბირი და ცხეთი თუ-
 სუელათ უნდა ქობდეს.

სისხლის ფენა ცხვირიდან. სმარად კაცს ცხვირიდან ბუკრა
 სისხლი მოსდის, ამ შემთხვევაში კულ აღბი უნდა დაწყოთ, ხელები
 თავის ზეეთ კადიყრეთ, თუზე კადიყრეთ მხარ-წყალში დასკელეუ-
 ლი ცივი ტილო, რომ ცხვირზედ კადმოკეფართ. ხელ-ხელა შე-
 სუნთქე მხარ წელში შერეული შიბი, თუ ამ სმუედობით სისხლის
 ფენა არ შესწავა ღოკებში დაწკისთ და ხელებზე და ფეხებზედ
 მღოკვი დაკართ.

პირის საქმება. ბირის საქმების დროს ავადმყოფს უკულ
 ნახევარ სქათში 10—15 კოფმინის კანღები უნდა დადევინოთ.
 კარგია აგრეთვე ბილტის კანღიც; თუ ვახული არის, ამის უღამეც
 მარკებელია. მარკენა კვარდზედ წელში კასხელი მღოკვი დაკა-
 რთ.

ცხელება. თუ აღმთისს კაცხელა, მამის უნდა ისმართ და-
 სდევით მირიდის ანუ კოკარდის სიმევე. 8—10 წვეთი ერთ სტა-

ქან წყალზე. თუ სიგხემშია ტახით მძარ-წყალი, ტანზედაც მსჭმელად
ასეთი, ამისთანავე კარგია თაფლის გამოდენა რაც გა შეიძლება აღომად.

მუსცლის უჯანა. ხშირად აღმოსანს ცაცუებისგან მუცელში უკ-
ნა უხნდება; ამ შემთხვევაში აუადმოთფი თბილად დაჩქინეთ, მუცელზე
თაფლია ტალო ან ტალოში გასვეული ცაცხელეპული აგური დაადეთ,
ფეხებზე აფულებულის წყლით სივსე ბოთლური მადეა და მუწუწქ
საჭმელენი აჭამო. თუ უკნა მარეენარი საჭმელისთვის არის მამის
სასაჭმელი მადუნისით, თუ უკნა მრავლდება, მამის ეჭვია მისხლია
მუხის ქერქა ერთ ჭიქა წყალში აადულო და ეს ხადელი თან სათიში
ერთი ჩაის კოვზი დაადეკინეთ, ამის მიკეთრობას გასწვეს წათელი
ბროწყელის დასუელი ქერქა აფულებული დეინოში ან ცაფე არეში
და თან მკათში ერთი სტოლის კოვზი ასეთი.

სურდო. სურდოს დროს აუადმოთფმე ჩანებში მძარლი მდო-
კვი უნდა სათეროს და ასე დაჩქეს, ხშირად შეისუნთქოს მძარ-წყალი
ანუ კადეც ცხელ წყალში გასხილია შაი, ცხვიარზე დროის ან სხი-
ლის ჭინი უნდა ასეც არეში მერეული. საზოგადოთ ფეხები თი-
ლად უნდა აქინოს ღ თბილად სიგვეს.

ხვედება. მოდესაც ხველა ცაცუებისგან წარმოსდგება, მამის
საჭმაროთ თბილი დოჯინი, გულის ფიცარის ჭინათს დასულა და დრო
გამომეკით ამის მარის ან უუჯილეთის სათაფლო ჩაის დადეკა. მნი-
ელ კარგია აგრეთვე ასიხის გაბლება.

თავის ტყვილი. ამ შემთხვევაში კარგია სინამქის ფითთლი
(ალექსანდრ. ლისტ). უნდა მოხარბოთ ჩისხეთი, გაჩუროთ და
დროგამომეკით აუადმოთფს ასეთი. თუ თავი მრავლ ცხელია, მამის
ან უხნელით ან ცივის მძარ-წყლით უსველოთ თავი. ხელებზე და
ფეხებზე მლოკვი დააყროთ, მძარ-წყალი ასეთი, კარგია აგრეთვე დი-
მინი წყალში ვარეული და შვი უკაც.

უკვანა ხვედება. ხშირად უმჩვილები აუად ხელების ყოვანა ხვე-
ლით. თაფლამარეულად უმჩვილს მხველებს, მერე სურდო ემართება,
ბოდოს თაფლება უწითლდება. ასეთი მდგომარეობა ცხტანს არა ხე-
ლებ 1—2 კვირისა, ამის შემდეგ ხველებს უფრო მდიარდება და
უმჩვილს დიდს სიგხეს ასლევს, ხშირად ხველების შემდეგ გულის

რეკავ მოსდევს, — ამ გვარად უფინა ხველა ხანდის-ხან გრძელდება ორ-სამ თვეს. ამ შემოსევებაში უმჩვიელი თბილად უნდა შეინახოთ, არ გააცივოთ, ოფლის წი თხავთ. ძრვიელ მარცაქელთა ვაღურაანის კაბლები, 5—10 კაბელი უოკელ ოთხ საათში კრახულ.

ქუნთარუმა. თავდა მარჯვლად ავადყოფს ეტყობს საცხე, მოქანცვა; თავის ტკივილი, ენა უთითარდება; მადს ოთხ და ოთხ კვარტება, საცხე მატულობს; ავადყოფი ტკივილს გრძნობს უელში; უელი სამინლად სწითლდება, მურე გამოყრის გარეთ უელზე და მკურდზე. საზოგადოთ ავად-ყოფიება ხან მოკლეა — ბუკრა-ბუკრა ათის დღის განმავლობაში ავადყოფი ან მოძრება ან გვდება. რამ წამს კაცი ავად შეიქნება მამინსთვე ქინაქინა უნდა დააღვიხოთ 3—4 გრანი დღეში სამურე უელზე ცივი კომპრესები უნდა დააყრათ, უელი უნდა გამოურეცხოთ გასხნილი შაბით; საზოგადოდ მხედველობაში ის უნდა იქონიოთ, რომ ამ სენით ავადყოფს უმჩვილები მოაშოროთ და ავადყოფის სისხელ-საჭმელს და მის ტანსაგმელს და სხვა ამ გვარ ნიეთისაგ მოყრადოთ, რადგან ავადყოფიება გადასდება.

უელ-ჭირვება. ეს სამინელი ავადყოფიებაა და რაწამსეკ ამ სენით ავად შეიქნება ვინმე, უნდა ექიმს შეატუბინოთ. ავადყოფიება ძრვიელ ავადლად გადადის სხვაზე, ამიტომ ავადყოფი უელის უნდა მოაშოროთ. ოთხსში ჭკრა უოკელთვის წმინდა უნდა იყეს. მარჯელი მარობა ის არის, რომ მამინსთვე ავადყოფს წელში გასხნილი ბერტ-ოლეტის მარლით გამოურეცხოთ უელი და ამეკ მარლი უნდა ადლი-ოთ დასაღვეთ უოკელ ორ საათში თეითო თეითო სტოდის გოჭნი.

წითელა. ეს ავადყოფიება ხშირად ეჩვევა სოღმე ბეშკებს და სამიში არ არის რა, ხოლო უოკელის დონისმიქით უნდა ეცადოთ, რომ ბეშკი არ გაციედეს; თუ გაციედა შედეგი საუბედურაა. ბეშკს მუჟუქი საჭმელი უნდა აჭმით, თუ მუგელში მკრად არის, ნუშის რძე ახვით.

ოჯახში გამოსადეგი სასარკებლო ცნობანი

სოფა შინაურ ობაში. სოფა ძრვიელ გამოსადეგია ოჯახში; მკაღლითად: თუ მურბა მკრად სქელი გამოვიდა, სეპარისთა ნახეკრა

ჩაის კოეზი სოდა მიუმტოთ ერთი პოთლის ოდენა შექმნა, რომ
მურხას სქელი არ იყოს. თუ განდათ რომ კომპოსიტო მღვე მოახარ-
შოს, ოდნავ სოდა გაურავთ, თუ გსურთ რომ ხადს მუვე გემო
წაერთვას, სკამარისა ოდნავ სოდა ჩაერთოთ ქებაში; უოველგვარი
მაგარი სორცი სოდის მიყარებით მღვე ასარქებს და რბილდება. ერ-
თის სატყვი რაც კი მოსახარძევათ და განდათ რომ მღვე მოახარ-
შოს და იმავე დროს რბილიც იყოს უნდა ჩაუმტოთ სოდა. უკანაც
რომ მიუმტოთ ოდნავ სოდა უფრო შეეძება, აგრეთვე ჩაის რომ
ჩაერთოთ, მაგარს და მუქს ხდის სოღმე, ცოში რომ მიუმტოთ
კარკად კაღღეებს, ზაფხულობით რომ რძეს ოდნავ სოდა მიუმტოთ
არ აიჭრება. სოდაც კარგია აგრეთვე მეფლის ტყვილის დროს, პო-
უინის დროს და სხვა შემთხვევაშიც.

ვერცხლისა და თითბრის გაწმენდა. რაც უნდა გაშვე-
ბული იყოს ვერცხლი არ თათბერა, მაყინის ფოთლით გაწმენდა
ძრიალ ასუფთავებს.

ცოცხალი თევზების შენახვა. ამ რამდ ამერაკაში ვიღაც
მორფის მოეგონა ერთი ხერხი, რომლის საშუალოთი არა სხი
კვირის განმავლობაში თევზების მქნხვა ცოცხლებად შეიძლება. დიდ
ჭურჭელში, რამაც ოვეზი უნდა შეინახოთ, ჩაახით ნახკრამდე წუ-
ლი, ნაქურეთ ცოცხალი თევზები და ისე მაგრად მოუხერეთ თავი
ჭურჭელს, რომ ქაყის მესვლა და გამოხვლა შეუძლებელი იყოს ამ
გვარად მქნხული თევზები სხი კვირის განმავლობაშიც კი ახალი და
ცოცხალი იქნებან.

ვევლის მატლები. ხშირად ვეელს მატლები უჩნდება სოღმე-
მისათვის სჭირთა ვეელი ასეთს აღუკას შეინახოთ რომ ბუზი არ
მაყაოს, რადგან მატლები ვეელში ბუზის მწიათ, თვლით შეუმწე-
კელი; კვრცხებისაგან წნდება.

მაგარი ხორცის დარბილება აღუდება თუ არა ქება
მაგარის სორციო, მოხადეთ ჭაფი და ერთი კოეზი წმინდა მურხის
ანუ ჩაახით ქებაში. სორცი ძრიალ მღვე მოახარძევა, დარბილდე-
ბა კიდეც და არც ანუის გემო და სუნი ექნება.

დაქანგებული დანების და სხვა რკინის ნივთების
წმენდა. სკამბისია დაქანგული დანა ძმარში წასდით რამდენიმე
მუწუთით და მერე ტალღით კარგად გაშროლოთ.

თამბაქოს კვამლისაგან განთავისუფლება ოთახი-
სა. თუ ოთახში ბუკის თამბაქოს წვესიდან დიდი კვამლი დადგა,
ამისთვის სკამბისია ღრუელი ოფხვ დასველოთ და ოთახში ჩამოქ-
იდოთ, კვამლი მისგან დაიკარგება.

თეთრეულობის და საზოგადოდ უოველი სარეცხის
გათეთრება. ხშირათ თეთრეულობა დიდის ხნის სმარვისაგან ძრ-
ელ უვითდგება. ამის გასათეთრებლად სკამბისია ჩვეულებრივ კარგ-
ხს შეძვევ ერთი მუთხედი ჭიქა წინდა სენიტარში, უროთ
სამი მუთხედი ჭიქა სმარტი, ამ სარეცხს თითო კოვზი წასხათ
ცხელ წყალში, შივ ამოკლეთ თეთრეული და კარგით გამოწურვის
შუადრე, ჩამოქიდეთ განაშროვდ. ამის შუადრე თეთრეული ასევე
იმ სითყობისა გახდება, როგორც წინედ იყო.

მუტად გადახრეული გემოს მოშორება. თუ სკამბელი
მუტად გადაწკარდა და ამის გამო სუნის და გემოს ცუდი სქეს, სკ-
მბისია ამგვარი სკამბის ჭურმელი კობისძით ცხელ წყალში წასდით
რომ გემოს და სუნის კარგი მიეცეს.

ზეთის კრასკის სუნის გაქარწყლება. ხშირათ ასლად მუ-
დვილდ ოთახებში ასეთი სუნის ტრიალეს კრასკისა, რომ კაცს შივ
არ დაუდგომება. ამ სუნის გასქარწყლებლად სკამბისია ასლად შემ-
წარი ჭყვის შივი მური ოთხედ არ ორად დასქრად და დაწყოთ
ფანჯრებზე და მოავიარებზე ოთახში. რამდენიმე საათის შემდეგ
ოთახში სმავითარა სუნის არ იქნება და მური კი ასე გაშუქდება,
რომ ბაღლივ კარ შესქმას.

ღამდების კომდო. ხშირად ღამდებს ასეთი მური ასდის, რომ
ოთახში არ დაიდგომება, ამის კარდა მუშის მალე შეჭვიანდება და
სუნის ცუდი კახდის ღამდის კომდის. ამის ასდგენად სკამბისია
სანამ სავის წასხამდეთ ღამდში, მარტუქი მაკარს ძმარში ამოკლეთ
და მერე კარგად გაშრობილი, გამართეთ ღამდში. მამინ მური და
კომდი უოვლად შეუძლებელია.

შედებილი იატაკების გაწმენდა. თუ შედებილი იატაკი

ძირულ გუბერნიასებულთა და მისი განმუნდა მხედვებ, საქმარისა
ერთს ღირსა წყალში მატარა ჭიკა ნიშნდურის სმარტი წახნაო და
მით განმინდოთ იატკია.

ახალი გვერცხების გამოცნობა. თუ გსურთ გაიგოთ გვერ-
ცხები ასლია ან გაფუჭებულია, უნდა მარილ-წყალში ჩაჭყროთ გვერ-
ცხები, ფუჭები ზევით დაჩხუბის და კარგები მამინვე მისს დაუჭე-
ბიან.

შავი ტანსაცმელების წმენდა ასე უნდა: იდეით დევიის
ფოთლები, ადუღეთ ორს ზითელს წყალში და როცა ნახვეარ ზით-
ლის ოდენა დაეცლება ნადუღს, მამის გამოიღეთ და ამ ნადუღით,
სწმინდეთ შავი ტანსაცმისებია ან ღრუბლთ, ან კიდევ ტილოთა, ან ჭ
ან შლიათ.

კარგი სუნის და გემოს მიცემა უვისათვის. თუ გინ-
დათ რომ უავს კარგი სენი და გემო ქონდეს, საქმარისთა უავს
მოუმტოთ 2 მწარე და ორი ტკბილი სუბის კაცლება. კარგია აგრეთ-
ვე სსვა და სსვა უავს ერთად არევა, ან კიდევ მოხარბულ უავში
ჩუშვით მატარა ნაჭყრა ვანილი.

ქათმების ავადებულოფობა. თუ ქათმები ავად გახდეს, საქმარი-
სთა წრილად დაჭრათ ერთი კბილი ხორრა და ქათმებს შეჭმით
(ორს ქათმს ერთი კბილი ხორრა).

გვერცხების შენახვა. გვერცხები ხშირად მალე ფუჭდებათ
ხოლმე, ამის ასცდენად საქმარისთა გვერცხები მარილში ჩახდით,
ან ნაცარში ჩაწყობთ და მურე ხადმე ცივ ადგილას შეინახით. ასე
შენახული გვერცხები დიდხანს სბლებენ და არ ფუჭდებათ.

ხელოთამანების რეცხვა. განურულ კარის წყალში გაჭხნით
სამონს და მოუმტოთ ერთი გვერცხის კათკეფელ ცილას. ამ სხით
შეხავებულს წყალში დასველებით მადის ნაჭყრს ჭ კარგად განმუნდ
ხელოთამანს ჭ გამოკიდეთ მზეზე, გამრობის შემდეგ, ხელოთამანი
არც თავის ფერს იცვლის და არ ხორბილეს.

შაქარი მურაბისათვის. შაქარი დამტურევის და განსაკუთრე-
ვით დაფუშხისას ღროს პეერს თვისუბებს და ხიტკიოსა ქვარავს

ამიტომაც მურმანისთვის ისე სასამარებლად დამტკრუდნა ბეკრად სვობია შიქრის ქვიძისა.

ბამბა ნარევი ქსოვილის გამოცნობა. აბრეშუმის ანუ შილის ქსოვილს თუ ბამბაც ურკვია, ქსოვილი უნდა დასწერათ ჭ თეთითა თეთითა ძაფი დასწოთ, თუ ძაფი მძიმედ იწვის და დამწკარი რქის სუნს უშკებს მაშინ ბამბა არ ურკვია და თუ ძაფი მანაც იწვის და არც სუნს უშკებს, ის ბამბა ნარევი იქნება.

ფურტერის და კოდოს ნაკბენის წამლობა. ნაკბენს ადგილის გასწილ ღილაში დასველებული ფილასი რომ დაადოთ, ნაკბენსა მძინათვე რჩება.

ხორცის შენახვა. კობოსტოს ფოთლებში შესვეული და შენახული ხორცი რამდენსამე დღესა სიღებს და მალე არა ფუჭდება.

უფს სიუალებზე დაფქულს უვაში ბეკრს რასმეს ურკვენ, მაგრამ რომ შეიტერთ უვა ნამდვილი არის თუ უაღია, სტაქან წყალში ნაჭერთი ცოტას და თუ უვა სულ ზევით დარჩა, სწანს უვა ნამდვილია და თუ წაიღება რამ—უაღია, რადგანაც ნამდვილ უვას წყალი არა სძირავს.

სახმარებელი დრუბლის გარეცხვა. გაჭეპვიანებული დრუბელს უნდა დაწვეთოთ ერთი ღიშინის წვეთი და ზედ ცხელი წყალი დასხათ. ერთი დღე რომ ასე დარჩება, შემდეგ ამოიღეთ წელიდგან და გასწერეთ.

მარილის შენახვა. დაფქული მარილი რომ არ დახესტიანდეს და არ დაკომტდეს, საჭიროა მარილს ეთთი მერკვდი ანუ შუათედი ნაწილი დაფქული სასამებელი გაერთოთ, რომლითაც მარილი არც ხესტიანდება და არც კომტდება.

ჩინური ცემენტი (კოჩინი). ეს სუკეთესო კოჩინი ამ სახით მზადდება: 4 ნაწილ დამწკარ კირს უნდა მიუხეტოთ 6 ნაწილი დახსული თეთრი შიბი და 40 ნაწილი სისხლი და დაქზავეთ კარგად, შემდეგ ეს ცემენტი (კოჩინი) ძირულ კარგად იჭერს ყოველ ტყარ დაკოჩინებულ ტურტელს.

სასველე მიტკარებელი ფეხსაცმელი. შეგვარავი ტყავი

რამდენიმე საათი რომ სამონ წყალში ჩხდოთ, შემდეგ ხისგულსა და წყალს აღარ იკარებს.

ბადლიჩოებისაგან. უკლებს, სვაც ბადლიჩო ბუდობს შკასით ძრვიელ მაკარი ძმარი & ბადლიჩოჯია მამინათვე დაიკარგება. კარგია აგრეთვე ჭერი და კედლები შაით გახსნილის წყლით დაბსულოთ. ეს საშუალება ბუზებისაგანაც უკსარია.

თუჯის გამსყდარი ქვაბები. იდეო 10 ხაილი რყინის ხახვი & 50 წილი თისა, პოუსტეთ ზეთი და ერთად შეზიდეთ. ეს ცოში დასყდარ ადგილებს წუსებით და როცა გამრება, შეკიდლიათ ქვაბები ისმართოთ. არც გეცხლი და არც წყალი არ აკნებს.

ოთახის მტკრისაგან. ოთახის დაცვის დროს, იატაკზედ რომ ხსმარი ხო ცოცათ სველი დაქუართ & შერე გაკეთოთ, არაკითარი მტკარი არ დადება & იატაკიც სუფთოდ იქმინდება ხოლმე.

ღამფის მუშების სიმაგრე. საკმარისია ღამფის მუშა ცხელ წყალში ჩხდოთ & თან & თან უმატოთ გეცხლი, ხსიმ წყალი არ ადუღდება კარგად; შერე გადმოიდეო & როცა ხელ-ხელ-გაცივდება, მუშა ამოიდეო და ისრე ისმართო. ასეთი მუშა დიდხანს არ სკდება რძის შეწახვა. საკმარისია რძეში ჩუართო რამდენიმე სორ-დალის ფოთოლეა.

ცუდი სუნის გასაქარწყდებლად. საკმარისია მოაკროთ შინ დაშქარი & დაფუჭლი უკა. განსაკუთრებით უკა ხუნს არიძვეს პოტკებს და სხე.

ჭინჭველების გასაწყდელი საშუალება. საკმარისია იმ ადგილებზედ, რომლებსაც უფრო შეეჩვენეს ჭინჭველები აგრეთვე ის ხსურეტები, & სოკოვად იმ ადგილებზედ, საიდანაც ჭინჭველები შედის განჯინებში, სვაც მურაბები ან შქარი აქსო შეხსული, დაუკრონ შქრის ფხვნილში კარული წერილად დანაილი პურჯია (სურა). ეს წამლი იხე კარგად მოქმედობს, რომ ჭინჭველები ძალიან ძლე და სრულიად გაწყდებიან & დიდ ხანსაც აღარ განხვებიან ხოლმე.

თაგვების წინააღმდეგ წამალი. კარგად მოქმედებს სველებრივი უმარლისა ანუ ქლორის კარი. ეს ნივთიურება პრეტყელ

დახედეთ რომ დაიხაროს, ხელსევე სწინას იწყებს, ქლორის მარილის
 ეს ხდება და ქარს ახეებს და ამისთანა ქარს ძალიან უბადებს თავი
 აგრეთვე ახეობს ან კვარცხანს ამ ოთხის, ამისთანა ქარია. სხვა ს-
 შუაღობს არის. მერის მარცხელი მუხის ხას მკვარ ტუკაში უნდა
 წაიკაროს ერთი დღე-ღამით, რომ ამით გაიფხვროს, და შემდეგ
 თავის სარკვეში წაიკაროს. თუ მინდობში განქილია დავა, ის
 სომხელი ან მარცხელი მინდობშიაც რომ მოაფხვროს, თუნდაც
 მისულ ენისევე, თავი განსუფლებო.

დამუფხვებული რძის გატყობილება. ქართული კახეთი ამე-
 ურეთ შემდეგ სსშ-ის კავშირს დამუფხვული რძის ან ხაღობს
 გასატყობილებად. თუ რძე ან ხაღობს ძალიან არ არის დამუფხვული
 ერთი ბეჭეა ნახშირმარილი მდინეის კარით, მამინე გატყობა.
 ეს მდინეის (углекислая магнезия) კვლავ აუთიბეჭეში იუბებს და
 ერთი წლის კოვჩი (4 გრამი) კვარცხანს ერთ ოთხის რძეს ან ხაღობს,
 თუ ძალიან არ არის დამუფხვული, და ძალიან დამუფხვულზეა ბოთლზე
 ორი წლის კოვჩი უნდება. მდინეის წარვეა რძეში სრულდებით არ
 უცვლის ტემპს.

სტოლებზე მუფხვის ან ტყავის გასაცრული წებო.
 ეს წებო შემდეგ მასლისაგან კეთდება: უნდა აიღოს ორი გარვინჯა
 ხორბლის ფქვილი, ორ-ორი სკეხ სტოლის კოვჩი, დაიყვლია კანი-
 ფოლი და დაიყვლია შაი კვლავ ეს მასლა წყალში უნდა გაიხსნას
 თხლად, ისე რომ კომტები არ ერთოს; შემდეგ ცაფაში წახსნას.
 ციხლზე შეადგას და იქმდის უნდა უბრის ზედ, ვიდრე ისე არ გა-
 სქელდებოდეს, რომ წარვეა მკვლად იღებოდეს. შემდეგ ეს ფაფა
 ჯამში უნდა ამოიღოს და შემოდამ დახუროს რძე, რომ ქვარა არ
 გადაიკრას. ეს ფაფა თხლად უნდა წახსნას სტოლის, მუფხი დაიფხ-
 ნოს და ზედ ჯანდრის ხას გარვით უნდა გაიტყობოს. მუფხის მკრტი
 ნახიარება მამინ უნდა მოკვრას, როდესაც წებო სრულდებით განსება.
 თუ სტოლის ტყავის კვერს უნდა, მამინ ტყავი წლით უნდა დასველ-
 დეს, ზედ ის წებო წახსნას, სტოლზე გადაიფხნოს და ზედ ჯანდრის
 ხით გაიტყობოს.

როგორ შეიძლება ალდეგინოს ეტრატზედ ფერ წა-

სული ნაწერი. ამ ადგილას, სადაც შედანი ამოქნაღვ და ლხინი
აღარ სწას, სკნო ფონით თხლად კოვირდოქანი ამოხი წაცხოს
და ნაწერი კვლად კანცხოკლდება.

წყად-მიუგარებელი წებო. წინით ეს ნაწილ ადოქოღვ
უნდა მიქატოს წინადვე კქსი ნაწილა ტურქნტინის (სკიბიდარის)
ქსენცია ჭ ადენივე სსნდარკი, რაქლებც კაღღჯხედ ამოფსკელი
ნაწერის კასაქმნდად სმაროქს. ამ ნარკვს თხოქნ და შიკ თანს-
წარი ზომით ცხელ წყადში კასხნილ წყუღუნარკვისა და თქვზის
წემოს ურკვეწ იღქს, რომ თხელი შებამ ძარღვიანი სითხე კამო-
ვიდქს. ამ კვარად შომზადებული ნაუთიურებით მიქებუღლი რამ არა
თუ ცივი წელისკან, ანამედ ცხელი წელისკანაც არ იმღქა, რად
კან ასეთი წებო ხსკეღქს სრულებით აღარ აქარქს.

საღებბავის სუნის გაქრობა. კარფენჯარასა და იატკეს რომ
ზეთთან საღებავს უსმქ, მისი ცუდი სენი დიდსხს სკქას სოღმე
ოთხსქმა. ამ სენის კასაქრობად შებდკვი საშუაღქსა კამოსადკვი.
წამლ-წამულ ოთხსქმა სხვა-და-სხვა ადგილას (კანჯინკაზედ, კუთ-
ხეკქმა) თი შროცენტინი კოვირდ-მიკვედით შებქეკუღლი წელი
უნდა დიდკით ვამქით. ორი ან ბკრა სამი დღის კანძვღოთში
წელი კრთინად შქაწოქს წამღის სუნს, შხოლოდ სკჭაროთ, რომ
დღეში კრთხელ, უფრო დიდობით, კოვირდ-მიკვედთანი წელი მსლ-
მსღით კამოცვადონ სოღმე.

სამზადღება რომ ფქსაცმეღში ვერ გავქან ახ. ერთი
წიღის კაწხეკონის (რქზინის) ზეთი რომ კკეროს 15—20 წიღ
კქსში, და მით იქმინდებოღქს ფქსაცმეღი, გუეკანავი თვისების
შექქნება იგი. კაწხეკის ზეთი ასე კეთღება: ერთი წიღი წერიღად
დაჭრიღლი კაწხეკი ცაცხლზედ უნდა დიდნოს, კანუწეიტღიკ ურთოს
და თან მიქატოს 6—8 წიღი ხელის ზეთი; შიორქ საშუაღქსა,
რომ გუეკანავი თვისება მიკქს ფქსაცმელს—კანაკღქსიკის ზეთი
(სასაქმებული ზეთი); თუ სმარად წუქსო იგი ფქსაცმელს სასკეღე
კეღარ კვარება. მის კარდა ძღიან რიღღება ტეკვი და ფქზზედ
კარგად ქწომა. წაცხების წინ ფქსაცმეღი უნდა კასეფთავღქს სოღმე.

ქაერის გაწმენდისათვის სულ მარტივი და ადვილი მომზადება. მინის ღივ ჭურჭელში უნდა ჩაისხოს წყალი და ამას ნაქმტოს მეხუთედი ნაწილი წმინდა სკიბიღარი; შემდეგ ცარკად უნდა აიროს და ორი კვარით შხუხედ ცარკო დაიდვას ჭურჭელი, სკიბიღარი სულ ზემოდ მოიქცევა; და ამას ქვეშ ეი, ამ დროს განხედლობაში, სითხეს თითქმის რძის ფერი მიეცემა; ეს სითხე მშვენიერია სისმარა ქაერის გასწმენდათ. ჭურჭელს ძირთან კანსტი უნდა ქონდეს. რამდენიმე მოაკლდება ჭურჭელს, იმდენი წყალი უნდა დაქმტოს და რამდენიმე დღით შხუხედ გამოიდვას; სკიბიღარის აღნიშნული ზომა ბევრ ხანს ქყოფნის. ეს საშუალება სწმენდავს და მსუფთააქებს რა ქაერს, ამასთანავე ფიჭვნარი ტყის ნ.ზ სუნს იწმენდებს; თუ ვისმე არ უყვარს ეს სუნი, მის შეუბღიან ნაქმტოს რამდენიმე სუნელი, და ეს მის ღივსუბს სრულებით არს იყენებს.

აბედი როგორც ჭრილობის წმინდა და მისი მომზადება. ხის სოკო ძლიან სასარგებლო საშუალებაა ჭრილობათვის, ვითარცა სისხლის შემწეველი საშუალება; ამასთანავე იგი დაბუნუნებს ქველს, რომლის ქვეშაც მხალი ხორცი იზრდება და ამოდის. ამ კვარი აქედის მოსმზადებლად, ხის სოკოს ზემოთა მუკანი უნდა ასეგრეს. ციე წყალში დასველდეს და ძრიელ დაბეგვოს; შემდეგ უნდა გამრეს და ხელმოარედ დასველდეს და დაბეგვოს, ვიდრე არ გაბრტყელდება და მხვარიით არ გახდება. ამისეგანვე შეიძლება მომზადდეს კვების აქვიც: იმისთვის საჭიროა, დასველებისა და დაბეგვის შემდეგ სოკო გვარვილა გახსნიდეს წყალში წმინდადდეს.

დამონის მენახვა დამონები რამდენიმე კვარის განხედლობაში მშვენიერად ინახება, თუ იგინი ქოთანში ჩაწყეს, ზედ სუფთა წყალი დაასხეს და სარდაფში შეინახეს. გაჭრილი დამონიც არ ფუჭდება, თუ იგი ჩასდეს ქალაში და ზედ $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ ცივის სისქეზედ მხარი დაასხეს.

სინოტიეს წინააღმდეგი საშუალება. ორდანიის ზღვის ბირას ერთ მთავს შეუნჯეტელ ტალღების ცემისეგან კედლები იმდენად გაუფუჭდა, რომ დახერკეს ქლამოდა. ერთი გამოცდილი მოსუ-

ცხელი მატყლის რჩევით ამ მათკის სამარგველს ფაფის, კეთილნი
 კეთილნი წამლი წაუსვს, სამღებრო ზეთის, წინდა ქვიშის და
 გრადიტიან კაქეთიული. მის აქო თუნუქ მათკს არავითარი ში-
 ში აღარ აქვს დანგრევისა, და ერთი წკოთი წყლიც კარ ფანაშს მის
 კედლებში. ცხადია, რომ ესეთი უბნადო სამუალებს სხვა შენობების-
 თვისაც სსარგებლო იქნება, მეტადრე სარდაფებისთვის, სადაც უფრო
 არის ხოლმე ხინოტი.

დამტყნარი თაიგულის გაცოცხლება. უკვილების ღერები
 მათი სიგრძის სამ შუათხედზე (მეტზედ არა) ადუღებულ წყალში უნ-
 და ჩაიწყოს. დამტყნარი და ფერმისხილი უკვილს ფოთლები თანდა-
 თან გაცოცხლების აწყებს, მაშინ ღერები უხდა მოკვტრას, სადამდი-
 ნიც ადუღებულ წყალში იღო და თაიგული ცივ წყალში ჩაადგას;
 უკვილებიც მალე გაცოცხლებიან და მსელ დაგრევილს დაემსჯე-
 სებიან.

ხილი ვითარცა სამკურნალო წამალი. ფილაგოლიანი
 კქიბი ღვივისი აწიბს, რომ აფთაქის წამლებს ბევრად სჯობის სხვა-
 და სხვა ხილით წამლობა. მე. სსაქმებელი წამლის მკეთრობას ას-
 რულეს ფორთოხლი, უერძენი, ქლიავი თუთა & სს. ფილანთობას
 სძობს და მუცელს ამბერებს ბროწყული, ყოლო (კრივი), კოჩხური
 შვერულ შარდს უერძენი, მხალი, კომბი, კისკრუკა, ხურბი და ს-
 ხამთროს თესლი ხსნის ან უმატებს, ჩითილი და შიკი მიყალი,
 კოკრა და ნესვი გულს აგრძობენო და თან კუჭის ტკივილისაც
 ანულებენო; უნძოზედ შექმული ფორთოხლი ძლიერად ასაქმებს
 გაცს, და არც კუჭს უშლის; ბროწყული მარცებელია უელს ტკივი-
 ლისთვის; ბროწყულისავე ქვჩი ჭიბს წამლად ასმარება და მშვენიერ-
 რადიც მოქმედებს. ღიბონი და მარწყვი ფრიად სხუეთაგუნ კბილებს,
 გაშლიც სსარგებლოა მუცლის ტკივილისთვის, ორსულ დედა-გაცს
 გულის რეკვს უხშობს; მწარე ნუში ხველას ანულებს, აყვებს. ანდო-
 უთის კვლის ზეთით ზოგაერთი კქიბები ჭლქვიანებს სწამლობენ;
 უერძენი წამლად ასმარება აგრეთვე ღვიძლის ავად-მოფობაში, ხუნ-
 ვის მოსარჩენად და სხვ. ამ შემთხვევაში ავად-მოფეს უკველ დღე
 რამდენიმე კარვანჯ უერძენს აჭმევს და მგირაოდენ ბურსა და წყლის

სმევეს: კომპის წყლი თვალის ტყვიადს რეკეს. ამ წყალში ტარდს უნდა დასკულდეს და ხშირ-ხშირად დაედოს მტყვიან თვალს.

ს ა მ ხ ა რ ე უ ლ ო

თვეზეულობა

ახალი თვეზია. დასწელეთ და გარეცხეთ, ადუღეთ მარილ-წყალი, თვეზია ჩაყარეთ ქვაში, რაც შეიქცეოდეს, თაღხნათ მოხარ-შეთ. წყალი მღამე უნდა იყოს, რომ თვეზია უმარილო არ მოვიდეს, მოხარშვის იმითი შეატყობთ, რომ თვალის ცაქლები გადმოსცეკვა. ვისაც სურს, ცხელ-ცხელს მიირთმევს, ვისაც არა და გააცივებს.

გელაქწურა მარილ-წყალშით მოხარშეთ, მერე ნიგოზა დახა-ვეთ, გახსნიათ თბილს წყალში სქლად და ზედ მოასხით მოხარშულს გელაქწურს.

ორაგულა დასჭერით მატარ-მატარა ნაჭრებით და კარგათ გარეცხეთ, ბღობათ ხსხვი დასჭერით. ერთი მირი რომ ორაგული ჩაწყოთ ქვაში, მუარე მირი ხსხვი მოაყარეთ, ისე ჩაწყოთ ხელ. მერე მოაყარეთ მარილი და მღამილი. დასხით წყალი ისე რომ კარ-გად დაქფაროს ორაგული. ადუღეთ კარგა ხანს, მერე ნახეთ: ხსხვი თუ მოხარშულია, ორაგულსაც ეუფა მოხარშვა. ზაფრანა დამხალი უნდა ექონდეთ. მოხარშვის შემდეგ, ზაფრანა და ქანბი ერთად უნდა

ტარადანს მოხარშეთ კარგა და გააციკეთ, მერე მოადუღეთ მირი, დაუნის ფოთილი, მღამილი, მარილი და მისხვი. მოადუღეთ ერთად და გააციკეთ: მოხარშული ტარადანს ჩაწყეთ ქვადში ჭ დასხ-ხით მოადუღებულა მისხლა.

ლოქო მოხარშეთ მარილს-წყალში; მერე აზოალეკეთ და ქან-ბი და მირი დასხით.

წგნახუბი და შემწვარები.

ხორცი თათარბარხნით. ძროხის ხორცი კარგი მუჭხია უნ-

და იფარს, ადულებში ჭაფი მოხდეთ და კარვით მოხარშეთ მარცხენა მხარით; მერე წინდით დაჭრილი ნახური მოაყარეთ.

ბო ზარბთბ ცხვრის ხორცისა. კარგ მუქან ცხვრის ხორცს მოხარშეთ და ჭაფს მოჭხდით. მერე გადასწურეთ, ცოტა კრბოში პლომით ხსხვს მომუშაბთ და ამ მოხარშულს ცხვრის ხორცს ჩაურით ხსხვში, მოხარკეთ კარვით და რთვა მოხარკეთ ხორცი, თავის წვეს დასხმით ცოტასა და ადულებთ. მარილს, შიღბილს და ჭანბს უზბა.

არტაღა მროხის ხორცის. თბილს წყალში გარეცხმით მროხის ხორცის არტაღასა და მოხარშმით, ისე რომ სულ შივ ჩაბქლას. ძლიან ადრე უნდა შემოდეთ ცეცხლზე. ბევრს წყალში უნდა წადეთ რომ მეორეთ წელის დასმბ არ მოუნჯეს; მარლი უყვით და თუ გნებთ, ხორაგ.

ხაბი. მროხის მიკნეული წელები და ფეხებია, კარგად გაკოებული, უნდა სეფითად გარეცხით და წადეთ ძლიან ადრე. ადუღდეს თუ არა, ჭაფი მოხდეთ. ისე უნდა მოხარშით, რომ წვესი გასქლდეს. მარლით შეკებთ და, თუ გნებთ, ხორა უყვით.

დეაღლი წვხით. მოხარშეთ რეგლად ჭათბი. რომ მოხარშეს ამოაღებთ. ხსხვი მოხარკეთ ჭათბის წვხის თავ-მოხარხად ხსხეწეში. მერე ამ ჭათბის წვენს სულ დასხმით მოხარკულს ხსხვს, და ადულებთ, გათქაფეთ, რამდენად გნებთ, კერცხი დელილის დროს ჩასხით ჭათბის წვენში და გადმოდეთ შიღე. ჭათბს თუ გნებთ დასჭრით და შივ ჩაწმობთ, თუ არა და ისე ცოად მიართბეთ.

სუკი. შიღეურზედ აკებთ მილიანად სუკსა და დაუდებთ ნელ-ნელზედ მარღ მოყრადეს, ნელ-ნელა ატრბლებთ, უნდა ევადით არ დაწეთ: ცვრბინი უნდა იფარს.

ღორბის ხორცის შწვადებია. ღორბის კერდებს აკებთ შიღეურზედ და შესწვამთ. მერე წინდით დაჭრილს ხსხვს მოაურით და შიღბილს.

კატლეტი. რილი ხორცი რისაც გნებთ, დაკებთ წინდით მარღებს მოაშორებთ, დაადბობთ მურბის ან ბულეის გულს მროხის ხორცის წვენში. ამ დაშბაღს ბულეის გულს, ხსხვს, მარილს და

კვრცხს დაკმის დროს თან სარტანო. კარგათ რომ ურკვეთ
 ხერთში, დახიჯდეს ხუნარში კათხელეთი პატარ პატარას; არც მღელ-
 ან თხელი უნდა იყოს და არც მღელის სქელი. შერე ტყავში კრბოს
 კაცხელეთი და მოხარკეთ.

ფლავი. ბრახვი კარგათ კარუცხო და ადუღებულს მარღ-
 წელში ხეარეთ. მარღლი კილოთ უნდა კკონდეს წელს, რომ ბრახ-
 ვი უმარღლო არ მოვიდეს... ბრახვი თადისხათ უნდა მოხარმთი
 ქვამში. რომ მოხარმთის, თუმ-ფალავ ზედ წამოყარეთ და ცივი წე-
 ლი გადახელეთ. კრბო ან კარაქი კაცხელეთი ფეფვის ქვამში. კათქი-
 ფეთ კვრცხები და ამ კათქიფიფელს კვრცხებში ხეარეთ. მოხარმული
 ბრახვი, იდენი, რამდენსაც კათქიფიფილი კვრცხი დასხელებს; იდეუ-
 ეს კრთად არეული ბრახვი და კვრცხი და ხახხით კაცხელებულს
 კრბოში, მოხწვით და შერე მოხარმული ბრახვი დაყარეთ ზემოდგან
 ზეკოვშო და დახურეთ თავის სარკო დახგარი ქვამს, დასხელოთ
 ტილო ცივს წელში და შემოახეით ზეიდან. მღ-მღე ახადეთ
 დახგარი ქვამს და ხამი გადასწურეთ დახგარიდან. ასე ბევრჯერ უნდ
 მოხლოთ დახგარი და ხამი გადასწუროთ. მხამ ხელ გამოელკოდეს
 ხამი და ბრახვი კათუფებოდეს. ფლავთან კარგათ უფრბა პატკისის
 ან ცხერისა ან ინდაურისა ან კიდეე პელის ან შვინდის შერბა.

ბატკნის ჩიბითმა. პატკნის ხორცს რომ მოხარმეთ გადას-
 წერეთ ხსხვს მოხარკეთ კრბოში. შერე ამ მოხარმულს პატკნის
 ხორცსაც ამ მოხარკულს ხსხვში ხერეთ და ამსაც მოხარკეთ ცო-
 ტათი. გადასწურეთ ხორცს წვენი დასხით და ადუღეთ. მხამში ან
 შვავე დოში კათქიფეთ ბლომად კვრცხის გული და ხახხით წვენში
 ხელ-ხელა ურეთ, მხამ ადუღებოდეს, არ უნდა აჭრას. კრთი პი-
 რი რომ წამოდეუდეს, კადმოფეთ. პიტხა და კამ უყავით.

ახადლი ფლობიო. ქონავა დოშიო რომ კარხითო, ხეარეთ
 ქვამში ჭ დასხით ცოტა წელი. რომ შვატყოთ მოხარმე, ხსხვი
 ხაჭკრით ჭ ხეკმეთ კარგათ დოშიო, კრბო უყავით ბლომით და წე-
 ხილი უყლა ხაბი; კვრცხები კათქიფეთ და, როცა დუღდეს, მამინ
 უყავით, ხელ ცახხლზე შედეთ. კვრცხს რომ უხამთ, იდარ უნდა
 შერბოთ.

მეტოდე კიბლა სხვი, ამის მოყვარეთ დანჯილი ზღვდილი, შუბდეკ სამოდე კვრცხი გაოქივეთ და იურიეთ, შერე იღურთ ცხელ წყალში ამოვლქული ვზის ან კომპოხტოს ფოთლები & მატარ-მატარ კახვიეთ გუფთად ფოთლებში, ხადეთ ქვამში, ზედ დასხით სამოთფი წყალი და ისე ხარშეთ, რთცა მოასრქება წკენი გა-
 მოსწურეთ და ზედ ერთი ფინჯალი ერთი მოასხით & ისე მოშუ-
 შეთ, ამვე დროს დანჯეთ დარინხინი შქრით. ბოლოს ქვეთებს მოას-
 ხით სამოთფი ვაწურული მარინი და ზედ ზემო ხასხენება დანჯი-
 ლი დარინხინი შქრით მოყვარეთ.

ცხვრის ხაძი. ცხვრის ან ძროხის ხაწლავები წინხდით გარვე-
 ხეთ, ამასთანვე გასწინდეთ ცხვრის ფესვიც, შუბდეკ ადუღეთ
 წყალში და ისევ გასუფთავეთ, შერე ხაწილ-ხაწილად დასჭერით,
 ხყარეთ ქვამში და ბლომად ხასხით წყალი, ადუღეთ ცხვლზე-
 რადესაც წკენი გასქედება, მიძის ადუღება სამოთფი უნდა იყოს.
 შუბდეკ მარადით & ხორრით შუაზეთ თქვენს კამოვებსზე.

ძროხის ბეჭ. ძროხის ბეჭი უნდა გარვეხთ, შუბდეკ მარად-
 წყალში მოხარშეთ, ხოლო ეტადეთ რომ ძრიელ არ მოასრქოს,
 სუფრასზე ცხლად უნდა მართეთ. ვასც ქსურს შუბდიან ბეჭთან
 ამხარის ტყემლის სწიკული ან კადვე სსვა რამე ან მლოვე ან ხორდალი.

ფლობიოს ბორანი. ადეთ ერთი გარვანქი ასლი ფობიოთ,
 დარინეთ, ორად გატყხეთ, ხაჭარეთ ქვამში და წამოადუღეთ, შუბ-
 დეკ გასწურეთ. შერე ხყარეთ ისევ ქვამში და ერთში მოშუშეთ.
 ვარიები შესწვით ტახათ. ფობიოც და ვარიებიც დაწყეთ ბლუდ-
 ზედ, ზედ, მოასხით ვაწურული მარინი, მარინზე დანჯილი დარ-
 ინი და შქრა მოყვარეთ.

ხარშო; ოთხი გარვანქი ძროხის ხორცი ძლიან წკრილად დას-
 ჭერთ, ხყარეთ ქვამში, წამოადუღეთ, ხყარეთ თითოდე კიბლი
 დაჭრილი სხვი, ოთხი კოვზი დანჯილი პრინჯი, ცოტა ზღვდილი,
 დაჭრილი ხახური და ოსრახუმიც ხყარეთ, უყავთ მარადით ტულაში
 ან მის მკვირ შუბდიანს ერთი ან კოვზი ხახური ძირი ხასხით.

შწვადები. შწვადებთ შუბდიანთ ამხარით ან ფობის ან
 ძროხის ან კადვე პატყხის ხორცი, უნდა აეგეთ შამურზე & ცხ-

საქართველოს
საბჭოთაო
საზოგადოებრივი
საბიბლიოთეკო

ხელზე ხელდა შეხვით, მისთანავე შეგოდებით ან ხსენა
პატივისცემით მიმართეთ.

ტყბილეულობა და მურაბები.

ტყბილი ტოდში. ტყბილი ტოდშისთვის შეგოდებით ახ-
მართო დახმონ, ან ქლიავი ან უფრო უკეთესი კომში. ხეარეთ ტა-
ფაში დასხით ორი ფინჯალი წყალი და აძვინივე ერთი, ასე მომუ-
შეთ, როცა წვენი შეამრება იდეო ხსკვარა გარეანქა ქაშიში და
ერთი ფინჯანი ხუმი შივ ხეარეთ, ზედ დასხით ხსკვარა გარეან-
ქა თაფლი ან მის მაგიერ დახუილი შაქრი და ასე მომუშეთ, ერთი
მუთახვი კოვხა მარლი უყეთ, მომუშეთ, გადოკეთ და ტოდში
შხად იქსება.

ბაბჯა მკარონი ან კრძიშელი ადუღებულს მაროდ წყალში
მოსარშეთ, რომ მოხარშოს თუშ-ფადანგზედ დასხით, რომ გაიწუ-
როს და გადაუღეთ ცივი წყალი. მერე კადმიდეთ დიდ ჯამში, ჯამში
გათქეფილი კვარცხები უნდა გჭონდეთ, აურით მკარონი გათქე-
ფილს კვარცხებში ვარეთ. რუსულ ქებაში გააცხელეთ ერთი და ხა-
დეთ ეს დამზადებული მკარონი, ქვას თავისი ხსურავი დახურეთ,
შედეით ფენში, თუ ფენი არ იყოს, განელბულს ხაყვარსზედ
დადეთ & ზემოდამც დაწვეთ ხაყვარსზედა. მინამ ქებაში ხაღებდეთ
მკარონს, ქვას დახუილი ხესარი უნდა მოაყაროთ მარზედ & გვარ-
დებზედ. როცა შეტყობთ რომ მოხარვა, მიღანსად უნდა წამოკარ-
დეს ქებადგან. წვენი გაუკეთეთ ამ ხარათ: ერთი ჭიქა თაყარი ღვი-
ნო, ხამი კვარცხის გული და შაქრი ერთი წამოადუღეთ, კადმიდ-
ეთ და მოასხით ზემოდგან ამ მოხარველს მკარონს. თუ ამ წვენს
არ მოუშხადებთ, მამინ დახუილ შაქარს მოაყარეთ, როცა თაყამებზედ
იდეოთ მკარონს.

კამპოტი კამდისა, მხლდისა, ატმისა, ადუნა-ტყემდისა & სხვ.
გაფრქვენილი კამდები და დასტრით, გულები არ შეყოლით. მოხარ-
შეთ შაქარ-წყალი; რომ მოხარშოს, კამდია აძოდაკეთ და მოხკება
გაუყარეთ. მოხარშული კამდის წვენი გასწურეთ & ხეარეთ ხსკ-
ვარ ჭიქა დახუილი შაქრი, დასხით ერთი ჭიქა კარგი ღვინო, და-

საქართველოს
საგარეო ურთიერთ-
ობის მინისტრის
კანცლარის
სამსახური

მონის ცეცხლს და ღამის წვენი, დადგით ცეცხლზე, დადგით
და, მანამ ნახვერზე დადგებოდეს. მერე კადმოდგით და დასხით
ამ მოსარმულს კმდსა. ხე მოაქრეთ დასიული დარბინი,

გარდის მურაბა. თეთრი თევზი დაკვეთეთ გარდის ფურცელ-
სა, თხელი არ მაყოლოთ. მერე დასიული მქარი დაქრეთ გარდს და
კარკით დასრისეთ, კასრეთი მკრა და წვენი მქინახეთ. ერთ გარ-
ვანქა გარდს ორი გარვანქა დასიული მქარი უნდა დასხით შიდა
ჭიჭა წყლი ორ გარვანქა მქარსა, ადუღეთ და შიგ ხეარეთ დასრე-
ხელი გარდი, ხელ-ხელა ხარმეთ. შუა ხარმეში რამ მქეიდეს, გარ-
დის განქრთა წვენი დასხით და ადუღეთ მანამ წვენი გაუსქელდე
ოდეს.

კაკლის მურაბა. ქარფა კაკალი გაფრეკებით და ხეარეთ ციხს
წყლში, ხში დღე იყოს. დაღითა და სიღამითა წყლი უგვალეთ,
სამის დღს მქმდეკ კარი დაქრეთ და სამდღესეც კარში კუაროს.
კარიდგან რამ ამოქრათ, გარეცხეთ და დასიულიტეთ, მერე ისევ
წყლში ხეარეთ ოთხს დღეს, უნდა უგვალთ უოველ დღე წყლი,
თავლ-წყლი მოადუღეთ და კაკალი შიგ წამოადუღეთ. ერთხელ რამ
წამოადუღეთ, მორეთიგ უნდა სხვა თავლ-წყლში ადუღოთ. მკო-
რეთ უფრო ტკბილი უნდა იყოს წყლი, ამოქრეთ თავლ-წყლიდგან
კაკალი და არქეთ: ერთი ვაში რამ კაკალი იყოს, ერთ ვაში ნახვე-
რი დასიული მქარი უნდა, ხეარეთ მურაბის ტატში ვაში ნახვეარი
დასიული მქარი, დასხით ორი ვაში წყლი და გააცხელეთ, მერე
კაკალი ხეარეთ შიგ და ადუღეთ, უნდა იძენი ხინა ხარმით,
მანამ წვენი გაუსქელდებოდეს, ხარმეში უნდა უერთ დასიული დარ-
ბინი, მახეი და იღის გული.

ბლუბლის მურაბა: მწიფე და სხვილ მარგვალს აღუშალი ის-
წონეთ, რამდენი გარვანქა აღუშალიგ იყოს, იძენი მქარი ისწო-
ნეთ, ხეარეთ მურაბის ტატში მქარი და დასხით ორი ჭიჭა წყ-
ლი, ადუღეთ და ქაფი მოსადეთ. მერე ის დარჩეული აღუშალი
შიგ ხეარეთ და ხელ-ხელა ხარმეთ ხელ ცეცხლზედ. თუ კადეკ
ქაფი მოუვიდეს, მოსადეთ. მინდის მურაბეც ასე უნდა მოსარმით,
მქარი ვა ცოტა მეტი უნდა უერთ

მეხსრე განყოფილება

სადღიტრატურა ნაწილი

შინაარსი მე IX განყოფილებისა

- 1) შვედელი, ლექსი ფრ. კობეხია.
- 2) შიღოღინ ში—შოთსრობა.
- 3) ვაჟ-ფშველას ლექსება.
- 4) ზრება შესხეპ შეუღღელისა და სოყარუღისა.
- 5) ზუეღის ლექსება.
- 6) წესიარება და ზრდიღობა ცხოვრებაში.
- 7) ვუვიღების ენა.
- 8) შაროს ენა.

მ ჭ ე ზ ე ლ ი

ფ რ ა ნ ს უ ა კ ო მ შ ე ს ი.

თავისუფალი გამომცემი

ჩემი აშმაგი მოკლე არის. მართლ-მსაჯულუბას
ხელ დაწერილებით მოვახსენებ, თუ მომცემს ნებას,
ვევლას, რაც მოსდა: გასულს წამთარს ჩვენმა მკვდლებმა
ურთი-ერთ-მორის შირი შეკვრეს, — როგორც დვიდ-მქემს,
ხელი აღონ მუშაობას. თქვენც გასსოვთ კარგად —
წამთარი იგი სულს დაჩქა უმძიმეს სარგად:

სიმძიდ-სიცივემ შეაჩუხა საჩუღი კრი...
კრის შიბით დილით, როს ავიღეთ ჩვენ წესიერი
თავ-თავის ხვედრი ანგარიში, — მოხუც ბუღნი
მუშა მკვდლები მოკლენ ჩემთან შეჩუხებულნი, —
მუეხებთან: — (მათს სახელებს ვერ განვიცხადებთ,
თავი ჭადარს სინამ მესმის) მძველე გიფხადებთ, —
ესე მომძირთეს იმით სიტყვა, — შენც ხედავ, მხო,
მეტე მოთმენა აღარ ძალ-გეძლს, რისთვის, რათათ;
მადი, ბატონს არ მოკრიდო, შირ-და შირ უთხარ,
ჩვენ, შირის, მკვლე, უხუცესი ვეღარ ხელ შენ ხარ...

მოახსენე, რომ ფენი ჩვენი ამიერიდამ
აღარ დაიდგმის სამკვდურში, ქარს ხეაღადამ
გაკეთორგეტოს, თუ ქსურს ჩვენი მუშაობა მას!
— აკეთილი მეთქი — მიუგეა მეც. როდესაც ჩემს ძმს
გასჭირებია, მისთვის ხელი მე მომიძირათეს,
მშვიდი ყავი ვარ, პარიყადა არ ამიძირათეს
ჩემს სიფიფხლეში, ხოლო მომძეს თუ საჩუ უჭირს, —
მოხუცის მკლავი, დამურწმუნეთ, მამცად გასჭირის...

მიველ ბატონთან... ის დრო იყო, — სადილს მართმკვდი; მარტინესი
 აუწერე მას ზეწი, — მუშათ უოკელი სკდა: — მუშათ უოკელი სკდა: —
 აუფადის-მუთქა, მოგვივინა მწარე ზმთარა, მუშათ უოკელი სკდა: —
 უოკელისვერი მამისისხლად გახდა; სდ არი... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ღონე, შეძლება, — მგორეს ქართ რა მოვამოვით... მუშათ უოკელი სკდა: —
 საკვებია, ან ბინა, მუშათ... უნდა დავტოვოთ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ვეღამ სამკვდლო, რაღა გ'ხა, თუ არ ისებებთ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 და შემოსვლის კვალბაზედ არ გაიმეტებთ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 წესიერს ქარას.* — ბატონი თხილს შექცევოდა... მუშათ უოკელი სკდა: —
 მასზედ სსმელებს უოლებდა, არ მოკლოდა, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ცხდად სსანდა, ზემტან ისეთს მოციქულობას, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 მომოსმინა გა სსაზარა, ვათ მათს ზრდილობას... მუშათ უოკელი სკდა: —
 შეშვენდებოდა და მსხვეან ესე მიმრძნა; — ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 — ამ შენ მიცნისინარ მართოდ გრდა; ვინც აქ მოგკ'ზუნა... მუშათ უოკელი სკდა: —
 მგეგვარის თხოვით, ის ბატონი, ვეღადფრითა სსანს, — ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ჰკვითა-მოუფელი ბრძნებულა, მიკვარს ათენის ხსის, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 რად ინსოვდა ამ უცხო აზრს თაყის ვოგრაში... მუშათ უოკელი სკდა: —
 იფი, რას მუტევი: შენთვის სსმე სსხელოსნობა... მუშათ უოკელი სკდა: —
 მუღამ შექნება, ამ ზარმდეთ-ია შენ, ზემო მუღლე, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 გამოუვსადე, — სსხელოსნობს დაგვეტავ ხვალევი... მუშათ უოკელი სკდა: —
 და როგორც ქსურდეთ! სსდა ქსურდეთ, იქ წახეტენენ! ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 წადი! წაკვიდე თავა, წაკვლ... შემომკვებუნენ, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 და მსხუხა რა მოისმინეს, მუქქუნეს მათ ჰეოთით, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ერთი ვეაროლი, ზანზარი და აღთქოთით... მუშათ უოკელი სკდა: —
 მუისვე საერთოდ შექცრეს მირი ვეღამ ხელ-და-ხელ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ამ საერთო ფიცს ვარ განუდევ — მუც ფიცში შეველ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ფიცით, ბატონო, ზვენ ერთმანეთს თუშტა შეფიფიკეთ, ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ხოლოდ ვეჭვა, რომ ზვენტან ერთმან ვარ დავმტყიფეთ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 გულის სსმზრე; ეტოპობდა ხუღის წხელი... მუშათ უოკელი სკდა: —
 უოკელს ზვენტანსა... ვის ასოვდა ამ დამით ძილი... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ზემთვის ეგ ფიცი მძიმე იყო, უმძიმეს უოკელის: — ... მუშათ უოკელი სკდა: —
 ღრმად მოხუცებულს კისრად მძივს შე ვიღია მოკელის... მუშათ უოკელი სკდა: —

ჩემის ოჯახის... მან რომ მიველ შეიღის-შეიღის გამოძეგუნენ, „ბაბუს“ მუხლებს მარჯვ სიწულესი შემომისხდენ... (დღეს, ღვთის განგებით ჩემი ასული მართალთა თანა განისვენებს, სიძე პედერული გადაიარკე, აღარ მოხანს) ამ ბუნჯ ობოლი ჩვეულებდი მე საბრალულით, აღერსით, ხოლოდ შწარე ფიჭრები გუღს დაკედექ: — მკობნდებოდა რომ კანის უკან განსიდელი გველოდებოდა... მეგანამ თუ სხვათა ძალ-უბით თიბის, ჩვენ კანა კვდივართ, ესეც არ იყოს, მეშა ცაცნა რაეა ფიჭში ვართ, რა განდვც ჭარი თაქს დეგვექს, ვერ გადველოთ ფიჭს... დაბრუნდა ცოლიც მდინარედი, ვკუბა სარეცს ჩელს გაქხარა ის სიწული... მე მოკანბლებით მოუვეე ვველა, არ გაფარდა და გასტერებით დიდს ხანს ატაკს დისტეროდა... ბოლოს მობრუნდა აღლო თაეი, მიძისუხა: „ოჯახს რაც უნდა, შენც კარკა იგი, ცუდი დროა, ცხოვრება მეტად გასჭირდა ესლა, ერთს სასტიმსაც არ ქხარვავ ცუდად, ამ ერთის კვირის საბზო მური კადე გვექნება, და შემდეგ...“ — შემდეგ მოწული თეთა დმერთი იქნება! ვუძისუსე მე... ხოლოდ გუღს-გი სხვა ფიჭრი შწკვი სასტიკად სვიდა, კეფიქობდი თუ ბუნჯი თაეი მარ გაუტესლად ფიჭის:გან ხით დამეღწას... განგლო ერთ კვირამ, — განსიდელის დრომ მოადწიას... გზა-დაკარგულის ცაცისაქე ვიქეტებოდი მოელს ამ ერთს კვირის ქუნა-ქუნად, კრადებოდი შწუსარებს და სხუერობას გუღს კუოლებდი.. ერთხელ ბინდისს ჩვეულებრივ სახლში დავბრუნდი; კხედავ: — ჩემს მოხუცს შეიღის-შეიღისა უზის კაღთაში, მოუხვევა ხელი მეგრად, ჩუკრებს გუღში ორთავენი და თაეის ხუროჭით თიბის საცოდავით.. ამ სანახემა ზარი დამცა: — მენ ღუბეკ ამით!

ვეუბნებო ჩემს უცდებლო თავს... აქ დედა-კაცმა მომხვდა სწულად, მოწიწებით: — იცოდავს ღმერთმა; — ბევრს კვებად, რომ როგორმე და სიდასმე მომიხერხოს რამ, აბა, ნახე, თუ დარსა რამე, წვლან წივლად კვ და ერთი ძველი ღვინო, — არცთუ ახლა, მიიხსნა, რა ჭინათ, ესე სწულდება ხო შიმშილითაგ... — გამარა! ბური ხვალეუ გვეჭება! — მოუჭერ სიტყვა. ვხვადვ ნათლად. — ღირ მოსდება მეტი მოთმენს; (კაცოდა-კა რომ პატონი მე კვლავ მიმიღებდა) ხოლოდ ვერ იქ წივლ, სავ მოძმე ხვანი მუშებია, მეთაურნი შინ-შეკრულობის თრიადენ თავსა. მიველ მათთან... ჩემს თვალების მხედველობამ თუ მიღალატა, რას ვხვადვ ამის? თუ სიზმარია!? ღოთათებნ ა; ვხვადვ, რომ უკვლან ძალზედ გადგერავს, ჭეაფს სწკუნ, ღოთათებნ ამ დროს, როცა სხვანი იქ სიმშილითაგ უნდა განწვევტოს! თუკით წივლ! თუკენ ღვინოში ოხრად ჭვანტავთ ფუღს და მით უგრძელეთა სიტანჯავს მოძმეს დანაგრულს...

ცუდის თვალთა შემომხედეს, შემსტერო უკვლან რისთვისაც მიველ; ღირ შედარვა: „სათქმელი მძებს რამ, მძებო, უკვლასთან!“ — მივმართე მათ მე ამ სიტყვებით; — ჩემს გაჭირვებს, იმედა, უკვლან მისხედებით... სიმოცის წვლან ვარ, სხვა მოხუციც ერთი შინა მუცს ხვენ ხინაბარად დარსა ორი, — ვის არ ეხანხეს, — მწა ობოლი... რამ გვებადა, უოველისფერი დაკავებრავით და ღვლს უკვლან დაურბით შმიერთა, ღვლსა ბური ჩემს ოჯახში არ მოიძიეს; მარტო რა ვიყო, სწულად თავით, რა დამჭირდებოდა ჩემს მოსუგის ხვედრი არის სომ ღმერთითა და ფიჭვის გუბო, რა მიმელის ამხუდ მეტი... მერამ ობოლი შვილის-შვილნი, მოსუფი ცოლი ამით სჭირანთ, კარგა იცით, გამრჯელ-გამძლილი...

ეს სასუთი მქვს, გადაესწევილი დღეადამ კვლად
შეუდგე მქვს, ხოლოდ თქვენის დუფიანხვად
კურ-კი ვაგბუდე; რომ ვინ იფის, არ დმოკოთქვად
მოხუფის შარის შეგინება; კინარ ქსენ თქვად...
მქვო! რამოფი წელი ხარის მხვავსად კურთღებ
სახელისხიში, იმედი მქვს, თქვენ შეპირღებო
ამ ჭადარ თმის, შავს ხელეს... ამსხენიო ფიციი...
შეტი გზა არ მქვს! მოვინდომე—თემც კარვად ვიცი—
არ მომიწონებო—განვიზრახე მოხიჯვრად წასვლა...
კურა, კურ შევბულ, — ესეც არის. — ოფეს წელთა სულა
გამოვინტუელსა ხოჭს ვაგულებს შებღზე მქედელს ვაცხ
და სამოხიჯვრად ვაუშქურ ხელს—ეგ, ეგ როგორღაც
ჭკუეს არ მოდის, ხადანჩე... ამსხენიო ფიციი!...
ჩემთვის არა ვაბოვო—ობოღთოთვის, — ეგ უკვლამ იფი, —
ცოღისთვის ვაბოვო; ვინ დავბრახვო; თუ ესეფესი
უკვლა თქვენ შორის, ხნით შირველი... თუარ იყოს წესი
არცა ვარსკვლავით, — სნით შირველი, თუ შირველ წავა
შირველ დუთომოს... ამ დროს ადგა ერთი გიყ-თავა
მქედელი-ბაჭი, ღიზლი, ბრთევი, და მომბახს: —
„ფიციი!... რარცა თითქოს მოხწყვა გულში: — განიზრახს
ამ სულთ ველსამ, ვარუხილღმ და მიკიტან-ხისის
ბევეით სტუმარში შეგინება ჩუბი ამ ხნის
ვაცხ... ჩემ თუაღ-წინ სდგას უხიარგხო, მიღმეჭს კბილესა...
მიმოვიხედე—ამის ვარდა უკვლა მქედელესი
თითქოს შარა-შარს მივეცხითო, — ირეინ იღეს სხის...
ამ სიხუმში ხოლოდ ვარკვეე ჩემ გულს ცემს...
„ — დე; დაიღუმოს სიმძილითა ჩუბი ვაღაბი! —
შენ-კი სცნობ ქლავ, რა საფრთხემიც თავი ხაბი...
ურაი მათქვამს, სამქედურში აღარ მიუღივარ,
ხოლოდ განეხას თუ მოვითმენ, — რაღა ვაცი ვარ...
ვამისწორდა მიმ, ვანბოღლით აქ, როგორღაც იფიან
ბატონესში და ვავათეოთ... აქე! — რითა... ან...?

— „რით?“ — უროკებით! რეინის ურო ჩვენ უკეთესად მოგვემარტუება, ვინემ სხელი, დამნაში!.. მარდადი..

განი გასწიეთ, სხე ყელანი იუკით მაწმად!

აქ, რეინულის ამ სროვამი მე მახსოვს კარვად ორიოდ ურო სიძედო, აბა, გადიძრე

კე ზედ-საძმელი, აღაგიდამ აღარ დიძრე, შეურაცხყოფო უხგარო ხიღარბისი!..

და გავექსე გუთისიკენ, ძველ-რეინისი გადავანგრიე სროვა და მიგ ამოვანინე

რეინის ურონი, უცუდეხი მე დავიწინე, და უკეთესი ჩემს გამოხანძლეს მესი გადაუგდე!..

ურო აღო, თემცა დმეჭს ზგრძელეს ვადე, ღისარი იგი სდგას ხესვით და მეუბნება:

— „კარგია, კმარა, კარვად იგი, არ მეხეპრება, ცუდს და უბრადო ხემრობისა როდი ახელებს

ჩემი კეჭოა! — სხ არ გავეც, ამართულს ხელეს ურო მეპერა და მივეხდე... ძაღლს წუნგალსა,

მათრასით ნაცემს, გადახედსა, ნათრეკს სწიფელს არ აქვს ისეთი შესაბრადი მეხედუღუება, —

როგორც იმ დიზღს... ხედავს შელა არსით აქნება — ეძიებს სიყარს, უკან-უკან მიდის და კედელს

მიკეუნიება, მიერამ, ვაგლას! სგადსა მჭედელს უროსი დაკერა თაჲის დღეში გაუცუდდება?!.

გვიანდა არის... ჩვენს კარს თითქოს ჩამოძნულდება, ღრუბელი სისხლის ორთავ გეუარავს, აღარ სისხს არა...

ერთმა მოქნევამ ჩემი მტერი ამკენხისარა...

... კიცი მკედელი კარ, არც მოკელი ხელ გამართლებს, ამს არ ვითხოვ, არ შევედრებ მართლ-მსაჯულებს,

არცა ვიხოულობ, რომ კეჭლამ სიტყვა დასარჯობს და დამსამკე რეისამკარ არ დაისევოს...

... სისხლის მორკეში ჩემ თვალთა წინ სცურავდა მკედარი... გამოკეფიხილდე, ესლა მიხედი ჩემს თავს რაც არა...

მ ო ლ ო დ ი ნ ძ ი

(მოთხრობა)

ღიზის თითქმის მთელი ღამე თვლიდა იმ დაუხუჭავს. მზოდ ცდილობდა თავი დაეღწია იმ მდგომარეობიდან. რა უნდა ხოქვას, რა უნ. და უთხრას? ხუკვლაფერი ქმარზე დამოკიდებული. ხუკვ უოკვლისფერი გადაწყვეტა.

ხუღინჯელი ზესკედან ქმართან მკვად აშინჯებდა ღიზის. მარათლია, ქმარის მოსულა მოულოდნელი იმ იყო, მკვრამ მინც ეშინოდა. ღიზიმ დიდი ხნია იგოდა ქმარი რომ მღეუ ჩამოვიდოდა, რომ იგი უკვლაფერს გაიკებდა და იმეტომ ცდილობდა რამე მოქმედებინა, ფიქრობდა რა უნდა ხოქვა და ემხსუნა ქმარისათვის თავის განმართაღებდა.

„მკვრამ ასე მღეუ! ხუკვ?—“ მარტო ერთი ხიტევა „ხუკვ“ თავზარს სცემდა და გულის შიმთა უმცხებებდა. „მკვრამ მკვდილე თევა... ზესკედებლია რომ იმ შემეტყობს... დმერთო, დმერთო, რა იქნება სკმს თავს!“ ღიზის ბკერის ფიქრისეკან თავი უხეჯება, სული ესუთეპა, მთელს ტანზე ცოცა თფლი ახსამს. ღიზის რიტზე გონება კერ მოუკრეფია და ერთი მკორაზე უფრო მკევი და მკარე ფიქრები ნაწიპტ-ნაწიპტად კარბიან მის ასუბულს გონებაში.

„ხუკვ ის ჩამოვა და სტანგინაში დამიჩუებს მკნას, კკონება რომ დაუხეჯები—ტელკრამიც დამიყრას... ხემა კასრევა უნდოდა და გამხარა კიდეც... გამხარა!“

მარტო დმერთმა იგის რა ტანევა გამართა ღიზიმ, როცა ქმარს ტელკრამი სკდმა კწარა. გათხვის დროს ხს უკითღევა და ხს ფითრდღე. თ კ, ბოლოს იქმდის მოიშდა, რომ სკამზე დღეც.

თარგმანი
1913

იმ დროს შეიღებო იქ იყვნენ და ღიზს ნება-უნებლობით უნდა გამხგრებულყო. ძალა მოაყრიდა, რომ არავინ არ შეეცოდა შეიღებსა, სიღო ესდა, როცა მარტოა ღიზს თავისუფლად გრძნობს თავის თავს და სწულს ნებას აძლევს თავის უზომო მწესბურებს.

სარგხეილმა და შიშმა მიღედ შეიძურეს სწეული ქალი. რადგ მკარა გაქნარა ველში, თითქოს აღარსობსო, — მაგრამ ტირილი არ შეუძლიან. ღიზს შირ-ადმა წეეს ღოგინზე და თვალეია ერთს ადვილას მიუშტურეთა. ღიზს იღრმეება თითქოს ქაერი ავლიათ. ცივი თვლი ნიღვარისხვით ასხვს თავზე, გულ-მკერდზე, ხელზე, ფეხებზე, გონება ვინევა — სწარული, ხელის შემხუთველი დამა ეს დამა!

ინარება და ღიზის მამის დეძინა, სიღო როცა გაეღობს შეიღედ იყო. გასიღა თვალეია თუ არა მამხვე მოავინდა უოველის ფერი და მისევე დასუჭა თვალეია

„რა კარგი დღეა“ გაიფიქრა ღიზს და რადგ ურენტელმა გუარისა სხეულში. „დღეს... დღეს! თუ დემართო!“ თითქოს თავში სიქენა დაქრესო, ისე წამოვიარდა ხეზე, დაედა ღოგინას შირზე და მოუშორებელ ფიქრებს ისე ვგუფ-ვგუფად შეეგუეს ცენი.

„რად გნა?“ სურნელუდენ მისი ტუნეია, „გაუჭნე? მკენამ სდ გაუჭნე. ან სდ გაუჭნე იმის? წეადე სდმე სიგნობების! სთესეება მე სიმ არა შეეხანს. ივერა-ბეურა დაეზზე სდმე ორა-სამა დღე... მერე? მერე რა გამოვა? იმით სო თავიდან ჭირს ვერ მოვიმორებ?... მამ რადა დამხან? როგორ ვეხვესო, როგორ დეყნისო თვალში, ან რა ვეისინა!.. რა ვეძახუნო?“

„ამისთან სომ ვერ წეადე, იმისთან... იმ სემის ქმრის მკობართან და სემ სიკვარულიან... სემ გუროსთან!.. მე ესდა იმის როდი ვეხდივარ!“

„მკენამ მე ეი როგორ დეყნედა იმის? სომ კარვად ვიგოდა რა გაცივ იყო, სომ ვიგოდა ვისთანა მჭინდა სემე. როგორ დეყნეურე მის ცბიერ სიტყვებს, მის სიკვარულს. — სიკვარულს! სიკვარული არც ეი უოფილი.“

ღაზის უჩივლით მოგონდა როგორც და რა მგვამინტობისადაც
ხდა ეს უბედურება... სვეურებრთა ისტორია!

მხოლოდ რაინდამე ერთი ახლო მეგობართანაც იყო მისი მჩრდის.
რაინდამე სმარდ დადოდა მათს თუასში და სხვაგანაც ხელებოდა
ხოდზე ღაზის, მაგრამ ისე იქცეოდა, რომ ღაზის ცუდა განზრახვა და
ანძიობა არცა შეუმჩნევა მჩრდის ჩასვლით. მჩრდის ჩასვლის შემდეგ
რაინდამე უფრო დაუხმარს სიარულს. აქედან იწყება მათი ორბა-
როვნისი ანძიობა. რაინდამე კვირებოდა ღაზის, რომ მე დიდი სიხის
რაც მავყარს და თუ სხვის დავსდევდი, ამის მოლოდ იმატომ ჩი-
ვიოდა, რომ შენ სიხის ამომქმდა გულადიო. ღაზს ვერ-ვე-
რობით ცივად უკებდა მისებს, მაგრამ თან და-თან უფრო დაუხლო-
და; ბოლოს თვითონაც დაუწყო აძიობა და თანაც დაჩმუნებუდი
იყო, რომ რაც თან ამხე ახლო ან მიუშვებ და ვეროვის წრეს ან
გადვიცარლებინებო... მჩრდის როგორც კვლადატობო... ისე კვამივსა,
თორემ სხვაგანაც არაფრს ვეპაქევისიო... მაგრამ საქმეზე ხელ სხვა-
სიარდ კამოვიდა.

რაინდამეს სიყვარულს დიდ ხანს ან გაუტანია. ორბა-სმის თვის
შემდეგ რაინდამე დაცხრა და გვერდიდა... იმკითხვად დაიწყო სიარუ-
ლი და თან ამით ამარლებდა, რომ ბევრი საქმე მიქსო. ბოლოს
მარ-და-მარ გამოუფხვდა: მომიქნადიო... ესღა მარტო ღაზის უნდა
კვო მისეხა თაკისთვის და თვის სიყვარულის გულსითვისაც.

თუმცა მჩრდ იყო ამის მოგონება ღაზისთვის, მაგრამ ცოტა
მანც გულში მოქვა, იგი ესღა ხოლოდ ხედავდა რა ფლადი, უხ-
სო და ბარუტევი იყო რაინდამე. არც ერთს და არც მკორეს ან უყვარ-
დათ ერთმანეთთ; ეს მხოლოდ უნებათს ლელა იყო, სხვა არაფერი.
როგორც დახლოვებულმა ამაქმა რაინდამე ავილიად ჩითინა ღაზს
თვის ბედში და ბოლოს როცა ვაძღა — დ.სტოვა. ღაზს აქვე რაინ-
დამეს, თუმცა არ უნდა აქეოლოდა, მაგრამ განა გვერდით ქეუდა კინ-
მე ახლო ვიცი ან ხოთსევი, ან მეგობარი რომ გაეფრთხილებინა?
მჩრდი სხვაგან იყო ჩასული. რა კჩა? შეცდა და ესღა დიდად ატან-
ვს: ან შეცდომისთვის.

„დაის, დაის, მე ვეღვაფერს ვატყვი ხემა ჩინ... ეღისხე...
 გა კაცია, ჭკვიანია—ის ვეღვაფერს მიხედება. ის შემობრძნებს და მის
 მატყვის. დაის, სჯობიათ რომ ვეღვაფერა ივეხსნა, დღესვე ვუამბო
 უოჯილჭეკს, ოღონდ სიმხსნეკმ არ მიღვალატოს... დემართო შენ მომეც
 ძღვა, შენ მომხდე!“

ასეთმა ფიქრებმა ცოტა გაძმხსნევს ღიზს. ხსენებდა წაღვე და
 გავიდა ბავშვებისა.

ღიზს ცოტა საქმე გა არ ქონდა: ბავშვებისთვის უნდა წაღვე
 დაესურა და მიმდგომან გავგზავნა, რომ იქიდან ერთად მამს დასვე-
 დროდეს. ხსენებდა ბევრი რამ უნდა მოეჭმადებისა და დაეღვებინა.

ღიზს აფეხფეხებულა სქმობს და ცდილობს თავიდან მოიძო-
 როს მწარე ფიქრები. ასულ ერთია :მაზედ უკეთეს ვერაფერს მოვი-
 გონებდი—ჭეფიქრობს ღიზს, მეგრამ მწკვი ფიქრები :ღარ შორდვება
 და საქმეც ვერ ართობს. ოღონდ ვარების გაღება ფოთილითკეთი თა-
 რათობებს და გულს უშტერებს; ზედ კმატება ბავშვების ცელქობა. ღი-
 ზს ვარობს, ახსნდობს და უფრო ძლიერ ეღება გულზე წაწხლი.

ძლივს, როგორც იყო, ბავშვები გავგზავნა!.. ესღა ღიზს მარ-
 ტობა. „ოჲ, ნეტავი მღვე გა გათავდებს ეს უოჯილი!“ წაწხნებს
 ღიზს.

ესღა ღიზს ისე გართულია ქმრის მოლოდინში, რომ თავის
 თავზე არცაა ფიქრობს, ხემაღ ზის ხემაზე და ისე გატყვებულია,
 თათქოს გაშეშეპულია... ქმარი თვ:ღის ესატება. თავი სძინდდა
 სტყევა და სიფეოქლები სცვა უნდა გაუხდეხ.

ამ უოჯემა ჯადის ხსენებრი სათი, სთავი,

ვარებამ შობის მოუთქმეული ზარის რეკა. ღიზს გაზნა. რამ-
 დენსამე წუთს გულმა ძგერა შესწევიტა, მერე ორჯერ თუ სამჯერ გუ-
 ღი ერთი და უღონოდ აუხეცავდა, ხსის გაუშნა და წელზე რღვ-
 ცემს და უგნობმა ურუნტელმა დაურბინა.

„ჩუ თუ ჩამოვიდა კადეტი?“ გათვქრა ლიზამ და წამოაგვირგინა სტეფანოსს, მაგრამ ამაოდ, — თითქოს სკამს ზედ არის მიკრულით, ვერ იმძრევს, მესელი და ხელემა თითქოს ღოდის აქვსო.

შემოვიდა მოსამხსენურე და თან წერალი შემოიტანა ელისაბარის სახელზე. ნაწერზე ეტეობს რომ წერალი რაინდაძესკან არის.

„სკოტა ვიგოდე რას იწერეს. იქნება მე მამტეუვნებს. თქ, ის წიბაკელი, უსინადისო... იმისკან ვეღახეყერი მოხადოდნელია.“

ღიზის ძრეულ უნდა წერილის პინარსი შეიტყოს... გახსნას? „რათ? განა ამით უბედურებს სამწვეუ მოკლდება? განა ამით გულის მოკმეებს. ის რომ ნამდვილი ვა-კაცი ყოფილიყო, განა მარტოდ დამტოვებდა მე ამ მდგომარეობაში? განა არ შეკმდო თუითონ მოღამარეკობდა ჩემს ქმარს, უოველივე იესისა მისთვის... მაგრამ განა მისიოდ რაინდაძე ესეთი კაცი... ის ადბათ თავს იმართლებს... თქ, ფელიდო და მშიშარე!“ ლიზამ წერალი კადისროლა სტოღზე. „ესლბ რა იქნება ჩემს თავზე? რით გათავდება დღეებანდელი დღე? რით გათავდება სენი ღამარეა!“

„რას კეტევი ქმარს ჩემს თავის გასამართლებლად? როგორ დუ-სედე?“

„თუ ელისაბარი გამგებებს, სად წივიდე, ვინ მიძილებს? ნაცხო-ბემთან სომ ვერ წავალ. სირცხელი მიძილებს! მიმ სად?“

„იქნება ქმარს გამბრტყას, მითრისით მიძილებს! — ამის შეილება ნახამუნ... მოსამხსენურქი ვეღაფერს გაიკებენ... ვეღა შეიტყოს!“

„არა, არა, მე არ შეძლების ამ ტანჯვის ატანა... სჯობს ეხლა-ვე გადავიყარო სადმე — გაეიქვე კიდევ ამ წუთშივე და რაც უფრო ძილე იქნება, მით უფრო ვეკიყნას... დიას გაქვევს სჯობთან სანამ დრო მჭებს!“

ღიზა ფესხეყებს და სჭრობს, კმურებს წასასვლელად. ადღეყებაში ღ თართოღეყებაში ივიწედევა ფუღევაი სად აქვს შენახული. სად არის ნი-თება, ტანისცემელი და სხვა... უნდა მილე ჩიიცვას. გასადებს ვერ მოუღობს, თითქო განკებ სადღაც ესლა დიყარვა.

ღიზა იგვამს და თან მწარე ფიქრება არა შორდება.

„დაიხ, ჩახვდა სუბიანი... დეი სხუამი შუტვობინონ შინს —
მუ არ შუმილიან, მარე მოკვლამარაგებით ერთმხერობს!“

„მაგრამ ესაა ხელა უნდა ჩივადე? ხად?“

„ესაა ხელს სიგოცხლედი წინმოვიდგენდი ახუის რისმე ხელს
თავსე?“

„ღერითო, დმერთო სიგოცხლეს მინც რად არ წინმოთქვ! ესაა
სიგოცხლეე ხეძოვის ტანჯვაა და შუბა არსად სხისს!“

ვით ვლვამ ასე მსწრაფად ვაურბანის დონის თავის მოკვლის რხ
რმა. მართალია, ეს აზრი მკვლას და ახელი არაფერია არ მოკვობების...
ჩინჯოც ფიქრობდა დონი ამსე, მაგრამ ჩინეთ თავის მოკვლა ესე-
თი სხატრელი და დროსუად მოსწრებული არ იყო, რაჯოც კვლა,
ამ წუთში! — მაშ, რა ხად არის შუბა, ხად არის ბოლო ტანჯვისა!!
საკვდილი, მძობისა სუეუნოდ... უოკვლისთვის დევიფუვა; მომორება
მხრის მესვედრისა და იუცილებელის დამარებისა... მხრა ხცაა უნდა
გამოსხდეს, სარცხვილი!.. დაიხ, დიხ თავის მოკვლა ბუდნიკების!

ამ ბუდნიკი აზრით კასტკალელი დონი კამეშა. ორსამ წუთს
ვერე იდეა ვაქვებული და უსხურად იყურებოდა კარმკო... მარად
უბილოდ ვატარებულ დამკვამს და ფიქრებსა დონი სრულებით მომ-
დეს... მისი აზრი ვერ შემიძობს, ტყიხი ვაუწხდა... ამ უოცეში დონ-
ის არაფერია ესმის, იგი უოკვლისთვის ხიადეს, ამ წუთში თავის
მოკვლაც ადვადი!...

კარკეში დარკვას, დონი გონს მოვიდა. აჯერ ოთხში მოცხილი
სხურობა, ბეშუბის სხატრელი, ფეხის სხ, დამარეხი ხელ ახელი ჭ ახლო
სმის... დონით ის არის... ხმობდა!..

დონამ ვადედა რამდენიმე სიბიჯი. მხრს უნდა შუკვებს. თავს-
ბრე ესმის... თვლით უსხედებს... გული უწხდება..

კარმობა მისილი დონი კარკეთან ევამ მხრის ფესკითან. —

ვაკა-ფშაველას ლექსები.

ზღვამდ ადღეფა მისინე,
ტოდნი ეგონა მთებურა,
რომ გუელს შვენიერ ნათელი,
რა მისი სქეფა შვეურა.

ნისლო, ასხუდიო ფის შირად,
ელეკ; დანთიდი ღრუბლებში;
რა გესრჯებათ, ტიულუბო,
თქვენ მინტ მტეით სუგამა?!

ღიღინი.

იმ დღეს ჩიოდა შერეზა:
„ბევრი შეწყება ნისია“
კაჭრობის წესი ეგ არის,
სუ გასეურადებო, ბიბია!
მამ სვენ რაღა ვნათო—ბოსტანში
აღარა მოგედის ჭინბია.
ქერი და შერი მთლიანად
გადგეგეობოვა კალბია.
სასლი სულ გაგეოტილდა
თაგებს თხილ კაცად შირბია;

მეც ბარემ ბევრი ვიუვირე:
„აბე გავგდე შირბია,“
ვერცარა იმის ვისბინე,
აღარც ბადღება დამეუენა,
ველარს ვავხლი, ტეუილად,
ველი და გული გაქმნა.
გოდარეი დინარბილდა,
თავშიანტ ჭევა სუტა
ვიუვც თისხის: „დავირსვი,
ემსივი მქევიტა!“

მესტვიორის ანდერძი.

თან დაუოდიდი ტანჯე-ვაკება
ან ჩიბიძესხა, მიქენჯნის შკერდხა,
მინტ ჩემს წადილს გზის ვერ იურეს
ჭეუენის ბომონს წინ ან ვასრი ჭედხა!
რატომ არ გვეკრა: თუ რომ შოგეკება
ან დავხთმეთ ჭეუენის ბედნიერება,
მამინ სოფელსა სხელი დაცუარბეს
და არსებობა გავჭირადება;
კარგებს ქსეადრია მუდამ ბედადა

დაიფლოს შკება, სმა ჭება, მიღია,
რომ უმთავრესთა ბრთვეთ და
უზრუნველო
ისტორიაშია სიიფენ წილი.
სუგამად მკისვის ბესვი სტვიარი
მთა-კლდეკებზე რომ უყვანს ელერა,
ამოდ ვეონებ რომ არ სიიფლის
ეს დამხილი და გულის მტერა;
შოგებს არ მოხონს, მართალი არის,

ქართული
ლიბრარი

ჩემს სტვირის გულურა ღვრა.
 იმთ აკედონ, სხვებს ხომ მინცა
 ჩემი ანდერძი გულს ღაცურა.
 ვარდა ვარდა, მინც არ ვაქებ,
 ტყეში მოხუღა მანკურთ ა,
 არც იღვა მინდა წაღყოტის მეფე;
 იმს მანკურის კლდეებზე ღვა
 & ვაფელის კომეს თაჲ-მოშონებს
 კლდეო მინს რომ შუა ღოდეები
 ქერია.

ბუღბუღის სტყვის კლდეში
 შეარდნის

მე მანკურის მეცნა ვაბდ
 & შეარდნის, როგორც შეკდარს
 მისზე,
 შოთა ასუღის—ხვეის ზვილიც
 იმს ღოდეებზე მწეომარე ხელტომ
 განწმადელი გულის ტყვილი.
 უკლა ის მიჯარს, სდარც საბრევეკ
 სწავლის სსხელათ არ მაღარია
 & ბუნებრივი წმინდა ქმნილება
 ცოდევილის ხელათ არ მაინღვია.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page]

ახრებო.

8

შესახებ შეუღლებისა

(პროფესორი ბ. მანტყვაცის წინგნიდამ „სიყვარულის ფიზიოლოგიადმი“ ამოკრეფილი).

1. ცოლის შერთვა ციციენისათვის — ხელ ერთია, რომ წყალში გადაყარდე წუწრვილის მოსკლავად.
2. ცოლის შერთვა ფედლის გულისათვის კვ სამდამდეც არის ჭ იუარბული მქების დათხეცვ.
3. ცოლის შერთვა, რომ ცღარამდე — სისულელეა ჭ სამორა-ტენ. გღისწყის გამრულებს ერთი უღიჯესი დანამუღღობა, რომე-ღივ ეს შეიძებს ვაე-ეცმა სიღინოს.
4. ცოლის შერთვა :ს ვათხოებს სხვაზე გამოეკრბათ — ხელ ერთია, რომ შტერზე ვაერა იყარა თვის მოკვლით.
5. ცოლის შერთვა ამ :სრით, რომ დამ:ზი ცოლი გუკვებს — ხელ ერთია, რომ იუარბულ ფუღლებით იეიდო ერთი გოეი მიწა, რითა იქინ ეს შეკეურბებს, რომელიც უღეს გუთინის.
6. სსნამ დ:ჭორწინდებოდე, მინამ დიდ სსს უნდა იეიო ჭრო სარკსთან და ქისსთან.
7. ცოლის შერთვისათვის სჯაროა რომ ვინივ ჭ შემოსე-ერთი ორად შეტი გჭორდეს კადრე იუცღელქღად სჯაროა.
8. ვათხოებს მხოლოდ იმეტომ, რომ ქღეს უსათუოდ ჭირი უნდა ჭყენდეს ერთი უღიჯესი უბედურქათიანია.
9. ამქარებს უოველისფერში, რაც ეს დ:ჭორწინებს შეკებს — სიკედილია მომეღის ბუღნიერბისათვის.
10. სიყვარული სიუკეთესო მამა შეუღლებისა, სოღო მ:ტივის-ცეს უერთგულესი შეგობარია მისი.
11. შეუღლებს შეტად :სიღეზღისა :ს შეტად ბებრისა სმირად ერთგურობე უბედურბის სიუიფესე მოშტენია.
12. შეუღლებს მამან როდესაც ერთმხერთის ცნობა :რა :ქო დიდი გუეჭიღებლობა ჭ ოსნ დიდი სისულელეც.

13. ბედნიერი შეუღლებისთვის სჯობია მსჯელება
და სრული ქაბონისა ვინებისა.

14. ნუ დაუკრეპოთ იმ ქალს, რომელსაც უნდა თქვენა წარსუ-
ლის ცოდნა და გარემოვნება, რომ რაც უნდა იყოს მისცე შევარებით.
გულწრფელობა და გულგამდილობა იმის არ ნიშნავს, რომ შეკობრუ-
ლის სიდიდის დროს თავის ფეხისხედილის ტუტე უჩვენოთ. ხოლო
კან არის ისეთი, რომელსაც არ მოუპოებოდეს ზნეობრივ სითავეში
ცოტა მისცე ტუტე?.

15. სხს გადახული ქალიც სძირად იტვიანობს ქმრის წარსულ-
ზე, თუმცა იმით მოდოდ აქებო და მოსვლი და ევეთვნის, იმით
სვობით გულწრფელი იყვით რაც ეი შეიძლება ზომიერად.

16. ქალმა, სხსმ ვაჟ-კაცს თავის ქმრის სხედს მისცემდეს მხნამ
ერთხელ მისცე უნდა სხოს იგი სხსიდილებს და ერთხელ მისცე უნ-
და სხოს იგი ხიბრების და გაყვარების დროს. აგრეთვე ვაჟ-კაცი სხ-
სმ სუყარულს ქალს შეუღლით გაიხდიდეს, მხსამ ერთხელ მისცე უნდა
დაიხდიდოს თავი, რომ სხოს იგი თავის ოთახში ვარების სხსერტადის-

17. ქროვი თითქმის ვოვედთვის სუყვეთესო ქმრის და იმით
ბევრი არაფერი დამხედება თუ ქალი თავის ქმრზე რამდენიმე წლით
ახელ ეზდა იქნება.

18. შეუძლებელია ეხევე ითქვას ქროვი ქალზე რაც უნდა კარ-
გი იყოს ქროვი ქალი, მისცე ეტყობა რომ იგი სხიბრალია.

19. თუ თქვენ უწინარეს ვოვედისა ექვით სიღამისეს, ნუ და-
იწყებთ, რომ სიღამისზე თაქლებისა ვოვედთვის დიდი სხის ეამიდეა,
ხოლო ტუტების ვარდი და დიწყების აღმული მალე ტენდების.

20. ვაჟ-კაცი ველიზე უფრო არმე ქალს უნდა კრიდებოდეს,
რადგან ეს უწინასწარი სხხერ მტეს ცოდოს სიდიდს ვადრე თავზე
ხელ აღებული რისკიანი, ქალი უნდა კრიდებოდეს უსაქმო კაცს, რად-
გან უსაქმო კაცისთანა მამუხარი არაფერი არის.

21. ვაჟ-კაცი, თუ უნდა ბედნიერი იყოს, უნდა კრიდებოდეს
მოტოტინე ქალს და ფარისკვლებს.

22. არამც და არამც არ შეიძლება თქვენა სუყარდის ქალი,
მით უფრო თუ თქვენა სუყარული ცოცხელია.

ს ს რ ე ბ ი.

შესახებ სიყვარულსა

(მაკე ავტორისა და მისეე ჩიხნიდამ ამოკრევილი)

1. უოკელთვის მართალი არ არის იგი, ვინც არ უყვართ, ეს ისეთი ძველი და შეუერველი ჰემშირტეა როგორც ჰემა.

2. უკლას კლესე მხოლოდ იმდენი ნაწილი სიყვარულსა რე-
დენის ღმსიც არის.

3. სიყვარულს სხისათთ თვისება უხმართლობა.

4. სიყვარული ერთი უთესეხეხი, უბლიერესი, შეუდრეული და უდრეხი უსმართლობა ჩინადმდე სმართლისა, სიკუთისა, კინო-
ნებისა და სეულესათ სიყვარული მანეჭრეს თვის აღერ-
სით მარეულს შესეერადეს ხს უკლასე უკეთეს და ხს უკლასე
ურეს კაცს დედა-მინესე.

5. დეამ შობა, მსწრდოვა თვის სისხლ-სმარცით და ოცის
ჩლის კანსელოსაში მარდა და სეპიურ თვის ქელი. მის ეკანთს
კატარა თახე უბლო და მწარე დამეეა, სმრადე თვის ქელის სი-
სარელოთ, იტანეეომდა მისი ტანეეით; დედა და ქელი თთქსს ერთს
სულად და სმარცით იეეენს ვადრდექეეულსი. მკრამ ერთს მმეეხი
ერს დესე ამ დედის სეკელოზმ და სისრულმა სედეს ხს ორი
მეეე ულესეეი, ორი მსდ კანრდა თვალეეი და ოცი ჩლის ქ
ლის სიყვარული მესეე არაფრად კადიქვა და მისიყვარულე დედის გე-
ლი მემეოთადე და შეერთდა მისითახე მკერდი და შეუწესარეული
უსმართლობისეკან.

6. სიყვარული ერთის სითით—მეუბლიან უოკელს მარეეტეეს,
ერთის დლით—კაცს და მთელს სიგოცლით—სეკელოზს.

7. კაცს—მირეტეეს უკლასეკერი ქელი, სმდვილს დემონს კი
ერთი.

8. სიყვარულში მკელელობა შესხდომელი ცოფეეა, კარტემა
მამეედანეეული და შეუწესარეული ცოფეა.

საქართველოს
საგარეო ურთიერთ-
ობის მინისტრის
კანცელარია

9. ხანდახან შეუძლება სპობს საყარულსა, ეს ხედავს
სადაც თავის მოყვარობს საყარულზე უძლიერესა.

10. საყარულდობისთვის არ არსებობს არც ჭეშქვი, არც სამდამ-
ლე არც ხამცხვილი. საყარული—ის სინათლეა, რომელიც ყოვე-
ლისთვის ანათებს, ის სიბნობა, რომელსაც შეუძლიან უსიულოც და-
ადნობს, ის თაყუდანი, რომელიც ყოველს სამწარეს ეკემბილეს.

10. ქალი, რომელსაც უყვარს, ყოველთვის ახვედლობია, თუ
განდ დედა იყოს, ქალ-მეილი და თეროლი; სიღო ქალი, რომელსაც
არ უყვარს ყოველთვის ქალია თუ განდ ასეთი დამაზი იყოს რო-
გორც ფრანკონია & ასე მძეჩიკა რაგორც ძიღოსის კერა.

11. განებთა დედა ხანდახან დედა საყარულისა, მაგრამ უფ-
რო სიძარდ მიხი ვადითა.

12. საყარული ყოველთვის სხვა-და-სხვაგვება; ყოველ დღე-
ყოველ საათს ყოველ წუთს საყარული იცვლება, რადგან ცვლილება
კახობისა ყოველსაფრისის რაც კი ცოცხლია, ახლავდება & ცხელია; სი-
ცოცხლე, ძაღა & ახლავდება განიხამების მთლიოდ მათის უ-
ცანის ცვლილებით.

13. ვისაც ჰკობია რომ ორი კოცნა ერთმანეთს ჰკვანან, რომ
ორი აღესა სრულებით ერთმანეთს, ამის თავის დღეში არ წიუ-
კათსვს საყარულის ანაზი.

14. ხელის სიმორთიკეა—უყანსკელი & ერთი უძლიერესი &
უმხერვლესი მისაღებია მკობრობისა & სიძარდ პირველი სიბივთა
საყარულისკენ.

15. საყარული—უყვლია, შეუღლება სიღი; ეს ორი დეგბი
არან, თათქის ცოლია, რომ მათი მკობრობა არ მოშლით სუ-
რის დროს სუ მისისთეთ უყვიღს სიღის ბღსა, ხღს უყვიღის
ბღსა.

16. „რა უფრო მოეწონს კარგი თუ თვეზი?“, მეტად პრიველი
& სულელურ კათხვა, მაგრამ უფრო დიდი სისულელე არის აკათ-
ხით „რა უფრო კენდომებთ ცოლი აუ საყარულია?“

17. ყოველ განათლებულ ხელის კახობება მწველ კარი
მკდომისი, ბორც-მომღებანი & პრღია არას, რომელითვის არ-

საქართველოს
საბჭოთაო
საზღვრო
სამართალი

არსებებს მრავალჯერადი სხველი, ხოლო ხივეარულში არაა მრავალჯერადი მუდობა—სიგრევეა & ერთი სხველი—სიკვდილი.

18. ბევრი აკვირებს ის გარეობებს, რომ კომუნისტობა ეჭვსა-სოტებით ქმნიან მრავალ გარ მელოდირ სქებს & ხამდებს, უკ-ერთ აგრეთვე რომ ანახის ასობადან შეუძლიანი ეპოქა მილიონი აზრების, მეტი ეს აძენს: არ მკვირებს, რამდენად ხივეარულია, რომელიც მხოლოდ სამი სოტის ხამულობით შეუძლიანი მკქმნი.ს. მთელი ზღვა მრავალჯერადი ხისარებისა & ხამოვნებისა.

19. ეს სამი სოტა არის: მთლოდანი, ხასვა & წახვლა ანუ სხვა სოტეებით რომ კხოვეთ: ხლომა ქქონდა & ტარალი. რამ-დენი ფერი და ეილო გამოხატება ამ სამის სოტით.

20. ყველა ისინი, რომელნიც კითხულობენ რად გვიანდა სიგოცხ-ლეო, ისინი ვინცსიგოცხლეს & მისხვან უარყოფენ ამით არს დროს არ უარებით ან შეტისმეტად ქვეარებით.

21. ვინც ქვეარებით & თვითონაც შევეარებულაყოფილა თუნ-დაც ერთი დღე, ამას ხება არ ეჭვს სიგოცხლევ სქემულოს.

22. სიუკეთესო სიარული, უშეტესი სიგივე, უძლიერესი გამნო-ბათი დათობა & მოყვადობა, უძვირფასესი მყარფასს თვალმარ-გალიტებთა შორის, უძვირფასესი სუნჯე & დაუბოლოვებელი სეტ-რება არის უოველთვის ხივეარული.

23. არ არის იმისთანა ხამშილი, რომელიც ბურთით არ გამდეს, არ არის იმისთანა წყურვილი, რომელიც მდინარის წელით არ მოაიკლებს; მაგრამ ხივეარული, რომლით თუნდაც მთელი სვეთი სიგოცხლევ აუხილ-აუოს, — ყველა მშვირ-მწყურვალი.

24. გარფხილობა ასეა ხივეარულთან, როგორც ცხელი მხვითანა.

25. ხივეარულს არაფრის არ ემინიან, მაგრამ უკან ასევეს რე-გვინის წინაშე.

26. ვაჟიმს, ვინც სხედილი ვულადობის შემდეგ უკან დაიხვე ! ერთს წუთს შეიძლება დაქვარდოს ის, რაც ხამოვნია აუო დიდის ბრძოლით & შეცადიანობით.

28. ხშირად ვეცადენი ბურს ეძებენ ჭორებით, როცა უკან

საქართველოს
ქრონიკონი

სდებით ჭაღთან, მაგრამ უაყვლეოვს ადვილია ისა კცის დამსხვერპლად
ვადრე ერთი ჭაღის შეპეროთ.

28. ვაყვაცის დასამოსიკუბლად სკამარისათა ჭაღს ქკინდეს ოდნავ სი-
ღამსზე, სმარად სკამარისათა ჭაღი მარტოა ჭაღს ქკვინდეს. სიღოა ჭ-
ღის დასამოსიკუბლად სკამარა რომ ჭაღს უაყველისეგნით მოქონო.

29. უკანსეხელ გომიოს შეუძლიან ხეთა წუთით დაძიონოს
ამოღონი პელედეგრისა ან თუნდ ვინმე მოივარა, სიღოა შესამდეკე-
ღის, რომ ამოღონი კერას გახდეს უკანსეხელ მოსკიპთან. აა ამა-
ში დედეკაცის სიმდეკალი დაიღობს.

30. ჭაღო, ვინდა რომ შემ ვაყვაცს უყვარდე? იყვ ღამსზა:
ღამსზა ტანით, გუღით და გონებით. ამ ქვენიერებაში შეს უნდა
იყო დამცველი ოჯახის სანძინდისა, დამცველი მოძიკალი მოძიოსე-
ღობისა, შეს უნდა იყო სიგოცხლის მცვისეკროქებელი, შეს უნდა
იყო ღამსზა.

31. ვაყვაცო, ვინდა რომ ჭაღს უყვარდე? იყვ ძლიერა მი-
ვითა და გონებით, ძლიერა ვნების და გონების შეუდრეკლობით; ჭაღო,
რომელად შეს გაყვარებით შეკურებს, მალე შეყვარებს. ბუნებამ
შეს გაყვანის ოჯახის მატონად, გაესხდა მოძიარა სიყვარულშიაგ და
ცხოვრებაშიაგ, ამატომ შეს უნდა იყო მძლიერა და ღონერა.

32. ღაღატა შერას მიქისათვის—მხოლოდ მაზეზიავ არეწია-
ღობისათვის, ღაღატა იქ ამაღებს, სიდაც სიყვარული უყვი მოძ-
ღიღის.

32. შეიძლება იტვიანობა უსიყვარულოდ, შეიძლება სიყვარული
უიტვიანო.

33. ჭაღი, რომელად მიყვადეს ვაყვაცს სარბიერის ღონისა,
სიღოა ვაყვაცი რომელად მიყვადეს ჭაღს სიღმნიპელას ღონისა.

34. უვალსე მარტუღული, სეღელერა, სისიღილო და უკუნერა
ქნეს არის ეტვიანობა.

35. ღამსზა ჭაღი ჭვეწისა ჭაღზე უფრო ეტვიანია, სმარად
მადიდ წოდების ჭაღია ეტვიანობენ თვიანთი მთასდეკებზე.

36. სიყვარულში მხოლოდ ამის შეუძლიან თავის თავს მატონ-
სისა, პენიერა და კეთილმთავლი უწოდოს, რომელად თავის სი-

ცოცხლის დასახრელ შეძლების თქმას: „შე არის ადრის არ შეეძლება“
საყვარელი ქალისათვის.

37. იმას მოღაღანია, რომ ქრთმით შერთულია ქალი საყვარელს
მოკატანს, ისეთივე სახელებს, როგორც „გოგა“ და „იქო“ & სხვანი.
როს მოკლოდე.

38. საღარბო & საყვარელი, შეგოდეკა & საყვარელი, შორს
კამოკლობს & საყვარელი, ზახლი & საყვარელი, გულგრილობა &
საყვარელი ყოვლიად შეუძლებელია & შესამკელია მოკლონა ქვეყნაზე
& კაცობრიობის ცხოვრებაში.

39. საყვარულში უჭობებსა ერთი კოცნის მადლია, ვადრე ითი
პართოსა.

40. ქალმა სვესხოვად სწერს სსსაყვარელია პართოსს, მაგ.
რომ ველს ის მშენაირად დაქრალია პართოსია არ ღირს ერთი იმა-
თი იხურად. ერთი იმათი ღიბილად, ერთი იმათი შესხვად.

41. ქალი, რომელიც უბახსოდ ტარის, წაჭყავს იმ ჩიტს,
რომელიც ჭაჭყავთ საყვარელს თსოვლობს.

42. არის თანხარა ცრუბლი; ერთი იმისი კვლია, მკორე
კმარა. მკათი კარსვე ადელია როდია.

43. მოწინაღმდეგის სსსიცილოდ ხედებს ერთი საიძელი &
რბილი საშუალებათოცნის მის მოსიკლავად.

44. მიცემს ბუერისა & სძირად შეტად ბუერისა, მაგრამ არის
ღროს სუველაფრისა არის საიდექელია ღახსი ქალისა, რომელიც
ამ საშუალებით უოკლავის გამარჯვებული რჩება.

45. საყვარულია ერთით ერთი ძიარავსა საუნეე & კანისა, რომე-
ლიც ფულათ კერ ივადებს, ფულათ მსოლოდ ჭკბათა დაქმუოფილე-
სა ივადება.

46. უღადებსა ბედნაირებსა კაცისა სრ არის, რომ ერთისა & იმა-
ვე ღროს მსახეიც აკო & ქალს უყვარდე ვადრე.

47. ქალს უყვარდე & უღადებო მის—ეს უბაჩაურესია & უსა-
ძგელესა სსსელომისა.

48. იმისათვის სელელერი სსსელელე არ არის რა, როგორც
ქვათსა შეყვარებულს „რათა“?

თუ მკენ გმირულად გაპარმოდა,
 წყევასთანაც შესძღეს ომსა.
 რას დგეჟს, ძღვლა, დროისათ
 ხელში აიღე ხალა? *)
 აბა აქ გამოიანხე
 შენი ღონე და ძღვლა!
 გამტარდა მეფე გულ-ღვაძელში
 ბოღმამ დაუწყო ტრიალი...
 მის ხელ-ფეხივამ უგრად
 ბორკივლს ძირს გასხურა წრიალი.
 სასხლი აენღვრა, თვალეში
 ანთო ცეცხლის აღითა,
 შეხედა უფროსს გამისას
 ვოჯოხეთურის თვალითა.
 გერას ამოხდა, ვაერისკან
 გულზედ ცეცხლ-მოკიდებულად
 ზღვის ტალღებს მისწერებოდა
 უძრავად კარინდებულად...
 ესეც კა იყო ერთ სხად
 მეფე მღვარა და ქებული,
 უგლან გულ-ღ-გულ ხეჯებოდა
 მტერს შირში გაფოფებულად,
 თვის ხელთა შირის ქქონდა მის
 სხელი მოპოვებულად,
 თახს უხრიდა უგლა შირით
 სამშობლო აღუფეგებულად.
 ხალხთ საყვარულით შეზღუდვილს
 მტერიც აგლებდა გერასა,
 თახს ცუდათ შეანსებდა,
 ვინც აეტანა წერასა.

იყო ავლილად ვერ სომოსდა
 დადი გულის მტერსა,
 მოპირდებინე მეტოქეს
 აუტორებდა გერასა.
 მებრამ სამშობლოს გულისთვის
 გათვითრულ-გამეხებულად,
 სიღ ამოწვდილი მამობოდ,
 მეფე თ:ვ-გადეხებულად,
 პრძოდის დროს მოუღო-დნელად
 მტერს გამოემწყვედა შეუმა,
 ვარება ამოველიტა,
 სიღაც გადუტედა ვუმა.
 ტყვედ სიუგრად მეტოქეს,
 გერას შეულოდნენ გმირებო...
 დაქკარება ცოლი, სამშობლო,
 მარტალიტყეთა ჭაღებო.
 სიბნაღო მონა!... მებრამ არა,
 ის არ გასდგა მონათა
 თახს არ მოისრის თათრის წინ
 თვალ-მარტალიტის წონათა.
 ანც შეუძლიან უგრება
 სხვის წარმისა და თვალისა,—
 მინ კარგად იცის გადახდა,
 ჭაშმის მეტოქის კადისა,
 წუთს ვერ აიტანს მის გული
 დამარცხებ-დამონებსა,
 მოსძუქნის სხვა გზას, ვით მეფე,
 და თახს მით მისცემს შეუბასა.
 და ავერ მართლაც ვით ღომშა
 სომირად მომწადებულმა,
 თვალთ ანიშნა დაბორკილთ
 რაღაც გულ გამეხებულმა.

*) ხალა—ს:ჭე.

ქართული
ლიტერატურის

მთაც მიმართეს მარბინუელს,
 პორცილას მარბ-მწერითა...
 „— შეხედე ფრთა ვით, მიმდევს
 პორცილას, ასევე შურითა!
 ეს ხოქვა და მუფე ზეირთებში
 გადასტა, გადაურთა.
 სხვებაც თან მიჰქეცენ, სახეზე
 არც ერთს შესცვლია თურთა.

* * * ρ

გამპორდი, სედავ ტალო,
 ნულარ მწკვიბე გულზედა,
 დრო მამე მამუდ ვიფიქრო,
 ვინც უტყუებს სულზედა;
 ვინც გული გამიხადისა,
 ახილი მუდამ ვხვდითა,
 ვინც მაკრძინობისა სიგოცხლის
 წყლი ტკბილ-ნეტარებითა,
 ვინც შემეყვარა სიგოცხლზე,
 ჭირივით მოძულეებულა.
 ვინც ამხილა თვალეში —
 მხოლოდ მისია ეს გული.
 მას ვუტრფი, ვისი სხენებაც
 მიღირს და მისხს მკირადა,
 ვის დაღვრემილი სურთია
 თვალ-წინ მიდეთ ხიარადა...
 შირს არის, მკრამ იქა ვარ
 ოცნებით დღე და ღამითა;
 ვეღარ შემარეკე მამუდ ფიქრს,
 ხალხელებ მისეა მხიარა...
 გამპორდი, სედავ გამპორდი,
 ნულარ მესხევი გულშია,

რაც დღე მიქვს მინდა დღედა
 იმ ერთის სიყვარულშია!

* *

ჩემი სიგოცხლე გენესა,
 გული ნადევლის პედა.
 არ შეგადრეკია სედავ,
 დრო მუდამ გვალეადა,
 გრც შემამინებ სამარეც,
 გულ-მხურულა მავათა,
 უნდა ვიცოცხლო იმედით.
 შობილმ სიტანუვითა.
 ვერცხვის დაგმორნილდეთ
 ჩემი ცოცხლის თავითა,
 ვინამოდებ, მინამ ზღვას გელმ
 გავფურდებოდე ნეთითა;
 გავლ და მოვითაც ხაიღურსა,
 ავისხნი დამხულ ენსა,—
 ხულ თითო-თითოდ გამოეყენ
 გულში დაფარულ წყნსა.

* *

მითხრო ტურავაც, ვაღოცო
 შესივის მოხლემხნო რეულზედა,
 შემოამიკვთო სიყვადილი
 და დეგაკელები გულზედა;
 თავს შემოგწინაც როცა ცხურს,
 მუდამ უტყუებს სულზედა,
 ოღონც ნუ გამცვლია ფულისთვის
 ნურახდროს მაიმუნზედა.

* *

მეკაისქიან: ღამ-ღამით
 ბიჭო, რა ტკბილად გინახსია,

უთუოდ შენა ოცნეს
 ვისმე კაღთის ჭკმ ფრანკსო!
 მოკლთ, დაგხედავთ, იგინა,
 გაგიმცემენ თვალესი,
 ტუნსა სსნა საღამარაკოდ
 ვიდასაც კერფიანესი.
 ხსნაც კრესუნეს სიტარდოდ
 მაკამ ცრემლეს კა მღამო,
 ხომ არ იმოვნე, კშაკო,
 თბილი გულის მღამო?

* *

შესეთ ტურფის მშენიანესა,
 მოხანოებს არე-მარეს,

ვარსკვლავებსა კაფესა,
 შუქით დახურეს მღღა მავარეს;
 სანუგეშო იქეს აძლევს
 გულ-დასეგრულს, გულ-მღუღარეს,
 კშნით ათრობს, დარდს უკარგეს
 და ღამიღს ჭკრის ბედიო შჩარეს.

* *

ღმერთო, რა უნდა ამ ხელსსა?
 მე ვერა გამოვიარა!
 სისხლში ვინ დასდო სოზღვარა,
 ხორცი ვინ გააზარა?
 იქ დიდ-მეტრობას რა უნდა,
 სიდაც სჯით ერთი არა?!

წესიერობა და უზრდელობა ცხოვრებაში

საზოგადოებაში უწესობად და უზრდელობად ჩითვლება ეგვიფსიტიის და მეტადრე ქალისათვის, როცა ვისმე ღამიანკს გაჩვეუტრე; როცა დაუბსებ ინ ეღმარაკეი მამინ, როდესაც კაცი სხვას ვისმე ეხასებ; როცა ეცს ვათხვას იმევე მამინ, როდესაც ზირველ ვათხეზე მსხუბი არ მიკადია; უწესობაა, როდესაც კაცი ბრათს სწერდეს ინ ვათხულობდეს და შენ ბრათში შეკუურებად.

საზოგადოებაში უოველთვის თვალი უნდა გეჭიროს თვის თეზე, დიდი უწესობაა დაღრევა და დაბრანკვა, მეტის-მეტად ხელების შღა და ტანთ მოძრობა, უკირილი და სარსირი ღამიარკის დროს; საზოგადოდ უზომი თვისუფლება უზრდელობად ჩითვლება, არც ის კარკა რომ ხმა არ იმოიღო და დოდასივით უძრავი იყო. ზომიერობა ვეღაფერში ზირველი სეშეა როგორც კერში ცხოვრებაში იკრეთვე საზოგადოებაშიც.

უწესობაა რომ ვისმესეკნ ზურვი ეჭინდეს მიბრუნებული და ისე ფეს-გამდილი იყდე, ვისმესთან ხურხულედე ზ ხელს იფიხოდე; უწესობაა იმ ენაზე ღამიარკი, რომელ ც უბრავლესობას არ ეხმის.

მიხეცებულ და სამატო ზირებს უოველთვის მატვის ცემით ზ ურადღეით უნდა ეეგოდეთ, სანამ ისინი ხელს არ სმოკართოდეკენ, თქვენ ხელს ნუ მიხეკებთ, ქებაში რომ შეხედეთ ნუ ეახერებთ და ნუ ეღმარაკებით, სანამ თვითონ ისინი არ მოისურვევენ.

კრთეთ უცხო სატყეების სმარებს თუ ეი კარკად არ იფით, ისევე ქართულად სკობის ახმარით სატყეა ვიდრე უცხო ენაზე და შეცდომით. ისე სსხვილო არაფერია, როგორც უცხო სატყეების უდროყო დროს და უადვილო ილაკის სმარება.

სუფრასზე როცა სეჭმელს პლედიო მოიტანენ, თქვენთვის თქვენის დანით ინ მინგლით როდი უნდა იღოთ კეჭი, რომელ მის-

თვის დანაშნული კოვლით ან ჩანკლით. მოჭრადს ბურსა მსჭრებენ და არა სჭრან. დანით ჰარში სჭდმის ჩადება ურიგოა, ყოველთვის ჩანკალი უნდა ამხროთ. ძელები ქათმის თუ თევზისა როდია უნდა ჰარიდან კადმოყროთ, არამედ ჰარიდეს ჩანკალზე კადმოყრეთ და მერე თევზის ნამარზე დასდეთ.

დახალევით ჭიჭე ყოველთვის მარჯვენა სვლით უნდა აიღოთ; ხადალის დროს ან თუნდ მუხდევაც სვლების სტოლზედ დახუანება და დადება ცუდი ზეგულებაა. აგრეთვე არ უნდა შეჩუნდეთ თქვენა მარჯვენა და მარცხენა მხარეს მკობლები.

რაცა ერთსულვე დანა-ჩანკადს თეთუმზედ დასდებთ, მერე თევზების კამოცვლის დროს მათი იღებს ურიგობად ჩითიურება.

თუ სუფრასზე ასეთი მარბორებაა, რომლის დანაშნულება და სმარება თქვენ არ აცით და თუ ასეთი სჭმელებით ბლუდეთი მოაქვთ, რომლის იღებს თქვენ არ აცით; მაშინ სჯობია მოიცილოთ და რაკონარც სხვები მოიქცვიან ასევე თქვენ მოიქციეთ.

ღვინოს დახსმა ბოთლიდან ყოველთვის მარჯვენა სვლით უნდა და ჯერ თქვენს ჭიჭეში უნდა ჩახსნათ ოდნავ და მერე სხვებს; ეს ამის ნიშნავს რომ სხვებს ბროძეებისაგან არაფერა ჩავეს ჭიჭეში.

ხელის ჩამორთმევა. მოპოტებული ზეუნთავნია იმ აზრისა არაა, რომ ადამიანის ხსნათის გაცება შეიძლება მისი გარკვენიდით; ზოგნი თავით ცნობულობენ ყაცის ხსნათის, ზოგნი სიარულში, ზოგნი ხელით და თითებით, ზოგნი ჩაქვრით და ზოგნი ვადეკ ხელის ჩამორთმევით.

ყოველმა ყაცმა თავის ბუნების დეკანად იცის ხელის ჩამორთმევა; ზოგი ყაღნიურად ართმევს ხელს, ზოგი ყაღნიურად, ზოგი ასეთით, ზოგი მაჩაჩებით, ზოგი ადერსაინათ, ზოგი მრისხნეთ და ცივად, ზოგი გულუმბრეველად, ზოგი ცხვირად, ზოგი გულ-ასდილად და სხვა და სხვა სიარად.

ურთობია ყაცს ხელი ჩამორთვა და მაშინათვე კამოცვლიერო ხელადამ, თათობს, ემინათ რომ ჭეჭეია არ მარცხოს; განსყოფილით უჩქნობ ერთი თითით ხელის ჩამორთმევა, ეს ამის ნიშნავს, რომ მე შენ არაფრად ეცდება, მე ვარ რაცა ვარ და შენ კი ზემა იყვის მტრე-

რომ. არ ვარცა ჰერეთვე მარცხენა ხელის განჯენა, ეს დანა დადგენილია და ედღობდ წიათელესა. ხელის წამოართმევის დროს უოკელთვის ხელთათმისება უნდა გაისდოთ.

საზოგადოთ ვი ხელის წამოართმევა ნაშნავს მეგობრობას, ვითად განწყობილებას, მოყვრობას, შერიგებას, პიტვისცემას, სიყვარულს და სხვას. ხელს იმ კაცს წამოვართმევთ სიღმე ვინც წვენთვის ხსნიამოვჩნო არის.

ე ვ ა ვ ი ლ ე ბ ი ს ე ნ ა.

დამიანის კონება და შეტადრე სიყვარული რას არ მოიგონებს და სხვათა მრავლათა მოგონებათა შორის უვავილებს ენაც მოიგონა. უოკელ გვარ უვავილს თავისებურია, არზრია და შამქელაობა უქეს, მკადლიათად:

- ბაკვი — შენი მეგობრობა განყურნავს ჩემს გულს.
- ქლითავის ფოთოლი — გამოუთქმელად მოყვარხარ.
- კომპის — შენ სუყურით ჩემს გულში იჭნება.
- ყურძინის — ნუ დეცემა ხელით.
- ღვლევის — სიყვარული მხოლოდ შენში ვიძიოვქ.
- ბადლის — თუ მართლა გიყვარავ ხელი წამოართვი.
- ბროწყუელის — შენ როდი გიყვარს ოვასურია მეუდროება.
- მარწყვის — როდის შეგხედება და როდის გნასე.
- ტირიფის — შენ მე მტანჯავ და შეურაცხყოფ.
- ჭინჭარის — მე არა მსურს ამის იქეთ შენ ვადგნობდე.
- კომპოსტოს — იმედი ვაქონით და ვადოდიხით.
- ყავის ფერი — მე შენ არასოდეს არ მოგ მორდება.
- წაბლის ფერ. — უვადრავად მამტავად.
- ღვერწაპის — მე შენ მივინებდი და ვიცი რაც გხურს.
- დაფნის ფოთ. — შენმა სიყვარულმა დამძლია.
- ხახვი ანადლი — შენ ვერსად ვარ განჯევი სიყვარულის ნესტარს.
- ხახვი ძველი — შენი ცრემლებია ცბიური და უგულთა.
- ღლიმანის — შენ მე სრულებით მომძაღე.

პიტნა	—	თავი არ მოატყუებინო
ლიპინდის	—	გულ სამართლიანი იყვი
ხაკის	—	შენი სლოგანი მაფართოვებს და ძალს მძიკებს.
ნუშის	—	შენ შენის სიღამისით გვიპყრობ
გვირილა	—	ერთმანეთის მსგავსნი პირველსავე ნახვით ში გვარებენ
წიწაკა	—	შენ ხუმრობა სრულებით არ გეძინის
ობრანბუში	—	შენი თავმდაბლობა უფრო მეტ ფასს გავს
ვარდი	—	შენ გამბრუნე
ვარდის ფოთ.	—	ჭო
ვარდ. ფერი	—	არა
ვარდ. თეთრი	—	თუ დამკვებ მე კაკაღები
ფვარძლი	—	მდეუ ჩემზე რასმე გაიგებ
ნიორი	—	შემობრუნე
ვაშლ. ფერ.	—	მე არ მესძინს რა სწადიან შენს თავსებს.

მარბოს უნა

(როგორც უკვილებით, სერეთე მარბოდაც (კვირა) შეიძლება ღამარბო; ამ შემთხვევაში მარბო უფრო მოხერხებულია შეგვარებულეობისათვის).

- 1) მე შენზედ ვეფიქრობ—მარბო სრულებით უნდა გაიძილოს.
- 2) მიყვარხარ—გამდილი მარბო თავად წინ უნდა გეჭიროთ და ამასთანვე ხელი გულზე უნდა გეჭონდეთ.
- 3) მომიხლოვდი—მარბოთი უხეუნთ ადვილი თქვენს ძლია.
- 4) ფროთხლოვდი იყვ. უფროს კვირებზე—მარბოს წყრო პირზედ მიიდეო
- 5) პოდიშს ვითხოვ—გამდილი მარბო თირვე ხელათ გულზედ მიიყარათ.
- 6) შემობლიან მარბო გვადამარბო?—ხმარ-ხმარად მიიდეოთ მარბოთან დეკვილი მარბო.
- 7) მე მხუროს მედამ შენთან ვიყო—სრულებით გამდილი მარბო უნდა წითათ თქვენს მომარბობარსვენ.

- 8) მე ყოველივეს შენზე უფროსად — უნდა უყვროთ დაკვირვებულ მარათს.
- 9) ჩემი ერთგული ხარ თუ არა? — მარცხენა ხელთ დაკვირვებული მარათ გულზედ მიიყვართ.
- 10) ამ და ამ დროს — მარათს დაუკვირვი ძელები შემარბიულ საათის მანქანებზედა.
- 11) მე კერ მიკელ — მარათს შეგული მოძიარდაძიარეს მიუბრუნეთ.
- 12) წერილით შეგატყობინებ — მარათს წვერით ხელის გულზე უნდა ატაროთ, თითქოს რასმე სწერდეთ.
- 13) მე შენ არ მიყვარხარ — დაკვირვებული მარათ განს გაიქნით.
- 14) მე შენ მივლხარ — გაშლილი მარათ ძაბს დეუშეთ.
- 15) მეტად თამამი ხარ — სწრაფით გაშლილი და დაკვირვით ხოლმე მარათ.
- 16) შენზე გაყვარებული ვარ. — გაყვარებით დაკვირვით მარათ და ხელში ატრიალეთ.
- 17) გებურტობი — დაკვირვებულ მარათზე ნიკაძი დაუბრუნეთ.
- 18) წერილით შეგატყობინებ — თითოთ სწერეთ გაშლილ მარათზე.
- 19) შენ გატყუებ — დაკვირვებულ მარათს წვერი მარცხენა ხელის გულზედ ატრიალეთ.
- 20) მსუხს გთხოვთ — დაკვირვებული მარათ ორივე ხელთ დაიჭირეთ.
- 21) მარათ თუკი მომამეზრებ — გაშლილი მარათით მოქმარება დაიფარეთ.
- 22) ხომ არ გაგიკვირებ? — დაკვირვებული მარათ ხმარ-ხმარად შებღვრებ მიიღეთ.
- 23) ეს სიღვემლო დამალე — გაშლილ მარათით მარცხენა ხელის გულთ დაიფარეთ.
- 24) შენ ძრიულ მომწობხარ — დაკვირვებული მარათ გადავით თქვენს მოამიყვს.
- 25) ჭო, — გაშლილი მარათ მარჯვენა ღოუკზე მიიყვართ.
- 26) არა — გაშლილი მარათ მიიყვართ მარცხენა ღოუკზედ.
- 27) მე შენ უფროს გიგვებ — დაკვირვებული მარათ უფროსად მიიღვეთ.
- 28) არ შემადიარს. — დაკვირვებული მარათ მკვარზედ სმოიყვით.
- 29) შენი სურვილები აღსრულებული იქნება — ხს გაშლილი და ხს დაკვირვით მარათ.
- 30) შევიდობით ნახემდინ! — დაკვირვებული მარათ სმოიყვით მარჯვენა ხელზე.

ადრესები სოცურთ საჭირო შირთა და დაწესებულებათა ქ. ტფილისში.

თ. ამიერბავარი ივანე გივის ქე, ძველი ინსტიტუტის ქუჩა, სხლი № 15.

აბაშიძე კასილი ალექსის ქე, ასენხლის ქუჩა № 12.

ალექსანდრე ეპისკოპოსი, სიონის სობორის ეზოში.

ავადიშვილი დავით ივანეს ქე, განივის ქუჩა. № 29.

ანდრონიკაშვილი ასე ადამის ქე, სოლოღაის ქუჩა, ორბელის სხლი № 11.

ბაქრაძე ალექსანდრე ივანეს ქე. წმ. დავისი მოედანი № 20.

ბაგრატიონ-მუხრანსკი, ივანე კონსტანტინეს ქე, კოლოვიანის შროსბ. სეკუთარს სხლში.

ბაგრატიონ მუხრანსკი კონსტანტინე ივანეს ქე, ღორის-მელიქოვის ქუჩა სეკუთარს სხლ.

ბიკოვი თეოდორ ალექსანდრეს ქე, კონსულის ქუჩა, აზიზოვის სხლ. № 12.

გოგებაშვილი, იაკობ სვიმონის ქე, მამადავითის მოედანზე.

გოჩაროვი, სერგეი სერგეის ქე, მიხეილოვის ქუჩ. № 189.

ერისთავი, რაფიელ დავითის ქე, კოლ. მორთულ ოთახ. ადანიას.

ზაგერსკი, ლეონარდ შეტრეს ქე, ელიზავეტინსკი ქუჩა № 90.

იანოვსკი, კარლ შეტრეს ქე, კოლ. შრ. ედუტის კორპუსის შირდაში.

ი. შპიდილოვი, შველე ალექსანდრეს ქე, კლიამენოვის ქუჩის უერთან ღორის მელიქოვის სხლში.

თ. თუმანიშვილი, გიორგი მიხეილის ქე, პარიტინსკის ქუჩ. სეკუთარს სხლში.

საქართველოს
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

კნ. თუმანიშვილისა ანასტასია მიხეილოვნა, პეტრე სეკიძისა
ქუჩა სეკიძის სხედში.

გურაგვი მიხეილ ნიკოლოზის ძე, საღვთისა ქუჩა № 58.

მელიქიანი, ლევან ივანეს ძე, ვადაგორისა ქუჩ. № 20.

მამაცაშვილი, კონსტანტინე ქრისტეფორეს ძე, ალექსანდ-
როვის ქუჩა სკ. სხ. № 27.

მატროვი, ალექსანდრე სტეფანეს ძე, სპიროს ქუჩ. სეკი-
ძის სხედში.

მჩაბელი, ივანე გიორგის ძე, სსსხდის ქუჩა სარაჯევის
სხედში.

მჩ. ბედი, ვასილი გიორგის ძე ფრეილნის ქუჩა პეტროვის
სხედში.

ნავალოზინი, მიქელ გრიგორის ძე, ვოზნეხენსკაი ქ. № 9.

ოპოჩინი, პეტრე ალექსანდრეს ძე, დამატორის ქ. სკ. სხედ.

პაფლოვი, კვ. ზარხოსი, სკვ. ზარხო სადგომში კვ. ზარხოსის
პოლანზე.

პოდტორაძე, ალექსანდრე კნატეს ძე, ფრეილნის ქუჩ.
გრეზინსკის სხ.

სუღინიშვილი, ვასილი ალექსანდრეს ძე, რეუტოვის ქუჩა
სეკიძის სხედი.

სუნდუკიანცი, ვახტანგ ნიკიტის ძე, დამატორის ქუჩა № 8.

ხატისოვი, ივანე სტეფანეს ძე, დამატ. ქუჩ. № 15.

უმიკაშვილი, პეტრე იოსების ძე ანისხიტან პეტროვის
ქუჩა.

ქართველიშვილი, გიორგი დავითის ძე, მიხეილოვის ქუჩა
სეკიძის სხედში.

ფილოვი, ასია ივანის ძე, საღვთისა ქ. სკ. სხ.

ფურცელიძე, კონსტანტინე ლუარსაბის ძე, დამატ. ქუჩ. სკ.
სხედ. № 25.

ყარაბეგოვი, ალექსანდრე ივანეს ძე, ნაგორნი ქ. № 21.

მერვაშიძე გიორგი დამატორის ძე, საღვთისა ქ. სკ. სხ.

ჩემესოვი, სერგეი ვასილის ძე, არს. ქუჩ. № 66.

ქართული
ენების
სწავლის
ინსტიტუტი

ჩაიკოვსკი, ინსტორი ილიას ძე, კონსულის ქ. ცენტრის
სახლში.

თ. ჩოლოყაშვილი, აღმასწავლებლის ძე, ინსტიტუტის
ქუჩა კოსიაკოვის სახლში.

ცხვედაძე, ნიკოლოზ შებუღეს ძე, ანსენაღ. ქუჩ. სოკო-
მინსოვის სახლში.

თ. ჭავჭავაძე, შაქრის გულბათის ძე, სალ-ბეგუთ. ქუჩ. № 15.

თ. ჭავჭავაძე, ილია კრივორის ძე, აჭარის ქუჩა გრუზინების
სახლში.

თ. ჯორჯაძე, შაქრის დიმიტრის ძე, ვაზნეკის ქუჩა
ბოდბეის სახლში.

გნ. ვამბაკურიან-ორბელიანი, მრამდ ვასტანის ძე, ნა
კოლაქის ქუჩა სკუთის სახლში.

სამსახურთაღილები

1) განყოფილების—გოლოვინის პროსპექტი სარაჯკის სახ.,
მოსამართლე მკებროვი.

2) განყოფილება—ერენის მოედანი, გურგენძლის სახლი, მოს-
მართლე თქმსოვი.

2) საჩილა მორე განყოფილები:—ველიამისოვის ქ. სოსრო-
კის სახ., მოსამ მენსოგუბოვი.

3) განყოფ.—ხელოვაი მურელოვი მორე გამსაზისთან აღე-
ლოვის სახლში, მოსამართლე ჩინამღერისძეილი.

4) განყოფილება—მესკის ქუჩა, ციციანთ აღმართზე, მოსამრ-
ლე შუბლოვი.

სამაზრო მოსამართლე ყორღისოვი. ელიზვეტის ქუჩა.

ნოტარიუსები და მათი კონტორები.

უიფიანი, ველიამისოვის ქუჩაზე.

მამიკონოვი, კოსოვის ქუჩაზე.

მოდეტოროვი, ველიამისოვის ქუჩაზე.

ამირთვი, ერენის მოედანზე.

ეურნად-გაზეთები.

- „ივერია“, აჭარის ქეზაზე, გრუზინსკისეულს სახლში.
- „მეურნე“, რეუტოვის ქეზაზე, ხელსანიშნალოს სახლ.
- „უჯუჯილი“, პარიატინსკის ქეზა, თუმანიშნალოს სახლ.
- „ნოვოიე თბოზრენიე“, კოდ. პრ. ჩაიხოვის სახ.
- „კავკაზი“, კოდ. პრის. როტინოვის სახლში
- „ტიფუდისკი დისტრიკტი“, პარიატინსკის ქ. როტინოვის სახლი.

სტამბები.

- მანგვეტოვისა პაროსის ქეზა. მესხაევის სახლში.
- ხელბადისა, სამიორის ქეზა, სეკუთარს სახლში.
- ჩარკვიანისა, ღორის-მელიქოვის ქ. შუბალოვის სახ.
- მარტიროსიანცისა, ორბელიანის ქეზა ოკლაშვილის სახლი.
- დობერმანისა, მისხალოვის ქეზაზე.

წიგნის მაღაზიები.

„წერა-კითხვის საზოგადოებისა“, სახლლის ქეზა, პანკის ქარვასლაში.

ქართულ ამხანაგობისა: ღორის მელიქოვის ქეზა შუბალოვის სახლში.

ცენტრალური, კოდოეანის პრ. შირაძისოვის სახლ.

ზიდვეედისა, კოდ. პრ. შვიციანის სახ.

გრიქუროვისა, ალექსანდროსკის პაღის პარკში, ხადის უროთან.

სამადოვის ბიბლიოთეკა, სახლლის ქ. პანკ. ქარვასლა.

მორიჯის ბიბლიოთეკა, კოდოეანის პრისმეკტი, ღობრ-ანსკის სახლში.

ბანკები.

სათავად აზნაურო, ფრეიდის ქეზა სეკუთ. სახლში.

სახელმწიფო, ფრეილინის ქუჩა საკუთ. სახლში.
 საურთიერთო, ერევნის მოედანზე ხანზოვის სახ.
 საკომერციო. ერევნის მოედანი ზუბალოვის სახლი.
 საკრედიტო, სერგიევის ქუჩა, № 8.
 ფრიდონოვის კონტორა, სერგიევის ქუჩა № 7.
 ჩითახოვისა, სოლოდაეისა და სერგიევის ქუჩის კუთხეში.
 ცოვიანოვისა, საონის ქუჩა ანანოვის სახლში.

აგენტსტეები.

„Русск. общ. парак. и тор.“, სასახლ. ქ. პანკ. ქარ.
 „Кавказъ и Меркурий“, ერევნის მოედ. ტერასიტ. სახ.
 „Надежда“, სასახლის ქ. პანკის ქარვასლა.

დასაგირაუებელი კონტორა.

საქალაქო კანტორა, ერევნის მოედანზე ქაღაჩის სახლში.
 უკუდ დღეა უქმების გარდა, აძლევს სესხს ნიუთების გარეშე.

სასტუმროები და მორთული სადგომები.

„შერ ღვინო“ გოლოვისის პროსპექტი, მუსჩანს-პეტონის სახ.
 (დღევრად და თეობით).
 „ღონღონის“ ხადის უერთან, ზურაბოვის სახლში,
 „სამადური“, გოლოვისის პროსპექტი, თანკლიანის სახ. (დღევრად
 და თეობით).
 „პერღინის“ „ღონღონის“ შირდაძის, (დღევრად და თეობ).
 „იუენიე“, სარონის ქუჩა თამამშევის სახლი.
 „აკაკაზის“, ერევნის მოედანზე, (დღევრად და თეობ.).
 „იტალია“, ნიკოლაევის ქუჩა (დღევრად და თეობით).
 „დვორცოვი“, ერევ. მოედ. დიდაევის სახ. (დღევრად და თეობით).
 „ქუთაისის“, პანკის ქუჩაზე, (დღევრად და თეობით).

„სეკუნდარე ნომერა“, შაბურთავის ხს. მეზეუმის (თვეობით და დღეობით).

„ერმიტაჟი“, კერის ხადის უფროსან.

„იმპერიალი“, ერევნის მოედანზე, ზუბალოვის სახლში, (თვეობით და დღეობით).

„დანია“, გოდ. შროს. ნითახოვის ხს. (დღ. და თვ.)

„სესონია“, სისახლის ქ. (დღეობით და თვეობით).

„ფრანგულისკია“, ზეშეინის ქ. (დღეობით და თვეობით).

„კურიისკია“, კურზე ოლეგინის ქ. (დღეობით და თვ.)

ყველა ამ სასტუმროებში შეიძლება ოთახის მოვნა 50 კაპ. მოკიდებული ერთ თუნამდე დღეში და 10 მსუთადამ 120 მს. თვეში, იქვე სტუმრულ-სტუმრულად იმოგზაუროს.

საავადმყოფოები.

ქაღალაქის საავადმყოფო, მისიკლოვის ქუჩაზე. ღებულობენ ყოველ კვარ ივადმყოფებს, ფსია თვეში სერთო ოთახში 12 მ., სოლო კვარო ოთახში—60, 50 და 40 მ. ფული ჩინდაჩინ უნდა იყოს შეტანილი ერთის თვისა და მერე შეიძლება ნახევარ თვეობითაც.

ქაღალაქის სამკურნალო, განოვის ქუჩა № 10 და ორი მისი განყოფილება, ერთი ივლანში და მეორე ხარფეხში. ფსია რჩვეისათვის 30 კაპ. ღარბებს უფასოდ იმჩენენ. ღია არის ყოველდღე დილის 9 საათ. ნაშუადღევს 1 საათამდე.

საბებო ინსტიტუტი, კურზე, ოლეგინის ქუჩ. ყოველ ეამს ღებულობენ მშობიარე ღედაცვებს. ფსია 50 კაპაიი დღე-ღამეში და 50 მ. თვეში კვარო ოთახში. რჩვეის ფსია 30 კაპ. ივადმყოფ ქალებს და ბავშვებს ღებულობენ ყოველ დღე კვარა და ოთახისფათების კარდა, დილის 9 საათადამ 10 საათამდე.

სამკურნალო შავლოვსკისა, კეკიაში, კორონტოვის მეკლის შორდაპარ. ფსია რჩვეისათვის 50 კაპ. არის ღოვებებიც ივადმყოფთათვის.

ქართული
ნაციონალური
ბიბლიოთეკა

სამკურნალო ა ნავსარგებლობა, იქვე იმავე ადგილზე

(თანამედროვე ან თანამედროვე)

აფორაქები.

- ცურანოვისა, ღორბის-მელაქოვის ქუჩა.
- შექ-პარონიანცისა, სურგაძის ქუჩის უკუთხ.
- ქაღაჩის სამკურნალობისა, ვოლოკინის ძროსძ. ქ. დეტის კარ-
ბესთან.
- აივანოვისა, ვრეკის მოედანზე.
- მაკურისა, კარბინოვის ქუჩიდან 8 ხაღის უკუთხ.

021. სურათები 01. ექიმები.

- ავთანდილოვი, ველამხოვის ქუჩა №13.
- ბარტუშაძე, გრიბოედოვის ქუჩა № 12.
- ბაბოია, მახვილოვის ქუჩა № 40,
- ბახუტაძე, მახვილოვის მოედანზე № 45/11
- ბეკთაძე, ორბელიანის ქუჩაზე № 40.
- ბენკლეველი, ვოლოკინის ძროსძეზე № 17.
- გაჩაძე, ნავთილედი სკეუთარ ხახლში.
- ქუჩარაძე, ველამხოვის ქუჩა
- ღვინჯიანი, კლდისკუთხის ქუჩა № 96.
- მაისურაძე, ღორბისმელაქოვის ქუჩა - ცურანოვის აფორაქის
ზეკით.
- მელილოვი, ოღვის ქუჩა ვარზე მოღვივების გვერდით.
- მაჭავარიანი, მახვილოვის ქუჩა № 87.
- მრკველი, ალექსეის ქუჩა, № 6.
- ტარსაძე, ღორბისძროსის ქუჩა.

საზაფხულო თეატრი (თბილისი).

დეკტორის დოკები	—	12 მან	40 კაპ.
დოკები 4 №-დან 17 №-მდე	—	8 „	30 „

დატყვნილი	დასარჩენები	—	—	04	07	კან. 20
დასარჩენები	1 რაგისა	01	—	—	54	კან. 20
—	2 3 რაგისა	—	—	—	3	კან. 15
—	4 6 —	—	—	—	2	კან. 10
დასარჩენები	ფაილა	—	—	—	03	კან. 2 15
დასარჩენები	1, 2 და 3 რაგისა	—	—	—	11	კან. 55
დასარჩენები	დასარჩენები	—	—	—	1	კან. 5
კალკრეა	—	—	—	—	06	კან. 40

ქართულის თვა ჭრი.

(სათავად-მხსნურა-ქარვსელაში)

დატყვის	—	—	10	კან. 50
ბუნურის	—	—	7	კან. 50
ბირჯაბარი	—	—	6	კან. 40
ბაბრდებისა	—	—	5	კან. 40
სუარსელი 1 რაგისა	—	—	3	კან. 10
2 —	—	—	2	კან. 10
4—8 —	—	—	1	კან. 60
9—18 —	—	—	1	კან. 10
დასარჩენი	—	—	—	კან. 85
კალკრეა	—	—	45	35 და 25 კ.

კონკა და ფაიტონები.

კონკა ვოკსადიამ მუსტადამდე დარს 3 კ მუსტადიამ სადამდე—5 კან; სადადამ ერეკის მიუდინამდე—3 კ.; სადადამ მუსკამდე—3 კან.; მსაცანოვის სადამდე—5 კან.; ერეკის მიუდინამდე კანამდე—5 კ.; ერის სადადამ მუსადამდე—5 კ. სადის ყურადამ ვოკსადამდე აკვლის ქუხით—5 კან.

ფაიტონი ერის საათს დარს 60 კ., დროვეა—40 კან. თვათა პოდო ფაიტონით დარს 30 კ. და დროვეით—20 კ. ფაიტონი

ნი ავღანბრამდე ღირს 40 კ., ნავთლეხამდე—50 კამ., ზუგდიდ-
 დიდუბემდე—40 კამ. ორთაჭალამდე—40 კ. კრწანისის პალეპამდე
 80 კ., ნავთლეხიდან ვოგზადამდე—1 მ. და 20 კ., ქალაქიდან ვოგ-
 ზადამდე—80 კამ.

ქ. ტფილისში ათი პოდლიციის ნაწილია: 1) კერისა, 2) წმ. დავითისა, 3) ალექსანდროვსკია, 4) მიხეილოვსკია (სოლოდა-
 კა) 5) ბაზისისა, 6) ვორონცოვისა, 7) ავღანბრისა, 8) წულუკეთისა,
 9) გუგია და 10) სადგოვია.

ქ. ქუთაისში

ბანკები

სთავად-აწახურა ბანკი, დიდ მოედანზე სკ. სახლ.
 სურთაიურთა სკრედიტო ბანკი, სობორის მოედანზე,
 ანდრონიკოვის სახლში.

სტამბები

წულუკეთისა, კნიავესკი ქუჩ. არვეჯინოვის სახლში.
 დამაპობისა, ნემეცის ქუჩ. ხანასაძეილის სახლში.
 ფერძისა, გიმნაზიის ქ. ბრინჯ მურატის სახლში.

წიგნის მაღაზიები

ვეტროვის ბაბლოტეკა, ვორონცოვის ქ. მამიკონოვის-
 სახლში;

ძმთა წერეთელთა;
 ძმ. ჭილაძეთა.

ბუთიბაგები და სამკურნალო ობიექტები

კოკონევისა, მესხიაკოვის ქ. საკუთ. სახლში.
 ვიტუშინსკისა, ნემეცის ქ. ანაპობის სახლში.
 საგოსშიტლო, გოსშიტლის შენობაში.
 ქალაქის სამკურნალო, ტფილისის ქუჩაზე.

საქართველოს
ხალხური მემკვიდრეობის
სახელმწიფო ბიბლიოთეკა

ეტიმები და ბებიები

- ტირაუტინა, ტფილისის ქუჩ. გამკვეკლოვის სახ.
- ვორონოვი, ბაღსხენის ქ. საკუთ. სახლში.
- მნელაძე, ქარტლი ქუჩ. კლდიაშვილის სახ.
- ლორთქიფანიძე, თრშირის ქუჩ. საკუთ. სახლში.
- უტულოვი, ვარანტოვის ქ. არვეჯანოვის სახ.
- კოჭლაძის (ბუბა), ალექსანდროვის ქ. ჩხვიძის სახლში.
- ვრამოცხაია, ბაღსხენის ქუჩაზე.

ნოტარიუსები.

- აბდუშელიშვილისა, მახვილოვის ქუჩა მუსხელიშვილის სახლში.
- გამაშვილისა, ვორონტოვის ქუჩა გველეხაიანის სახლი.

სასტუმროები

- „ფრანცია“ ბაღსხენის და ნემევის ქუჩის უერში შეუვკეს სახლში. ნომრები 1 მან.—2 მანეთამდე.
- „იკოლხიდა“ ბაღსხენის ქუჩა 1 მ —1 მან. 50 კაპიკი.
- „გრანდ-ოტელი“ ალექსანდროვის ქუჩა 40 კ.—2 მანეთი.
- „როსია“ მახვილოვის ქუჩა.
- „ქარვასლა“ ქარვასლის ქუჩაზე.

თეატრი.

ვიტუშინსკისა, იმართება ქართული წარმოდგენები

ქ. ბ ა თ რ მ შ ი.

ნოტარიუსები.

- ზაიანისა, მარიაინსკის ქუჩა იოსელიანის სახლი
- კრიელისა, თვლოპეის ქუჩა თაიროვის სახლში.

სასტუმროები.

- „იმპერიალი“ ქუთაისის ქუჩ. თაიროვის სახლში.

საქართველოს
ხალხური მუსიკის
სამეცნიერო ცენტრი

აზნაღი. 2—4 სიცივე და ცუდი დარი, 5 & 6 სიცივე 6—10-მდე ცუდიღებთითი დარი, 13—16-მდე სსსამოქნო დარი, 20—23 დარი დაჯგუბა, 27 მოღრუბლული ცა და კარგი დარი.

მისი. 1 ცუდიღებთითი დარი, 5 - 7 შერე დათბება და ზოდოს წვიმა, 12—16 სიცივე და ცუდი დარი 20—23 სიცივე და დიდი ქუხილი 25 ხმელი ქარი და 27—29 ქარიშხალი ქუხილით.

აქნისი. 1 წვიმა და მოღრუბლული ცა, 5 - 8 ქარი 10—12 წვიმა და თბილი დარი, 15—18 ცუდიღებთითი დარი და წვიმა ცაქის ქართი, 20 სიცივე, 22—23 წვიმა, ზოდოს სსსამოქნო დარი.

ივლისი. 1 კარგი დარი, 5—9 მდე სიცივე და წვიმები, 10-დამ სიცივე, 17 წვიმა, 20 კარგი დარი, 21—24 ქარი, თვის ზოდოს მოღრუბლული ცა.

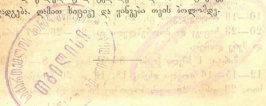
აგვისტო. 1 სიცივე 3—6 ცუდი დარი, 7—10 ცუდიღებთითი დარი, 12—15 - 17 ქუხილი და ცუდიღებთითი დარი, 20 მოღრუბლული ცა შერე დათბება, 24 სიცივე და 28-ს ქარი და მოღრუბლული.

სექტემბერი. 1 სიცივე, დამკები ცივა, 5—8-მდე ქარი, 10—14 მდე ცუდი დამკები 16—19-მდე სიცივე, 22 - 25-მდე წვიმები, 26 სიცივე, 17—29 კარგი დარი, დამით ვარსკვლავი.

ოქტომბერი. 1 წვიმა, 3—5-მდე კარგი დარი, 7—8-მდე თბილი 11—15-მდე მოღრუბლულია, 17—19 წვიმა, 20 სიცივე და ქარი, 22—26-მდე მოღრუბლული ცა, ზოდოს ცუდიღებთითი დარი.

ნოემბერი. 2 თოვლს აძარებს, 3 ქარი რა სიცივე 4—7 მდე კარგი დარები, 8—10-მდე სიცივე და უხვა, 13—17 დათბება 20 25 კარგი დარები, დამით უხვები ასე იქნება თვის ზოდომდე.

დეკემბერი. 1 უხვები, 5—8-მდე ცუდი დარი და უხვები 10—13 მოღრუბლული ცა და ცუდიღებთითი დარი, 15 აგრეთვე 18—22 დარი დაჯგუბა. დამით სიცივე და უხვები თვის ზოდომდე.

139/2203

ქართული
ენების
სამეცნიერო
ცენტრი